

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Dette er en digital utgave av en bok som i generasjoner har vært oppbevart i bibliotekshyller før den omhyggelig ble skannet av Google som del av et prosjekt for å gjøre verdens bøker tilgjengelige på nettet.

Den har levd så lenge at opphavretten er utløpt, og boken kan legges ut på offentlig domene. En offentlig domene-bok er en bok som aldri har vært underlagt opphavsrett eller hvis juridiske opphavsrettigheter har utløpt. Det kan variere fra land til land om en bok finnes på det offentlige domenet. Offentlig domene-bøker er vår port til fortiden, med et vell av historie, kultur og kunnskap som ofte er vanskelig å finne fram til.

Merker, notater og andre anmerkninger i marginen som finnes i det originale eksemplaret, vises også i denne filen - en påminnelse om bokens lange ferd fra utgiver til bibliotek, og til den ender hos deg.

Retningslinjer for bruk

Google er stolt over å kunne digitalisere offentlig domene-materiale sammen med biblioteker, og gjøre det bredt tilgjengelig. Offentlig domene-bøker tilhører offentligheten, og vi er simpelthen deres "oppsynsmenn". Dette arbeidet er imidlertid kostbart, så for å kunne opprettholde denne tjenesten, har vi tatt noen forholdsregler for å hindre misbruk av kommersielle aktører, inkludert innføring av tekniske restriksjoner på automatiske søk.

Vi ber deg også om følgende:

- **Bruk bare filene til ikke-kommersielle formål**
Google Book Search er designet for bruk av enkeltpersoner, og vi ber deg om å bruke disse filene til personlige, ikke-kommersielle formål.
- **Ikke bruk automatiske søk**
Ikke send automatiske søk av noe slag til Googles system. Ta kontakt med oss hvis du driver forskning innen maskinoversettelse, optisk tegngjenkjenning eller andre områder der tilgang til store mengder tekst kan være nyttig. Vi er positive til bruk av offentlig domene-materiale til slike formål, og kan være til hjelp.
- **Behold henvisning**
Google-"vanmerket" som du finner i hver fil, er viktig for å informere brukere om dette prosjektet og hjelpe dem med å finne også annet materiale via Google Book Search. Vennligst ikke fjern.
- **Hold deg innenfor loven**
Uansett hvordan du bruker materialet, husk at du er ansvarlig for at du opptrer innenfor loven. Du kan ikke trekke den slutningen at vår vurdering av en bok som tilhørende det offentlige domene for brukere i USA, impliserer at boken også er offentlig tilgjengelig for brukere i andre land. Det varierer fra land til land om boken fremdeles er underlagt opphavsrett, og vi kan ikke gi veiledning knyttet til om en bestemt anvendelse av en bestemt bok, er tillatt. Trekk derfor ikke den slutningen at en bok som dukker opp på Google Book Search kan brukes på hvilken som helst måte, hvor som helst i verden. Erstatningsansvaret ved brudd på opphavsrettigheter kan bli ganske stort.

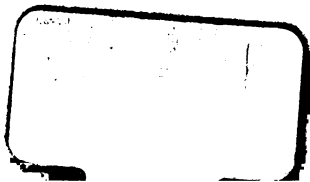
Om Google Book Search

Googles mål er å organisere informasjonen i verden og gjøre den universelt tilgjengelig og utnyttbar. Google Book Search hjelper leserne med å oppdage verdens bøker samtidig som vi hjelper forfattere og utgivere med å nå frem til nytt publikum. Du kan søke gjennom hele teksten i denne boken på <http://books.google.com/>

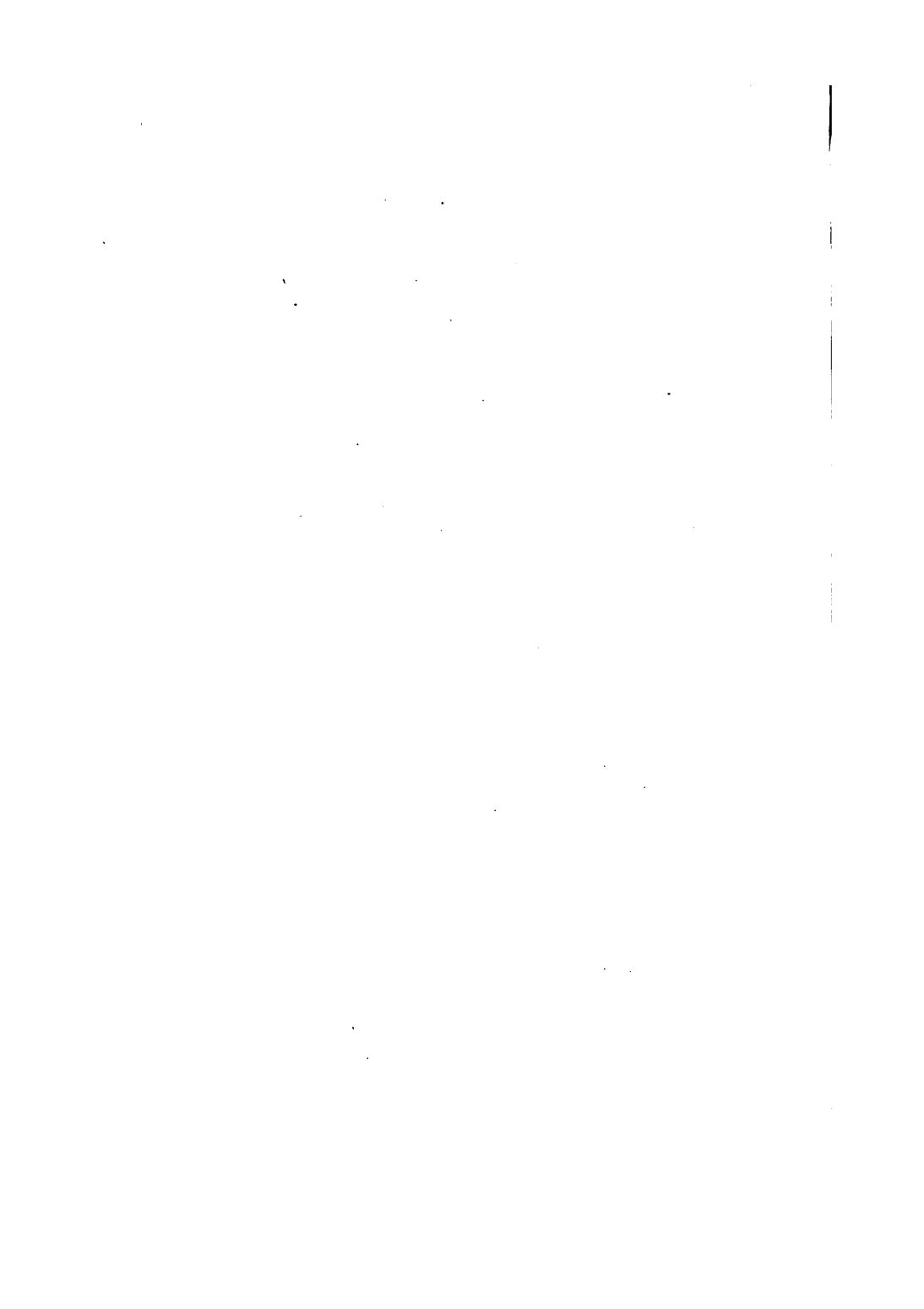
NYPL RESEARCH LIBRARIES

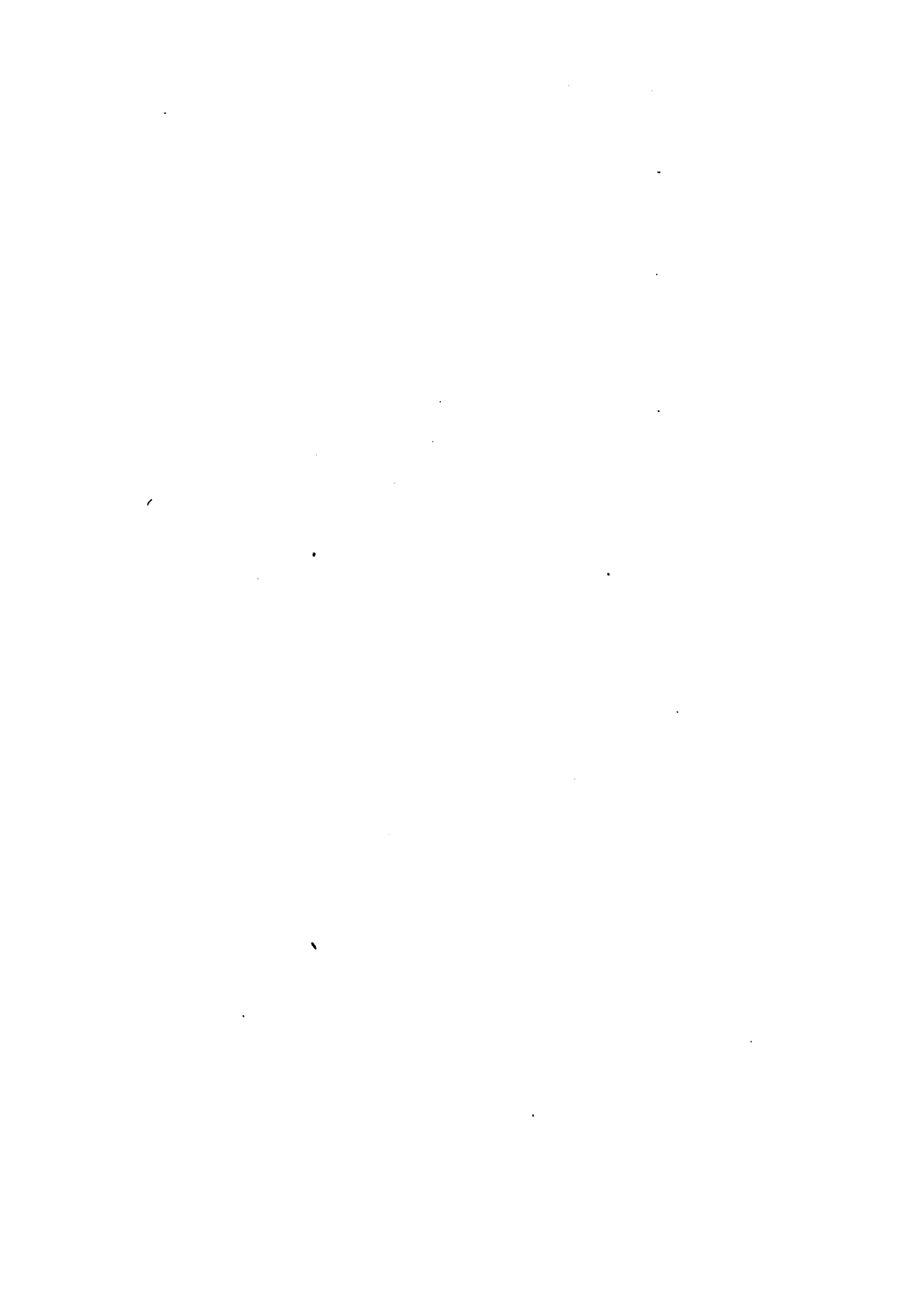

3 3433 06818494 8

2011
Answer

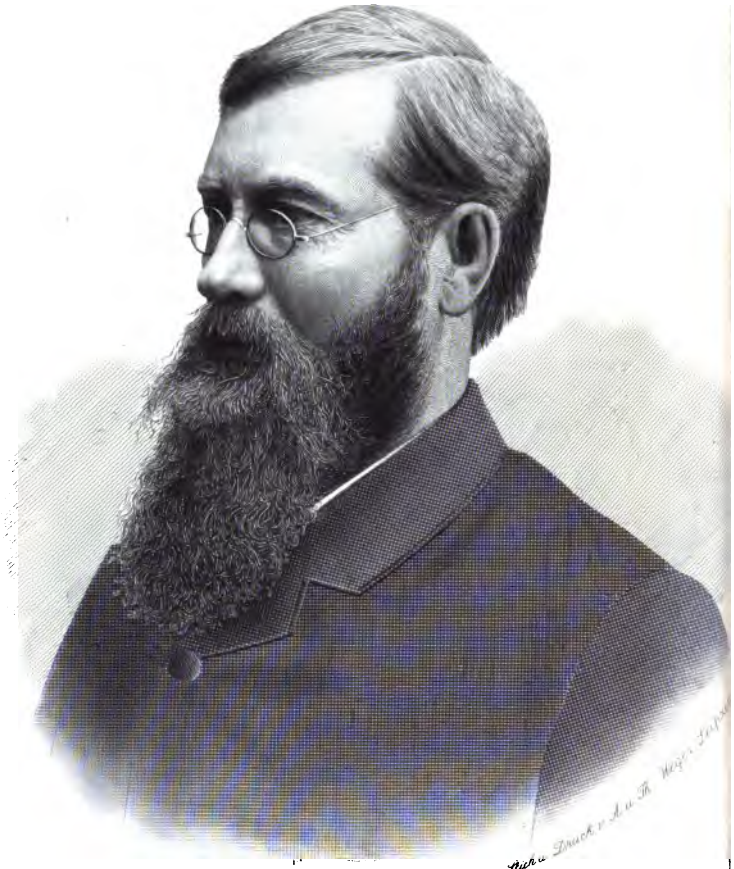

E. B. Anderson

1702
NORDISK
MYTHOLOGI.

AF

R. B. ANDERSON,
DE FØRENEDE STATERS MINISTERRESIDENT
I KJØBENHAVN.

OVERSÆTTELSE EFTER ORIGINALENS FJERDE OPLAG

VED

Dr. FR. WINKEL HORN.

KRISTIANIA.
FORLAGT AF ALB. CAMMERMEYER.
1887.

**THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY**
295594B
ASTOR, LENOX AND
TILDEN FOUNDATIONS
R 1944 L

Rasmus B. Anderson.

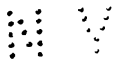
Et biografisk Udkast, nærmest efter amerikanske Blade
og Tidsskrifter

ved

Fr. Winkel Horn.

Rasmus B. Anderson blev født den 12te Januar 1846 i Albion i Grevskabet Dane i Staten Wisconsin, som den Gang endnu kun var »Territorium« — den blev først »Stat«, d. v. s. optaget i Unionen, i 1848. Hans Fader, Bjørn Anderson Kvælte, var en Bondesøn, født 1801 i Vikedal nord for Stavanger; Moderen, Abel Kathrine von Krogh, en Datter af Lieutenant Bernhardus Arnoldus von Krogh, var otte Aar yngre. Det var meget imod hendes fornemme og ansete Families Ønske, at denne fint opdragne Kvinde i 1830 giftede sig med Bondesønnen, der oven i Kjøbet var Kvæker, og de Krænkelser og Fortrædeligheder, der beredtes dem af hendes Slægt, har uden Tvivl bidraget væsentlig til at modne den Beslutning, de bragte til Udførelse i Aaret 1836, at udvandre til Amerika. Bjørn Anderson og hans Hustru sluttede sig til det første større norske Emigrantselskab, der drog til Amerika

IV

De slog sig tillige med nogle faa andre norske Familier ned i Rochester i Staten New York, medens de fleste andre drog videre til Illinois. Bjørn Anderson ernærede sig her som Bødker, men det vilde ikke ret gaa for ham, og efter et Par Aars Forløb brød han derfor op og drog til Grevskabet La Salle i Illinois, hvor en Del Nordmænd havde bosat sig. De fleste af Nybyggerne havde Arbejde nok og havde ogsaa en efter Datidens Maalestok antagelig Fortjeneste, men der var megen Sygdom, og efter et Par Aars Forløb blev Bjørn og et Par andre enige om at se sig om i andre Egne af Landet. Paa deres Vandring kom de i 1840 til Muskego, ikke langt fra Milwaukee i Wisconsin, hvor den første norske Nybygd i denne Stat var bleven grundlagt Aaret i Forvejen. Her tænkte de et Øjeblik paa at slaa sig ned, men rigtig tilfreds vare de dog ikke med Forholdene, saa de besluttede at drage videre imod Vest. Rejsen gik igjennem Skove og over øde Strækninger. Kun hist og her saa' de en Nybyggerhytte og enkelte andre Tegn paa Bebyggelse. Efter en lang og møjsommelig Vandring kom de endelig til Koshkonong i Grevskabet Dane. Her fandt de passende Afvexling af Skovland og Prærie, og da Jordbunden forekom dem at være særdeles frugtbar, kom de til det Resultat, at her burde Nybygden være. De rejste derfor tilbage til Illinois og fortalte deres Venner der om deres Opdagelser for at faa andre til at slutte sig til dem. Samme Sommer vendte de tilbage til Koshkonong og derfra til Milwaukee for paa Regeringskontoret der at købe de Jordstrækninger, de havde udset sig, hvorpaa de atter vendte tilbage til Ottawa, Emigranternes Hovedkvarter i Illinois, for at træffe

V

Forberedelser til det endelige Opbrud. For at Læseren kan danne sig en Forestilling om Udstrækningen af disse Vandringer, skulle vi anføre, at Afstanden fra Ottawa til Koshkonong er 200 (engelske) Mil og fra Koshkonong til Milwaukee 70, og hertil kommer, at Rejserne for det meste gik gennem Ørkener, saa de kun undtagelsesvis kunde faa Tag over Hovedet om Natten.

I Aaret 1841 kom Bjørn Anderson tilbage til Koshkonong og bosatte sig i Albion, hvor han havde kjøbt 40 Acres Land, og hvor han byggede sig et Blokhus. Det var den første hvide Familie, der tog Bo i denne Egn. Nogle Stykker Kvæg, han havde kjøbt, for hvad han havde fortjent som Daglejer i Illinois, var omtrent det eneste, Familien i Førstningen havde at leve af, indtil saa meget af den frugtbare Jord var opdyrket, at Agerbruget gav den tilstrækkelig Føde. Avlsredskaberne vare paa den Tid højst ufuldkomne, og saa længe Rydningsmanden ikke er i Stand til at skaffe sig et Par Trækdyr, gaar det kun smaat med Opdyrkningen af Vildnisset, som Indvandrerer finder i samme oprindelige Skikkelse, som det har haft siden Verdens Skabelse. Bjørn maatte udholde alle de Gjenvordigheder, der vare uadskillelige fra Nybyggerlivet den Gang. Sex cents var den højeste Sum, han ejede de første Aar; der var ingen Lejlighed til Fortjeneste, thi den Egn, han havde valgt, var paa den Tid en ren Uørken. Kun lidt Smør var det nu og da muligt at sammen spare, og med det gik han tilfods den lange Vej til Milwaukee — 70 engelske Mil — for at tiltuske sig Mel og andre Fornødenheder, som saa maatte bæres hjem gennem store Skove

VI

og over øde Prærier, hvor sjældnen nogen hvid Mand satte sin Fod. Og medens Manden saaledes ofte var borte i mange Dage, sad hans Hustru ene tilbage i Blokhuset med sine Børn, jævnlig gjæstet af omstrefjende Rødhuder, som dog heldigvis aldrig havde ondt i Sinde. Men Tærningerne vare kastede; Fædrelandet, hvor Venner og Frænder boede, laa langt borte hinsides Havet, og det nyttede ikke at tænke paa at rejse tilbage dertil, thi dertil fattedes de fornødne Midler; kun Mod og Udholdenhed kunde redde fra fuldstændig Undergang. Heldigvis var baade Bjørn og hans Hustru i rigt Maal i Besiddelse af disse Egenskaber. Ved anstrængt Flid lykkedes det ham efterhaanden at forbedre sin økonomiske Stilling. Der kom i Tidens Løb flere og flere Nybygder i Omegnen; den ene kunde da række den anden en hjælpende Haand, og de med en fremadskridende Bebyggelse følgende Lettelser kom selvfølgelig især de først indflyttede til gode. Bjørn blev omsider en forholdsvis formuende Mand; da han døde under Koleraepidemien, der hjemsøgte Nybygden i Aaret 1850, var han Ejer af 230 Acres særdeles frugtbar Jord med gode Huse og fuld Besætning. Han skildres af dem, der have kjendt ham, som en smuk, kraftig Mand med en god Forstand, ufor-sagt og bestemt indtil Paastaaelighed, foretagsom og dygtig med Anlæg for alle Slags tekniske Arbejder, kort sagt som en Mand, hvem Ørkenens Ensomhed ikke kunde røve Modet, og hvis alsidige Dygtighed mildnede Nybyggerlivets Gjenvor-digheder. Hans Hustru, der overlevede ham i mange Aar (hun døde i 1885), var ham en udmærket Medhjælp, mild og

VII

god, men derhos kjæk og energisk, i Besiddelse af en utrætelig Flid og en ubøjelig Vilje, naar det gjaldt.

Björn Anderson havde ti Børn, af hvilke fire Sønner og fire Døtre endnu ere i Live. Faderen, der blev bortrevet, just som han skulde til at nyde Frugterne af sit haarde, rastløse Arbejde, oplevede ikke at se nogen af dem voxen, men hans Haab om, at Livet vilde blive lettere og lysere for dem, end det havde været for ham, er gaaet i Opfyldelse; de ere alle i gode og ansete Stillinger. Den bekendteste af dem er Rasmus B. Anderson, for Tiden de forenede Staters Ministerresident i Kjøbenhavn.

Han voxede op hos sine Forældre, delte deres Nybyggerkamp og deltog i Arbejdet paa deres Avlsgaard — det er af den Grund, vi have dvælet saa udførlig ved deres Kaar. Allerede tidlig lagde han en stor Kundskabstørst for Dagen i Forbindelse med usædvanlig gode Anlæg, særlig for Sprog, og det lykkedes ham at komme paa det norske *College* i Decorah i Iowa. Lærerne ved denne Skole vare Nordmænd, uddannede i Norge. De vare opfyldte af gammeldags Begreber om Skoledisciplin og om Lærernes faderlige Myndighed over Eleverne. Dette smagte ikke den amerikanske Dreng, der var opvoxet i Nybyggerlivets Uafhængighed, og han kom strax paa Krigsfod med Lærerne. De andre Elever tog hans Parti, det ansaas for nødvendigt for Skolens Bestaaen, at man maatte blive den trodsige Dreng kvit, og han blev udvist. Han havde imidlertid allerede gjort saa god Fremgang, at han efter en kort Tid at have været først Kontorist, derefter omrejsende Handelsmand, blev ansat som Lærer i Græsk og nyere Sprog

VIII

ved Albion Academy, en højere Skole i Nærheden af hans Hjem. Hans Undervisning var livlig og vækkende, og da han derhos ogsaa uden for Skolen søgte at bibringe sine yngre Landsmænd Sans for Oplysning, fik Skolen snart stor Tilgang af Skandinaver. Hans Virksomhed her vakte saa megen Opmærksomhed, at Wisconsins Statsuniversitet i Madison besluttede at knytte ham til sig, og han blev 1869 ansat som Professor. Den skandinaviske, navnlig den norske Ungdom fulgte ham ogsaa til Universitetet, dels fordi han forstod at gjøre Studiet af de hjemlige Æmner fængslende, og dels fordi han gik ud blandt sine Landsmænd for ved direkte personlig Paa-virkning at drage dem did. Intet andet Universitet i Amerika har haft en saadan Tilgang af Skandinaver som det i Madison, og det skyldes for en væsentlig Del Anderson.

Han havde ikke været længe ved Universitetet, før han begyndte at komme stærkt paa Kant med den norske lutherske Synode. Han var kommen i Opposition til den i forskjellige Spørgsmaal, særlig paa Grund af den Iver, hvormed han forsvarede den amerikanske Fællesskole, som han hævdede var Samfundets Hovedhjørnesten. Præsterne fortrædagede ham paa alle mulige Maader. De søgte at vække den Forestilling, at han var en farlig Person, og deres Redskaber søgte endogsaa underhaanden at faa ham afskediget fra Universitetet. Der udspandt sig en langvarig og heftig Strid om denne vigtige Sag; Anderson var uden Spørgsmaal Fællesskolens dygtigste Talsmand over for de norske Menighedsskoler, og den, som bidrog væsentligst til, at Fællesskolen gik af med Sejren. Sit Standpunkt i denne Henseende har han lagt for Dagen i

IX

en Mangfoldighed af varme og vel skrevne Artikler; vi anføre følgende Brudstykke af en fra Oktober 1876: »Det maa være klart for enhver, som kan og vil tænke, at denne Fremgangsmaade stævner mod Rom, mod Pavevælde, og jeg har skrevet disse Linjer for at raabe Varsko og opfordre enhver Nordmand til at væbne sig og være paa sin Post. Sagen (Oprettelsen af Menighedsskoler) maa ikke nyde Fremme. Fællesskolen maa forsvares til det sidste. Kan det norske Maal ikke bevares i et Par Slægtled, uden at vi tage vore Børn ud af Fællesskolen, nu vel, saa faa vi lade det norske Maal fare. Kan ikke den lutherske Kirke faa Fremgang iblandt os, uden at vi tage vore Børn ud af Fællesskolen, nu vel, saa lad den lutherske Kirke falde, og jeg vil sige: Fred med dens Støv, den fortjener ikke at staa, hvis den ikke kan staa ved Siden af Fællesskolen. Norske Mand i Hus og Hytte over alt i Amerika! Værn om Fællesskolen, som var det din Øjsten. Kommer man og byder dig norske Menighedsskoler i Stedet, da sky dem, som du vilde sky Præstevælde! Fællesskolen skal og maa forsvares. Den er vor fri Forfatnings Hjørnesteen«. Som et karakteristisk Vidnesbyrd om den Begejstring, hvormed han omfattede denne Sag og søgte atter og atter at indprente sin Opfattelse af den i alle dem, han stod i Forbindelse med, kan anføres, at han i mange Aar i Hjørnet af det Papir, han benyttede til sin omfattende Korrespondance, lod trykke følgende Motto: »Enhver, der direkte eller indirekte angriber den amerikanske Fællesskole, er en Fjende af Oplysning, Frihed og Fremskridt. Angreb paa Fællesskolen er Forræderi imod vort Land.«

X

Viste Anderson sig under sin energiske Kamp for denne »den fortrinligste Indretning i Verden« som fuldblods Amerikaner, lagde han imidlertid paa den anden Side paa mange Maader for Dagen, at han følte sig knyttet ved stærke Baand til det Folk, hvorfra han stammede, og at han havde en levende Følelse af, at det har givet et Bidrag til Menneskehedens Udvikling, som ikke kan anslaaes for højt. Hans omfattende literære Virksomhed maa i Virkeligheden siges at have haft det dobbelte Formaal at faa de Nordmænd, der bosatte sig i Amerika til at indse, at de baadede sig selv og det almene bedst ved at gjøre Skridtet fuldt ud og gaa helt op i det ny Samfund, de havde sluttet sig til, og at aabne Amerikanernes og andre Folks Øjne for Betydningen af de Skatte, der laa gjemte i den nordiske Literatur, i det hele taget at gjøre dem bekendte med, hvad de nordiske Folk i Tidernes Løb have udrettet paa Aandslivets Omraade. Et betydeligt Opsving tog denne hans Virksomhed, da han i 1875 blev Professor i de skandinaviske Sprog ved Universitetet i Madison og saaledes fik Lejlighed til helt at hengive sig til de Studier, han alt længe havde omfattet med den mest levende Interesse. Med sin sædvanlige Energi erhvervede han sig i forholdsvis kort Tid et omfattende og grundigt Kjendskab til oldnordisk Sprog og Literatur, trolig hjulpen af kyndige islandske Emigranter, som med Glæde stod den ivrige og flittige Mand bi. Efter tilbørlig at have rustet sig begyndte han Udgivelsen af en Bække Arbejder, der have bidraget overordentlig til at vække Sans og Interesse for nordisk Literatur i Amerika og England. Det første var den lille Bog »America

XI

not discovered by Columbus« (oversat paa Dansk under Titel »Amerikas første Opdagelse« *)), der for os Nordboer ikke indeholder noget nyt, men som vakte stor Opmærksomhed i Amerika, hvor de Kjendsgjæringer, her fremdroges, for de allerfleste fuldstændig havde Nyhedens Interesse. Hans Hovedværk er imidlertid hans nordiske Mythologi, der grundlagde hans Ry som Forfatter, og af hvilken amerikanske, engelske, franske, tyske og skandinaviske Blade gav de mest rosende Anmeldelser, ligesom ogsaa fremragende Videnskabsmænd have udtalt sig i høj Grad rosende om den. Den foreligger i Amerika i fem Oplag og er nylig bleven oversat paa Fransk, Italiensk og Tysk. Det er da i Virkeligheden heller intet Under, at denne Bog gjorde en saa usædvanlig Lykke, thi den førte paa en lige saa fornøjelig som grundig Maade sine Læsere ind i en helt ny Verden.

Dette Andersons Hovedværk efterfulgtes af »Viking Tales of the North«, en Studie over Tegnér's Frithjofs Saga, indeholdende en Oversættelse af den gamle Saga, der gav den svenske Digter Stoffet til hans Digting, en Afhandling af Sagalitteraturen og en Biografi af Tegnér; endvidere »The younger Edda«, indeholdende alt det mythiske Stof i Snorres Edda ledsaget af et stort literært Apparat, der lægger det ypperlig til rette for de Læsere, for hvilket Værket var bestemt.

Til disse Værker, i hvilke Anderson har nedlagt meget selvstændigt Arbejde, slutter sig en Række Bøger, i hvilke

---

*) Ogsaa oversat paa Tysk.

XII

han nejes med Oversætterens beskedne Rolle, men som ikke des mindre have haft stor Betydning i Retning af at udbrede Kjendskab til og vække Sans for nordisk Literatur i Amerika og England, og som da ogsaa ere blevne modtagne med enstemmigt Bifald af den amerikanske og engelske Presse. Først og fremmest maa her nævnes hans i 1881—82 udgivne Oversættelse af Bjørnsøns Fortællinger i syv Bind; endvidere »History of the literature of the Scandinavian North from the most ancient times to the present,« oversat efter Fr. Winkel Horns i Leipzig udkomne »Geschichte der Literatur des skandinavischen Nordens«, samt en Oversættelse af Georg Brandes' Moderne Geister.

Vi have ikke paa langt nær nævnet alle Andersens Bøger, og saa har han endda skrevet et Utal af Artikler i Blade og Tidsskrifter; samlede man det alt i Bogform, vilde det løbe op til mange Bind. Norske Kritikere i Amerika have gjort den Indvending mod hans Produktion, at den savner Originalitet. Det er imidlertid ingen Bebrejdelse, for saa vidt som Anderson aldrig har gjort Krav paa, at hans literære Frembringelser skulde betragtes som Førstehaandsarbejder, som Værker, der give nye Synspunkter, kaste nyt Lys over de Æmner, han behandler. Han har sat sig til Opgave at gøre det nordiske Aandsliv og dets vigtigste Frembringelser kjendt i Kredse, for hvilke det hidtil har været et fuldstændigt *terra incognita*, og at han til den Ende væsentlig maatte bygge paa Førstehaandsforskernes Arbejde, er en Selvfølge. Spørgsmaalet er blot, om han har formaaet at løse denne Opgave tilfredsstillende, paa en saadan Maade, at hans Bøger interessere de

XIII

Læsere, for hvilke de ere bestemte, og give dem et virkeligt Udbytte, og i saa Hensende er der næppe mere end én Mening; alle offentlige Udtalelser om hans literære Virksomhed erkjende, at han til sin Gjerning har medbragt grundig Kundskab og megen Smag, saa at hans Bøger baade ere underholdende og lærerige for det Publikum, for hvilket de ere skrevne.

Vi kan ikke slutte denne korte Omtale af Andersons literære Gjerning bedre end ved at anføre et Brudstykke af et Brev fra Bjørnstjerne Bjørnson, offentliggjort i »Budstikken«, Minneapolis, Minnesota, 1881 og i »Verdens Gang« i Kristiania. »Andersons videnskabelige Arbejde,« skriver han, »hviler paa et grænseløst Arbejde i Kundskabstilegnelse. Hvad han har kunnet samle, og med hvilken usædvanlig Hukommelse han behersker det, han har samlet, aftvinger enhver Ærbødighed, som kjender Omstændighederne, hvorunder Prof. Anderson har arbejdet. I hele min Bekjendtskabskreds er der alene et Par lignende Exempler. Det skyldes foruden hans Evner en stærk Fysik, et strængt sædeligt Liv og en Jærnvilje. En Anerkjendelse som den, at den islandske Skald Mathias Jochumsson kalder hans »Norse Mythology« den bedste nordiske Mythologi, som er skrevet, kan ikke mere rokkes.

»Han lever for et eneste Maal: at gjøre Nordmændene hædrede i Amerika. Med samme Iver, hvormed han samler alt, som er kjendt om Nordmændenes Opdagelse af Amerika, eller hvormed han udbreder Kjendskab til nordisk Literatur i Oldtid og Nutid, med samme Iver samler han Materiale mod den norske Synode for at bevise dens Aandsundertrykkelse af

XIV

de norske Udvandrere, dens Mangel paa Friheds- og Fædrelandsfølelse, dens Samfund med og dens Beskyttelse af uhelderlige Individuer, saa længe den kan drage Fordel af dem. Den moralske Harme, som Professor Anderson nærer mod Synoden, hviler paa lige saa ægte »Dokumenter« som hans historiske Forskning; han samler dem med samme ubrødelige Troskab, som er Sjælen i hans Sjæl. Han anvender dem med en Sikkerhed, som alene en lang og ihærdig Øvelse kan give. Den Sindets fyrige Sundhed, den Sjælens Ligevægt, som gør ham lige oplagt til at underkaste sig det strængeste Arbejde i Forstudier til en Bog eller til at gaa ud i den værste Smudskastning, naar det gjælder hans Landsmænds Hæder og Vel, den faar man Nøglen til, naar man som jeg har haft den Glæde at leve i hans Hjem. Det siger jeg ubetinget, at jeg sjælden eller aldrig har set Mage til Ægtemand eller Far*). Jeg har set mange, som har stræbt efter at være lige saa meget for sine Hjem som han, men Evnen har ikke strækket til. Naar jeg samler for min Erindring alle de vakre Mennesker, jeg traf i Vesten, alle de gode, kjærlige Mænd og Kvinder med redelige Sinds udprægede Evner, — Prof. Anderson er og bliver Nr. 1. Jeg ser ham for mig helst gaaende. Faa Ting aabenbarer en Mand sikrere end hans Gang. Den, som lægger Mærke til Prof. Andersons, kommer i godt Humør ved at se den Vilje, hvormed han hugger i Vej. Alle Mennesker ligner Dyr, og han ligner den norske Fjordhest, der er lige god baade i Sprang og Tag, baade paa Sletten og i Fjeldet.«

---

*) Anderson ægtede i Aaret 1868 Frøken Bertha Karina Olson fra Cambridge i Wisconsin.

Kort efter at Cleveland var bleven Præsident (d. 4 Marts 1885), begyndte man at tale om, at Anderson burde være Minister i et af de skandinaviske Lande. De skandinaviske Blade i Amerika udtalte sig næsten enstemmig for denne Tanke. I »Budstikken« (Minneapolis) hed det saaledes blandt andet i en Artikel af en fremragende i Chicago bosat Nordmand: Prof. Anderson er saa vel kjendt, at det vil være ganske overflødigt for mig her nærmere at paavise, hvorledes han er i højeste Grad skikket for Embedet, hvorledes man ved at udnævne ham vil faa en Minister, der i sjælden Grad besidder Egenskaber, som sikre Embedets gode Forvaltning, samtidig med, at hans personlige Anseelse, hans store literære Navn vilde kaste yderligere Glans over Stillingen. Anderson er den mest bekjendte Nordmand i Amerika; hans Udnævnelse vilde blandt de andre Nationaliteter blive betragtet som et uimodsigeligt Vidnesbyrd om en Anerkjendelse ikke alene af hans personlige Egenskaber og Fortjenester, men ogsaa af vor Nationalitets Ligeberettigelse.«

Den 30te Marts 1885 blev Anderson udnævnt til de forenede Staters Ministerresident i Danmark. Bladene i Madison, hvor han saa længe havde haft sit Hjem og var kjendt af alle, hilste enstemmig denne Udnævnelse med Glæde. Et af dem skrev: »Han er den første af sin Nationalitet, der er bleven Professor ved et amerikansk Universitet, han er den første af sin Nationalitet, der har skrevet Bøger om den nordiske Literatur, og han er den første af sin Nationalitet, der har faaet det Hverv at repræsentere vort Land som Minister i Udlandet. Han er en *self-made* Mand og Amerikaner helt

XVI

ud til Fingerspidserne. Hans Udnævnelse vil gjøre vort Land Ære.« Hans Medborgere lagde før hans Afrejse paa forskellige Maader for Dagen, i hvor høj Grad de anerkjendte hans Virksomhed, og denne saa vel som hans Personlighed har baade i Danmark og det øvrige Norden, særlig i Norge, som han allerede tidligere flere Gange havde gjæstet, vundet ham talrige Venner.

Forfatterens Forord.

Et Brev til Oversætteren.

Hr. Dr. Fr. Winkel Horn.

Højstærede. Det er mig en Ære og Fornøjelse at give Dem Tilladelse til at udgive min »Norse Mythology« paa Dansk-Norsk. Det er min Overbevisning, at Arbejdet ikke kunde lægges i en kyndigere Oversætters Hænder. Maa jeg da samtidig anmode Dem om at gjøre det dansk-norske Publikum opmærksom paa, at jeg aldeles ikke gjør Fordring paa at være lærd eller Avtoritet paa det mythologiske Omraade. Har Bogen nogen Fortjeneste, saa er det den populære Form, hvori den er skrevet, og den Udbredelse, den har faaet i Amerika, England og andre Lande, maa væsentlig tilskrives Forfatterens Kjærlighed til Indholdet og den populære Fremstillingsmaade. Særlig ønsker jeg fremhævet, at jeg ved Udarbejdelsen af »Norse Mythology« har gjort det frieste Brug af de nordiske og tyske Forfattere paa det mythologiske Omraade. Meget af det, som staar i min Bog, vil man med Lethed kunne finde igjen hos N. M. Petersen, N. F. S. Grundt-

XVIII

vig, Sophus Bugge, Keyser, Munch, Grimm, Simrock og flere andre. Bogen kan nærmest betegnes som en Krans af Edda-Blomster, plukkede i mange store Forfatteres Haver. Mit Bidrag er Blomsternes Ordning og den Traad, som binder dem sammen. Idet jeg endnu en Gang udtaler min Glæde over, at Bogen overrækkes det skandinaviske Publikum ved Dem, har jeg den Ære at tegne mig med udmærket Højagtelse

Deres ærbødigste

R. B. Anderson.

De Forenede Staters Gesandtskab i Kjøbenhavn
den 4de Juli 1886.

Indhold.

	Side.
Rasmus B. Anderson. Et biografisk Udkast nærmest efter amerikanske Blade og Tidsskrifter, ved Fr. Winkel Horn III	III

Nordisk Mythologi af R. B. Anderson.

Indledning.

Første Kapitel.

Hvad er Mythologi, og hvad er særlig den nordiske Mythologi? — Den ukjendte Gud. — Vidnesbyrd om hedenske Nordboers Erkjendelse af den ukjendte Gud: Ingemund den gamle, Thorkel Maane, Harald Haarfager. — Personifikation af Naturkræfter og Naturfænomener. — Den nordiske Mythologi afspejler vore Forfædres religiøse, moralske, intellektuelle og sociale Udvikling. — Udtalelser af Webbe Dasent og Thomas Carlyle.	1
--	---

Andet Kapitel.

Hvorfor vi betegne den her omhandlede Mythologi som nordisk, skjønt den i sin oprindelige Skikkelse var fælles for alle Folk af den germaniske Stamme. — Udtalelser af Max Müller	21
---	----

Tredje Kapitel.

Jævnførelse imellem den nordiske og den græske Gudelære. — Balder og Adonis. — De nordiske Guder ere hjem-	
--	--

XX

Side.

faldne til Undergang, de græske leve evig. — Syndflodsmyther. — Den græske Mythologis Skjønhed beror mere paa de enkelte Grupper af Myther end paa Systemet som Helhed; for den nordiskes Vedkommende er det omvendte Tilfældet. — Den græske Mythologi er et Epos, den nordiske en Tragedie. — Nordens Natur 32

Fjerde Kapitel.

Romersk Mythologi. — Romerne vare baade i politisk og literær Henseende et Røverfolk. — En Udtalelse af Taine 53

Femte Kapitel.

Om Tolkning af den nordiske Mythologi. — Theologisk Tolkning. — Historisk Tolkning. — Ethisk Tolkning. — Fysisk Tolkning. — Grundlaget for den Tolkning, her skal anlægges, bliver den fysiske og ethiske Tolkningsmaade i Forening 62

Sjette Kapitel.

Den nordiske Mythologi er en udtømmelig Guldgrube for Digttere, Billedhuggere, Malere, Musikere o. s. v. — Ole Bull. — Longfellows Digt om Ole Bull 76

Syvende Kapitel.

Kilder til vor Kundskab om den nordiske Gudelære. — Den ældre Edda. — Den yngre Edda. — Asatroens Indflydelse paa Folkeaanden i Norden. — Hávamál og Sigdrífumál i Oversættelse 85

Nordens Mythologi.

Første Del.

Verdens Skabelse og Opholdelse.

Første Kapitel.

Tilstanden før Verdens Skabelse. — Ginnungagab. — Jætten Ymer. — Koen Audhumbla. — Odin, Vile og Ve. —

XXI

	Side.
Nordboernes Syndflod. — Himlens og Jordens Skabelse. — Himmellegerne, Døguets Tider, Vinden, Regnbuen. — Guldalderen. — Dværgenes Oprindelse. — Det første Menneskepars Skabelse. — Aserne og deres Boliger. — De ni Verdener	139

Andet Kapitel,

Asken Ygdrasil. — Mimers Brønd. — Urds Brønd. — Nornerne	156
--	-----

Tredje Kapitel.

Bemærkninger om den nordiske Mythologis Kosmogoni. — Affødninger af Asalæren efter Kristendommens Indførelse: Ellefolk, Huldrer, Trolde, Nisser, Nøkken, Havmænd og Havfruer — Ygdrasil, Verdenstræet. — Mimer. — Nornerne. — Oversættelse af Begyndelsen af det første Kvad om Helge Hundingsbane (Nornerne ved Helges Fødsel)	160
---	-----

Anden Del.

Gudernes Liv og Bedrifter.

Første Kapitel.

Odin. — Hans Navne. — Hans Udseende. — Odin i Kong Vølsungs Hal. — Odin og Sigurd Fafnersbane. — Odins Ravne. — Odins Ulve. — Drøpner. — Mythen om, hvorlunde Loke skaffer Guderne Klenodier. — Gungner. — Slejpnar. — Mythen om Slejpnars Fødsel. — Odin hos Vafthrudner. — Odin hos Gejrrød. — Odin hos Vølven. — Odin og Mimer. — Hlidskjalf. — Den historiske Odin; Forordet til Gylfaginning og Heimskringlas Fortælling om Odin. — Odins Hustruer: Fjörgyn, Rind, Frigg. — Friggs Terner. — Gefjon. — Eir. — Rind. — Billings Datter. — Mythen om Gunlöd og Suttungs Mjød (Skjaldskabs Oprindelse). — Saga. — Odin som Runernes Opfinder. — Valhal. — Valkyrjerne. — Ragnar Lodbrogs

XXII

Dødssang i Oversættelse. — Ejvind Skáldaspillers Kvad om Hakon Adelstensfostre i Oversættelse	Side. 183
--	--------------

Andet Kapitel.

Odins Sønner ere Udstraalinger af hans eget Væsen. — Hermod. — Tyr. — Hejmdal. — Kvadet om Rig i Oversættelse. — Brage og Idun. — Mythen om Iduns Æbler. — Skade	269
--	-----

Tredje Kapitel.

Balder. — Mytherne om Balders Død. Vegtamskvadet i Oversættelse. — Den yngre Eddas Fortælling om Balders Død. — Nanna. — Forsete	288
--	-----

Fjerde Kapitel.

Thor. — Hans Udseende. — Hans Bukke. — Mjølner. — Styrkebæltet. — Jærnhandskerne. — Jarnsaxa og Magne. — Thors Navne. — Sif. — Uller. — Thor og Hrungner. — Thor i Gejrrøds Gaard. — Thor hos Udgaardsloke. — Thor hos Hymer (Thor og Midgaardsormen). — Thor og Thrym. Kvadet om Thrym i Oversættelse. Folkevisen om Thor af Havsgaard. Hammeren hentes (af Oehlenschlägers Nordens Guder). — Thor og Olaf den hellige	305
---	-----

Femte Kapitel.

Vidar	355
-----------------	-----

Sjette Kapitel.

Vanerne. — Njord. Skade. — (Ægir. Ran.) — Frej. — Gerd. — Kvadet Skirners Færd i Oversættelse. Frejdsdyrkelse. Ingemund Thorstensøn. Torgim paa Søbol. Thorkel paa Tværaa og Vigaglum. — Freja. — Klassifikation af de imod Mennesket vel sindede Guddomme som Himlens, Jordens og Havets	359
---	-----

Syvende Kapitel.

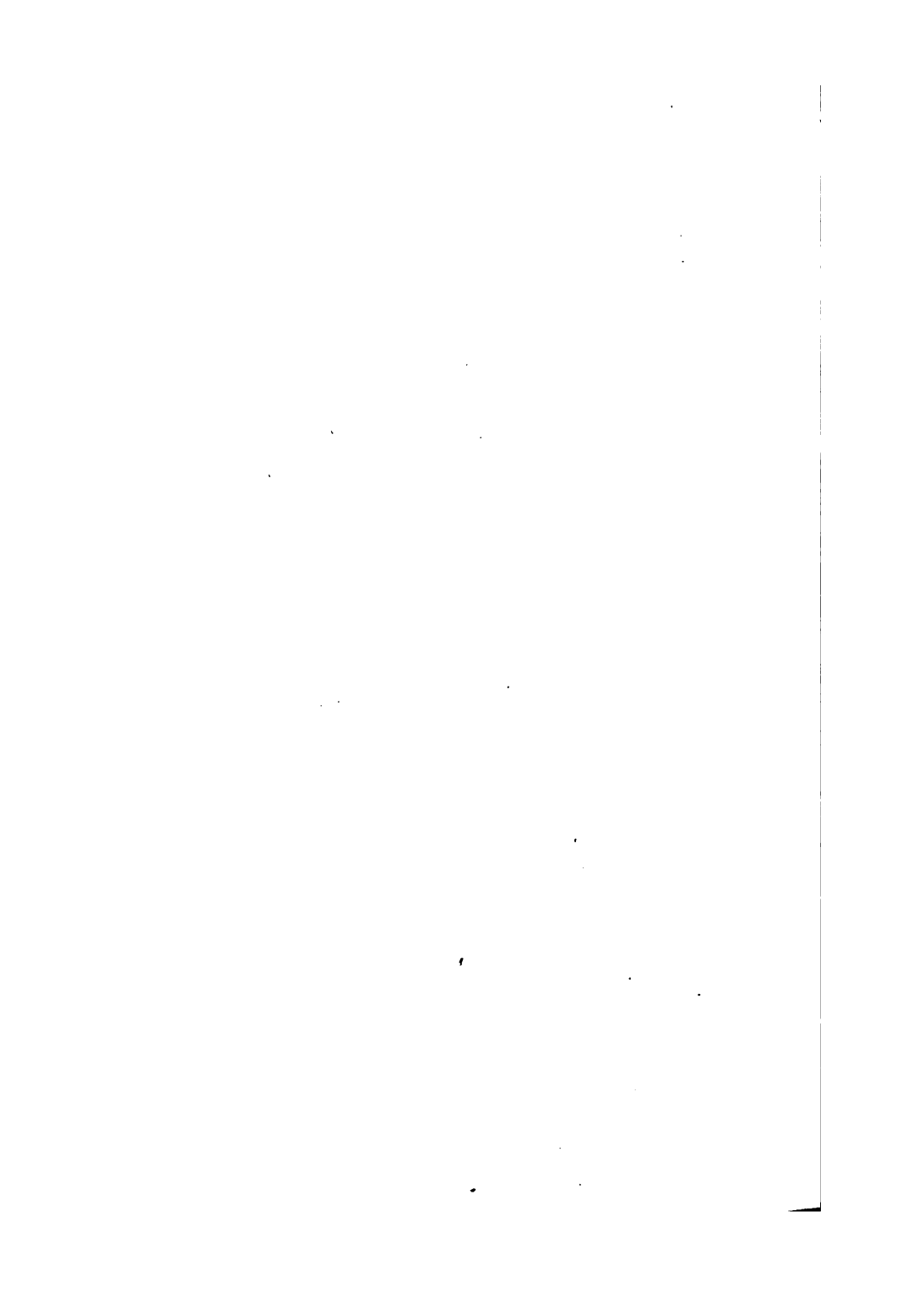
Loke. — Odin, Hæner og Lodur hos Hrejdmar. Andvares	
---	--

XXIII

	Side.
Ring. Fafner. Regin. Sigurd Fafnersbane. — Fenrisulven. — Midgaardsormen. — Hel. — Nordboernes Forestillinger om Døden. — Loke ved Ægirs Gjæstebud. — Lokes Straf. — »Der Stock im Eisen«	390
Ottende Kapitel.	
Almindelig Oversigt	432
Tredje Del.	
Ragnarok og Gjenfødselen.	
Første Kapitel.	
Ragnarok	437
Andet Kapitel.	
Gjenfødselen	453
—————	
Navneliste til den nordiske Mythologi	463

Indledning.

Første Kapitel.

Mythologien er et System af Myther, en Samling af Folkesagn, Æventyr eller Historier, der handle om Guder, Heroer, Dæmoner og andre Væsener, hvis Navne Folketroen har bevaret. Saadanne Myther findes ikke blot i de Traditioner, de gamle Inder, Grækere og Ægyptere have efterladt sig; ethvert Folk har sin Mythologi, og de gamle Nordboers er simplere, alvorligere, mere storslaaet og mere guddommelig i sin Opriindelse end nogen anden af de Mythologier, vi kjende.

Mythen er den ældste Form for Sandhed, og Mythologien er den Viden om det guddommelige, som Oldtiden sad inde med. Mythologiens Maal er at erkjende Gud og komme til ham. Naar man ingen Aabenbaring har at følge, kan man vinde frem imod dette Maal ad to Veje: enten ved at granske Menneskets aandelige, moralske og fysiske Natur, thi man kan finde Vidnesbyrd om Guds Tilværelse ved paa rette Maade at fordybe sig i Menneskets Væsen, eller ved at granske Naturen, som den viser sig i Verden, i Almindelighed og i det enkelte, thi det kan med Sandhed siges, at Gud aabenbarer sig i Naturen.

Vore nordiske Forfædre, hvis Gudetro vi i det følgende ville gjøre Rede for, havde ingen anden klar og bestemt Erkjendelse af nogen Gud end den, de naaede til ved at granske sig selv og Naturen. Ligesom de gamle Grækere havde de kun en temmelig dunkel Forestilling om en højeste Gud, som Rhapsoden eller Skjalden i den ældre Edda (Hyndluljóð 43,44) ikke tør nævne, og om hvem det samme Steds hedder, at faa skue langt nok frem til at se ham:

En blev født,
størst af alle,
af Jordens Kraft
han Kræfter fik;
ypperst blandt alle
Aser han nævnes,
Sifs Ven
og Midgaards Væрге.

En anden kommer
endnu større,
men ham tør ved Navn
jeg ikke nævne;
faa skue længer
frem i Tiden
end til Odins
og Ulvens Møde.

Odin stævner til Møde med Fenrisulven i Ragnarok (Gudernes Tusmørke, d. v. s. den sidste afgjørende Kamp imellem alle gode og onde Magter). Jeg beder Læseren jævnføre det anførte Sted af den ældre Edda med følgende Sted af Apostlernes Gjæringer 17de Kapitel:

»Men Paulus stod midt i Raadet og sagde: »I atheniensiske Mænd! jeg ser, at I i alle Maader ere omhyggelige for eders Gudsdyrkelse, thi der jeg gik

omkring og betragtede eders Helligdomme, fandt jeg og et Alter, paa hvilket var skrevet: For en ukjendt Gud. Denne nu, som I ukjendt dyrke, denne forkyn-der jeg eder«.

Det var denne ukjendte Gud, om hvilken en af de gamle græske Digttere havde sagt, at i ham leve, rø- res og ere vi. Saaledes fandt Grækerne Jehovah i deres hedenske Guders Labyrinth, og naar vi hævde, at den nordiske Mythologi er mere guddommelig i sin Oprindelse end nogen anden Mythologi, vi kjende, støtte vi denne vor Paastand paa, at den højeste Gud omtales hyppigere og træder bestemtere frem i Nord- boernes Hedenskab end i noget som helst andet.

Det er værdt at lægge Mærke til, at længe før, end Kristendommen var indført paa Island, ja længe før, end man havde hørt Tale om den, fortælles der om Ingemund den gamle, en nordisk Hedning, at han i Døden bad Gud tilgive Rollejf, for hvis Haand han faldt.

En anden Mand i Hedenskabets Tid, Thorkel Maane, en Islænding, der havde ført et i alle Maader ulasteligt Liv, og som gjaldt for at være en af de viseste Mænd paa Island i Fristatstiden, erklærede, at han ikke vilde dyrke nogen anden Gud end den, der havde skabt Solen, og i sin Dødsstund bad han til Lysets Fader, at han vilde oplyse hans Sjæl i Dødens Mærke. Arngrim Jonsson fortæller, at da Thorkel Maane var naaet til Skjels Aar og Alder, lod han haant om dem, som blindt fulgte de nedarvede Skikke, og anvendte megen Tid paa at prøve de Trossætninger, hans Landsmænd hyldede, paa Fornuftens Prøvesten. Han frigjorde sin Sjæl for al Fordom, han grublede over det ophøjede i Naturen og lod sig lede af Grund-

sætninger, der hvilede paa Sandhed og Fornuft. Paa denne Maade kom han ikke blot snart til det Resultat, at hans Landsmænds Tro var falsk, men vandt frem til Troen paa et højeste Væsen, der var mægtigere end Thor og Odin. I sin Skaber erkjendte han sin Gud, og ham alene hyldede han i Erkjendelse af, at ham alene tilkom Pris og Ære. Da han mærkede, at Døden nærmede sig, bad denne fromme og vise Mand sine Frænder og Venner om at føre ham ud under aaben Himmel, for at han, som han sagde, i sin sidste Stund kunde skue den almægtige Guds Herlighed og tilbede ham, der havde skabt Himmel og Jord og alt, hvad der er i og paa den.

↳ Harald Haarfager, Norges første Enevoldskonge, han, der i Aaret 872 samlede Norge under sit Septer, er ogsaa et mærkeligt Exempel i denne Henseende. Han plejede at være til Stede ved de offentlige Offerfester, hans Folk holdt til Ære for deres Guder. Da ingen i de Tider vidste af nogen bedre eller renere Religion at sige, var det meget forstandigt af ham ikke at lade sig mærke med, at han foragtede sit Folks Gudsyrelse, thi det havde let kunnet føre til, at hans Undersaatter, paavirkede af det Exempel, han i saa Henseende gav dem, ikke blot bleve ligegyldige for deres religiøse, men ogsaa for deres statsborgerlige Pligter. I Virkeligheden forkastede han imidlertid de hedenske Ceremonier og troede paa en mægtigere Gud, som han hemmelig dyrkede. »Jeg sværger«, sagde han en Gang, »at jeg aldrig vil ofre til noget Gudebilled, men kun til den Gud, som i sin Almagt har skabt Verden og Mennesket i sit Billede. Det vilde være taabeligt, om jeg ventede Hjælp af en, der er lavet af Træ eller Sten«.

Disse Exempler vise, hvor nær den oplyste og tænksomme nordiske Hednings religiøse Følelse stod Kristendommen, og tjene ogsaa til at bekræfte vor Paa-stand, at Mythologien søger at finde Gud og komme til ham.

Men det maa paa den anden Side indrømmes, at vore Forfædre kun havde en temmelig ubestemt Forestilling om denne højeste Gud, og mange af dem havde næsten slet ingen Anelse om ham. Deres Gud var en naturlig, menneskelig Gud, en Personlighed. Poesi kan ikke tænkes uden Personifikation, og et mythologisk System er en Digtning. Mythologi er i Virkeligheden religiøs Sandhed udtrykt i Digtningens Form. Den tillægger alle Tildragelser og Fremtoninger i Yderverdenen personlige Aarsager, søger deres Oprindelse hos et eller andet højere Væsen, Gud eller Dæmon. Naar de gamle Nordboer saaledes hørte Ekko fra Skovene eller Bjærgene, gik de ikke som vi ud fra, at det var Lydbølger, der kastedes tilbage, de troede, at der stod en Dværg, et personligt Væsen, som gjentog de Ord, de sagde. Denne Dværg maatte have en Historie, og saaledes opstod der en Mythe. For vore Forfædre med deres poetiske Syn paa Tingene tilsløredes Naturkræfterne ikke af videnskabelige Navne; de havde, som Carlyle træffende siger, ikke lært at opløse Tilværelsen i dens Grundelementer og at tale lærd om denne skønne, klippebygte, grønne, blomsterklædte Jord med dens Træer, dens Bjærg og dens brusende og rislende Vande, om det store, dybe og azurblaa Hav, der breder sig over vore Hoveder, og om Vindene, der sætte det i Bevægelse. Naar de saa' de mørke Skyer samle sig og skjule Dagens Konge, naar de saa' dem udsende Regn og Is og Ild og hørte Tordenen

rulle, vidste de ikke som vi, at det, som foregik, var en Udladning af ophobet Elektricitet, de kunde ikke som vi vise, hvorledes der ved Hjælp af en Glasskive og et Stykke Silketøj i det smaa kan frembringes noget lignende som de mægtige Lyn; de tænkte sig som Ophavsmand, til hvad de saa, en mægtig Gud, Thor, der kører gennem Skyerne paa sin Kærre svingende sin vældige Hammer. Vore Forfædres Maade at se Tingene paa sætter vor Fantasi i Bevægelse, giver vor poetiske Sans Næring, medens vor Viden om Lydbølgerne og Elektriciteten kun beror paa et tørt Fornuft-ræsonnement, er ren Mathematik og Fysik. For vore Forfædre stod Naturen i sin nøgne, skønne og imponerende Majestæt, medens den for os, Newtons, Millers, Ørsteds, Berzelius og Tyndalls Efterkommere og samtidige, er hyllet i et Klædebon, der er vævet af en Mangfoldighed af dybsindige videnskabelige Læresætninger. Paa Grund af alle disse Slagord og Læresætninger smigre vi os med, at vi have udgrundet dens Hemmeligheder og ere trængt ind i dens hemmelige Værksted, medens vi i Virkeligheden er lige saa langt fra at erkjende Tingenes sidste Grund, som vore Forfædre vare. Vi ere blot i en bedrøvelig høj Grad gaaet glip af Naturens Poesi. Med rette klager Digteren:

O, skønne Æventyr, hvor Luft og Hav
og Mark og Skov og Sø af Aander vrimler!
Du strænge, alvorstunge Videnskab,
hvi røved du os vore fagre Drømme?

De gamle Nordboer sagde: Den onskabsfulde Loke klipper Haaret af Sif, men Guderne tvinge ham til at skaffe hende nyt Haar. Loke faar Dværgene

til at smedde hende gyldne Lokker, som strax voxede fast paa hendes Hoved. Vi, deres prosaiske Efterkommere, sige: Heden (Loke) afsvyder den gyldne Sæd (Sifs Haar); men den samme Naturkraft (Heden) virker atter, at nyt Korn spirer frem.

Saaledes betegnede vore Forfædre alt, hvad der foregik i Naturen, som Udslag af personlig Virksomhed. I Steden for at sige som vi, at naar Vinter følger efter Sommer, kommer det af Jordens aarlige Omdrejning, opfattede de Aarstidernes Vexlen mere poetisk og sagde, at den blinde Gud Hød (Vinteren) lod sig lokke af Loke (Heden) til at dræbe Balder (Sommerens Gud).

Denne Tilbøjelighed til at personificere den Virksomhed, man saa' foregaa i Naturen, var i den Grad udviklet hos de gamle Nordboer, at den endogsaa gjorde sig gjældende over for Gudernes mere fremtrædende Evner eller Egenskaber. Saaledes f. Ex. havde Odin to Ravne, Hugin og Munin, d. v. s. Tanke og Erindring. De sidde paa hans Skuldre og hviske ham i Ørene. Thors Styrke fordobledes, naar han spændte sit Styrkebælte Megingjord, og Staalhandskerne, med hvilke han svang sin Hammer, havde samme Virkning; ja, Styrken var en saa fremtrædende Egenskab hos Thor, at den endogsaa skiller sig ud fra ham og optræder som en selvstændig Personlighed i hans Søn Magne (Styrke), der ledsager ham paa hans Tog imod Jætterne.

Paa denne Maade opstod der en Række Myther, som samlede sig til et System, som vi nu betegne som Mythologi, et System, der gav vore Forfædre Guder, som de dyrkede og satte deres Lid til, og som for os er et Spejl, hvori deres Folkeliv, deres intellek-

tuelle og moralske Egenskaber afspejle sig. Og disse Guder vare al Ære værd; de vare Legemliggjørelsen af de ædlest Tanker og de reneste Følelser, men disse Tanker og Følelser kunde kun komme frem, naar de personificeredes, iklædte sig Billedets Form. Saa snart den guddommelige Tanke opstod, fik den legemlig Skikkelse, og for at gjøre det lettere for Aanden at fatte den, drog man den jævnlig ned fra Himlen og mejslede den i Sten eller Træ. Hensigten hermed var ved Hjælp af Billeder at gjøre Gudernes Egenskaber sanselig anskuelige og saaledes lettere vække Folkets Andagt. Hedningen maatte se Guds Billede, Billedet af den uendelige Tanke legemliggjort i Guden, ellers vilde han ikke knæle for ham og tilbede ham. Denne Trang til noget konkret at holde sig til, til noget, der kan gribes med Sanserne, har sine Rødder dybt i den menneskelige Natur. Mennesket kan ikke nøjes med en abstrakt Gud, han trænger til en personlig, en synlig Gud, i alt Fald maa han have et synligt Vidnesbyrd om hans Nærværelse. Vi, som leve i den aabenbarede Religions og Videnskabens fulde Dagslys, bør ikke være alt for tilbøjelige til at gaa i Rette med vore Forfædre, fordi de hyldede og tilbade Gudebilleder, thi disse Billeder vare, som det ligger i Ordet, ikke selve de Guder, til hvem Hedningen rettede sine Bønner, de vare blot Symboler paa disse Guder, og enhver Religion, Kristendommen ikke undtagen, er mystisk i sin Udvikling. Der er altid en Tilbøjelighed til at drage det guddommelige ned til Jorden for saa atter at hæve sig til Himlen med det. Naar Gud lider med os, falder det os lettere at lide, naar han forløser os, ere vi sikre paa vor Sjæls Frelse. Gud ses i alle Religions-

systemer som igjennem et Glas — aldrig Ansigt til Ansigt. Ingen kan se Jehovah uden at dø.

Som vor udødelige Sjæl her paa Jorden ikke kan hjælpe sig uden det synlige Legeme og ikke uden det kan aabenbare sig for sine Medskabninger, saaledes kræver vor Tro en synlig Kirke, vor Religion maa antage en eller anden Skikkelse, der kan fattes af Sanserne. Vor Tro styrkes ved Hjælp af den synlige Kirke paa samme Maade, som vor Aand vinder Kundskab om de Ting, der omgive os, ved Hjælp af de legemlige Organer. Det udvortes Apparat af Kirkeskikke, Former og Ceremonier, der f. Ex. er saa stærkt fremtrædende i den romersk- og græsk-katholske Kirke, tjener til at vække, opbygge og styrke Sjælen og hjælpe den til mere levende og indtrængende at drage sig de religiøse Sandheder og Tildragelser i Kristi og Helgenernes Liv til Minde; Malerier og Billedstøtter ere for de udannede, hvad Bøger ere for dem, der ere vante til at læse. Satte Kristus ikke selv oversanselige Ting i Forbindelse med Ting, der kunde opfattes ved Hjælp af Sanserne? Han satte Sjælens Renselse og Helliggjørelse i Forbindelse med Forestillingen om Legemets Renselse i Daaben; han satte Mindet om ham og hans Kjærlighed, om hvorlunde han gav sit Liv og Blod hen til Forløsning for den faldne Menneskehed, i Forbindelse med Nydelsen af Brødet og Vinen i Nådverens Sakramente. Han gav sin Religion en udvortes, synlig Form, og ligesom Sjælen afspejler sig i Blikket, i Ansigtets Udtryk, i Holdning og Lader, saaledes afspejler vor Tro sig i Kirken. Det er det, vi forstaa ved mythisk Udvikling, og naar vi finde denne Tilbøjelighed til at klamre sig til synlige Tegn og Ceremonier saa stærkt fremtrædende selv i den

kristne Kirke i vore Dage, bør det lære os at gaa mindre strængt i Rette med Hedningerne for deres Billeddyrkelse.

Saa længe Menneskene have boet paa Jorden, har der været forskellige Religioner, og hvorledes skulde det kunne være anderledes? De Lande, de forskellige Folkefærd have beboet, den Himmel, de have haft for Øje, deres Love, Sæder og sociale Indretninger, deres Skikke, Sprog og Viden have været saa vidt forskellige, at det vilde være urimeligt at vente, at de skulde have opfattet og dyrket Gud paa samme Maade. Og ikke nok hermed. Selv iblandt Kristne, ja, naar vi se nøje til, selv iblandt Medlemmer af ét og samme Trossamfund, én og samme Kirke, ville vi se, at det ene Menneskes Religion aldrig helt falder sammen med det andets. De kunne bede de samme Bønner, vedkjende sig og forkynde den samme Trosbekjendelse, høre den samme Præst og deltage i de samme Ceremonier, der vil dog være Forskjel paa deres Bøn, Tro og Gudsdyrkelse. To Mennesker ere aldrig fuldkommen ens, og hver vil fortolke de Ord, han hører, og de Ceremonier, han deltager i, paa sin Vis, efter som hans Aand og Hjærte ere mere eller mindre dybe og omfattende, i Overensstemmelse med sin Kundskabs og Erfarings Omfang og Art og andre personlige Ejendommeligheder og Særtræk. Og ikke nok med det. Ethvert Menneskes religiøse Anskuelser ændres efterhaanden, som han bliver ældre, efterhaanden, som han voxer i Kundskab og Erfaring; Ynglingens Tro er ikke den samme som Barnets, og den Tro, hvormed Oldingen nærmer sig Alteret, er ikke ganske den samme som den, hvormed han knælede for det i sin Ungdom. thi det er ikke Ordene og Ceremonierne, men de Tan-

ker og Følelser, vi forbinde med disse Symboler, der udgjøre vor Religion; det er ikke den Trosbekjendelse, vi lærte i Skolen, men de Forestillinger, den har afsat i vor Aand, og de Følelser, den har vakt i vort Hjærte, der udgjøre vor Tro.

I Fald den kristne Religions Forkyndere i højere Grad, end Tilfældet synes at være, holdt sig disse Sandheder for Øje, vilde de maaske tale mere overbærende og mindre ringeagtende om Folk, hvis religiøse Anskuelse afvige fra deres. De vilde i andres Tro erkjende det samme Bindeled imellem Gud og Menneskeheden, som deres egen Tro er for dem. De vilde ikke hade Jøden, fordi han i Overensstemmelse med Moselovens Bud beder til sine Fædres Gud i Synagogen, de vilde ikke foragte Hedningen, fordi han af Mangel paa bedre Oplysning retter sine Bønner til et Gudebilled af Træ eller Sten, thi skjønt dette kun er Støv og Forgængelighed, gjælder den Bøn, der opstiger fra hans Hjærtes Dyb dog den højeste Gud, ligesom Barnet, naar dets Moder er borte, og det kysser hendes Billed, i Virkeligheden tænker paa hende.

Nordboernes gamle Myther ere fulde af den mest rørende og ægte Poesi. De fortælle os i et ophøjet og vidunderligt Sprog, om hvad der rører sig i den udvortes Natur, og kan stemme os til Glæde eller Vemod, gjøre os glade eller tungsindige, muntre eller alvorlige, som naar vi staa paa Toppen af et højt Fjæld og se paa Morgen- eller Aftenrødens skiftende Belysninger. Der er intet i disse Myther, der kan paavirke os i Retning af at gjøre os mindre enfoldige i god Forstand, hvorimod de bringe os mange Tanker og Forestillinger, som kunne gjøre os bedre og lykkeligere. Alle de saakaldte frastødende mythologiske

Træk ere slet ikke andet end Forvrængninger, der enten skyldes ond Vilje eller hidrøre fra overfladisk Kundskab; naar disse Forvrængninger fjernes, finde vi kun, hvad der er kjønt og godt. Det er vore barnlige, fantasirige, poetiske og fremsynede Forfædres Tanker om deres Skabers vidunderlige Gjerninger, der træde os i Møde, og der er intet, som vi fristes til at le ad eller ynke. Naar vi læse disse vore Fædres Ord i den rette Aand, ville de vække en lignende Følelse i os som den, vi bør nære, naar vi beskue Himlens og Jordens Skjønhed og se, hvor vidunderlig alt er afpasset efter hinanden og efter Menneskenes Tarv, en Følelse af, at den, der staar for Styret paa det Skib, maa se saare dybt i Tingene; vi ville føle vore Hjærter bevægede af de samme Glæder og Smertes, de samme Lidenskaber, den samme Frygt og det samme Haab, som rørte sig i de Mænds og Kvinders Hjærter, der levede i vor Histories Gry. Vi ville lære at forstaa, hvorledes den store og vise Skaber har ført vor Slægt — langsomt maaske, men sikkert — til Erkjendelse af, at han er en kjærlig og retfærdig Fader, og at han har skabt Sol og Maane, Jorden og Stjærnerne med alt, hvad der er i og paa dem.

2 Den nordiske Mythologi afspejler altsaa vore Forfædres religiøse, moralske, intellektuelle og sociale Udvikling paa dens tidligste Trin. Vi sige vore Forfædre, thi vi maa ikke glemme, at denne Mythologi i sin oprindelige Skikkelse var fælles for alle Folkefærd af den gotisk-germaniske Stamme, for Amerikanernes og Englændernes saa vel som for Nordmændenes, Danskerne og Svenskernes Forfædre. Den var ikke blot udbredt over hele Skandinavien, men ogsaa over Eng-

land, Tyskland og en stor Del af Frankrig. Det er imidlertid kun paa Island, den mærkelige Ø højt oppe i Ishavet med det snedækte, ildsprudende Hekla, at denne gamle gotisk-germaniske Mythologi er bleven nogenlunde fuldstændig nedskreven og bevaret, og allerede dette burde opfordre ogsaa os Amerikanere til at stifte nærmere Bekjendtskab med Skandinaviens Literatur. »Det er vitterligt«, siger den udmærkede Kjender af den islandske Literatur, Englænderen George Webbe Dasent, »det er vitterligt, at det islandske Sprog, der har holdt sig næsten uforvansket paa hin mærkelige Ø, i mange Aarhundreder har bevaret en Mængde literære Skatte, den skandinaviske og den germaniske Folkestammes Fælleseje, som ellers vilde være gaaet til Grunde, som Tilfældet har været i Norge, Danmark og Sverige, i Tyskland og England. Der var en Tid, da alle disse Lande havde én og samme Gudelære, da Kongeslægten i hvert af dem nedledte sin Herkomst fra Odin og Asgaards andre Guder. Middelalderens Literatur i det germaniske Evropa har fuldstændig tabt denne Mythologi af Minde som et systematisk Hele, skjønt den kan maale sig med en hvilken som helst anden i Verden. Da Kristendommen indførtes, bleve de gamle Guder afsatte, og Djævl og Hexe satte i deres Sted. Hist og her bar en Tradition, et Folkesagn eller en overtroisk Skik Vidne om, hvad der var gaaet tabt, og skjønt i vort Aarhundrede Brødrene Grimm og deres Skole have vist Verden, hvad Lærdom og indtrængende Granskning formaar, vilde selv denne kritiske Skoles store Mester med alt sit Geni ikke have faaet udrettet Tiendedelen af, hvad han fik udrettet, hvis ikke Island trofast havde bevaret os de to Eddaer, som i Omrids, der ikke ere til at

tage Fejl af, og i Ord, som aldrig kunne dø, vise os den vidunderlige mythologiske Bygning, som vore Forfædre i Tidernes Morgen opførte som et Tempel for deres Guder, og i hvilket de bragte dem den Hyldest, der skyldtes dem af alle Midgaards Mænd. Thi efter deres Tro kunde Mennesket kun existere med disse Guder som Forudsætning, disse stærke Magter, som fra deres Boliger i Asgaard stadig vaagede over ham, rede til at værne om ham og knuse Guders og Menneskers fælles Fjender, Jætternes jordbundne Slægt, de kaotiske Naturmagter. Enhver, der vil vide, hvorledes hans Forfædre stode til deres Guder, hvorledes de formede deres Theogoni, hvorledes de tænkte sig deres Kosmogoni, maa derfor ty til Eddaerne, der vil han, navnlig naar han tager det Lys, Sagaerne kaste over dem, med til Hjælp, finde fuldt op af Oplysning i saa Henseende, medens den angelsaxiske og den tyske Literatur kun giver ubestemte Vink og Antydninger. Naar vi f. Ex. læse Beowulfs Drapa, støde vi hvert Øjeblik paa Hentydninger til Myther, Hentydninger, som vilde være aldeles uforstaaelige, naar den islandske Literatur ikke kastede Lys over dem.

Den nordiske Mythologi lærer os altsaa vore Forfædres Religion at kjende, og deres Religion er det, vi først og fremst ønske at vide Besked om, thi naar vi kjende den, kunne vi let forstaa deres øvrige Forhold. Deres Religion er Sjælen i deres Historie. Deres Religion lærer os at forstaa deres Følelser. Deres Følelser affødte deres Tanker, og deres Tanker dannede atter Grundlaget for deres Handlinger. Naar vi granske deres Religion, naa vi ind til den usynlige Kilde, hvorfra alle deres udvortes Handlinger havde deres Udspring, og som blev bestemmende for deres Karakter.

Vore Forfædres Mythologi er hverken deres Historie, deres Digtekunst eller deres Filosofi, men den er Spiren til og Kjærnen i dem. Den er Historie, for saa vidt som den handler om Begivenheder, men den er ikke Historie i dette Ords almindelige Betydning, thi de Personer, der optræde i den, have aldrig været til. Den er Naturfilosofi, thi den søger at udforske Naturens Oprindelse, men den er ikke Naturfilosofi efter vor Tids Begreber, thi den personificerer og apotheoserer Naturen. Den er Metafysik, for saa vidt som den gransker over Tilværelsens Love, men den er ikke Metafysik i vor Betydning af Ordet, thi den springer alle Kategorier over. Den er i selve sit Væsen Poesi, men dens Billeder er som Floder, der flyde sammen. Den nordiske Mythologi er Historie, men hverken begrænset af Tid eller Rum; den er Poesi, men uafhængig af Arses og Theses; den er Filosofi, men uden Abstraktioner og Syllogismer.

Vi slutte dette Kapitel med et Stykke af Thomas Carlyles Bog om Heroer og Herosdyrkelse, som uden Tvivl vil læses med Interesse:

»Paa denne mærkværdige Ø, som, efter hvad Geologerne sige, skylder Ilden sin Oprindelse, en vild og øde Lavø, som Storm og Uvejr hyller i Mørke mange Maaneder af Aaret, men som ved Sommertid pranger med en vild, straalende Skjønhed, paa dette Island, som taarner sig op i Nordhavet med sine Jøkler, sine brølende Gejsere, sine Svovlsøer og frygtelige vulkanske Afgrunde som en øde, kaotisk Valplads for Hedens og Kuldens Kampe, hvor vi mindst af alt skulde vente at finde en Literatur eller skrevne Mindesmærker, — dér. blev Beretningen om alt dette nedskreven. Paa Kysten af denne vilde Ø er der en Strimmel af

græsklædt Land, hvor Kvæg kan friste Livet, og hvor Mennesket kan leve, idet det nærer sig af Kvægavl og Havets Frembringelser. Og det viser sig at have været poetisk anlagte Mennesker — Mennesker med dybe Tanker og med Evne til at forme dem poetisk. Meget vilde nu være tabt, om ikke Island var skudt op af Havet, og om Nordmændene ikke havde opdaget det! Adskillige af de gamle nordiske Digtere vare Islændinger.

»Sæmund, en af Øens første kristne Præster, som formodentlig har følt sig sælsomt dragen til det gamle Hedenskab, samlede en Del af de hedenske Oldkvad, just paa det Tidspunkt, da de vare ved at gaa i Glemme, Digte eller Sange af mythisk, profetisk, næsten alle af religiøs Natur. Det er den Samling, der kaldes den ældre eller poetiske Edda*). Den islandske Stormand Snorre Sturlason, en overordentlig fremragende Personlighed, gav i Prosa en samlet Udsigt over hele Mythologien, som belystes ved Brudstykker af Vers af nyere Oprindelse, et Værk, som er udarbejdet med stor Sindrigheid og Talent, man kunde fristes til at sige med ubevidst Kunst, helt igjennem klart og gjen-nemsigtigt, et Værk, som det endnu stadig er en Fornøjelse at læse. Det er den saakaldte yngre eller prosaiske Edda. Ved Hjælp af Eddaerne og de talrige for største Delen islandske Sagaer, paa hvis Fortolkning der endnu den Dag i Dag arbejdes ivrig ikke blot paa Island, men hele Norden over, er det muligt at faa et umiddelbart Indblik i Nordboernes

*) Det er dog en Fejltagelse, naar Carlyle, for øvrigt i Lighed med hvad der i lange Tider var almindeligt, betegner Sæmund som Samleren af den ældre Edda. Hvem der har samlet den, vides ikke.

gamle mythologiske System, idet man saa at sige stilles Ansigt til Ansigt med det. Lad os glemme, at det er en vildfarende Tro, lad os betragte det simpelt hen som fremfarne Tiders Tanker og prøve, om vi ikke i visse Maader kunne sympathisere med det.

»Som det mest slaaende Træk ved denne oldnordiske Mythologi staar for mig Personifikationen af de Kræfter, der synlig røre sig i Naturen, en alvorlig, enfoldig Erkjendelse af Naturmagterne som noget vidunderligt, overvældende, guddommeligt. Hvad vi nu holde naturvidenskabelige Forelæsninger over, var for Datidens Mennesker Gjenstand for Forbavselse og religiøs Ærefrygt. De mørke, fjendtlige Naturmagter forestillede de sig som Jætter, vældige, vilde, dæmoniske Væsener. Kulden, Ilden, Havet og Stormen ere Jætter. De venlige Magter, som Sommervarmen, Solen o. dsl. ere Guder. Herredømmet over Verden er delt imellem disse Magter, imellem hvilke der er en aldrig hvilende Strid paa Liv og Død. Guderne bo i Asgaard, Jætterne i det fjærne, mørke, kaotiske Jættehjem.

»Alt dette er i og for sig interessant og alt andet end taabeligt eller betydningsløst,; naar vi se til Bunds i det. Ildens eller Flammens Magt, som vi betegne med et trivielt kemisk Navn, under hvilket vi skjule den væsentlige, underfulde Karakter, der knytter sig til den som til alle andre Naturmagter, optræder saaledes f. Ex. hos de gamle Nordboer som Loge, en yderst rapfodet og snild Dæmon af Jættekuld. De vilde paa Ladrerne opfattede ogsaa, efter hvad spanske Rejsende fortælle, Ilden, som de aldrig før havde set, som en Gud eller Djævel, der bed, naar man rørte ved den, og som levede af tørt Træ. Al Ver-

dens Kemi vilde heller ikke for os kunne skjule, Ilden er et Vidunder, hvis den ikke havde Dumhed til Forbundsfælle. Hvad er Ild? Frostens opfatte den oldnordiske Seer som en vældig graaskjæg Jætte Thrym eller Hrym (d. v. s. Rim). Rim er ikke for Datidens Mennesker som et dødt kemisk greb, men som en levende vældig Jætte eller Dæmder drev sin Heste — d. v. s. Haglskyerne eller Faldvindene — hjem om Aftenen og sad og kæmmede res Manker. Hans Kør, eller rettere sagt ikke kun men hans Frænde, Jætten Hymers Kør er Isbjæ. Denne Hymers ser paa Klipperne med sit dæmder Blik, og de revne under det.

»Torden og Lynild var ikke den Gang som slet og ret en Udladning af Elektricitet; det var denguden Thor, der frembragte dem. Tordenen hans Vrede, der gav sig Luft; naar de første Tordenen trak op, var det Thor, der i Vrede rykkede Pantern, Lynet, der slaar ned fra Himlen, er ham tid rammende Hammer. Eller han kjører i sin Ilden hen over Bjærgtinderne, og Tordenen ruller; ham ster harmfuldt i sit røde Skjæg, det er Stormen Tordenvejret bryder løs. Balder, den lyse Guds sønne, retfærdige og kjærlige Gud, som Kristnens første Forkyndere fandt lignede Kristus, Balder, som er og bliver vidunderlig og guddommelig Trods for vor Astronomi og alle Almanaker. Den mærkeligste Gud, vi faa at høre om, er dog den, Grimm, den tyske Sprog- og Mytheforskeren, at have fundet Spor af, og som han betegner Wunsch (Ønske). Guden »Ønske«, som kan alt, hvad vi ønske! Kan Menneskeaaanden uden enfoldigere og oprigtigere? Det er det simplest

Mennesket kunde ikke sig at den er
 der sig paa vort havens Rindener. Deres
 betragte Betragtninger af den er
 indse, at Guden ogsaa ikke er den samme
 . Af de andre er eller Mættet vil
 kun for Etnologie Skyld nævne Egit
 Stormen paa Havet r personificeret Den Dag. Den
 kalde Nottingham-Færgemændene de tilige Havn
 der danne sig i Trent. naar den er i Oprør. Der
 fæger. »Tag jer i Agt!« raabe de, »der er Eager!
 sandt et Ord er ligesom en Klippespids, der rager
 af Havet, paa hvis Bund en Verden ligger begravet.
 De ældste Nottingham-Færgemænd have troet paa
 den Egit. Vort engelske Blod er i Virkeligheden
 stærkt blandet med dansk og norsk, eller rettere sagt
 forskjellen imellem dansk, norsk og sønisk er rent
 uadisk. Hele den over er Saxerne i stor Udstrækning
 blandede med danske som Følge af de gamle
 forandringer, der i sin Tid fandt Sted. Deres
 særlig ganske særlig om Kysten, og særlig om
 Tilfældet i den nordlige Del af Landet. Fra
 der nordover over hele Skotland er Almuens Sang
 i høj Grad farvet af nordiske Elementer. den
 germaniske Præg har et særlig nordisk Tone. Eng-
 lændere ere ogsaa Nordboer.

Om Hovedguden vil vi siden komme til at
 foreløbig ender den her. Det væsentlige i
 Nordhavens som i alle andre Folks Hedenskab er
 den spættelse af Nordhavens som guddommelige.
 menneskelige personlige Iger -- som Guder og Dæ-
 moner. Og det er jo det vigtigste. Det er Menne-
 skens særlige Tænkning med Undren og Ære-
 der sætter sig for den i ple. Tider vidunderlige

her
 den
 land
 som
 den
 ærd
 sig
 rog.
 paa-
 ler.
 mid-
 er i
 i
 e

t
 n
 u
 r
 e
 e
 l
 l
 l
 1

dens K. Det gjør et ejendommeligt Indtryk, naar Ilden efter at have syslet med skønne Apollo-Statuer til Fære, smilende Myther, kommer til de nordiske den er, der brygge Øl, naar de skal holde Fest hos Jæfir, Havguden, sende Thor til Jættehjem efter ifryggekjedlen, som han efter mange Æventyr skaffer og tager paa Hovedet som en umaadelig stor Hat, som han bliver helt borte i, medens dens Ører daske ham om Hælene, idet han gaar med den. Der er noget underlig uformeligt, noget storskaarent, kejtet, jætteeagtigt over Nordboernes mythologiske System, det er som et Menneske med vældige Kræfter, som han endnu ikke har lært at beherske, som et Menneske, der gaar paa en underlig ubehjælpsom Maade med store usikre Skridt. Se blot paa Skabelsesmythen. Guderne slaa Jætten Ymer ihjel — en Jætte, der er bleven til ved gjensidig Paavirkning af Frost og Hede —, og beslutte at danne en Verden af ham. Hans Blod bliver til Havet, hans Kjød til Jorden; hans Knokler blive til Klipper, hans Hjærneskal til den hvalte Himmel og hans Hjerne til de drømmende Skyer! Hvilken utøjlet Fantasi, storslaaet, jætteeagtig, uhyre, en Fantasi, som, da Tidens Fylde kom, skulde tæmmes og tvinges ind i Former, der ere guddommelige i Steden for jætteeagtige, af Aander som Shakespeare og Goethe. De gamle Nordboer vare baade i aandelig og legemlig Henseende vore Forfædre.«

Andet Kapitel.

I sin oprindelige Skikkelse var den Mythologi, her skal gjøres Rede for, fælles for alle Folkefærd af den germaniske Stamme, og den var udbredt over England og største Delen af Frankrig og Tyskland saa vel som over Danmark, Sverige, Norge og Island. Da den germaniske Stamme skiltes, og hvert enkelt Folkefærd slog sig ned i sit Land og begyndte at udvikle sig paa sin ejendommelige Maade i Henseende til Sprog, Sæder og sociale og politiske Institutioner under Paa-virkning af de enkelte Landes Ejendommeligheder, maatte den Mythologi, Germanerne førte med sig, imidlertid i det enkelte undergaa forskjellige Ændringer i Overensstemmelse med de Ændringer, der foregik i Henseende til Klima, Sprog, Sæder, sociale og politiske Institutioner og andre Livsbetingelser, om end det mythologiske Grundlag vedblev at være fælles. I én Forstand kunne vi derfor tale om en almindelig germanisk Mythologi, det er den Mythologi, der var fælles for den germaniske Folkestamme før Adskillelsen, da de germaniske Folkefærd indtil det fjerde, femte Aarhundrede før Kristi Fødsel levede sammen i den sydøstlige Del af Rusland uden endnu at have antaget det Særpræg, Stammens forskellige Grene senere fik. Fra den Tid foreligger der imidlertid ingen germanisk Literatur. I en anden Forstand maa vi skjelne imellem en særlig tysk,

engelsk og nordisk Mythologi, ja selv inden for den sidst nævnte kan der sondres imellem dansk, svensk og norsk.

Vi have allerede antydnet, at det kun er Nordboernes, særlig Nordmændenes Gudelære, vi have nogenlunde fuldstændig Rede paa. Dette Forhold ville vi nu belyse noget nærmere.

Den germaniske Mythologis forskjellige Grene visnede og forsvandt efterhaanden, som Kristendommen indførtes, først i Frankrig omtrent Aar 500 e. Kr. F., derpaa i England et eller to Hundred Aar senere og endelig i Tyskland, hvor Saxerne, som Karl den store kristnede ved Aar 800, var det sidste hedenske Folk.

Men i Norge, Sverige og Danmark samt paa Island levede det oprindelige germaniske Hedenskab længere og mere uafhængigt end anden Steds og havde gunstigere Lejlighed til at blomstre og modnes. Den gamle hedenske Religion trivedes her indtil midt i det ellefte Aarhundrede, eller rettere sagt, Kristendommen blev først for Alvor indført paa Island ved Begyndelsen af det ellefte Aarhundrede, i Danmark og Norge ca. tyve, tredive Aar senere, og i Sverige blev Hedenskabets først helt udryddet ved Aar 1150.

Hverken fra Norge, Sverige eller Danmark foreligger der imidlertid nogen mythologisk Literatur, en saadan have kun de paa Island bosatte Nordmænd efterladt os. Kort efter Kristendommens Indførelse, da Nordboerne havde lært at bruge de latinske Bogstaver i Steden for deres gamle Runer, blev der paa Island optegnet en umaadelig omfattende mythologisk og historisk Literatur, der er Blomsten af det germaniske Hedenskab. I de andre af germanske Stamme beboede Lande fremkom der knapt noget som helst, der kan

betegnes som mythologisk Literatur, thi Tyskernes Niebelungen-Lied og Angelsaxernes Beowulfs Drapa er i det højeste halvt mythiske. Hedenskabet blev her alt for pludselig og voldsomt kuldkastet, det blev saa grundig udryddet, at den gamle Religion næsten ganske forsvandt af Folkets Minde. Af og til træffer man paa Forfattere, som hentyde til den, men deres Hentydninger ere meget løse og ubestemte og bære derhos Præg af at være nedskrevne med Fordom og Foragt. Vi træffe heller ikke hos Tyskerne i Middelalderen en saadan Ærefrygt for Minderne fra Fortiden, en saadan Trang til at bevare dem i en hjemlig Literatur som den, der gav Islændingerne Pennen i Haanden; have de haft den, er det i alt Fald lykkedes det katholske Præsteskab at kvæle den. Da de katholske Præster fik Overtaget, satte de Latinen i Højsædet og indskrænkede sig udelukkende til at skildre, hvad der foregik i deres egen Tid; de gamle Guder var det en Synd blot at nævne, naar man ikke ligefrem var nødt dertil.

Hos Nordmændene og til Dels ogsaa hos Englænderne trivedes den gamle Religion længere; Folket satte stor Pris paa de fra Fortiden overleverede Traditioner, elskede de gamle Sange og Sagn, i hvilke der gjordes Rede for Fædrenes Tro og Bedrifter, og holdt Modersmaalet i Ære til Trods for Præsterne. Paa Island i alt Fald lykkedes det ikke Præsterne at udrydde Hedenskabet, før end det havde sat to saa prægtige Blomster som den ældre og den yngre Edda. Hovedgrunden hertil var, at Folket vedblev at bruge Modersmaalet i Skrift saa vel som i Tale, saa at Latinen, Kirkens Sprog, aldrig fik Fodfæste. Det havde været ørkesløst, om Munkene havde prøvet paa i

nogen større Udstrækning at fortælle Sagaer paa Latin, thi det Sprog læstes kun af faa. En vigtig Følge heraf var, at Sagaerne blev Folkets og ikke en enkelt begunstiget Kastes Ejendom. Hertil kom, at de gamle Nordboer og særlig Islændingerne satte stor Pris paa Digtekunsten og dyrkede den i stor Udstrækning. Skjaldene sang paa Modersmaalet, og da Stoffet til deres Kvad for største Delen hentedes fra de gamle Myther, maatte man sætte sig grundig ind i disse baade for at kunne forstaa, hvad der digtedes, og for selv at kunne digte. Blandt de mange Exempler paa, hvor haardnakket Nordboerne holdt fast ved deres gamle Guder, skulle vi her blot minde om Skjalden Halfred, som, da Olaf Trygvessøn havde faaet ham til at lade sig døbe, rent ud sagde Kongen, at han hverken vilde tale ondt om Guderne eller lade være med at tale om dem i sine Kvad.

Naar vi ikke kunne fremlægge en fuldstændig eller systematisk fællesgermanisk, tysk, engelsk, dansk eller svensk Mythologi, har det altsaa ikke sin Grund i, at en saadan aldrig har været til, men simpelt hen i, at vi kjende lidet eller intet til den. Uden for Norge og Island har Kristendommen i sin Foragt for Fortidens Minder ødelagt det meste af det Æmne, hvoraf vi kunde gjenopbygge den gamle Gudelære, og vi maa grave dybt for med stort Besvær at hente enkelte Brokker op, som det endda er vanskeligt nok at faa saaledes rensede, at de oprindelige Former komme frem. Det er et meget vanskeligt Arbeide at samle alle de spredte, til Dels hensmulrede Levninger af de nævnte Folks gamle Gudelære og at lægge dem saaledes til rette, at de blive til en Organisme, der faar

Liv og Mæle. Faa have i saa Henseende udrettet saa meget som Brødrene Grimm.

Skjønt der ikke helt fattes Stof til Kundskab om vor Mythologi i dens germaniske Form, er det saaledes meget vanskeligt at gjøre Brug af dette, fordi det er spredt saa vidt om og dels foreligger som helt forvanskede Folkesagn, dels maa opsøges i Middelalderens Skrifter, hvor man undertiden støder paa det paa Steder, hvor man mindst skulde vente det. Til Studiet af Asalæren i dens nordiske Form foreligger der derimod fuldt op af Stof. Her have vi til vor Vejledning ikke blot en stor Mængde Skjaldekvad, der ere digtede paa en Tid, da Mythologien endnu var fuldt levende, men ogsaa et fuldstændigt mythologisk System, som ganske vist er nedskrevet, efter at Kristendommen var bleven indført paa Island, men som dog helt igjennem bærer umiskjendeligt Præg af, at det ikke er forvansket, at det ikke er væsentlig paavirket af kristelige Forestillinger. Disse Sange, Haandskrifter o. s. v., der ere Kilden til vor Kundskab om den nordiske Gudelære, ville blive nærmere omhandlede i et følgende Kapitel.

Havde vi Tyskernes, Englændernes og de andre germaniske Folks Mythologier, vilde det uden Tvivl vise sig, at der var det samme Slægtskab, den samme Overensstemmelse imellem dem og den nordiske Mythologi, som der er imellem de forskjellige Grene af den germaniske Sprogstamme. Vi vilde i det væsentlige finde den samme Mythologi i alle germaniske Lande, vi vilde se den dele sig i to Grupper, den tyske og den gotiske, og inden for den sidst nævnte vilde vi finde Skandinavernes, Englændernes og Nedertyskernes gamle Gudelære. Kunde vi gennemføre Sammenlig-

ningen i det enkelte, vilde vi maaske finde, at en eller anden Mythe har været mere fremtrædende, er bleven fyldigere udviklet hos en Gren af Stammen end hos en anden, at en Gren af den store germaniske Folkestamme har følt sig stærkere knyttet til en enkelt Mythe end en anden, omendskjønt Mythen i og for sig var den samme alle Vegne. Lokalmyther, det vil sige Myther, der ere opstaaede som Resultat af Betragtning af Naturen og det Liv, der rører sig i den, ere paavirkede af det Folks og det Lands Ejenommeligheder, i hvilket de opstaa. Guden Frej holdtes særlig i Ære hos Asadyrkerne i Sverige, men Nordmændenes og Svenskernes Frej er i Virkeligheden den samme Gud. Tordenen gjør ikke det samme Indtryk imellem Norges høje og stejle Fjælde og paa Danmarks flade Sletter, men Norges Thor er dog den samme Gud som Danmarks, skjønt han i Norge er høj som et Fjæld, har et Skjæg som et Tjørnekrat og øver sine Heltegjerninger med en Bersærks Raseri og Kræfter, medens han i Danmark vandrer langs Havets Bred som en guldklokket, dunhaget Ungersvend.

Det er Asalæren, saaledes som den opfattedes og holdtes i Agt og Ære i Norge og paa Island, den oldnordiske Literatur fører os ind i, og Mytherne ville derfor i det følgende blive gjengivne i deres nordiske Dragt — det er en nordisk, særlig en norsk — islandsk Mythologi, man vil finde her. Det fremgaar af det allerede anførte, at Svenske og Danske utvivlsomt i det væsentlige have haft den samme Tro, de samme religiøse Skikke og Indretninger, og ud fra denne Forudsætning have adskillige Forfattere betegnet denne Mythologi som skandinavisk Mythologi. Vi vide imidlertid ikke i det enkelte Besked om den Tro, de

religiøse Skikke og Indretninger, der have hersket i Sverige og Danmark, thi al paalidelig Oplysning i saa Henseende fra de vedkommende Lande selv fattes, og alle de ypperste Granskere paa dette Omraade som Rudolph Keyser, P. A. Munch, Ernst Sars, N. M. Petersen og andre erklære enstemmig, at skjønt de gamle norsk-islandske Skrifter ikke sjælden omhandle hedenske Forhold i Sverige og Danmark, sker det altid saaledes, at det umiskjendelig er en norsk Opfattelse, der ligger til Grund for Fremstillingen, og at denne helt igjennem er lempet efter de i Norge bestaaende Institutioner.

Ligesom vi sluttede forrige Kapitel med en Udtalelse af Thomas Carlyle, ville vi her til Slutning anføre nogle Ord af en ikke mindre fremragende Forfatter, Tyskeren Max Müller; han siger i andet Bind af sit Værk »Affald fra et tysk Værksted«*):

»Der gives, bortset fra Angelsaxisk, intet Sprog, ingen Literatur, ingen Mythologi, der er af saa stor Betydning som Islændingernes for Oplysningen af det Folkefærds ældste Historie, som nu bebor de britiske Øer. Ja, i én Henseende slaar Islandsken enhver anden Mundart af den store germaniske Sprogstamme af Marken, Angelsaxisk, Gammelhøjtysk og Gotisk ikke undtagne. Det er kun i islandsk, at vi træffe fuldstændige Rester af det ægte germaniske Hedenskab bevarede. Som Sprog betragtet er Gotisk ældre end Islandsk, men det eneste literære Mindesmærke, der er bevaret paa Gotisk, er en Oversættelse af Biblen. Den angelsaxiske Literatur er kristen med Undtagelse af Beowulfdrapen. De gamle Niebelunger ere, saaledes

---

*) I sin Kritik af Dr. Dasents Bog »Nordmændene paa Island«.

som de fremtræde i det schwabiske Epos, blevne til fromme kristne Riddere, medens Sigurd og Brynhild i den ældre Eddas Kvad træde frem for os i hele deres storslaaede Hedenskab, ikke agtende andet end deres Kjærlighed for helligt og trodsende alle guddommelige og menneskelige Love i denne ene almægtige Lidenskabs Navn. I Islandsken finde vi Nøglen til mangen en Gaade i det engelske Sprog og til mangen en Gaade i den engelske Folkekarakter. Skjønt Oldnorsk kun er en Mundart af det samme Sprog, som Angler og Saxer bragte med sig til England, skjønt det Blod, der flyder i Nordmændenes Aarer, er det samme som det, der flyder i enhver Tyskers, er der en vis trodsig Klang i det barske norske Maal, og en vis dristig Vildhed i Nordmandens Karakter, som gjør ham let kjendelig, hvor han saa viser sig, paa Island eller Sicilien, ved Seinen eller Themsen. Ved Begyndelsen af det niende Aarhundrede, da den store nordiske Udvandring begyndte, var Evropas Folk lige ved at tage sig Livet for mageligt. De to Folkefærd, der vare bestemte til at holde hinanden Stangen i Civilisationens store Væddeløb, Frankerne og Angelsaxerne, vare tilbøjelige til at blive sløve og dovre, og ingen af dem kunde naa Fuldkommenheden, før Normannerne havde optugtet dem og gydt nyt Blod i deres Aarer. Den Kraft, de forskjellige Grene af den germaniske Stamme have udfoldet, staar ligefrem i Forhold til den Mængde normanniske Blod, de optog i sig, og den engelske Folkekarakter har mere faaet sit Særpræg af Hrolf Gangers Ætlinger end af Hengists og Horsas Mænd.

»Men hvad vide vi om Nordmændenes Oldhistorie? Det Liv, de førte, var et æventyrligt Fribytterliv, og de havde ingen Tid til at drømme og gruble over

Fortiden, som de havde ladet blive hjemme i Norge Hvor de slog sig ned som Nybyggere eller Erobrere, vare deres egne Traditioner, ja selv deres Sprog snart glemte. Deres Sprog har ingen Steds slaaet Rod i fremmed Land, ikke engang, hvor de som i Normandiet bleve Jarler i Rouen eller som i England bleve Konger. Der er kun én Undtagelse — Island. Island blev opdaget, bebygget og civiliseret af Nordmænd i det niende Aarhundrede, og endnu i det nittende Aarhundrede er det Sprog, der tales der paa Øen, det samme, som taltes af Harald Haarfager, og de Sagn, der fortælles, ere dem, den ærværdige Edda har bevareret. Dr. Dasent giver os en rask skitseret Fremstilling af de norske fredløses Landgang paa Island. Han skildrer os, hvorledes Kjærlighed til Friheden drev Harald Haarfagers Undersaatter fra deres Hjem, hvorledes de germaniske Stammer, til Trods for at de elskede deres Konger, Odins Sønner og Fyrster af Guds Naade, hadede Haralds Enevælde. Han var en vældig Krieger, fortæller den gamle Saga, underlagde sig Norge, udryddede adskillige af dem, der herskede i de enkelte Landskaber, og jog adskillige af Landet; mange rømte ogsaa Landet for Harald Haarfagers Overmods Skyld, idet de ikke vilde underkaste sig ham. Disse første Udvandrere vare Hedninger, og det var først ved Slutningen af det tiende Aarhundrede, at Kristendommen naaede til det yderste Thule. De Missionærer, der omvendte Islands fri Mænd til den ny Lære, vare imidlertid selv fri Mænd. De kom ikke med Romerkirkens Pomp og Fordringer. De prædikede mere Kristus end Paven, de lærte mere Islænderne Religion end Theologi. De vare heller ikke bange for de gamle hedenske Guder eller fjendtlig stemte mod enhver

Skik, der ikke var af kristen Oprindelse. Undertiden maa denne Tolerance siges at være gaaet for vidt, som naar der fortælles om Konger, hvis Tro var blandet, som troede paa Kristus, men samtidig paakaldte Thor, naar de stak i Søen eller vare stedte i en eller anden Vanskelighed. Men i det hele taget have de islandske Præsters venlige Følelser over for de nationale Traditioner, Skikke og Fordomme kun gjort Gavn. Sønner og Døtre bleve ikke tvungne til at kalde de Guder, som deres Fædre og Mødre havde dyrket, for Djævlé, og de fik Lov til vedblivende at kalde Gud »Alfader«, under hvilket Navn de fra Barnsben af havde paakaldt vor himmelske Fader i deres Bønner.

»De islandske Missionærer vare særlig heldig stillede over for det Hedenskab, det var deres Opgave at bekæmpe. Maaske intet andet Sted i hele Kristenheden have Missionærerne staaet Ansigt til Ansigt med en Kreds af Guder, som for dem, der tilbad dem, stod som dødsdømte. Missionærerne havde blot at erklære, at Balder var død, at den mægtige Odin og Thor var døde. Folk vidste, at disse Guder skulde dø, og Budskabet om den ene udødelige Gud maa have fyldt deres Hjærter med Trøst og Glæde. Medens Præsterne i Tyskland i lange Tider havde travlt med at udslutte ethvert Spor af det gamle Hedenskab, med at fordømme ethvert gammelt Kvad som Djævelens Værk, med at fælde hellige Trær og udrydde nationale Skikke, kunde Missionærerne paa Island derfor se paa Fortiden med mildere Øjne og skjærmende holde deres Haand over de Kvad og Love, Ordsprog og Runeindskrifter, som man paa Fastlandet udryddede med inkvisitorisk Grusomhed. De Mænd, man i Almindelighed giver Æren for at have samlet de gamle hedenske Sange og Sagn paa Island, var

Mænd med gejstlig Dannelse: den ene (Sæmund Frode) Stifteren af en offentlig Skole, den anden (Snorre Sturlason) navnkundig som Forfatteren til Heimskringla. Det er deres Flid, vi kan takke for, at vi vide noget om Nordmændenes gamle Gudelære, Traditioner, Grundsætninger og Sæder. Dr. Dasent dvæler udførlig ved Islændernes Gudelære, der, i alt Fald i sine almindelige Omrids, er den samme som den, alle Grene af den germaniske Stamme troede paa, og som med Føje kan betegnes som en Dialekt af den ariske Races oprindelige religiøse og mythologiske Sprog. Intet i hele Menneskehedens Historie er interessantere end Religionen. Ved Siden af den bliver Poesi og Kunst, Videnskab og Lovgivning forholdsvis betydningsløse. «

Tredje Kapitel.

Dr. Dasent mener, at den nordiske Mythologi kan udholde en Sammenligning med en hvilken som helst anden Mythologi i Verden. Den Omstændighed, at den er vore Fædres Religion, burde i og for sig være nok til at vække vor Interesse for den, men det er tilgiveligt, om vi føle en vis Stolthed, naar vi opdage, at vore gotiske Forfædres Gudelære langt fra at trække det korteste Straa i en Sammenligning med de gamle Grækere verdensberømte Mythologi, tvært imod snarere maa siges at bære Prisen. Vi ville derfor lægge Beslag paa Læserens Opmærksomhed for en kortfattet Sammenligning imellem den nordiske og den græske Gudelære.

En Sammenligning imellem disse to Mythologier er baade interessant og betydningsfuld. Det er de to mest storslaaede kosmogoniske og theogoniske Systemer, vi kjende, men Læseren maa tilgive os, at vi lige strax paa Forhaand erklære, at det nordiske er det mest storslaaede af dem. De have hver for sig i større Omfang end alle mythologiske Systemer tilsammen, haft Indflydelse paa de evropæiske Nationers Civilisation, bestemt deres sociale og politiske Udvikling og formet deres Skjønliteratur. Hvad Literaturen angaar, kunde det ganske vist synes, som om den græske Mythologi har spillet en betydeligere Rolle

end den nordiske. Vi indrømme, at den har spillet en mere iøjnefaldende Rolle, men vi mene derhos, at adskillige Forfattere have været slagne med en mærkverdige Blindhed i Henseende til den overordentlige Indflydelse, det gamle Norden har haft paa Nordeuropas, derunder indbefattet Englands, og Amerikas Folkekarakter, der atter har sat sit Præg paa vor Literatur — tænk for Exempel paa Shakespeare, der staar som en Thor blandt alle germaniske Forfattere. Det er vor fulde og faste Overbevisning, en Overbevisning, hvortil vi ere naaede ved at agte paa Tidernes Tegn, at den Uvidenhed, der hidtil har hersket i Amerika og England i Henseende til Nordboernes Historie, Literatur, gamle Gudelære og Institutioner, skjønt de staa os saa nær i Henseende til Afstamning, Nationalkarakter og Aandspræg, før eller senere vil ophøre, at en Skole af nordiske Filologer og Oldforskere snart vil opblomstre i det Land, som vore Forfædre kaldte Vinland, og at den Tid ikke er langt borte, da den nordiske Gudelære i rigt Maal vil sætte sit Præg paa vor Skjønliteratur og vor Kunst.

Den nordiske Mythologi er vidt forskjellig fra den græske. I deres inderste Væsen stemme de overens, for saa vidt som de begge gaa ud paa at erkjende Naturkræfterne og Naturfænomenerne som Guder og Dæmoner, men det gjælder om alle Mythologier, og Forskjellen imellem de forskjellige mythologiske Systemer beror paa det forskjellige Indtryk, Naturen har gjort paa de forskjellige Folk, og paa den forskjellige Maade, hvorpaa de have opfattet Tilværelsen og personificeret eller guddommeliggjort Naturkræfterne og Naturfænomenerne. Med andre Ord, For-

skjellen imellem de mythologiske Systemer beror paa Mythernes ethiske Indklædning, paa den Maade, hvorpaa de ere udviklede. I Vedaerne og i de homeriske Digte ere de mythologiske Spirer de samme som dem, vi træffe i Eddaerne, men dette fælles Stof, det vil sige Naturkræfterne og Naturfænomenerne, er blevet udformet paa uendelig forskjellig Vis af Hinduerne, Grækerne og Nordboerne.

→ Erindringen er hos Grækerne bleven til Mnemosyne, Musernes Moder, medens den hos Nordboerne optræder som Munin, den ene af de to Ravne, der sidde paa Odins Skuldre. Nordboernes Hejmdal, Regnbueguden, optræder hos Grækerne som Gudinden Iris, der fylder Skyerne med Vand fra Søerne og Floderne, for at de kunne udgyde det over Jorden i velgjørende Byger. Hun var Datter af Thaumas og Elektra, Okeanos' Barnebarn og Gudernes rapfodede, guldvingede Sendebud. Den nordiske Balder er Grækernes Adonis. Frigg, Balders Moder, begræder sin Søns Død, medens Afrodite sørger over sin Yndling, den unge, skønne Adonis. Hendes Sorg over hans Død, som voldtes af et Vildsvin, der sønderrev ham, var saa stor, at hun ikke gav det livløse Legeme fra sig, før end Guderne for at trøste hende lovede, at hendes Elsker skulde faa Lov til at leve Halvdelen af Aaret, Foraar og Sommer, paa Jorden, og at hun skulde faa Lov til at leve den anden Halvdel af Aaret sammen med ham i Underverdenen. Balder og Adonis ere begge Sommerguder, og Frigg og Afrodite er Havernes og Blomsternes Guddomme. Den nordiske Tordengud Thor, der hos Nordboerne kun optræder som Himlens og Jordens Beskytter, er Grækernes Zevs, Guders og Menneskers Fader. De græske

Guder ere væsentlig fri for Død og Undergang. De leve evig paa Olympos, nære sig af Ambrosia og Nektar, og i deres Aarer flyder ikke Blod, men det udelige Ichor. I den nordiske Mythologi derimod dør selve Odin og sluges af Fenrisulven; Thor overvinder Midgaardsormen, men kommer kun ni Skridt bort fra den, saa falder han, dræbt af dens giftige Aande; og den fromme og skønne Balders Lig brændes paa Baallet. Grækeren levede i straalende sollyse Egne, hvor Overgangen fra Sommer til Vinter ikke vakte nogen overvældende Følelse af Uhygge. Naturen virkede oplivende paa ham, gjorde ham glad, og denne Glæde er hans Mythologi præget af. Grækeren havde ikke synderlig Sans for de stille Bjerge, de susende Vinde og det oprørte Hav; han levede for en stor Del sit Liv i Byer, hvor han blev mere optagen af Samliv med Mennesker, og hvor han kunde dele sine Glæder og Sorger med sine Frænder. Medens Grækeren saaledes opfostredes til Bylivets kunstige Selskabelighed, voxede den kjække Nordmand op i Landlivets Vildhed og Uafhængighed. Medens Livet og Naturen i Grækenland i Syden bidrog væsentlig til at gjøre Grækeren mere menneskelig eller rettere til, at det menneskelige kom til at staa for ham som noget guddommeligt, maatte Livet og Naturen i Norden give Nordboerne en dybere og mere storslaaet Opfattelse af Tilværelsen. Grækeren klynger sig til den skønne Jord, Jorden er hans Moder. Zevs sidder omgiven af sine Guder og Gudinder paa sin gyldne Trone paa Olympos, i Skyerne paa Bjærgets Tinde. Men det er ikke højt nok for Nordboerne. Odins Valhal er i Himlen, ja Odin er ikke engang den højeste Gud; oven over Asaheim ligger Muspelheim, og i Muspelheim ligger

Gimle, hvor der troner en Gud, som er mægtigere end Odin, den Gud, Hyndla ikke tør nævne.

I sit Værk om Helte og Heltedyrkelse anstiller Thomas Carlyle følgende slaaende Sammenligning imellem den nordiske og den græske Mythologi: »Det tykkes mig«, siger han, »at der i den nordiske Mythologi er noget meget oprindeligt, meget storslaaet og mandigt; den udmærker sig ved en bred Enfold, en vis landlig Karakter, der er vidt forskjellig fra det gamle græske Hedenskabs lette Ynde. Det er først og fremmest Tanker, vi møde her, ægte, oprindelige Tanker udsprungne af dybe, uslebne, alvorlige Sind, modtagelige for Indtryk fra den Verden, der omgiver dem, Tanker, der frejdig gaa Tingene lige ind paa Livet, hvilket til alle Tider, har været al god Tankes første Kjendemærke. Det er ikke yndefuld, halvt legende Lethed som den, vi finde i det græske Hedenskab, der træder os i Møde her; en vis usminket Sanddrøhed og landlig Kraft, en storslaaet usleben Oprigtighed er det ejendommelige ved den nordiske Mythologi«.

Det synlige Udslag af Naturkræfterne er i Hovedsagen ens alle Vegne. I alle Himmelstrøg har Mennesket den hvælvede Himmel for Øje med dens Sol og Maane, dens Myriader af Stjærner og dens drivende Skyer, Havet med dets brusende Bølger, Landjorden med dens mangfoldige Arter af Planter og Dyr med dens Bakker og Dale, der er Kulde og Hede, Regn og Blæst o. v. s., om alt dette end kan frembyde stor Afvexling i Henseende til Farve og Pragt, Højde, Dybde og andre Egenskaber. Paa samme Maade er det de samme Følelser, Haab og Frygt, Bekymring og Kærlighed o. s. v., der fylde Menneskenes Hjærter alle Vegne, om de end kunne paavirke dem paa forskjellig

Maade og i forskjellig Grad. Da Mythologien nu er en Personifikation af Naturkræfterne og Naturfænomenerne, saaledes som de opfattes af Menneskets Aand og Hjærte, maa alle Mythologier, i hvilket Himmelstrøg de end ere blevne til, nødvendigvis have Stof og Grundlag tilfælles, medens de kunne være vidt forskjellige i det enkelte, baade i Henseende til den etniske Udvikling af Mytherne og det arkitektoniske Indtryk, Helheden gjør. Vi have saaledes for Exempel næsten i alle Lande hele Jorden over en Tradition om en Syndflod, men der er ikke to Folk, som fortælle den ens. I første Mose Bog læse vi om Noah og hans Ark, og om hvorlunde Vandene steg og alt levende paa Jorden omkom med Undtagelse af de Dyr og Mennesker, der vare i Arken. I Grækenland bleve Devkalion og hans Hustru Pyrrha Stiftere af en ny Menneskeslægt, idet de, da Vandet sank, landede paa Parnassos og efter Zevs' Befaling samlede Stene og kastede dem bag sig. Af disse Stene opstod der en ny Menneskeslægt — Mænd af dem, Devkalion kastede, og Kvinder af dem, hans Hustru kastede. I Norden slog Odin og hans Brødre Vile og Ve Jætten Ymer ihjel, og saa meget Blod strømmede der af hans Saar, at hele Rimthursernes Slægt druknede paa en eneste nær, som bjærgede sig paa et Skib med sin Husstand, og fra ham stammede en ny Slægt af Rimthurser. Dette er nu ikke et Sagn, der er vandret fra Sted til Sted, det er et naturligt Udtryk for den samme Tanke, det er Udslaget af den samme Stræben efter at forklare Verdens og Menneskeslægtens Tilblivelse. Et Folk udvikler sin Mythologi paa samme Maade, som det udvikler sit Sprog. Der er samme Slægtskab imellem den nordiske og den græske

Mythologi som imellem det nordiske og græske Sprog, men heller ikke mere, og den sammenlignende Mythologi frembyder den samme Interesse som den sammenlignende Sprogforskning.

Grækerne have deres Kaos, det alt omfattende Rum, Nordboerne have deres Ginungagab, det gabende Svælg imellem Niflheim (Taageverdenen) og Muspelheim (Ildverdenen). Grækerne have deres Titaner, som i mange Henseender svare til Nordboernes Jætter. Grækerne fortælle om de meliske Nymfer, Nordboerne om Alferne o. s. v. Men disse Sammenligninger frembyde især Interesse, for saa vidt som de give Løjlighed til at studere den forskjellige Maade, hvorpaa den nordiske og græske Aand afspejler sig i det Udtryk, Tanken har faaet.

Den haarde Sten græder baade i Grækenland og i Norden, men læg vel Mærke til, hvor forskjellig Tanken er udtrykt. I Grækenland bliver Niobe, efter at hun har mistet sine Børn, forvandlet til en Sten, og selv efter Forvandlingen vedbliver hun at græde:

et lacrymas etiamnum marmora manant,

som Digteren siger. I Norden sørger hele Naturen over Balders sørgelige Død, selv Stenene græde over ham.

Lad os tage en anden Forestilling og se, hvor forskjellig Ordene symboliserer den samme Sandhed eller Tanke i Biblen, i Grækenland og i Norden. I Biblen (Mark. 12, 41—44) staar der:

»Og Jesus satte sig lige over for Templets Kiste og saa', hvorledes Folket lagde Penge i Kisten, og mange Rige lagde meget i den. Og en fattig Enke kom og lagde to Skjærve i, som er en Hvid. Og han kaldte sine Disciple til sig og sagde til dem: Sandelig

siger jeg eder, at denne fattige Enke har lagt mere deri end alle de, som lagde i Kisten, thi de lagde alle af deres Overflod, men denne lagde af sin Fattigdom alt det, hun havde, hendes ganske Ejendom«.

I Grækenland hedder det:

»En rig Thessaler ofrede i Templet i Delfi hundrede Øxne med gyldne Horn. En fattig Borger fra Hermion tog saa meget Mel af sin Sæk, som han kunde holde imellem to Fingre, og kastede det paa Ilden, som brændte paa Alteret. Og Pythia sagde, at Guderne fandt større Velbehag i den fattige Mands Gave end i den Riges«.

I den ældre Edda (Hávamál) staar der:

Forstaar du at bede?
Forstaar du at blote?
Bedre ej at bede
end blote for meget,
bedre slet intet sende
end ødselt at sende.

I disse faa, simple Ord er nedlagt den samme Tanke som i den jødiske og græske Indklædning. Det er paa denne Overensstemmelse i Henseende til Tanke i Forbindelse med Nuancering i Henseende til Dybde, Bredde, Skjønhed, Enfold o. s. v. i Udtrykket eller Symbolet, at Forskjellen imellem alle mythologiske Systemer beror. Hvert har sit ejendommelige Særpræg, og i dette afspejler sig Folkets Aand, dets Tilbøjelighed til at gaa til Bunds i Tingene eller til at tage dem overfladisk, dets Styrke eller dets Svaghed.

Den græske Mythologis Skjønhed beror ikke saa meget paa Systemet som Helhed som paa de enkelte Grupper af Myther. Hver Gruppe har sit særlige Midtpunkt, om hvilket den drejer sig, hver Gruppe bevæger

sig i sin egen Sfære og udvikler sig i den paa sin egen yndefulde Maade uden Hensyn til den Betydning, den har i Forhold til det mythologiske System som Helhed. Hver Gruppe for sig er udmærket og bærer i sig en udtømmelig Rigdom af episk Stof, men den centrale Tanke, der skulde sammenknytte alle disse skjønne Grupper til et stort Hele, er svag, ja det var i Virkeligheden den brogede Mangfoldighed, hvormed de stadig vedblev at udvikle sig, saa længe den græske Aand var i sin Kraft, der var Skyld i, at Systemet faldt sammen. Er den Aand, der træder saa tydelig frem i den græske Mythologi, denne Mangel paa en samlende Tanke, ikke den samme, som træder os i Møde i Grækernes og alle nyere romanske Folks sociale og politiske Forhold? Hver enkelt græsk Stat udviklede sin ejendommelige Skjønhed og Fuldkommenhed, men der var intet stærkt Baand, som sammenknyttede de forskjellige Stater (Sparta, Athen o. s. v.), og Følgen heraf blev stadige indbyrdes Fejder og Borgerkrige og til sidst fuldstændig Opløsning. I den nordiske Mythologi derimod er den centrale Idé et Hovedtræk, det er paa den, dens Skjønhed og Styrke beror. Den ene Mythe og den ene Guddom er her paa det nøjeste forbunden med den anden, og det er ganske i sin Orden, thi Enheds- og Centralisationsideen er et fremtrædende Træk hos den germaniske Stamme, en af dens Hovedejendommeligheder. Medens den græske Mythologi er et Symbol paa alle Grækenlands, Sydevropas og Sydamerikas Smaastater, er den nordiske Mythologi et Symbol paa det forenede Skandinavien, det forenede Storbritanien, det forenede Tyskland og de forenede Stater i Amerika. Naar Græ-

kerne forene sig, gaa de til Grunde, Nordboerne leve kun for at forene sig.

Som man paa Forhaand kunde vente, naar man overvejer de fysiske og klimatiske Forhold i Grækenland og i Norden, viser det sig, at den græske Mythologi er et Epos og den nordiske en Tragedie. Ikke blot Mythologien som Helhed, men selve det Sprog, den fører, selve de Ord og Sætninger, hvori den er udtrykt, maa nødvendigvis være inspireret og modificeret af Landets Karakter. I Grækenland, hvor Solens Straaler aldrig svide, og hvor Nordenvinden aldrig bider, finde vi saaledes ganske naturlig i Folkets Sprog snarere Farvepragt end Dunkelhed, snarere Liv end Død, snarere en stadig Fornylse end sløv Ubevægelighed. I Nordens frostbundne Egne derimod, hvor Isbræerne knuge Dalene i deres kolde Favntag og de dødbringende Sneskred bane sig Vej ned ad Fjældsiderne, der maatte Folket i særlig Grad komme til at dvæle ved Naturens tragiske Side.

Den danske Skjald og Seer Grundtvig gav i vort Aarhundredes Begyndelse en lignende Tanke Udtryk, da han sagde, at Asatroen i fem Akter opruller det mest storslaaede Sejersdrama, nogen jordisk Digter nogen Sinde har digtet eller kunnet digte, og Hauch betegner de fem Akter saaledes:

- 1) Skabelsen.
- 2) Tiden før Balders Død.
- 3) Balders Død.
- 4) Tiden umiddelbart efter Balders Død.
- 5) Ragnarok, Gudernes Tasmørke, det vil sige Verdens Fald og Undergang, som umiddelbart efterfølges af Verdens Gjenfødelse.

Det er en enestaaende Ejendommelighed ved den

nordiske Mythologi, at den, ligesom den begynder med en Theogoni (Gudernes Fødsel), ender med en Theoktoni (Gudernes Undergang). I den græske Mythologi mangler Dramaets femte og sidste Akt, og vi faa blot en prosaisk Fortælling om, hvorledes Folket omsider blev kjed af sine Guder og forlod dem, da de bleve gamle og affældige. Men Eddaerne have en theoktonisk Mythe, i hvilken Gudernes heroiske Død besynges med den samme poetiske Energi som deres Ungdoms Bedrifter og Sejre. Som Nattens Skygger fly for Morgenrøden, maatte Valhals Guder synke i Jorden, da den Tanke, at et Afgudsbillede intet har at betyde her i Verden, først gik op for Afgudsdyrkerne. Af denne Tanke skjød Ragnaroksmithen uvilkaarlig frem. Alle Elementer til dens mythiske Form laa paa Forhaand antydede i den ældre Gruppe af nordiske Myther. Tanken om Ragnarok laa allerede i Spire i Skabelsesmythen, thi Guderne fremstilles der som stammende fra Jætterne, det vil sige, de have et ondt, kaotisk Ophav, for ikke at tale om, at hvad der kan fødes, ogsaa maa dø. Grækerne slap ikke Titanerne løs af deres Fængsler i Tartaros for at lade dem kæmpe en sidste Dyst med Guderne. Anelser om en saadan Kamp kom frem som Skyer paa den mørkeblaa sydlandske Himmel, men Skyerne samlede sig ikke til et ødelæggende Tordenvejr, disse Forestillinger vare alt for løsrevne og spredte til at kunne danne ét stort Billede. Grækeren blev saa stærkt tillokket af Livets Glæder, at han ikke kunde faa Tid til at lodde dets Dybder eller til at hæve sig over det. Naar dette Livs Herlighed var forbi, var der derfor ikke andet tilbage end en tom Skygge, en Underverden, hvor den

højeste Lykke, de blege Dødnings kjendte, var at spørge Tidender fra den travle Verden ovenover.

»Gjærne«, siger Grundtvig, »rækker« Nordboen Prisen til Grækeren, naar denne spørger om Figurerens Bestemthed og det udvortes Smykke, men er Talen om indvortes Kraft og højeste Betydning, da peger han rolig paa Gimle, og Grækeren maa tie«.

Germanerne koncentrerede, som alt anført, Livet, Grækerne udstykkede det. Derfor er den græske Mythologi overfladisk, den nordiske dyb. Det overfladiske Sind tænker kun paa at nyde det flygtige Øjeblik, det dybe Sind grubler, tænker paa Fortid og Fremtid. Grækeren gav sig helt og holdent hen i dette Livs Nydelser uden at tænke paa Fortid eller Fremtid. Nordboen tog Livet som en god Gave, men han vidste, at han kun havde det en stakket Tid; der hænger bestandig over hans Hoved et truende Sværd, som kan falde, hvad Øjeblik det skal være. Livet har ingen Fremtid for sig. Og det er et Hovedtræk ved Heltelivet i Norden, at vore Forfædre havde et mægtigt Indtryk af Livets Usikkerhed. De havde stadig for Øje, hvorledes Liv omskiftedes til Død, og deraf opstod og næredes den Tanke hos dem, at Livet ikke er værd at holde paa, thi ingen ved, hvor snart det er forbi. Livet selv har intet Værd, men det, som det stadig gjælder om at have for Øje, er at dø en ærefuld Død. Saa længe det undes os at leve, ville vi stræbe efter at dø med Ære, hedder det i Bjarkemaal, og i Kvadet om Hamder i den ældre Edda læse vi:

Vel har vi stridt
og stande nu
som Ørne paa Gren
over slagne Goter.

Om i Dag vi dø
eller først i Morgen,
Hæder vi vandt os
og herligt Ry;
til Kvæld ej lever,
hvo Norner kaldte.

Det er den samme Opfattelse af Livets Problem, som i den kristne Religion har antaget en guddommeligere Form. Skjønt Nordboens Forestillinger vare iklædte en raaere Form, naaede han lige saa dybt som den Kristne, naar han siger: »Jeg er rede til at dø, naar jeg blot maa dø salig, dø som et Guds Barn; thi hvad nyttede det et Menneske, om han vandt den ganske Verden, naar han tog Skade paa sin Sjæl«.

Nordboen koncentrerede altid sine Forestillinger saa meget som muligt. Han kjendte derfor kun tre Synder — Mened, Mord og Hor, d. v. s. Synd imod Gud, imod Staten, og imod Næsten, og alle disse Synder ere i Virkeligheden en og samme Synd — Svig. Paa samme Maade koncentrerede Nordboen sine Forestillinger i Henseende til Syndens Straf. Naar Eddarnerne fortælle om de ugudeliges Straf, sammenfatte de den i Naastrand (Ligstranden), Stedet langt borte fra Solen, den store og frygtelige Hule, hvis Døre vende imod Nord. Denne Hule er bygget af sammenflettede Slinger, som alle vende Hovederne indad og fylde Hulen med Edder, i hvilke Menedere, Mordere og Horkarle vade. De martres af skrækkelige Lidelser; Hjærter fulde af levret Blod hænge dem ud af Brystet, deres Ansigter ere besprængte med Blod, stærke Edderdrager gjennembore deres Hjærter, deres Hænder ere naglede sammen med gloende Stene, deres Klæder ere hyllede i Flammer, Ravne hakke Øjnene ud af Hovedet paa dem:

Ingen Mand
mægter at sige
al den Nød,
Naastrand rummer,
Svart for søde
Synder der bødes,
Løn for onde
Lyster høstes.

Og de Straffe, her omtales, ere vel at mærke de samme for alle ugudelige.

Men dette er ikke nok for den flygtige Græker. Han mangfoldiggjør Synderne og Straffene. Tartaros er fuldt af Fortvivlelse og Taarer, og de ugudelige lide der en Mangfoldighed af Pinsler. Umaadelige Gribbe gnave stadig paa Tityos' Lever, men den voxer stadig ud igjen. Ixion er bunden med Slinger til et Hjul, som stadig drejes rundt af en stærk Vind. Tantalos martres af en uafslædig Angst for at blive knust af en stor Klippeblok, der hænger over hans Hoved; han staar i en Flod, der naar ham til Halsen, og dog er han stadig ved at vansmægte af Tørst, thi hver Gang han bøjer Hovedet for at drikke, synker Vandet; dejlige Frugter hænge over hans Hoved, men hver Gang han strækker Haanden ud efter dem, slippe de fra ham. Saaledes er det at lide »Tantalos-kvaler«. Danaiderne maa fylde et Kar med Huller i Bunden; Vandet, de hælde i, løber lige saa hurtig ud igjen. Sisyfos ruller svedende og aandeløs sin vældige Sten op ad Skrænten; hver Gang han naar Toppen, ruller den ned igjen.

Grundforestillingen er stadig den samme. Det er stadig Straf for Synd; men den udtrykkes og belyses paa saa mange forskellige Maader. Afvexlingen forhøjer Skjønheden. Den græske Mythologi er rig, thi

Mangfoldighed er Rigdom. Den nordiske Mythologi er fattig, fordi den er saa stærk; al dens Kraft gaar med til at uddybe Tanken. Den nordiske Mythologi har sin Styrke i hele Systemets Koncentration og Kraft; den græske har sin Styrke i de enkelte Mythe-grupperes Skjønhed. Den ene er en Kraftens Religion, den anden en Skjønhedens.

Den Indflydelse, et Lands Natur har paa Menne-skenes Tanke- og Følelsesliv, især i et Folks kraftige, fantasirige, poetiske og profetiske Barndom, kan næppe anslaaes for højt. Det er en Selvfølge, at denne Ind-flydelse maa gjøre sig gjældende, ansporende og modi-ficerende, over for et Folks Mythologi, idet denne jo netop er Udslaget af de Tanker og Følelser, som røre sig i et barnligt Folk, der ser Naturen spejle sig i et Religionssystem. Det er derfor i sin Orden, at vi, idet vi sammenligne den nordiske Mythologi med den græske, kaste et Blik paa Nordboernes Hjemstavn. Vi indbyde derfor Læseren til at følge med os fra Sydevropas milde Egne til Nordens Fjælde og Dale, Søer og Fjorde. Lad os tage derop ved Midsommers Tid, naar Balder (Sommersolen) hersker uindskrænket, naar den straalende Morgenrøde og den glødende Af-tenrøde kysse hinanden og gaa Haand i Haand over Fjældtinderne. Men lad os saa blive der oppe, til Balder er død, og Vintermørket med de lange Nætter ruger over Landet, og Loke græder tørre Taarer over den Ulykke, han har gjort.

Norge er mørkt, skyfuldt, strængt, storslaaet og majestætisk. Grækenland er lyst, broget, mildt og skjönt. Ingen kan længes inderligere efter Sommerens Lys med de milde, blide Søndenvinde end Nordmæn-den. Naar han har ruget over sine egne Tanker hele

den lange Vinter igjennem, da Solen er helt eller næsten helt under Synskredsen, og kun de regnbuefarvede Nordlys flimre over hans Hoved, hilser han Foraarssolen med Henrykkelse. Det var denne dybe Længsel efter Balder, der drev Sværme af Nordmænd paa Vikingetog til Frankrig, Spanien og England, mellem Herkules' Støtter, til Italien, Grækenland, Konstantinopel og Palæstina og over det brusende Hav til Island, Grønland og Vinland. Det er denne dybe Længsel efter Balder, der hvert Aar driver Tusender af Nordmænd til at drage til Amerika og sprede sig i de utallige norske Bygder i de forenede Stater. Men enhver norsk Udvandrer bærer, hvis han da ikke er vanslægtet fra sine Fædre, paa Haabet om, at han en Gang skal faa sit Hjemland at se igjen med de vældige, kæmpehøje, sneklædte Fjælde, der strakte deres Hoveder højt op over Skyerne og syntes at se halvt bekymret, halvt vredt efter ham, da han styrede ud paa det dybe Hav.

Der er noget forunderlig betagende i den norske Natur, en sælsom Blanding af det storslaaede, det maleriske, det kæmpemæssige, det trolddomsagtige og det majestætiske. Der er noget i den, som slaar Beskueren med Forbavselse og Forvirring, saa han spørger sig selv: Var det Virkelighed, eller var det kun en Drøm? Norge er i Virkeligheden én eneste vældig imponerende Klippeblok, og dets Dale er kun store Revner i den. Igjennem disse Revner bane Elvene, der faa deres Tilløb fra mægtige Isbræer paa Fjældene, sig Vej til Havet. De komme langvejs fra, snart bugtende sig rislende og smaasnakkende under Pilene, snart tumlende ned ad Skrænterne, skummende og sønderrevne af Klippeblokkene, til de naa en fryg-

telig Afgrund, hvor de i et eneste Spring paa en otte Hundrede á tusend Fod styrte ned i et Dyb, som ingen menneskelig Fod nogen Sinde har betraadt. Vi overdrive ikke. Man kan ikke komme ned til Foden af saadanne Fald som Vøring Fos eller Rjukan Fos, men man kan se ned i Afgrunden og se Vandet styrte som fine Fnug ned i den sydende Kjedel, hvor man paa Bunden igjennem Taagen skimter Skumflager, der straaled ud til alle Sider ligesom Vandrakter. Man hører en dump Brummen, og selve Klippen skjælver under ens Fødder, og medens man hænger der halv svimmel ud over Fjældsidene, klamrende sig til et ungt Birketræ, der skjælvende bøjer sig ud over Afgrunden, og stirrende paa den vældige Klippe lige overfor, hvis mørke Masse nedad til taber sig i Dybet, medens dens snehvide Hoved rager op imellem Skyerne, vender Tanken sig uvilkaarlig til ham, den Gud, som Skjalden ikke vover at nævne, ham, paa hvis Bud Gausta Fjæld og Rjukan Fos sprang frem af Ginungagap, af Jætten Ymers Krop, af Kaos. Og dvæler man længere ved dette vidunderlige Syn, begynder man at tænke paa Ragnarok, paa Gudernes Tusmørke. Har man én Gang set dette storartede Billede, som trodser Malerens Pensel, staar det bestandig for en som en Drøm.

Eller tag med Dampskib op ad en af de pragtfulde Fjorde paa Norges Vestkyst. Det hele Landskab er som det skjønneste bevægelige Panorama. De mørke Fjælde stige næsten lodret op af Vandet i en uhyre Højde; deres is- og sneklædte Toppe staa skarpt og klart imod den straalende blaa Himmel, og Kløfterne ere fyldte af vældige Isbræer, der slaa deres kolde Arme om Dalen, og fra hvilke en Mængde Vandfald vælde ned i Fjorden kastende sig ned ad de

vejrbidte Fjældsider fra forskellig Højde og i uendelig Variation. Undertiden skyder et enkelt Fjæld et Tusend Fod op over de andre og vægrer sig stolt som en Konge ved at have noget at gjøre med noget som helst andet levende Væsen end Ørnen. Hist og her falder en Fos som en Sølvstribе, der hænger ned fra Klipperanden og tager over to Tusend Fod i ét Spring, og hele dette mærkværdig storartede Landskab spejler sig som i det klareste Spejl i Fjordens stille, klare, grønligе Vand.

Det stormer ikke. Fjordens dybe Vand ligger tyst og roligt. Ikke engang en enkelt Fugls Flugt kruser dens spejlblanke Flade. I det Damperen glider sagtelig frem imellem Klippevæggene, høres ikke en Lyd med Undtagelse af Skruens ensformige Slag og Vandets Plasken. Ellers er alt dødsstille. Fosserne hænge ganske stille rundt om, hist og her staaer en Regnbue spændt over dem i den stigende Taage. De nøgne Fjælde staa saa mærke, at man vilde blive melankolsk af at se paa dem, hvis Indtrykket ikke først og fremmest var saa overvældende stort. Sollys kommer der kun paa Vandet, naar Solstraalerne falde næsten lodret; Skyggerne fra de umaadelig høje Fjældsider brede sig næsten til Stadighed over den snævre Fjord. Middagssolen tegner en fin lysgrøn Stribe paa den ene Side, der danner en slaaende Mod-sætning til den anden, som ligger i dyb Skygge. Det er forunderlig betagende, det er storslaaet højtideligt. Man kommer uvilkaarlig til at drømme om, at man er i et Æventyrland, hvor Alfer og Spøgelser, Nøkker og Trolde tumle sig i kaad Lystighed.

Ord kan ikke give nogen klar Forestilling om den norske Naturs Majestæt, Storhed og betagende

Magt, men af det anførte turde dog vel allerede fremgaa saa meget, at det intet Under er, at dette Land har skjænket Verden saadanne mærkelige Frembringelser paa Digtekunstens, Musikens og de bildende Kunstners Omraade. Og for at holde os til, hvad der her ligger nærmest for, maa man ikke paa Forhaand vente, at det Folk, der bor i dette Land, maa have haft en poetisk og fantasirig Barndom, der har skabt en storslaaet og mærkværdig Mythologi? Bank paa, og der skal blive lukket op; og naar du træder ind i Gudernes højtidsfulde Haller, hvor alt er Renhed og Aabenhjærtighed, vil du der finde et fuldstændigt Spejlbillede af Elementernes vilde Kamp, Billeder fulde af Alvor og Dybsind, imponerende og vidunderlige. Du vil staa Ansigt til Ansigt med den enfoldige og djærve Religion, der inspirerede Oldtidens Nordboer og udviklede dem, saa de kom til at staa som et kraftigt Træ, der bredte sine mægtige Grene over hele Europa. Du vil staa Ansigt til Ansigt med den enfoldige og djærve Religion, der indgød Nordboerne den rastløse, ubetvingelige Aand, som kom i Fyr og Flamme blot ved at høre Tale om Tvang og Undertrykkelse. den Religion, der smeddede de Køller, hvormed de brød de Lænker, de romerske Kejsere havde lagt Menneskeheden i, og gjorde det af baade med Tyranner og Slaver, saa at Menneskene lærte, at da Naturen har gjort alle fri og lige, er den eneste Grund, der kan anføres til Forsvar for at gjøre dem afhængige. deres gjensidige Lykke. Du vil staa Ansigt til Ansigt med den enfoldige og djærve Religion, der skattedes saa højt af de umaadelige Masser, om hvilke Milton siger, at det folkerige Norden

dem sendte fra sit frosne Moderskjød
til Rhin og Donau, og dets vilde Sønner
kom som en Syndflod over Sydens Lande,
ned til Gibraltar og til Libyens Ørkener.

Nordens Guder ere barske og ærefrygtindgydende, Grækenlands ere milde og indtagende. I den nordiske Mythologi er der dyb Fromhed, men sjælden Taarer; i den græske er der voldsomme Sindsbevægelser, og Taarerne flyde i rigt Maal. I Norden er der fuldt op af Fantasi, men det er ikke en lys, broget, sommerfuglelet, sæbebobleagtig Fantasi som den, der træder os i Møde i Grækenland. I den nordiske Mythologi er der fuldt op af Hjærtelighed og Oprigtighed; Guderne byde gjæstfrit paa Sæhrimners Flæsk, og Valkyrierne komme med store Horn fulde af skummende Øl. I Grækenland er alt Ynde, der hersker den fuldkomneste Anstand, og man spiser Ambrosia og drikker Nektar. Der er det Eros og Psyche, Gratierne og Muserne, som føre an. Gratier og Muser kjender man ingen Ting til i det gamle Norden. Det mest fremtrædende Træk i den nordiske Gudelære er en dyb og inderlig Ærlighed, medens den græske udmærker sig ved sin ophøjede Skjønhed, men vi ere rigtignok enige med Carlyle i, at Ærlighed er bedre end Skjønhed.

En Sammenligning imellem den nordiske og græske Gudelære vilde imidlertid føre alt for vidt, til at vi tør indlade os derpaa her. Det kunde være en interessant Opgave at paavise, hvorledes den græske og den nordiske Mythologi henholdsvis har farvet den græsk-romerske Verdens og den germaniske Verdens religiøse, sociale, politiske og literære Karakter, og den Tid kommer uden Tvivl, da en eller anden føler

sig kaldet til at give sig i Kast med den. Vi maa studere dem begge, og naar vi have optaget dem harmonisk i os, maa vi lade dem i Forening forme vort politiske, sociale og literære Liv, og ogsaa for vort religiøse Liv vil de være af Betydning, om det end er den mosaisk-kristelige Religion, der dér har Overtaget.

Fjerde Kapitel.

Vi have hidtil ikke saa meget som nævnet Ordene »romersk Mythologi«. Hvorfor ikke? Fordi der i Grunden slet ikke eksisterer noget, som med rette kan kaldes saaledes. Det er vitterligt, at saa godt som hele den romerske Literatur, særlig Skjønliteraturen, ikke kan betegnes som stort andet end Efterligning. Den udsprang ikke som den græske og den oldnordiske af en Folkeand, der omfattede den med Kjærlighed Aarhundreder igjennem; i det mindste en hel Del af den blev til for Fordels Skyld og for at tjene til Stads, for at kildre Tyrannen Augustus' Øren og forgyldte de Lænker, han snedig fik Sydevropas Folk smeddede i. Det er en lige saa urokkelig som ubehagelig Sandhed, og det er mærkværdigt, at de Lærde i alle civiliserede Lande have kunnet holde fast paa det romerske eller latinske Sprog med en saadan Stædighed, efter at det var blevet til et livløst Lig, som om der var nogen Mulighed for, at en ægte Kultur kunde spire frem af dette døde Uhyre.

Det er imidlertid en glædelig Kjendsgjerning, at Folkene af den germaniske Stamme begynde at vise Tilbøjelighed til at afkaste den romerske Trældoms Lænker. Ogsaa Englænderne ere i de sidste Aar komne godt med i saa Henseende; ikke blot begynde de fra Romersproget optagne Ord at vige Pladsen for Ord af germanisk Oprindelse, men der udfoldes i Oxford og Cambridge, i London og Edinburgh en omfattende

Virksomhed, der allerede har bragt store Resultater, og af hvilken der kan ventes endnu større. Vi minde om, hvad der er blevet udrettet af Mænd som Dasent, Samuel Laing, Thorpe, Carlyle, Max Müller, Cleasby, Vigfusson, Magnusson, Morris, Hjaltalin og andre, vi minde om den Virksomhed, der udfoldes af Clarendon Press, som nu i stor Udstrækning udgiver islandske Sagaer i Grundsproget. Det er, som det bør være. Enhver Stump af den islandske og angelsaxiske Literatur maa udgives, thi vi maa have Rede paa, hvad disse gamle Helte, som knuste Rom og indførte en ny Tingenes Orden, tænkte i enhver Henseende. Vi maa have Rede paa, hvad deres Digten og Tragten gik ud paa. Det maa siges til Skandinavernes Ros, at de begyndte at faa Øjnene op for den gamle islandske Literaturs Betydning længe før, end de rige Englændere anede, hvilke Skatte de ejede i den angelsaxiske Literatur, og at Englænderne staa i stor Gjæld til Rasmus Rask og N. F. S. Grundtvig, for hvad de have gjort til Fremme for Studiet af angelsaxisk; men det maa ogsaa siges for det første, at Skandinaverne have gjort for lidt for Islandsken, og for det andet at uden et grundigt Studium af Islandsk som Forudsætning, kunde Studiet af Angelsaxisk ikke drives med nogen synderlig Fremgang. England er nu imidlertid med sin sædvanlige Rundhaandethed, naar det gjælder Literaturen, i god Gang med at oprette det forsømte. Og det staaar sig vel derved, thi det vinder selv mest ved, at den islandske og angelsaxiske Literatur udgives, for saa vidt som den i Virkeligheden er intet mindre end en Bro, der forbinder Nutid med Fortid. For Tysklands Vedkommende vaage Møbius og Maurer med Argusøjne over de germaniske Studiers Tarv.

Græsk Literatur bør ogsaa dyrkes, thi den er ingen Andenhaandsliteratur, den er et ægte, oprindeligt Udslag af en ejendommelig Folkeaaand, den er en krystalklar Flod, der flyder ren og uplumret fra Parnas. Det er ikke Græsken, men Latinen, vi ville til Livs. Vi have længe nok bøjet Nakken under det tunge romerske Aag i alle dets Skikkelser; det har været over os som Lænker smeddede af de romerske Kejsere, som Krumstave i de romerske Pavers Hænder og som Ris i de latinske Skolemestres Hænder. Gotherne brød de romerske Kejsers Lænker, Luther og Tyskerne brød de romerske Pavers Krumstave, men alle Germaner have ydmygt kysset de latinske Skolemestres Ris, skjønt det var endnu farligere end baade Lænker og Krumstave, et rent Snigmorder-vaaben.

Romerne vare baade i politisk og literær Henseende et Røverfolk, ja de romerske Forfattere oplyse os selv om, at Roms guddommelige Grundlægger, Romulus var Høvding for en Røverbande, at Mars, Krigsguden, var hans Fader, og at en Ulv, der var kommen ned fra Bjærgene for at drikke, da han var et spædt Barn, lod sig lokke af hans Skrig, gav ham Die under et Figentræ og slikkede og kjært tegnede ham, som om det spæde Barn, der klyngede sig til dens Yver, kunde have været dens egen Unge. Denne Romulus begyndte sine store og gode Handlinger med at slaa sin Broder ihjel. Da det viste sig, at den nye By trængte til Kvinder, indbød han Folk fra alle de omliggende Landsbyer til en storartet Fest, ved hvilken man blandt andet fik det frygtelige Syn af kæmpende Gladiatorer at se. Medens de fremmede vare helt optagne af dette Skuespil, styrtede en Flok

romerske Ynglinger sig over Sabinerne, greb de yngste og smukkeste af deres Koner og Døtre og bortførte dem med Vold. Det nyttede ikke, at deres Forældre og Mænd protesterede imod dette Brud paa Gjæstfriheden. Romulus endte sin Heltebane med at blive snigmyrdet af sine Venner eller med, som andre sige, at blive sønderrevet i Senatshuset. Saa meget er vist, at Romerne slog ham ihjel og derefter erklærede ham for Byens Skytsaad, kaldte ham Quirinus og dyrkede den Mand som Gud, hvem de ikke kunde finde sig i at have til Konge. Saadanne Løgne som den, Senatet fandt paa, om at Romulus, som det havde myrdet, var bleven optagen i Himlen, bildte efter de romerske Forfatteres Vidnesbyrd Numa Pompilius og andre sabiniske og etrusiske Præster, stadig Romerne ind, og det var den Slags Aabenbaringer, der dannede Grundlaget for deres Mythologi. Romulus' Historie er i Virkeligheden Roms Historie i formindsket Maalestok.

Men til Trods for, at dette og meget andet med fuld Føje kan indvendes imod Rom og Latinen, kunne vi dog ikke være med til helt og holdent at kaste Romernes Sprog og Literatur over Bord, dertil er deres Historie for mærkværdig, og hertil kommer, at Literaturen hele Middelalderen igjennem jo for en stor Del er skreven paa Latin, saa at Latinen virkelig ogsaa for os spiller en saa betydelig Rolle, at ingen dannet Mand godt kan undvære den. Hvad vi i al Ærbødighed nedlægge en bestemt Indsigelse imod, er Kravet paa, at den skal gjøres til Grundlag for al Dannelse, at den dannede saa at sige helt og holdent skal have sin Dannelse fra Romernes Sprog, Historie og Literatur, at vort Hjærte og vor Aand skal næres og formes af Romernes Tanker, saa at vi i intellektuel og moralsk

Henseende smeddes i romerske Slavelænker, medens vi fribaarne Gother og Germaner, Odins og Thors Æt-mænd, burde begynde vor Dannelselse og modtage vore første Indtryk fra vore egne Forfædre. Træet bør drage Næring fra sine egne Rødder, og vi Amerikanere er den yngste og kraftigste Gren af den herlige gothiske Stamme, den skjønnede og ædle Ygdrasil, hvis tre mægtige Rødder vi finde henholdsvis hos Angelsaxerne, Skandinaverne og Tyskerne. For til fulde at forstaa den voxne Mand, maa vi studere Barnets Liv, og for at forstaa os selv som Folk, maa vi studere vor gamle Historie og Literatur og sætte os helt ind i den germaniske Folkestammes fantasirige og profetiske Barndom. Vi maa ofre langt mere Opmærksomhed, end vi hidtil have gjort, paa Engelsk og Angelsaxisk, og vi maa, som Dr. S. H. Carpenter ved Universitetet i Wisconsin siger, begynde med det nyeste Engelsk og saa følge det tilbage Skridt for Skridt, Aarhundrede efter Aarhundrede til det ældste Angelsaxisk. Et levende Sprog læres ti Gange saa hurtig som et dødt, og vi gaa endnu videre i Anvendelse af det af Dr. Carpenter fremsatte Princip end han selv; vi mene, at man burde bruge et af de levende romanske Sprog (Fransk, Italiensk eller Spansk) som Nøgle til Latinen, og fremfor alt mene vi, at man burde bruge Nygræsk som Indledning til Studiet af Gammelgræsk. Det er ubestrideligt, at Børn meget hurtigere og lettere lære at læse og skrive et Sprog, naar de først lære at tale det, selv om Bogsproget afviger stærkt fra den Mundart, Barnet har lært at tale, hvilket man kan faa Vidnesbyrd om fra alle Evropas Riger og Lande.

For det andet, det vil sige næst efter Engelsk og

Angelsaxisk maa vi Amerikanere lægge os efter Tysk, Mæsogetisk og de skandinaviske Sprog, særlig Islandsk, det eneste levende Sprog, der kan tjene som Nøgle til Nordens Historie i Middelalderen og til den oldnordiske Literatur. Det er det eneste Sprog, der har holdt sig saa godt som uforandret, saa at vi, naar vi tilegne os det, som det lever den Dag i Dag i Folke-munde, med det samme blive i Stand til at tilegne os den Middelaldersliteratur, der er nedlagt i det. Vi maa ikke glemme, at vi staa i et helt andet og langt nærmere Forhold til den nordiske Oldtid end til den græske eller romerske, og Nordboerne have en Oldtidsliteratur, som vi nødvendigvis maa kjende, hvis vi vil forstaa Middelalderens Historie.

Naar vi saaledes først have givet vore germaniske Forfædre, hvad der tilkommer dem, kunne vi vende os til de gamle Middelhavsfolk, af hvilke de i literær og historisk Henseende betydningsfuldeste er Hebræerne, Grækerne og Romerne. Disse Folkefærds gamle Kultur vil altid indtage en fremragende Plads i vore Skoler og ved vore Universiteter, og det er vor Skyldighed at studere dem, men de bør ikke, som de endnu for en stor Del gjør, lægge udelukkende Beslag paa vor Opmærksomhed, afgive Grundlaget for hele vor Dannelse, være Alfa og Omega for os.

Man har gjort gjældende, at Latinen er ganske anderledes sirlig end f. Ex. Engelsk, men har Læseren nogen Sinde gjort sig klart, at der skal omtrent tresindstyve Stavelser til for paa Latin at udtrykke, hvad vi paa Engelsk udtrykker i fyrretyve? Man har ogsaa fremhævet den store Mængde Bøjningsendelser i Latinen som et Fortrin, men det er sikkert, at efterhaanden, som et Sprog gror og udvikler sig,

frigjør det sig mere og mere og mere fra Bøjningsendelsernes Aag og nøjes mere og mere med det abstrakte, aandelige Baand, der sammenknytter Ordene til Sætninger. Det er en slaaende og betydningsfuld Sandhed, George P. Marsh har udtalt, at i Latin maa man kunne analysere en Sætning, før end man kan forstaa den, medens man i Engelsk maa kunne forstaa den, før end man kan analysere den. »Fremad!« har til alle Tider været og vil til alle Tider være Sprogens Løsen. De maa enten udvikle sig eller dø.

Spørger man, om den, der søger videnskabelig Dannelse, bør foretrække Hebraisk, Græsk eller Latin, svare vi, at det ikke er svært at træffe sit Valg i saa Henseende, og vi har jo i Virkeligheden allerede tydelig nok sagt vor Mening om den Ting. Latinen er et Røverfolks Sprog, det er for største Delen et Andenhaandssprog, og det er desuden nu slet og ret et livløst Lig, medens Græsken er det eneste af de tre nævnte Sprog, der endnu er Liv i, og Nygræsk — thi det bør vi begynde med — er Nøglen til den gamle græske Literatur med dens kostelige, skønne og oprindelige Skatte paa Mythologiens, Digtekunstens, Historiens, Talekunstens og Filosofiens Omraader. Ligesom Islandsk i den yderste Udkant af Evropa imod Nord er den levende Nøgle til Middelalderen og til Eddaerne og Sagaliteraturen, saaledes er Nygræsk i det fjærne Syden det levende Sprog, der fører os ind i Homers og Herodots, Demosthenes' og Platos Verden; og saaledes har Nornerne, der styre Menneskenes og Folkenes Skæbne paa den sælsomste Maade knyttet eller rettere sagt vævet os sammen med Grækerne, at jo mere vi granske over Folkenes og Civilisationens Udvikling, des stærkere vil den Sandhed slaa os, at

Græsk og Islandsk er to selvhaarede Gubber hver med sin Guldnøgle i Haanden, af hvilke den ene lukker op for Oldtidens, den anden for Middelalderens Skatkammer, den ene for Sydevropas, den anden for Nordevropas Skatte. Men Roms Aag maa vi afkaste.

Naar vi slippe fra Rom, hvor Slaver gjorde Tjeneste som Lærere, og vende os mere til Grækenland, hvor det var den højeste Ære, de største, ædleste og mest veltalende Mænd kunde opnaa, at videbegjærlige Ynglinger lyttede til dem for at lære af dem, da vil det Slaveri, som baade Lærere og Lærlinger for Tiden smægte i, faa Ende, men næppe heller før.

Shakespeare er et slaaende Exempel paa, hvad den germaniske Aand kan naa, naar den bryder de romerske Lænker. Hans Tragedier ere ikke Efterligninger af Senecas eller Æskylos', lige saa lidt som de ere Frugter af et grundgt Studium af *Ars Poetica* eller *Gradus ad Parnassum*. Nej, han kunde kun lidt Latin og endnu mindre Græsk; hvad der gjorde ham til den Herkules, han ubestridelig er i den engelske Literatur, er den germaniske Aand, han var opfyldt af, og som drev ham bort fra den latinske Skole, før den havde faaet hans oprindelige Natur pisket og pint ud af ham. Det er Shakespeare og ikke den romerske Literatur og Skoleskik, der har været den mægtige Løftestang, som har hævet Englands Literatur til den første Plads blandt alle germaniske Folks Literaturer. Det er, for at sige det igjen, ikke den Syndflod af latinske Ord, det engelske Sprog er overskyllet af, der har skaffet det den fremragende Plads, det indtager, det er den oprindelige germaniske Kraft, som alle Vegne har søgt at nedbryde de romerske Mure. De, som trælle under Latinens Aag, ville have svært nok ved at forklare,

hvorledes Shakespeare, som ikke var en enkelt Tidsalders, men alle Tidens Digter, han, som kun kunde lidt Latin og endnu mindre Græsk, Digternes Stjerne. Avons søde Svane, hvorledes han blev til den, han blev. Ganske vist naaede Shakespeare ikke til fuld Forstaaelse af den germaniske Aand, fordi han ikke havde Lejlighed til at blive fuldt fortrolig med de germaniske Myther, men de svævede bestandig om ham, som den myrdede Konges Aand svævede om Hamlet anklagende sin Morder uden at faa Hævn. Vi betragte derfor Shakespeare som staaende paa samme Side som vi i dette vigtige Spørgsmaal.

Maatte den Tid snart komme — komme maa den! —, da Græsk og Angelsaxisk og Oldnordisk og Gotisk og Tysk række hverandre Haanden over den romerske Vandalismes blodige Svælg!*)

---

*) Da vi forudsætte, at adskillige af vore Læsere finde de stærke Ord, vi have sagt om Rom og romersk Mythologi, om Latinen og den latinske Literatur. vilde og ugrundede, ville vi anføre et Sted af Taines »Den engelske Literaturs Historie«: »Naar Mennesket«, siger han, »er indskrænket til snævre Forestillinger og blottet for alspekulativ Finhed og tillige gaar helt op i det praktiske Livs Sysler, kommer der som i Rom kun rudimentære Guddomme ud deraf, tomme Navne, som betegne Agerdyrkning, Slægtens Formerelse, huslige Anliggender o. s. v.; Resultatet bliver en Mythologi, en Filosofi og en Poesi, som enten ingen Ting duer eller er laant.« Et andet Sted i samme Værk siger han: »Den latinske Literatur er fra først af ingen Ting værd, senere lever den at Laan«.

Femte Kapitel.

Vi have allerede i det foregaaende talt en hel Del om Tolkning af den nordiske Mythologi og tilstrækkelig tydelig angivet, hvilken Tolkning der i det følgende vil blive givet. Vi ville nu give en almindelig Oversigt over de mest fremtrædende Tolkningsmaader, man har bragt i Anvendelse over for den nordiske Mythologi.

En Ting er utvivlsomt alle enige om, nemlig at enhver Mythologi er Udtryk for religiøs Tro. Ligesom vi den Dag i Dag hver paa sin Vis søge Gud ved Hjælp af filosofisk Granskning (naturlig Theologi), i vore sjælelige Rørelser, i vore gode Gjæringer eller ad alle disse Veje paa én Gang, og, naar vi mene at have fundet ham, søge Hvile i ham, selv om vi ikke fuldt ud stemme overens i Henseende til den Forestilling, vi danne os om ham, idet vi hver har sin Gud, ligesom hver ser sin Regnbue, saaledes søgte vore Forfædre Gud alle Vegne — i Klipperne, i den brusende Elv, i det tunge Kornax, paa den stjerneklare Himmel og i Solens Straaleglans. Det var Aabenbaringer af Guddommen, de søgte. Grundelementet i deres Mythologi var religiøst, det maa aldrig tabes af Sigte. Naar man skal fortolke en Mythe, kommer det derfor ikke blot an paa at angive dens Oprindelse,

men ogsaa dens Maal og Hensigt samt de Tanker og Følelser, den vækker i Menneskehjertet.

Nogle Forfattere betragte den nordiske Mythologi som en Tilbagegang, et Affald fra »den sande Religion«, som aabenbares os i Menneskeslægtens tidligste Tid, og som findes ren og ublandet i Biblen; de holde for, at der findes Glimt af den oprindelige Tradition i den, at den viser hen til den Tid, da der kun var ét Tungemaal og én Religion. Med Hensyn til den ældre Edda mene de, at den er bleven forvansket i Tidernes Løb, at den som enhver Tradition stadig er bleven dunklere og dunklere, har optaget mere og mere urent Stof, flere og flere hedenske, fra de oprindelige afvigende Lærdomme, ligesom gamle Borgmure overgros med Mos og Lavarter, til den omsider antog den Skikkelse, hvori den levede i Folkemunde, da den fik sin endelige skrevne Form. Disse Fortolkere gaa ud fra, at der i alle Mythologier er visse Hovedlinier, som stile imod et fælles Midtpunkt og pege hen paa en fælles religiøs Kilde, der er bleven mere og mere plumret og forvansket, jo længere den er kommen fra sit Udspring. Det geografiske Midtpunkt, hvorfra alle disse mythologiske Systemer er udgaaede, er Centralasien, sige de; de pege paa Nordboernes orientalske Herkomst, de paastaa med fuld Sikkerhed, at Nordboernes Religion er den samme som Persernes, Indernes, Grækernes og ethvert andet Folkefærds, saaledes som den maatte blive ændret ved at blive overført til Norges sneklædte Fjælde, hvor den antog et ejendommeligt Særpræg, uden at dens oprindelig Grundtræk forstyrredes. De hævde, at Nordboernes Loke, Grækernes Pluto, Persernes Ahriman, Hinduernes Siva o. s. v. alle fra første Færd af er Biblens Djævel, som

har skiftet Navn og er bleven mer eller mindre ændret i Henseende til Skikkelse og Karakter. Den bibelske Treenighed er bleven forvansket til den tre-dobbelte Treenighed Odin — Vile — Ve, Odin — Hæner — Loder og Odin — Thor — Balder. De finde i den nordiske Kosmogoni i en noget lemlæstet og forvansket Skikkelse Skriftens Lære om Verdens Skabelse, Ødelæggelse og Gjenfødelse. Ygdrasil er Livsens Træ i Edens Have; Ask og Embla, det første Par Mennesker, er Adam og Eva; den dræbte Jætte Ymers Blod, i hvilket hele Rimthursernes Slægt druknede paa et Par nær, fra hvem en ny Jætteslægt udgik, er Syndflo- den; Midgaards Borg er Babelstaarnet; i Balders Død, som Høder voldte efter Lokes Anstiftelse, se de Kristi Død voldt af Judas efter Djævelens Anstiftelse o. s. v., og paa alt dette er der anvendt en umaadelig Lærdom, Skarpsindighed og Sindrigthed, der var en bedre Sag værdig. Vi afholde os fra at meddele mere af Resultaterne af disse lærde Undersøgelser for ikke at friste Læseren eller selv at blive fristede til at gaa ind paa disse Urimeligheder.

Andre (Snorre Sturleson, Saxo, Suhm, Rask o. fl.) give os en saa kaldt historisk Tolkning og gaa ud fra, at Odin, Thor, Balder og de andre Guder, der optræde i den nordiske Mythologi, er Nordboernes virkelige Stamfædre, Mænd og Kvinder, der have levet i den graa Oldtid, og som, da Afstand i Tid og Rum lægger Æventyrets Glans over Forholdene, fra Konger og Præster er blevne ophøjede til Guder. Odin og de andre Guder fremstilles i Snorres Heimskringla som Mennesker, der ere komne til Norden fra det store Svithjod, Landet imellem det sorte og det kaspiske Hav. Efter den historiske Tolkning er de mythiske

Verdener virkelige Lande, der kan angives paa Kortet. Det var den herskende Betragtningmaade i det 17de og 18de Aarhundrede, og selv en saa fremragende lærd som Professor Rasmus Rask i Begyndelsen af det nittende fastholder næsten uden Forbehold denne historiske Tolkning.

Det er interessant at se, hvor troskyldig disse gamle Forfattere have opfattet Odin som en fremragende og driftig Mand, der i sin Tid herskede i Norden og indførte store Forandringer i Norges, Sveriges og Danmarks Forfatning, Sæder og Religion. De fortælle om den store Anseelse, han nød, og om hvorlunde der endogsaa blev ham guddommelige Æresbevisninger til Del. De bringe med stor Sindrigthed Odin i Forbindelse med Romerriget, med Mithridates og Pompejus. Denne historiske Opfattelse af Odin vil der blive gjort Rede for senere i Sammenhæng med Odinsmythen, her maa det være nok at sige, at Kongen af Pontus og alle hans barbariske Forbundsfæller maatte vige for Pompejus' Geni, og at Odin var en af dem. Han maatte flygte for at unddrage sig Romernes Hævn. Han kom til Norge over Holsten og Jylland, og paa Vejen gennem Danmark grundlagde han Byen Odense og satte sin Søn Skjold paa Tronen. Hvor er dette ikke lærd og grundigt! Det minder om den lige saa lærde som enthusiastiske Svensker Rudbeck, der beviser, at Platos Atlantis er Sverige, og at Noahs Søn Jafet kom did og slog sig ned der med sin Familie. Hvilken grundig Lærdom (»Gelahrtheit«) disse Mennesker maa have siddet inde med! Vi forbavses over den umaadelige Energi, de maa have været i Besiddelse af, over den utrættelige Iver og den mærkværdige Sindrigthed, hvormed de have opbygget

deres Theorier, men vi kunne samtidig ikke andet end dybt beklage, at al denne Lærdom og Sindrigheid, al denne Energi og Enthusiasme er bleven spildt til ingen Verdens Nytte. De vare for største Delen stive Latinere og skreve de fleste af deres Bøger paa Latin, men disse vældige Folianter tage sig højst kuriøst ud i den moderne Historieforsknings Lys. Deres Studerelamper vare af den Slags, som oplyser en lille Plet af Bordet og for øvrigt lader hele Stuen ligge i Bælgmørke. En mere omfattende og indtrængende Granskning af de nordiske Oldskrifter har selvfølgelig givet en saa prosaisk Tolkning af den nordiske Mythologi som den rent historiske Dødsstødet.

Saa er der den saakaldte ethiske Tolkning, der tager sit Udgangspunkt i Menneskenaturen, særlig fra den moralske Side. De, der hylde denne Theori, hævde, at Mythologien er ren Digtning, der er bleven til for at tilfredsstille Menneskets aandelige, moralske Natur. Guderne repræsentere i Henhold til denne Tolkning Menneskets Dyder og Laster, ere Personifikationer af legemlige og aandelige Evner, Følelser o. s. v. Odin repræsenterer Visdommen, Balder Godheden, Thor Kraften o. s. v. Thor er Personifikationen af Kraft og Mod, Jætterne af afmægtig Dorskhed og Overmod. Striden imellem Thor og Jætterne er en Strid, der føres i Menneskehjærtet. Ulykkestifteren Loke faar den blinde Høder til at dræbe den gode Balder; Nanna, Balders Hustru, tager sig sin Husbonds Død saa nær, at hun dør af Sorg; Høder bliver senere dræbt af Odins Søn Vale; hele Naturen græder over Balder, men han slipper dog ikke fra Hel. Det vil sige: den legemlige Kraft med dens blinde jordiske Attraa (Høder) ledet af Synden (Loke) dræber uden at vide af

det Uskyldigheden (Balder). Kjærligheden (Nanna) dør af Sorg; Tanken (Vale) vaagner og faar Magt over den legemlige Kraft (Høder), men Uskyldigheden (Balder) er forsvunden fra Verden og maa blive hos Hel, til Jorden gjenfødes i Ragnarok. Den ethiske Tolkning gjør Guderne til Aandens og Jætterne til Legemets Evner, og imellem Aand og Legeme er der en stadig Strid. Denne Tolkning kan være god nok, for saa vidt som den er meget poetisk, men den gjælder mere Mythernes Anvendelse end deres Oprindelse.

Endelig er der en Tolkning, som vi jævnlig have hentydet til i det foregaaende, nemlig den fysiske, den, der tager sit Udgangspunkt i Naturen og opfatter Guderne som Personifikation af Naturkræfter og Naturfænomener. At denne Synsmaade er den rette, have vi fuldt op af Vidnesbyrd om i den etymologiske Forklaring af Navnene paa de forskjellige Guddomme, deres Attributer, Boliger og Virksomhed og i den nøje Overensstemmelse, der er imellem Gudernes Gjerninger og de forskjellige Naturoptrin og Naturprocesser. Der er ingen Tvivl om, at dette er den rette Tolkning af al Mythologi, og at den saa at sige er Nøglen til den nordiske Mythologi, vil forhaabentlig blive tilstrækkelig klart, naar vi komme til at betragte selve Mytherne. Men den ethiske eller maaske rettere sagt den aandelige Tolkning maa under alle Omstændigheder med. Med andre Ord, vi kunne vanskelig gjøre Tolkningen for antropomorfistisk. Vore Forfædre have personificeret Naturfænomenerne og Naturkræfterne i deres Guder, men de have udviklet Mytherne saaledes, at de stemme med og svare til deres moralske og intellektuelle Liv, Menneskets indre Liv. Guderne opfattes som Væsener i menneskelig Skikkelse og med menneskelige Attributer

og Følelser. De gamle Nordboer have ladet Menneskenaturen afspejle sig i deres Mythologi og have givet Guderne deres egne legemlige og aandelige Egenskaber og Drifter til godt og ondt, Dyder og Laster. Guderne ere, som Rudolf Keyser smukt og træffende siger, Naturens ordnende Magter iklædte Personlighed. De styre Verden, som de have skabt, men ved Siden ad dem staar Skæbnens og Tidens mægtige Gudinder, som opretholde Verdensbygningen, det alt omfattende Verdenstræ (Ygdrasil). Livet i Verden er en Kamp imellem de gode og lyse Guder paa den ene Side og den kaotiske Materies Afkom, Jætterne, Naturens ødelæggende Kræfter paa den anden. Denne Kamp udstrækker sig ogsaa til Menneskets Væsen. Aanden udgaar fra Guderne, Legemet tilhører Jætternes Verden, de kæmpe om Overmagten. Sejrer Aanden ved Dyd og Tapperhed, gaar Mennesket efter Døden til Himlen for at kæmpe Side om Side med Guderne imod de onde Magter, men sejrer Legemet og lænker Aanden til sig ved Svaghed og lav Attraa, synker Mennesket efter Døden ned i Jætternes Verden og slutter sig til de onde Magter i deres Kamp imod Guderne.

Naturen er vor Moder, hvis Bryst vi alle have suget Næring af. I gamle Dage var den Gjenstand for barnlig Beundring, ja for Tilbedelse. Mennesken følte sig den Gang nøje knyttede til Naturen, meget nøjere, end vi gjør nu. De havde en finere Følelse for og større Medfølelse med Naturen, og det var godt, om noget af denne Renhed i Tanken kunde blive os til Del, deres prosaiske Efterkommere, som have opgivet at ofre og slaæet os paa Gjerrighed i Steden*).

*) Die Habsucht nahm zu, als die Opfer aufhörten. — Grimm.

Det var en smuk Skik, som for øvrigt endnu, er bevaret i visse Egne af Norge, at binde et Korneg til en Stang, som Juleaften rejstes i Gaarden, eller paa Mønningen af Laden til Føde for de vilde Fugle Julemorgen. I vor vanslægtede Tid tænke vi paa Kyllinger, Gæs og Kalkuner, men hvem tænker paa de stakkels uskyldige Smaafugle? Vore Forfædre laa tættere op til Naturens Bryst. Har Civilisationens Jærnaag forhærdet vore Hjærter? Vi trænge virkelig til at gjøre os selv dette Spørgsmaal.

Beskuelsen af Himlen affødte Mythen om Odin, og Tordenvejret affødte Thor, ligesom i den græske Mythologi Argos med de hundrede Øjne repræsenterer den stjernebesaaede Himmel, og Jo, som Hera havde sat ham til at vaage over, den vandrende Maane. Men at standse her vilde være alt for prosaisk, det vilde være at udelade det bedste, det vilde være at holde sig til den tomme Skal og kaste Kjærnen bort, det vilde være at gjøre vore Forfædre stor Uret og at berøve os over Halvdelen af den aandelige Nydelse, en rigtig Forstaaelse af deres Myther kan yde os. De gamle Friser opfattede Verden som et umaadeligt Skib ved Navn Mannigfual (et Slags Sidestykke til vor Ask Ygdrasil); Bjærgene vare dets Master, Styrismanden maatte ride omkring paa det og give sine Ordre; Skibsfolkene gaa til Vejrs for at beslaa Sejlene som unge Mænd, og naar de komme ned igjen, have de hvidt Haar og Skjæg. Ja, vi ere alle Sømænd om Bord paa dette store Skib, og vi have alle nok at gjøre hver paa sin Vis med at entre op i Vanterne og sætte Sejl og rebe dem, og inden vi ved af det, er vort Haar og Skjæg blevet graat; men tag det anthropomorfi-

stiske Element ud af denne Mythe, hvad bliver der saa tilbage?

Vore Forfædre vare ikke prosaiske. De vare poetiske i Ordets bedste Betydning. Vort Liv er delt imellem Barndommen, Manddomsalderen og Alderdommen — den fantasirige og profetiske Barndom, den følelsesfulde og virksomme Manddomsalder og den reflekterende Alderdom. Paa samme Maade har et Folk, der voxer og udvikler sig paa naturlig Maade, først en Barndom, i hvilken det fantastiske og poetiske er det fremherskende, en Digtningens Tid (Homer og Eddaerne), derefter en Manddommens Tid fuld af Kraft og Følelse, og i hvilken Historien bliver til (Herodot og Sagaerne), og endelig en Alderdom, i hvilken den modne Tanke staar for Styret og Filosofien bliver til (Sokrates). Undersøge vi de tre Perioder i Grækenlands Historie nærmere, ville vi finde, at Fantasi og Digtning vare fremherskende i hele Tidsrummet før Solon, Følelse, Handlekraft og Historie i Tiden imellem Solon og Alexander den store og endelig Tanke og Filosofi fra Alexander til de græske Staters Undergang.

Selv hos Romerne, det mest prosaiske Folk i Verden, et Folk af Tyranner, Undertrykkere og Røvere, kan der paavises Spor af denne Udvikling fra en poetisk Barndom gjennem en historisk Manddom til en filosofisk Alderdom, hvilket er et yderligere Vidnesbyrd om, at denne Udvikling beror paa en Lov, som ikke kan ophæves, om den end kan lade sig indskrænke. Hos Romerne er ganske vist denne Udvikling i høj Grad forkrøblet, et Vidnesbyrd om, at som Kvisten krøges, bøjes Træet, — *ut sementem feceris, ita metes*, som man saar, saa høster man, som Romerne selv sige.

Romerne havde deres poetiske og profetiske Barndomstid under de syv Konger, deres handlekraftige og historiske Tid i Republikens lykkeligste og ærefuldeste Periode, og endelig kom Reflektionen og Filosofien frem paa Cato den ældres Tid. Men Romerfolkets Udvikling fik fra første Færd en skjæv og menneskefjendsk Karakter, saa at dets dybeste og mest poetiske Mythe er den om Krigsguden Mars og Ulven, Brodermorderen Romulus' Fader og Amme. Denne Mythe er profetisk, og i den have vi et Spejlbillede af hele Roms Historie. Romerne hævde selv, at deres sibyllinske (profetiske) Bøger tilhøre Kongernes Tid. Da Rom i Overgangstiden fra den handlekraftige til den reflekterende Tidsalder skulde have sig en dramatisk Literatur, fik det paa Komediens Omraade Plautus, som Romerne lod trælle ved Kværnen og paa Tragediens Ennius, hvis Værker ere tabte, saa at den eneste virkelig poetiske Tragedie Romerne have efterladt sig, er deres dramatiske Digteres Skæbne. De øvrige poetiske Værker, de have frembragt, og som man har gjort saa stort Væsen af, blev først til senere, efter Ciceros, deres navnkundigste Talers Død, under Augustus', den kronede Tyrans Regimente; de kom som en Iliade efter Homer, og for største Delen vare de tarvelige Efterligninger af den græske Literatur. *Ex ipso fonte dulcius bibuntur aquæ* — gaa til selve Kilden, i Fald du vil have rent og klart Vand. Den romerske Literatur har Krav paa den største Opmærksomhed fra hver dens Side, der giver sig af med Historie og Historiens Filosofi, men den bør ikke kanoniseres og bruges til at pine unge Mennesker med.

Hebræerne have deres fantasirige, poetiske og profetiske Tid fra Genesis til Moses, deres daadskraf-

tige, historiske Tid fra Moses til Salomon, og saa begynder deres reflekterende, filosofiske Tid.

Naar vi betragte Verdenshistorien i det hele taget, kunne vi sige, at Oldtiden er Menneskeslægtens poetiske Tid, Middelalderen Følelsernes Tid og den nyere Tid Reflektionens Tidsalder. Saaledes bliver det enkelte Menneskes Liv i det smaa et Billede af et Folks og af hele Menneskehedens Liv.

Dette var ganske vist en Digression, og vi tilstaa, at det ikke er den første, vi have gjort, og det bliver næppe heller den sidste, men vi trøste os med, at i Tankens Verden saa vel som i Musikens er Monotoni kjedelig, og i Haab om, at Læseren ikke maa have kjedet sig under dette Mellemspil, gaa vi videre i vor Drøftelse af, hvorledes den ethiske og den fysiske Fortolkning af Mythologien bør gaa Haand i Haand. Den fysiske Fortolkning alene er Skal uden Kjerne. Naturen giver os kun Kilden til Mytherne, men den lærer os intet om, hvad de have haft at betyde for Folkets Aand og Hjærte i dets Barndomstid. Den rørende Ynde, der er over Nanna og Ydun, hidrører ikke fra Naturen alene, men disse to Skikkelser udtrykke noget tilsvarende i vore Forfædres Væsen. At forklare en Mythe simpelt hen ved Henvisning til det Naturfænomen, der har givet Anledning til den, selv om man ikke taber af Sigte, at Mennesket selv er et Led i Naturen, vilde være at reducere Mythologien til en Naturvidenskab, og det er bedrøveligt at se, hvorledes de skønne og poetiske Eddaer under visse Fortolkeres Behandling er skrumpede ind til tør Kemi, Kronologi, Elektromagnetisme, Mathematik, Astronomi, medens de i Virkeligheden indeholde det storslaaede, profetiske Drama, der giver et Billede af de germaniske

Folks heroiske Liv og Skæbne. Gudernes tolv Boliger forestille de tolv Himmeltegn, sige disse Fortolkere: Balder gjøre de til Løvens Tegn; Odins tolv Navne ere Aarets tolv Maaneder; de femti to Navne, han selv opregner i Grímnismál er Aarets femti to Uger; de tretten Valkyrier ere Aarets tretten Nymaaner. Hvor dybsindigt! Hvor udmærket alt lempet sig efter Theorien! Denne mageløse Opdagelse blev gjort den 7de December 1827 — den Dag burde virkelig fejres som en høj Helligdag. Den ene Oxe, de tre Tønder Mjød og de otte Lax, Thor fortærede, da han var kommen til Jætتهjem for at hente sin Hammer, skal efter deres Mening ogsaa forestille Aarets tolv Maaneder, thi $1 + 3 + 8 = 12$. De tre Guder Høj, Jævnhøj og Tredje ere Grundstofferne Svovl, Kvægsølv og Salt; Odin, Vile og Ve ere Tilværelsens tre Grundkræfter, Tyngde, Bevægelse og Sammenhængskraft. Thor er Elektricitet, hans Bælte er en elektrisk Kondensator, hans Handsker en elektrisk Konduktor. Hrunger, som han kæmper med, er Forsteningen, Mokkurkalf, som Thjalfe fældede, er Magnetnaalen, Gunlød er Ilt, Kvaser er Sukker o. s. v. Men det kan vel være nok med dette. Nu har Læseren en Forestilling om de Guldnøgler, visse Forskere ville aabne Eddaernes Lønkammer med.

Ikke alle Guddommene svare til Naturfænomener og Naturkræfter, og denne Omstændighed giver om muligt den anthropomorfistiske Fortolkning endnu større Betydning. Nogle Myther ere helt og holdent Fantasifostre, der ere blevne til med det Maal for Øje at give Systemet eller Dramaet den fornødne Symmetri eller poetiske Fuldendelse, for at fuldstændiggjøre de Karakterer, der optræde paa Skuepladsen. Hermod

f. Ex. er intet Naturfænomen, han er Odins Tjener i dennes Egenskab af Krigens Gud. Odin er Himlens Gud, men det er ikke i den Egenskab, han udsender Valkyrierne, for at de skulle hente de faldne hjem fra Valen.

Idet vi forkaste den historiske Fortolkning, er det ingenlunde vor Mening at nægte Mythologiens Indflydelse paa Nordboernes sociale, religiøse, politiske og literære Liv, men vi naa ad den Vej kun til en Forklaring af Mythologiens Indflydelse paa Folkets aandelige Liv, ikke af Mythologien selv. I en vis Forstand kan den nordiske Mythologi ogsaa underkastes en historisk Fortolkning. I den afspejlede sig den nordiske Aands store Fremtid; af den lærte Nordmændene at give sig ud paa deres dristige Tog til alle Egne af den civiliserede Verden, overalt gjørende Erobringer og grundende Nybygder, at sætte over det dybe Hav og bane Vej til Island, Grønland og Amerika, at bemægtige sig Normandiet i Frankrig, underlægge sig England og gjøre Indfald i Spanien og Italien, at sejle forbi Herkules' Støtter, hærje Grækenlands klassiske Jord og riste deres hemmelighedsfulde Runer paa Marmorløven i Athen, at lægge Grunden til det russiske Rige, at trænge ind i Konstantinopel og svinge deres tveeggede Stridsøxer i Kejserstadens Gader, at sejle op ad Rhinen, Schelden, Seine og Loire, indtage Kølln og Aachen og belejre Paris, at gaa i Spidsen for Evropeas Ridderskab paa Tog til det hellige Land for at erobre Kristi Grav, at bryde de romerske Kejseres Lænker, slaa Krumstaven ud af Haanden paa Paven i Rom og indgyde Jordens Folk en ædlere og friere Aand; det var deres Mythologi, der lærte dem at plante det Frihedstræ, der slog Rod i Frankrigs

ældste Literatur, satte Knop i Englands Magna Charta og udfoldede sin skjønneste Blomst i den amerikanske Uafhængighedserklæring.

I anden Del af dette Værk vil Hovedopgaven være at give en paalidelig, nøjagtig og fuldstændig Fremstilling af Mytherne, men lejlighedsvis vil der ogsaa der blive Plads for Fortolkninger og Reflektioner. Grundlaget for Fortolkningerne bliver den fysiske og etiske Fortolkningsmaade i Forening, Reflektionerne ville gaa ud paa at paavise, hvorledes Mythernes Profetier ere gaaede i Opfyldelse eller rettere, hvorledes Mytherne finde Anvendelse paa Historiens Filosofi. Naar kun Mythens naturlige Kilde angives, maa Læseren selv tilføje det anthropomorfistiske Element. Naar Thor fremstilles som Personifikation af Tordenen og Hejmdal som Personifikation af Regnbuen, maa Læseren tænke sig, hvilke Forestillinger disse Fænomener vilde vække i hans egen Sjæl, i Fald han fra Barnsben af var bleven vant til at betragte dem som Personligheder; og naar han har givet dem en Skikkelse og Holdning, et Aasyn og Udtryk, som svarer til deres ophøjede Stilling i Verdensordenen, kan han gjøre sig en Forestilling om, hvorledes disse Guder stode for de gamle Nordboer.

Sjette Kapitel.

Vi have i et foregaaende Kapitel paastaet, at den Tid maa komme, da den nordiske Mythologi i rigt Maal vil afspejle sig i vor Kunst og Skjønliteratur, og vi hævde paa det bestemteste, at vi, som ogsaa ere Gother, en Gren af Ygdrasils ædle Stamme, bør drage Næring af vort eget Livstræs Rødder og ikke stadig laane af vore Naboer. Vilde vore Digtere fordybe sig i den nordiske Mythologi, vilde de i den finde rigeligt Stof til den mest ophøjede Digtning. Den nordiske Mythologi er i sig selv et fuldendt Digt, og vi have den i den ældre Edda for os i skjøn digterisk Form, men den frembyder tillige en Mangfoldighed af Æmner, som kunne kombineres og udføres i nye Digtninger med Benyttelse af alle de Midler, vor Tids Kunst, Civilisation og Oplysning stiller til vor Raadighed. Ser man paa den nordiske Mythologi i Kristendommens Aand, kan der fra den kastes et nyt storslaaet og skjønt Skjær over de vældige Skikkelser, der træde os i Møde i Eddaerne, over de mægtige Lidenskaber, der røre sig i disse Guder og Helte, over de i deres oprindelige Kraft saa betagende Sørgespil, vi der have for Øje. Vore amerikanske Digtere bør gaa til Urds Brønd og øse ny Inspiration af den, det vilde give deres Digtning nyt Liv og ny Fylde til

Glæde for et helt Folk. Vi trænge til Digtere, som i flammende Ord kunne fortælle os om vore gotiske Forfædre, at vi kunne lære at forstaa os selv. Vi have alt antydet, hvorledes Folkenes Historie falder i tre Perioder — Fantasiens, Følelsens og Reflektionens — Digtningens, Historiens og Filosofiens, og hvorledes disse have deres tilsvarende i hvert enkelt Menneskes Liv i Barndommen, Manddommen og Alderdommen. Nu vel, vi kræve, at Barnets Sjæl faar et Indtryk af vor Stammes poetiske, fantasirige og profetiske Tid. Vor egen Stammes poetiske Tid bør formes i Digtning og indgydes i Barnets Sjæl, denne bør næres af vor egen Stammes Myther og Folkesagn. Mon nogen tvivler om, at det bør være saa? Se til Skandinaviens Digtere. Hvad var det, der opflammede Welhavens Fantasi? Hvad var det, der gav Oehlenschlägers Sprog dets Fynd og Enfold? Hvorfra stammer den ukunstlede Ynde, hvormed Bjørnstjerne Bjørnson udtrykker sig, og den Kraft, hvormed Wergelands Sprog bruser som en Fjældfos? Hvorfra har Tegnér's Sprog sin fine Skjønhed og Ibsens sin vilde melodiske Klang? — De have alle fundet og fordybet sig i den vidunderlige Sagabog fuld af magiske Ord og skønne Billeder. Skolerne i Skandinavien ere ligesom Skolerne i Amerika sorte Skoler, i hvilke Latinen sidder i Højsædet, men Skandinaviens Digtere have alle søgt ud i det fri og læst i Sagabogen, og det er fra den, de have faaet deres Inspiration.

Jeg spurgte en Gang den berømte norske Violin-spiller Ole Bull, hvorfra han havde sin Inspiration, hvad der havde givet hans Musik dens hemmelighedsfulde, originale, ubeskrivelige Præg. Han sagde, at han fra Barnsben af havde haft den inderligste Glæde

af alle de skønne og maleriske Billeder, han havde for Øje i den nordiske Natur, af al den Storslaaethed og Ynde, der traadte ham i Møde i de blomsterklædte Dale, de sølvkammede Fjælde, de syngende Bække, de brusende Elve, de skovklædte Kyster og de smilende Søer i hans Fædreland. Han havde ivrig slugt alt, hvad han kunde faa fat paa af Folkedigtning, af Historier om Trolde, Huldrer og Aander; især havde han svælget i Mytherne om Odin, Thor, Balder, Ymer, Midgaardsormen, Ragnarok o. s. v., og alt dette, sagde han, blev til Musik i mig. Vor Digter Longfellow, som selv har drukket mere end ét Drag af Mimers Kilde og mere end én Gang har plejet Samkvem med Brage, siger smukt og træffende om Ole Bull:

Han leved i en anden Verden,
hvor Tale høres ej. kun Sang,
og hvor som helst han gik sin Gang,
han gik blandt Alfer og blandt Huldrer.
Strømkarlen synger, Fossen buldrer
fra Fjældet ned i Dalens Svælg,
højt oppe vilde Ørne svømme
i Skyerne som tavse Drømme.

I Træerne det sælsomt suser,
naar vildt sig tumle Nattens Vinde,
ved Klippens Fod dybt Havet bruser,
dets Gny forstummer ingen Sinde.
Det er, som vilde Oltidskor
igjennem al Naturen runge,
som Elivagers Bølger sjunge
paa Vej fra Jøklerne i Nord.

Og naar han spilled. fyldtes Luften
med Toner, alting blev Musik,
det var, som fra hans Trylleharpe
en Gjenklang over Verden gik.

Og Hjorten standsed i sit Spring,
og striden Strøm holdt op at rinde.
og Fugle kom og lytted til,
og henrykt lytted Mand og Kvinde.

Disse faa Linier ere tilstrækkelige til at vise, at Longfellow ikke blot har drukket af Kastale, men ogsaa plejet Samkvem med Brage, at han ikke blot har gransket den græske Mythologi, men ogsaa gjæstet Nordens Guder.

Og ikke blot Digtetekunsten, ogsaa Maler- og Billedhuggerkunsten kan finde fuldt op af Æmner i den nordiske Mythologi; det er jo en bekjendt Sag, at det meste af, hvad der kan digtes om, ogsaa kan fremstilles paa Lærredet eller mejsles i Marmor

Kan Maleren eller Billedhuggeren forlange mere tilstrækkende Æmner end Odin, Balder, Thor, Frej, Ydun, Nanna, Loke o. s. v. eller Grupper som Nornerne ved Urds Brønd; eller Urd (Fortiden) og Verdande (Nutiden), der spænde deres Væv fra Øst til Vest, medens Skuld (Fremtiden) sidder hos for at klippe Traaden over; eller Valkyrierne, der i Slagets Hede hente de faldne fra Valen; eller Valkyrierne, der føre Hakon Adelsten til Valhal? Kan der ikke males et herligt Billede forestillende Ægir og Ran med deres Døtre, Bølgerne; eller Guderne, der holde Gjæstebud hos Ægir og sende Thor til Jættehjem efter en Kjedel til at brygge Øllet i; eller Thor, der tager Kjedlen over Hovedet som en vældig Hat og vandrer af Sted med den? Kan der tænkes noget mere rørende Optrin end Balders Død? Alene i det korte Kvad om Thors Hammerhentning er der ikke mindre end tre skjønne Æmner: 1) Thor vaagner og savner sin Hammer, han famler omkring efter den, han er overrasket

og urolig, rynker Panden og ryster af Harmen. Loke staar og ser ned paa ham med en Skjælm bag Øret, han er lige ved at briste i Latter, men tør ikke. 2) Alle Guderne ere ved at pynte Thor med Frejas Klæder; han er en høj, rank ung Mand med gyldent Haar og smukt brunt Skjæg; hans Øjne lyne; medens Fylla giver ham Frejas Smykker paa, staar der i hans Hjærte en frygtelig Strid, han vaander sig under den Krænkelse, hans Værdighed lider, ved at han maa trække i Kvindeskrud. Loke staar hos, halv paaklædt som Terne, sætter Thors Haar og bærer selv Brude-sløret, som Thor skal have paa. Alle ere stærkt optagne af, hvad der gaar for sig, thi det er dem alle om at gjøre, at Listen maa lykkes. 3) Jætterne have lagt Hammeren i Brudens Skjød; Thor griber den, og idet han slaar Sløret til Side, voxer han bogstavelig i sin guddommelige Værdighed, thi naar han svinger sin vældige Mjølner fordobles hans Kræfter. Thryms skuffede Attraa, Jætternes Forfærdelse, Lokes Morskab, alt dette frembyder en udtømmelig Rigdom af ypperligt Stof for Malerens Pensel. Billedhuggerkunsten skal vanskelig kunne finde noget mere udmærket Æmne end Loke, der ligger bunden over tre Stene, medens hans trofaste Hustru Sigyn staar bøjet over ham med Skaalen, hvori hun opfanger Edderdraaberne, som ellers vilde falde i hans Ansigt og forøge hans Kval. Saaledes kunde vi opregne en Mangfoldighed af Æmner, men det behøves ikke, Læseren vil nok finde dem selv i det følgende. Det er vist, at der i den nordiske Mythologi sprudler en Kilde, som faa endnu have øst af, og som aldrig kan udtømmes.

Vi Goter ere og have altid været en kysk Folkestamme. Vi ynde ikke den græske Kunsts Nøgenhed.

Vi ville helst være fri for at se de nøgne Skikkelser, naar der da ikke er legemliggjort en meget ophøjet Tanke i dem. Sydevropas Folk ere i den Henseende meget forskellige fra os Nordboer, og denne Forskjel viser sig allerede i den græske og nordiske Mythologi som et yderligere Vidnesbyrd om, at Mytherne give et Spejlbillede af et Folks eller en Folkestammes sociale Liv. De græske Guder tænktes i Almindelighed nøgne, og derfor kom det nøgne ogsaa til at spille en stor Rolle i den græske Kunst i det hele taget. Om det var de græske Samfunds Tøjlesløshed og Løstagtighed, der var Grunden til, at deres Mythologi antog denne for os stødende Karakter, eller om deres bacchantiske Udskejelser havde deres Udspring fra Mythologien, er vanskeligt at afgjøre. Vi komme utvivlsomt Sandheden nærmest, naar vi sige, at de samme oprindelige Forudsætninger ligge til Grund baade for deres Samfundsliv og deres Mythologi, og at der hele Tiden var en levende Vexelvirkning imellem Religionen paa den ene Side og Folkelivet paa den anden, en Vexelvirkning af lignende Art som den, der er imellem Sjæl og Legeme, og under denne Forudsætning bliver det altsaa Mythologien og Folkelivet i Forening, der har givet deres Kunst den omtalte Karakter. At sige, at Grækernes Folkekarakter havde sin Rod i deres Mythologi, at Folkets Dyder og Laster havde deres Udspring fra den alene, vilde ganske vist være ensidigt og urigtigt. Grækerne medbragte fra deres oprindelige Hjem til Grækenland Spirerne til den Tro, som senere udviklede sig i en bestemt Retning under Indflydelse af Folkelivet og de ydre Omstændigheder, der paavirkede dette, men denne Tro

paavirkede til Gjengjæld atter Folkelivet, og det des mere, jo mere det religiøse System udviklede sig og antog en bestemt Karakter. Det samme gjælder om Nordboerne og Goterne i Almindelighed. Naar det for Exempel er vitterligt, at den mythiske Forestilling om Odin som de faldnes Fader (Valfader) og om Valhal (de faldnes Hal), Valkyrier og Ejnherjer i høj Grad maatte opflamme til krigerske Bedrifter, maa man ikke tro, at den krigerske Aand, der udfoldede sig saa mægtig hos de gotiske Folk i Almindelighed og hos Nordboerne i Særdeleshed, umiddelbart fremgik af vore Forfædres Mythologi; Forholdet kan snarere angives saaledes, at Nordboerne fra første Færd af var en Folkestamme, der udmærkede sig ved ualmindelig Legemskraft, og at tilfældige ydre Aarsager som et strængt Klima, et bjærgfuldt Land, Kamp med omboende Folk o s. v. satte denne iboende Kraft i Virksomhed og saaledes vakte den krigerske Aand; saa satte denne krigerske Aand sit Præg paa Folkets religiøse Forestillinger, paa dets Mythologi, og efter at Mythologien havde faaet dette sit karakteristiske Præg fra Folket, bidrog den endelig sit til at bevare og yderligere opflamme den krigerske Aand.

Vi sagde, at vi Goter er en kysk Folkestamme, og at vi ikke ynde den græske Kunsts Nøgenhed. Vi vare en kysk Folkestamme, før end vore Forfædre kom under Paavirkning af Kristendommen. Om man saa ransager den ældre Edda, den nordiske Mythologis store Skatkammer, alle Vegne, vil man ikke finde en eneste ukysk Mythe, en eneste Skikkelse, der kan kaldes anstødelig, stridende imod Dyd og gode Sæder, og dette Træk ved Asalæren fortjener at fremhæves som en

yderligere Grund til, at vore Malere og Billedhuggere først bør se sig om efter Æmner for deres Kunst her hjemme, inden de gaa til fremmede Lande, se sig om i vor egen Oldhistorie, før end de gaa til det gamle Grækenland.

Men den Kunstner, som vil mejsle en Odin, en Thor, en Balder, en Nanna eller en Loke, maa ikke være en slet og ret Efterligner, han maa være en skabende Aand. Han maa ikke give sig i Lag med et nordisk Kunstværk med Hovedet fuldt af græske Myther, og endnu mindre maa han søge at anvende græske Principer paa nordisk Kunst. At prøve paa at mejsle vore Fædres Guder efter sydevropæiske Mønstre vilde være noget lignende som at prøve paa at skrive Engelsk med Hovedet fuldt af latinsk Syntax. Den græske Mythologi er bleven fremstillet saa tit og saa godt, at Efterligning, Gjentagelse er forholdsvis let. Den, som vil frembringe et gotisk Kunstværk — og dem have vi endnu kun faa af, maa selv skabe det, men hvilken Guldgrube staar ikke aaben for ham!

Ja, i vor gotiske Histories Gry kunne vore Digtere, om de ville, finde fuldt op af Æmner, som de kunne hengive sig til med hele deres Sjæls Begejstring, og som kunne bidrage mægtig til vor Folkestammes æsthetiske Opdragelse og Forædling. Vi ere i Færd med at blive alt for prosaiske; vi nære alt for tidlig og i alt for høj Grad vore Børns modtagelige Sjæle med tørre Fornuftsonnementer, med Mathematik og Filosofi i Steden for at styrke, ægge og forædle dem med vore Forfædres poetiske Tanker, deres Mythologi og Folkedigtning. Disse Myther, disse Æventyr, al denne Folkedigtning burde benyttes i vore Familier

og i vore Skoler, af vore Digtere. Malere og Billedhuggere, saa vilde vore Børn faa den æsthetiske Side af deres Væsen saaledes udviklet, at deres eget og deres Efterkommeres Liv vilde faa endnu skjønnere Frembringelser paa Digtekunstens, Maler- og Billedhuggerkunstens Omraade at opvise.

Syvende Kapitel.

For til fulde at forstaa Asalæren maa man være fortrolig med den germaniske Stammes Historie, Litteratur og Sprog og med dens Folkeliv paa alle dets forskjellige Omraader.

Hovedkilderne til Kundskab om den nordiske Gudelære er den ældre, poetiske (ogsaa kaldet Sæmunds) Edda og den yngre, prosaiske (Snorres) Edda. Edda betyder paa Islandsk Oldemoder, og nogle mene, at dette Navn indeholder en Hentydning til Mythernes høje Ælde, medens andre sætte det i Forbindelse med det indiske Ord Veda og det nordiske at vide.

I. Den ældre Edda.

Denne Bog er aabenbart samlet fra Folkemunde ligesom de homeriske Digte, og der hersker en lignende Uvished om, hvem der har nedskrevet den, som om hvem der har optegnet Iliaden og Odysseen. Man har almindelig antaget, at det var Sæmund den vise (født 1056, død 1133), der samlede den ældre Eddas Kvad, men de fremragende nordiske Sprog- og Litteraturkjendere N. M. Petersen og Sophus Bugge have paavist, at de ikke kunne være nedskrevne før Aar 1240. Vi kunne ikke her indlade os paa en Drøftelse af dette vanskelige Spørgsmaal og maa henvise Læseren til Bugges Indledning til hans Udgave af den

ældre Edda og til N. M. Petersens oldnordiske Literaturhistorie. Den ældre Edda indeholder nogle og tredive Kvad. Som det meste af den islandske Literaturs poetiske Frembringelser adskille disse Kvad sig i metrisk Henseende væsentlig fra de latinske og græske paa Kvantitetssystemet byggede Digte, idét de i Lighed med Angelsaxernes og andre gotiske Folkefærds Kvad have deres egen Metrik, i hvilken Taktslagenes Antal og Bogstavrimene ere det bestemmende. Kvadene ere inddelte i Strofer, i Regelen paa otte Linier. Hver otteliniet Strofe falder i to Halvvers (fire Linier) og hvert Halvvers igjen i to Fjerdinger (to Linier), der hver for sig sammenknyttes ved Bogstavrim.

Bogstavrimet er den mest fremtrædende Ejendommelighed ved den islandske Versifikation. Det findes i alle Versformer og til alle Tider — Islænderne bruge det endnu den Dag i Dag. Det bestaar i, at i to sammenhørende Linier begynde tre Ord med samme Bogstav; de to af disse Ord skulle staa i første Linie, det tredje i Begyndelsen af anden. Det tredje og sidste Rimbogstav kaldes Hovedstaven, de to første Støttestave. Rimstavene maa kun staa i betonede Stavelser og kun de tre rimende Ord maa begynde med Rimstaven. Som Exempel anføre vi et Halvvers af Völuspá:

Tefdu í túni,
teitir váru;
var þeim vettugis
vant ór gulli.

i Oversættelse:

Glade i taaarde
Guldtavl de legte,
paa skinnende Skatte
skorted det ikke.

Kvadene i den ældre Edda staa ikke i umiddelbar Forbindelse med hverandre; de falde i tre Grupper: rent mythiske, mythisk- didaktiske og mythisk- heroiske.

Den ældre Edda giver en Fremstilling af den nordiske Kosmogoni, af Asareligionens Lærdomme og af Gudernes Liv og Bedrifter. Den indeholder ogsaa en Række Kvad om Halvguder, mythiske Helte og Heltinder. Den giver os en lige saa fuldstændig Udsigt over Nordens mythiske Verden, som Homer og Hesiodos giver os over Grækernes. Men den giver os den ikke paa samme Maade som Homer, samlet i ét stort Digt, men paa samme Maade som Rhapsoderne lagde Stoffet til rette for Homer i en Mængde forskjellige Sange om Trojas Fald, som blev sungne hele Grækenland over. I Norden opstod der aldrig nogen Homer, som smeltede alle den ældre Eddas storslaaede Kvad sammen i et stort Epos. Sagnkredsen om Sigurd og Brynhild, der optager den sidste Del af den ældre Edda, blev senere i Tyskland sammensmeltet i den store og smukke Niebelungen-Lied, om den end undergik store Ændringer under den tyske Digers Behandling eller i Tyskernes Tradition. Kvadene i den ældre Edda vise os, hvad Grækenlands Myther vilde have været, om Homer ikke havde været. De staa som vilde, mægtige Ruiner, som Tidens Tand har gnavet stærkt paa, men hvor medtagne de end ere, staa de som imponerende Vidnesbyrd om den Slægts mægtige Aand, der har frembragt dem. Med Undtagelse af Biblen og Homers Digte gives der ikke den Bog i Verden, der kan maale sig med Edda i Storslaaethed. Der er en Højhed og en Kraft i disse Kvad, som ingen senere Digter har naaet. Den eneste, hvis Værker

kan taale at sammenlignes med den ældre Edda i Henseende til Tankernes Dybde, er Shakespeare, den engelske Literaturs Herakles eller Thor, som slap uskadt igjennem den sorte Skole. Den Dunkelhed, der endnu hviler over visse Dele af den ældre Edda ligesom de dybe Skygger, der ruge over Oldtidens Ruiner, vil nok med Tiden blive fjærnet, men selv bortset fra den, ere de Dele af Bygningen, der rage op i det fulde Dagslys, saa imponerende som vel muligt. Vi forbavses over den Visdom, der her træder os i Møde tilspidset i Tankesprog, og over den vældige Lidenskab, i Sammenligning med hvilken al Følelse i vore Dage synes svag og afmægtig. Vi vandre fremad igjennem fremfarne Tidens straalende Sollys, omgivne af dybe Slagskygger og staa pludselig midt iblandt Guder og Helte, Gudinder og fagre Kvinder, Kæmper og Dværge, der færdes i en Vidunderverden, som ikke ligner noget som helst, af hvad Gud ellers har skabt eller Mennesker digtet, men ikke des mindre er ubeskrivelig dejlig.

Den ældre Edda aabnes med Völuspá (Vølvens, Troldkvindens Spaadom), utvivlsomt et af de ældste, om ikke det ældste poetiske Mindesmærke, det gamle Norden har efterladt os. Den hemmelighedsfulde Vølv eller Seerske kvæder en imponerende Sang om Guders og Menneskers Fødsel, om den vældige Ask Ygdrasil, Livsens Træ, hvis Rødder og Grene strække sig ud over hele Verden, og hendes gribende Kvad ender med en rystende Skildring af det frygtelige Ragnarok, Gudernes Tusmærke, i hvilket Odin og de andre Guder gaa til Grunde i det Flammehav, der opsluger Himmel og Jord, hvorpaa der opstaar en ny Himmel og en ny Jord, hvor Balder og mildere Magter skulle herske.

Det næste Kvad er Hávamál (den højes, Odins Sang). Det indeholder en temmelig fuldstændig Samling af moralske Forskrifter og Leveregler paa Grundlag af Asadyrkernes Livsopfattelse og Livsvisdom. Har Læseren været vant til at betragte Nordboerne som halvvilde Barbarer, der ikke havde Sans for andet end at jage i Nordens vilde Skove eller at hærje Europas Kyster, vil han blive overrasket over de Lærdomme, Hávamál forkynder. Digtet vidner om et dybt Kjendskab ikke blot til Menneskenaturen i og for sig, men ogsaa til Menneskenaturen, som den udfolder sig i de forskjelligste Forhold. Intet i Verdenslitteraturen ligner mere Salomons Ordsprog end dette nordiske Oldtidskvad

Det tredje Kvad i den ældre Edda er Vafþrúðnismál (Vafthrudners Sang). Navnet Vafthrudner kommer af vaf, der betyder Væv, og thrúð, der betyder stærk. Vafthrudner er »den stærke Væver«, Jætten, som er stærk i at fremsætte og gætte Gaader. Odin siger til sin Hustru Frigg, at han har Lyst til at drage hen og gjæste den alvise Jætte Vafthrudner for at fritte ham ud om de fremfarne Tidens Hemmeligheder og prøve Kræfter med ham i Kløgt. Frigg raader ham fra at inlde sig paa denne Færd, idet hun gjør gjældende, at Vafthrudner er den stærkeste af alle Jætter, men Odin minder hende om alle de mange farlige Æventyr, han har bestaaet, og om hvor megen Erfaring han har samlet; han mener nok, at han trygt kan tilfredsstille sin Nyfgenhed og gjæste Jætten i hans Hal. Frigg ønsker ham da Lykke paa Rejsen, at han maa komme godt hjem igjen, og at han maa have den fornødne Aandsnærværelse, naar han staar Ansigt til Ansigt med Jætten. Odin drager da

af Sted og kommer til Jættens Hal, hvor han optræder i Skikkelse som en vejfarende Mand og kalder sig Gangraad. Han hilser paa Husets Herre og siger, at han er kommen for at faa vide, om han er en vis og alvidende Jætte. Vafthrudner bliver ærgerlig over, at en fremmed Mand tør tale saaledes til ham, og lader Gangraad vide, at hvis han ikke er hans Overmand i Visdom, slipper han ikke levende ud af Hallen. Efter at have gjort Gangraad et Par Spørgsmaal kommer Jætten imidlertid paa det rene med, at han i den fremmede Vandringsmand har en værdig Modstander for sig; han byder ham tage Plads og udæsker ham til en Ordstrid, paa det at det maa vise sig, hvem af dem der er den viseste, og den, der maa give tabt, den, der bliver Svar skyldig, skal have sit Hoved forbrudt. Odin gaar ind paa det farlige Forslag, og de gjør nu i Spørgsmaal og Svar Rede for en Mængde Enkeltheder i den nordiske Mythologi. Gangraad forelægger Vafthrudner en Mængde Spørgsmaal, som denne besvarer fuldkommen rigtig, men da han til sidst spørger Jætten, hvad Odin hviskede sin Søn Balder i Øret, før han blev lagt paa Baalet, gaar det op for Jætten, at det er Odin selv, han har for sig, han indrømmer, at han er overvunden, og ser til sin Rædsel, at han ikke kan undgaa den Skæbne, han i sit Overmod havde tiltænkt den fremmede Vandringsmand.

Grimnismál (Sangen om Grimner) begynder med en Indledning i Prosa, i hvilken der fortælles, at Odin under Navnet Grimner gjæstede sin Fostersøn Gejrrød: denne kjender ham imidlertid ikke, men tager ham, daaret af Frigg, for en Trolldmand og lader ham pine for at faa ham til at tale, sætter ham imellem to Baal og lader ham sidde der i otte Dage uden Mad. Først

da Gejrrøds Søn Agnar rækker ham et fyldt Horn at drikke af og siger, at hans Fader gjør ilde i at pine ham, faar Grimner Munden paa Gang og kvæder den Sang, der bærer hans Navn. Han klager over den Behandling, der er bleven ham til Del, og priser Agnar for det gode, han har gjort ham, og gaar derpaa over til at skildre Gudernes tolv Boliger og Valhals Herlighed, som han udførlig beskriver, kvæder om det mythiske Verdenstræ, Ygdrasil, om Valkyrierne, Jætten Ymer, Skibet Skibladner og mange andre mythiske Enkeltheder.

Skírnismál eller Skírnisfö (Sangen om Skirner eller Skirners Rejse) giver i Form af en Samtale imellem Frejs Skosvend Skirner og den skønne Jættekvinde Gerd en Skildring af den Kjærlighed, Guden er bleven greben af, da han en Gang fra Odins Højsæde Hlidskjalf, hvorfra man ser ud over al Verden, har faaet Øje paa Gerd. Skirner bejler til hende paa sin Herres Vegne, og det lykkes ham omsider ved stærke Besværgelser at bøje Jættekvindens Hu til Guden.

Hárbarðsljóð (Sangen om Harbard) er en Samtale imellem Thor og Færgemanden Harbard, som ikke vil sætte ham over. Den Trætte, der opstaar imellem dem, giver Anledning til, at de opregne deres Bedrifter, hvilket for Thors Vedkommende sker paa en meget humoristisk Maade. De blive ved at skjændes, indtil Thor henimod Slutningen af Digtet foreslaar, at de skulle forliges, og beder Færgemanden sætte ham over. Harbard, som i Virkeligheden ikke er nogen anden end Odin selv, vægrer sig vedblivende ved at føje ham, og Thor beder ham da vise ham Vej. Det lader Harbard, som han er villig til, men da det

kommer til Stykket, henviser han blot Thor til hans Moder Fjörgyn, dèr kan han faa yderligere Besked, og Digtet ender saa med Trusler fra Thors og Haansord og Forbandelser fra Harbards Side.

Hýmiskviða (Kvadet om Hymer) fortæller om, hvorlunde Aserne ere indbudne til Gjæstebud hos Havguden Ægir. Thor gaar til Jætten Hymer for at faa en stor Kjedel til at brygge Øl i. Under sit Ophold hos Jætten faar Thor denne overtalt til at gaa paa Fiskeri med ham, og Thor haler da Midgaardsormen op og vilde have dræbt den, hvis Hymer ikke havde skaaret Medesnoren over. Det lykkes Thor at slippe bort med Kjedlen, men først efter at havde slaaet Hymer og adskillige andre Jætter, der forfulgte ham, ihjel.

Lokasenna (Lokes Kiv) skildrer et Gjæstebud hos Ægir kort efter Balders Død. Loke er til Stede. Han har slaaet en af Ægirs Svende ihjel og har maattet fly til Skovs, men er snart vendt tilbage igjen og kommer nu ind i Ægirs Hal, hvor han strax begynder at haane Guderne paa den skammeligste Maade, først Brage. saa Ydun, Gefjon, Odin, Frigg, Freja, Njord og alle de andre, indtil Thor omsider kommer og jager ham bort. Digtet ender med et Stykke Prosa, der skildrer Lokes Straf. Der er noget dybt tragisk over dette Kvad. Skjønt Loke er onskabsfuld og kaadmundet, er det dog sandt, hvad han siger, og han opregner alle Gudernes Skrøbeligheder og svage Sider, som varsele om deres Undergang. Freden forsvandt af Verden ved Balders Død, og Guderne, som vide, at Ragnarok er uundgaaelig, ere overvældede af Sorg og Fortvivlelse.

Þrýmiskviða (Sangen om Thrym) handler om

hvorlunde Thor efter at have mistet sin Hammer drager til Jættehjem forklædt som Freja og ledsaget af Loke som Tærne faar Hammeren tilbage og fælder Thursedrotten og alle Jætterne.

Det tiende Kvad er *Alvismál* (Sangen om Alvis). Den vise Dværg kommer til Thor og bejler til hans Datter. Thor holder ham listig hen med Snak hele Natten, idet han forelægger ham en Mængdê Spørgsmaal om de forskjellige Verdener, han har gjæstet. Alvis svarer paa Spørgsmaalene og giver ham Oplysning om, hvorledes de vigtigste Ting i Naturen kaldes paa de forskjellige Verdeners Sprog — i Menneskenes, Gudernes, Vanernes, Jætternes, Alfernes, Dværgenes Verden og endelig i de dødes Rige og hos den øverste Gud. Dværgen, som ikke kan taale Dagens Lys, bliver holdt hen, til Dagen gryr, og han som Følge deraf forvandles til Sten.

Det ellevte Kvad er *Vegtamskviða* (Kvadet om Vegtam). Odin stiger under Navnet Vegtam ned til Niflheim for at faa Vished om, hvad de formentlig onde Varsler betyde, som Guderne have faaet. Han kommer til Hels Bolig, maner Vølven op af Graven og spørger hende ud om Balders Skæbne. Hun hører uvillig paa ham og svarer uvillig paa hans Spørgsmaal, men til sidst gaar det op for hende, at Vegtam er Odin, hvorpaa hun harmfuld byder ham ride bort.

For de øvrige Eddakvads Vedkommende ville vi indskrænke os til at anføre Titlerne, da de have mindre Betydning for det mythologiske System, end de elleve, hvis Indhold vi kortelig have gjort Rede for: 12) *Rigsmál* (Sangen om Rig'), 13) *Kvadet om Hyndla*, 14) *Kvadet om Vølund*, 15) *Kvadet om Helge Hjørwardsøn*, 16) og 17) de to *Kvad om Helge Hundingsbane*.

18) og 19) første og andet Kvad om Sigurd Fafnersbane, 20) Sangen om Fafner, 21) Sangen om Sigrdrifa, 22) Sangen om Sigurd, 23) 24) og 25) de tre Kvad om Gudrun, 26) Brynhilds Helridt, 28) Odruns Graad, 29) Sangen om Atle, 30, den grønlandske Sang om Atle, 31) Gudrun ægger sine Sønner, 32) Sangen om Hamder, 33) Grottesangen. Hertil kommer endvidere forskellige Kvad og Brudstykker af Kvad i den yngre Edda samt Digtene Svipdagsmål, Odins Ravnegaler og Solsangen.

Hvor gamle disse Kvad ere, lader sig ikke med Bestemthed afgjøre, men der er ingen Tvivl om, at de i alt Fald til Dels føre os tilbage til den graa Oldtid.

Det kan her tilføjes, at adskillige af den ældre Eddas Kvad saa vel som af den oldnordiske Skjaldeskunsts senere Frembringelser ere meget vanskelige at forstaa, som Følge af det dristige Billedsprog, hvori de ere holdte. Skjaldene betegnede jævnlig ikke Tingene ved deres almindelige Navne, men ved et eller andet billedligt Udtryk, der hentedes fra Mythologien eller andre den Gang almindelig kjendte Forestillingskredse. Himlen kaldes saaledes Jætten Ymers Hjærneskal, Regnbuen Gudernes Bro, Gullet Frejas Taarer, Digtekunsten Odins Gave eller Odins Drik; Jorden kaldes Odins Hustru, Ymers Kjød, Nattens Datter o. s. v.; Urter og Træer kaldes Jordens Haar; Kampen kaldes Pileregn, Skjoldegny o. s. v., Havet Vikingernes Mark, Jordens Bælte o. s. v., Skibet Bølgehesten, o. s. v. o. s. v.

II. Den yngre Edda,

ogsaa kaldet Snorres Edda, fordi den til Dels hidrører fra Snorre Sturlassøn, Heimskringlas navnkundige For-

fatter (født 1178, død 1241), er for største Delen forfattet i Prosa og kan betragtes som en Slags Kommentar til den ældre Edda. Den indeholder to mytologiske Afsnit. Gylfaginning (Gylfes Øjenforblændelse) og Bragaræður (Bragesnak). I Gylfaginning fortælles der, hvorlunde den svenske Konge Gylfe kommer til Asgaard for at overbevise sig om, hvorvidt det forholder sig rigtig med alle de Rygter, han har hørt om Asernes Undergjæringer, og hvorlunde Odin sætter ham ind i Gudelæren og fortæller ham adskillige Myther. Den Ramme, hvori denne Udsigt over Nordboernes gamle Gudelære er indfattet, og hele den Maade, hvorpaa Mytherne ere fortalte, minder om Tusend og én Nat eller om gammel italiensk og fransk Novelledigtning som f. Ex. Boccaccios Decamerone. Hist og her er der i den prosaiske Text anført Brudstykker af den ældre Edda. Den hele Fremstilling vidner ligesom Bragaræður, der er indfattet i en Ramme af lignende Art, om stor Sindrigheid og en betydelig Fortællekunst og er den udføriligste og klarreste Redegjørelse for Mythologien, som Oldtidens Nordboer have efterladt os.

Eddaerne indeholde imidlertid ikke alt det mythiske Stof, der er os overleveret, eller rettere sagt, vi forstaa ikke Eddaerne fuldt ud, hvis vi holde os til dem alene. Vil man til Bunds i den nordiske Mythologi, maa man omhyggelig granske de halvmythiske islandske Sagaer, af hvilke der findes en meget anselig Samling, og derhos det angelsaxiske Kvad Beowulfs Drapa og det oldtyske Digt Niebelungenlied. Dernæst maa man grundig sætte sig ind i den germaniske Stammes Folketro, Sagn o. s. v., kort sagt gjøre sig fortrolig med den germaniske Aand, saaledes som den

giver sig Udtryk paa de forskjellige Omraader, hvor den aabenbarer sig i sin Ejendommelighed, i Stat og Kirke, i Digtetekunst og Historie, i Hovedsprogene og de talrige Mundarter, i Literaturen, i Sæder og Skikke og i Folketroen. Kun ved at tage tilbørligt Hensyn til alt dette kunne vi komme til en virkelig Forstaaelse af de umiddelbare Kilder til Kundskab om Mythologien, thi det bidrager alt sammen til at belyse dem, og de germaniske Folk maa før eller senere alvorlig give sig i Kast med dette Studium, i Fald de ville forstaa sig selv og deres historiske Udvikling.

At Asalæren udøvede en mægtig Indflydelse i Retning af at give Nordboernes Nationalkarakter et ejendommeligt Præg, bliver umiskjendeligt, naar vi sammenholde de Dogmer, Mythologien indeholder, med det Folkeliv. Sagaerne give os Billeder af, men det maa dog paa den anden Side fastholdes, at den nordiske Folkeand ikke ligefrem kan betegnes som et Produkt af Mythologien. Nordens barske Klima modificerede ikke blot den nordiske Gudelære, men bidrog ogsaa til at forme Nationalkarakteren, og den og Gudelæren paavirkede saa gjensidig hinanden. Saaledes blev Nordboen, idet han voxede op i stadig Kamp med Naturen og havde den samme Kamp for Øje i sine Guders Liv, uforfærdet, trofast og ærlig, altid rede til at slaa til og lige saa rede til at tilgive, frygtløs over for Smerter og lige saa hensynsløs over for andre, naar det gjaldt om at paaføre dem Smerte. Idet han i Naturen og i sin Mythologi saa' en stadig Strid imellem uforsonlige Kræfter, kom han ganske naturlig til at opfatte Livet som en Kamp. De islagte Fjorde og de øde Fjælde, Vindens uhyggelige Susen i Naaletræernes Kroner, den haarde Strid imellem Frost

og Ild, den korte Sommers bratte Afslutning, alt dette gjorde Nordboen alvorlig, om end ikke tungsindig og avlede en barsk Uafhængighed i hans Karakter. De haarde Forhold, han levede under, satte deres Præg i hans Sind, og dette prægede igjen de Historier, han fortalte om sine Guder og Halvguder. Saaledes paa-virkede Nordboen og hans Mythologi gjensidig hin-anden.

Asatroens Indflydelse paa Folkeaanden i Norden, siger Professor Keyser, maa betragtes fra et helt andet Synspunkt end den, Kristendommen senere fik. Asa-troen var saa at sige Nordboerne medfødt, for saa vidt som den havde udviklet sig af visse Spirer og antaget sin Form sammen med Folkelivet. Kristendommen derimod kom til dem som en fuldt udviklet Religion, der var bestemt til at tilegnes af alle Jordens Folk, en Religion, som banede sig Vej ved sin egen gud-dommelige Magt og skabte en Tro, som paaavirkede Folkeaanden i en Retning, der paa Forhaand var an-given af selve Religionens Grundprinciper. Da Asa-troen udviklede sig uden bevidst at lægge an paa at paavirke Moralen, kom den heller ikke til at omfatte noget virkeligt Moralsystem i højere Forstand. Asa-læren udtaler ikke udtrykkelig noget om, hvad der er Dyd, og hvad der er Last; det forudsætter den, at dens Tilhængere paa Forhaand er paa det rene med. Den hævder blot, at Dyden faar sin Løn og Lasten sin Straf, om ikke her paa Jorden, saa efter Døden. Den nordiske Mythologi hævder, at Menne-sket har en udødelig Sjæl; de tapre og gode gaa til Valhal og Gimle, de fejge og onde gaa til Helheim og Naastrand.

Nordboernes moralske og sociale Grundsætninger fremsættes som udtalte af Odin selv i Hávamál og som udtalte af Valkyrien Sigrdrifa i Sigrdrifamál. Enhver, der læser disse Kvad, vil indrømme Rigtigheden af, hvad vi gjentagne Gange have hævdet i dette Værk, at den elektriske Gnist, der har gjort England og Amerika fri og mægtige, ikke kom fra Briterne eller fra Romerne, men maa søges i den gotiske Folkestammes profetiske, fantasirige og poetiske Barndom. Man læse disse Digte, og dømme saa, om den fremragende engelske Forfatter Samuel Laing ikke har Ret, naar han siger: »Alt, hvad Menneskene haabe paa i Retning af god Styrelse og fremtidig Forbedring af deres fysiske og moralske Vilkaar, alt, hvad vor Tids Civilisation har at byde paa i Retning af borgerlig, religiøs og politisk Frihed — den engelske Forfatning, den repræsentative Lovgivningsmagt, Nævningeretten, Ejendomssikkerhed, personlig Frihed, den offentlige Menings Indflydelse paa det offentlige Liv, Reformationen, Pressefriheden, hele den Aand, der præger vor Tid — alt, hvad der har eller har haft Værd for Menneskene i den nyere Tid som Medlemmer af borgerlige Samfund baade i Evropa og i den ny Verden, kan føres tilbage til den Gnist, disse nordiske Barbarer efterlod paa vore Kyster«. Man læse disse Digte, og dømme saa, om Montesquieu, den udmærkede Forfatter af »Lovenes Aand« (*L'esprit des lois*), ikke har Ret, naar han siger: »Skandinaviens store Fortrin, der gjør dets Beboere fortjente til Pris og Ære frem for alle andre Folk paa Jorden, er, at de aabnede Kildespringet for Evropas Frihed, det vil sige for næsten al den Frihed, der findes imellem Menneskene. Norden har smeddet det Værktøj, hvor-

med de Lænker, Syden havde smeddet Menneskeheden i, blev brudte.

Den gamle gotiske Religion omfattede Grundsætninger og Elementer, som maatte bidrage til at gjøre dens Tilhængere tapre, uafhængige, ærlige, alvorlige, retfærdige, medlidende, kloge, maadeholdende, frihedselskende o. s. v., Grundsætninger og Elementer, som, da Tidens Fylde kom, og Omstændighederne føjede sig gunstig, affødte den islandske Fristat, Englands Magna Charta og den amerikanske Uafhængighedsakt.

De Lovregler, der fremsættes i Odins Højsang (Hávamál) og i Sigdrífumál, i hvilket Kvad Valkyrien giver Sigurd Fafnersbane Raad, kunne kortelig sammenfattes, som følger:

Det gjælder om

- 1) at være paa det rene med den menneskelige Naturs Slethed, der gjør det nødvendigt at kæmpe imod vore naturlige Lyster og at have Overbærenhed med andres Skrøbeligheder;
- 2) at have Mod og Tro baade til at bøje sig under Nornernes strænge Bud og til at kæmpe imod Fjender;
- 3) at kæmpe for Uafhængighed i Livet paa alle Omraader;
- 4) at holde sine Eder og Løfter ubrødelig;
- 5) at være oprigtig og trofast saa vel som varsom i Kjærlighed, at være den prøvede Ven urokkelig hengiven, men at føre den troløse Ven bag Lyset og kæmpe paa Liv og Død med sin Fjende;
- 6) at ære Alderdommen;
- 7) at være gjæstfri, gavmild og barmhjærtig imod de fattige;
- 8) at være klog og forsigtig baade i Tale og Handling;

- 9) at være maadeholdende ikke blot i Henseende til sanselig Nydelse, men ogsaa i Brugen af Magt;
- 10) at være glad og munter;
- 11) at være beskedent og høvisk i Samkvem med andre;
- 12) at vinde sine Medmenneskers Hjærte, særlig at samle en Kreds af trofaste Frænder og hengivne Venner om sig;
- 13) At sørge omhyggelig for de døde.

Lad os nu give Odin selv Ordet, idet vi gjen-
give hans

H á v a m á l.

Træd over ingens
Tærskel ind,
før du vel har set dig for,
skarpt du skue alle Vegne,
thi ingen véd.
om Uvenner sidder
fjælet i fremmed Mands Hal.

Hil den gjæstmilde!
en Gjæst er kommen,
sig, hvor han Sæde skal tage;
ondt er at staa
ved anden Mands Dør
og vente paa venlige Ord.

Til Varme trænger
vejfarende Mand,
kold han kommer til Huse,
til Mad og Klæder
maa han vel trænge,
vidt over Fjæld har han faret.

Vand du ham byde,
før til Bords han gaar,
Haanddug og høvisk Hilsen,
venlig Velkomst,
om værd han det er,
hør, hvad at sige han har.

Til Vid trænger,
hvo vidt farer,
lettere lever man hjemme;
hvo intet véd,
vorder til Latter.
naar han blandt kloge kommer.

Ingen Mand
af Mandevit prale,
hellere varsom han være;
sjælden times
den tavse Mén,
hvor han end kommer til Huse;
thi bedre Ven
ej i Verden man faar
end meget Mandevit.

Varsom Gjest,
som til Gilde kommer,
tier mer, end han taler;
han lytter med Øret
og lurar med Øjet,
saadan snild Mand ser sig for.

Vel det er,
om vinde man kan
Vild og Venskab blandt Mænd;
usikkert er dog,
hvad anden Mand
bærer for en i sit Bryst.

Sæl er den,
som selv har Vid,
vel han lider, mens han lever;
ofte hænder,
at onde Raad
avles i anden Mands Bryst.

Bedre Byrde
bærer ingen
end meget Mandevíd;
mer end Guld
og Gods det gavner,
vel det værner fattig Mand.

Bedre Byrde
bærer ingen
end meget Mandevíd;
værre Byrde
véd jeg ej
end for meget Mundgodt.

Ej er saa godt.
som Ordet gaar,
Mundgodt for Menneskens Børn;
jo mere man drikker,
des mindre man véd,
hvor ens Vid bliver af.

Glemsels Hejre
over Gildebordet
svæver og stjæler vort Vid;
den Fugls Fjedre
fast mig holdt,
den Gang jeg Gunlød gjæsted.

Drukken jeg blev,
mægtig drukken,
da jeg til Fjalar fór;
det bedste, jeg véd
om Øl at sige,
er, at Viddet kommer igjen.

Tavs og klog
Kongesøn være,
og kjæk, naar Strid staar paa.
Glad og frejdig
gjæv Mand bier
paa sin Dødedag.

Fejg Mand tror,
han flyr for Døden,
om han for Vaaben sig varer.
Ælde giver ham
aldrig Fred,
selv om han slipper for Saar.

Taabn glør,
naar til Gilde han kommer,
mumler i Skjægget og skuler;
grant dog ses,
saa snart han drikker,
alt, hvad der bor i hans Bryst.

Den kun véd,
som vandrer vide
og taler med mange Mænd,
hvad der bor
i hver Mands Bryst,
selv om til kloge kommer.

Sky ej Hornet,
men hold dog Maade,
tal med Forstand eller ti:
ej til Iast
dig lægger nogen,
at tidlig du søger til Senga.

Graadig Mand,
som ej Maade holder,
æder sig Ulykke til;
tit volder Maven
Tossen Spe,
naar han blandt kloge kommer.

Hjorden véd,
naar hjem den skal.
og gaar fra Græsset i Tide;
uvis Mand
mættes aldrig,
kjender ej Maal eller Maade.

Uvis Mand
og ildesindet
ler ad alt, hvad han hører;
ej han véd,
hvad vide han burde,
at han selv er fuld af Fejl.

Uvis Mand
om Natten vaager
angst for alt, hvad han hører;
mødig er han,
naar Morgen gryr,
og alt er end som før.

Uvis Mand
paa hver Mand tror,
som smiler venlig til ham,
ej han mærker,
til Moro han er,
naar han blandt kloge kommer.

Uvis Mand
paa hver Mand tror,
som smiler venlig til ham;
snart dog han mærker,
naar han mødes paa Thinge,
at faa forsvare hans Sag.

Uvis Mand
tror alt at vide,
naar sikker han sidder i Krog,
lidet han skjønner,
hvad svare han skal,
naar med Mænd han mødes.

Uvis Mand,
som mødes med andre,
holde Tand for Tunge;
ingen véd,
at han vidløs er,
mæler han ej for meget;
hvo intet véd,
véd heller ej,
om han for meget mæler.

Vís han sig tror,
om blot han taler,
skifter med Spørgsmaal og Svar;
ej dog Daarskab
dølges blandt Mænd,
snild Mand snart den ser.

Hvo aldrig tier,
taler for meget
og taler tit som en Taabe,
rapmælt Mand
faar tit at mærke,
han taler sig Ulykke til.

Driv ej Gjæk
med fremmed Gjæst,
let er at spotte og le;
mangen Tosse
tykkes sig vís,
om han for Spørgsmaal slipper.

Vís tykkes sig den,
som løber sin Vej,
naar han en Gjæst har gjækket;
lidet véd den,
som lér i Laget,
om ej han sig Fjender faar.

Gjæve Mænd,
som er gode Venner,
kives ofte dog ved Kruset;
altid saadan
Trætte yppes,
at Gjæst vredes paa Gjæst.

Aarle om Morgenen
Maaltid man tage,
fastende gaa ej til Gilde,
ellers sidder man
sulten og maaber
og er træg til at tale.

Lang Omvej
til Uven der er,
bor han end tæt ved dit Bo
men til gode Venner
Gjenvej der er,
bo de end langt af Led.

Gaa man skal,
ej sidde som Gjæst
stadig paa samme Sted;
Ven bliver led,
om for længe han sidder
bænket ved Vennens Bord.

Bedst er eget Bo,
bor man end trangt,
Herre man er i sit Hus;
blot to Geder man har
og en straaetekt Hytte,
det er dog ej saa tungt som at tigge.

Bedst er eget Bo,
bor man end trangt,
Herre man er i sit Hus.
Hjærtet bløder,
naar bede man skal
om Mad til hvert Maaltid,

Fra sine Vaaben
ingen vige
et Fjed, naar ude han færdes;
ingen véd,
naar ude han færdes,
hvornaar han stedes i Strid.

Ej fandt jeg saa gjæv
eller gjæstfri Mand,
at ej han blev glad ved Gave.
ej fandt jeg saa gjæv
eller gavmild Mand,
at ej han blev glad ved Gjengjæld.

Hvo, som har Gods
og Guld i sit Hus,
vide det vel at nytte;
tit spares til Uven,
hvad man undte sin Ven,
tit gaar det ej, som man tror.

Med Vaaben og Klæder
din Ven du glæde,
med de ypperste, du ejer;
Gaver og Gjengjæld
gjør Venskab gammelt,
om alt ellers vender sig vel.

Sin Vens Ven
skal Manden være
og lønne Gaver med Gaver;
paa Latter skal han
med Latter svare,
paa løs Tale med Løgn.

Sin Vens Ven
skal Manden være,
hans og hans Vens,
men ej maa
en Mand være
Ven med sin Uvens Ven.

Véd du en Ven,
som vel du tror,
og vil du, han Gavn skal dig gjøre,
skift Tanker med ham,
skift Gaver med ham,
og gjæst ham tit paa hans Gaard.

Har du en anden,
som ilde du tror,
og vil du, han Gavn skal dig gjøre,
fagert skal du tale,
men falsk tænke,
svare med Løgn paa løs Tale.

End ét om den,
som ilde du tror
og mener har Svig i Sinde:
le med ham
og listig vær,
lige for lige ham giv.

Ung var jeg fordem,
ene jeg gik,
da fór jeg vild paa Vejen;
rig jeg mig tyktes,
da en anden jeg traf,
Mand er Mands Gammen.

Gjæv og modig
Mand har det bedst,
sjælden Sorg han faar;
men den fejge
frygter for alt,
Gnieren gruer for Gaver.

Med mine Klæder
to Træmænd jeg klædte,
som jeg paa Marken saa';
Karle de tyktes,
da Klæder de fik,
nøgen Mand faar Spot og Spe.

Fyrren raadner
som paa Fjældet staar,
vejrslagen, blottet for Bark;
saa er og han,
som Venner ej har,
hvi skal han længe leve?

Som Fyr og Flamme
i Dage fem
er Venskab blandt utro Venner;
men kommer den sjette,
kølnes det brat,
og Venskabet vendes til Had

Ej skal du give
store Gaver,
tit faar for lidet man Tak;
med en halv Løv
og en liden Slurk
vandt jeg mig nys en Ven.

Smaa Revler,
smaa Søer,
smaa ere Menneskenes Sind;
ej er alle
ens i Kløgt,
der er Vismænd og Daarer i Verden.

Vís til Maade
hver Mand være,
ej bør han være for vís;
de Mænd leve
Livet fagrest,
som vel véd, hvad de véd.

Vís til Maade
hver Mand være,
ej bør han være for vís;
vís Mands Sind
vorder sjælden glad,
naar han er alt for vís.

Vis til Maade
hver Mand være,
ej bør han være for vis.
Sin Skæbne skal ingen
skue forud,
saa er han friest for Sorg.

Branden brænder,
til brændt den er,
Lue tændes af Lue.
Mand vorder klog
af med Mænd at tale,
lidet den folkesky véd.

Aarle staa op,
hvo anden Mands
Liv eller Gods lyster;
sjælden faar liggende
Ulv Lam
eller sovende Mand Sejr.

Aarle staa op,
om faa Folk du har,
selv du til Arbejdet se;
meget sinkes,
naar længe du sover,
rask Mand er halvvejs rig.

Paa tørre Planker
og Tækkenæver
holde du rigtig Rede,
hvor meget Brændsel
der brændes i Huset,
paa sligt du nøje se.

Toet og mæt
til Things du ride,
har du det knapt end med Klæder;
ingen sig skamme
ved Sko og Brog,
ej heller. om Hesten
har daarligt Huld.

Han gaber og glor,
den gamle Ærn,
naar over Søen han sejler;
saa gjør og den Mand,
som blandt mange kommer,
hvor faa Kun for ham vil tale.

Snildt du spørge
og svare listig,
om klog du vil kaldes;
betro dig til én,
ikke til to,
alle véd, hvad tre véd.

Mand sin Magt
med Maade bruge,
om han klog vil kaldes;
blandt kjække Mænd
han mærker snart,
at der er Høg over Høg.

Vel bør Mand
blandt Mænd sig vogte,
varsomt Venner han tro;
for de Ord,
man til andre siger,
bittert man tit maa bøde.

Meget for tidlig
til mangt Sted jeg kom,
somme Steds kom jeg for sent:
Øllet var drukket
eller end ej brygget,
ukjær Mand kommer aldrig til Pas.

Hist og her
blev hjem jeg buden,
om ej Mad til Maaltid var nødig,
eller om to Skinker hang
under Vennens Tag,
naar jeg én havde ædt.

Ild er bedst
for Menneskens Børn
og lifligst Solens Lys,
om man ved Huld
og Helsen er
og uden Laster lever.

Helt usæl er ingen,
har end han ej Helsen,
somme har Glæde af Sønner,
somme af Frænder,
af Fæ somme,
somme af hvad godt de gjør.

Bedre at leve
end i Graven at ligge,
altid faar kvik Mand Ko ;
Ild saa' jeg rase
hos rig Mand,
og uden for Døren stod Døden.

Halt Mand rider,
haandløs driver Kvæg,
døv er dygtig i Kamp;
hellere blind
end lagt paa Baal,
død Mand til intet duer.

En Søn er bedre.
om end sent han fødes,
naar Faderens Liv er ledet.
Sjælden Bøvtastene
staa ved Vejen,
om ej Frænde dem rejser for Frænde.

To er i én Hær,
Tungen er Hovedets Bane,
under hver en Kappe
en Haand jeg venter.

Til Nat sig glæder,
hvo der har Reisekost nok,
Ræer række ej langt,
hurtig Høstnat skifter,
i fem Dage vexler
Vejret tit,
endnu mér i en Maaned.

Ej véd den,
som intet véd,
at mangen er anden Mands Abe.
En er rig,
en anden fattig,
derfor er han ej at dadle.

Fæ dør,
Frænder dø,
du skal ogsaa dø,
men den Mands Ry
dør aldrig,
som Hæder og Ære vandt.

Fæ dør,
Frænder dø,
du skal ogsaa dø;
ét jeg véd,
som aldrig dør:
Dom over hver, som dør.

Fulde Folde
saa' jeg hos Fitjungs Sønner.
nu de træde Stavkarls Sti.
Rigdom er
som Øjets Blink,
den vankelmodigste Ven.

Om usnild Mand
ejende vorder
Gods eller Kvinders Gunst,
da voxer hans Hovmod,
men ej hans Vid,
som en Taabe han brasker og brammer.

Det røbes strax,
naar om Runer du spørger,
om Runer, som Guderne risted,
om Tegn, som den gamle
Taler tegned,
da baader ham bedst at tie.

Ved Kvæld skal Dag du rose,
Kvinde. naar brændt hun er,
Glavind, naar vel det er prøvet,
Mø, naar vel hun er gift
Is, naar du over er sluppen,
Øl, naar drukket det er.

I Vind skal Ved du hugge,
i Vindstille ro,
i Mørke med Mø tale —
mange ere Dagens Øjne;
af Skib skal Fart du kræve,
af Skjold Værn,
af Mø Kys
og af Klinge Hug.

Ved Ilden skal Øl du drikke,
paa Is skride,
kjøb Hest mager
og Klinge rusten,
hjemme du Hest
og Hund kan fede.

Paa Møs Ord
skal Mand ej lide,
heller ej paa Hustrus Tale,
thi paa snurrende Hjul
blev Hjærtet dem skabt,
og i Brystet Falskhed kun bor.

Tro ej bristende Bue,
brændende Lue,

gabende Ulv,
galende Krage,
gryntende Galt,
rodløs Gran,
voxende Bølger
eller boblende Kjedel.

Tro ej flyvende Spyd,
faldende Bølge,
natgammel Is,
ringlagt Orm,
Bruds Sengetale
brustent Sværd,
Kongebarn
eller Bjørn, som leger.

Tro ej syg Kalv,
selvraadig Træl,
nyfældet Val,
Vølves Smiger,
klar Himmel,
leende Herre,
hinkende Hund
eller Horens Graad.

Ingen tro paa
tidlig saaet Ager,
tro ej for tidlig din Søn,
for Ager raader Vejret
og Vid for Sønnen,
tvivl paa dem begge to.

Sin Broders Morder,
om paa Vej man ham møder,
halvbrændt Hus,
hurtig Hest —
saa tryk være ingen,
at han tror paa sligt,
ej duer Hest,
om blot én Fod er bruddt.

Saa er Kvinders Fred,
er de falske i Hu,
som paa Glatiis at age
med uskoet Hest,
fyrrig, to Aars,
utæmmet Fole,
som i Storm at sejle
paa rorløst Skib,
som naar halt paa Fjældet
skal fange Rén.

Lid paa mit Ord,
jeg Livet kjender,
troløs er Mand imod Mø;
fagrest vi tale,
naar falskest vi tænke,
saadan daares Kvinders Sind.

Stort skal man love
og lokke fint,
gjælder det Kvinders Gunst,
med fagre Ord
hendes Fagerhed pris,
frir du blot, Ja du faar.

Ingen laste
anden Mand,
elsker end Mø han mægtig,
ofte daarer
Ynde Vismand,
men Daaren ænsér den ej.

Ingen laste
anden Mand,
for hvad alle øve,
at vis vorder vidløs,
volder tit
Elskovs mægtige Attraa.

Kun Sjælen skjøner,
hvad sig skjuler i Sind,
den sidder Hjærtet næst;
ej værre Sot
for vis Mand jeg véd
end at leve sit Liv uden Lyst.

Det skjønned jeg grant.
da i Siv jeg sad
og efter min elskte længtes;
mer end mit Liv
var Møen mig værd,
skjønt aldrig den væne jeg vandt.

Billings solklare
Mø jeg saa'
sove i Sengen ene;
ude tyktes mig
al min Lyst.
fik jeg ej den fagre Mø.

•Kom ved Aften,
Odin, hid,
vil du Møen vinde;
ilde det gaar
om andre véd,
hvad vi tvende tales ved.

Bort jeg gik
glad i Hu,
lød den lumskes Bud;
vist jeg ventede,
hun vorde vilde
min med Sjæl og Sind.

Da atter jeg kom,
jeg uglad saa'
alle de kjække Kæmper vaagne;
brændende Blus
og Fakler de bar,
farligt var det dèr at færdes.

Ved aarle Morgen
igjen jeg kom.
da Hirden i Hallen sov;
da fandt jeg en Hund
í den fagres Sted,
bunden paa Lejet den laa.

Mangen en Mø
sviger Mænd,
naar man nøje ser til,
det blev jeg var,
da jeg vilde med List
lokke den lyse Mø;
den snilde mig havde
til Haan og Spot,
og ej hendes Elskov jeg vandt.

Glad skal hjemme man være,
blandt Gjæster munter,
fro og frejdig i al sin Færd;
vil vis du kaldes,
skal vel du mindes
og tale om alt, hvad du véd:
en Ærketosse kaldes,
hvo intet siger,
derpaa man kjender den dumme.

Den gamle Jætte jeg gjæsted,
nu er fra Gildet jeg kommen,
lidet Tary var det dér at tie,
ved mange Ord
jeg meget vandt
hist i Suttungs Sale.

Gunlød mig gav
paa Gyldenstol
en Drik af den dyre Mjød,
med Lumskhed blot
jeg lønnet den Mø
for Gammen, hun gav,
for al hendes Elskov.

Rates Mund
arbejde maatte
og gnave i Gruset mig Vej;
over og under mig
Jætternes Veje —
Hals og Hoved det gjaldt.

Drikken jeg vandt,
og vel jeg den nød,
Vismand vel finder Vej,
op jeg slap
med Odrører
paa Jorden fra Jætternes Hjem.

End jeg tvivler
om, at atter jeg var
sluppen af Jætternes Sal,
om ej Gunlød,
den gode Mø
havde hvilt i min Arm.

Dagen derpaa
Thurserne drog
til den højes Hal
for om den høje at nøre.
om Bølverk de spurgte,
om han til Gudernes Bo var kommen,
eller ham Jætten ihjel havde slaet.

Ed paa Ring
havde Odin svoret,
hvo kan lide paa hans Løfter?
Suttung han sveg
for Skjaldemjøden,
og Gunlød han græde lod.

Tid er at tale
paa Talerstolen
ved Urds Brønd;
jeg saa', og jeg tav,
jeg saa', og jeg tænkte,
lytted efter, hvad Mænd mælte;:
om Runer jeg hørte
og Raad, de lagde
i den højes Hal.
i den højes Hal
jeg hørte dem tale saalunde:.

Jeg raader dig, Lodfafne,
lyd mit Raad
nytte dig vil det,
i Fald du det nemmer:
staa ej op om Natten,
om ej spejde du skal
eller har andet
Ærind ude.

Jeg raader dig, Lodfafne,
lyd mit Raad,
nyttigt det vorder dig,
om du det nemmer:
ej du sove
i Sejdkvindes Arm,
saa i sin Favn
hun fast dig holder.

Let hun volder,
at lidet du ænsrer
Thing eller Høvdings Tale,
ledes ved Mad
og Mænds Gammen
og gaar sorgfuld at sove.

Jeg raader dig Lodfafne,
lyd mit Raad,
nytte dig vil det,
om du det nemmer:

aldrig du daare
anden Mands Viv,
lokke hende
til lønlig Leflen.

Jeg raader dig, Lodfafne,
lyd mit Raad,
nytte dig vil det,
om du det nemmer:
om paa Fjæld eller Fjord
dig fare lyster,
mag det saa,
at paa Mad det ej skorter.

Jeg raader dig, Lodfafne,
lyd mit Raad,
nytte dig vil det,
om du det nemmer:
aldrig du lade
onde Mænd
høre, hvad ondt dig er hændt,
thi aldrig du faar
af onde Mænd
Tak, fordi du dem tror.

Ond Kvindes
Ord jeg saa'
bide gjæv Mand til Blods;
falsk Tunge
voldte hans Fald
med Løgn og løs Tale.

Jeg raader dig, Lodfafne,
lyd mit Raad,
nytte dig vil det,
om du det nemmer:
Véd du en Ven,
som vel du tror,
gjæst ham tit og gjerne,
thi højt Græs
og Ukrudt gror
paa Veje, hvor ingen vandrer.

Jeg raader dig, Lodfafne,
lyd mit Raad,
nytte dig vil det,
om du det nemmer:
lok god Mand
til Gammenstale,
tag den Gammen,
Livet giver.

Jeg raader dig, Lodfafne,
lyd mit Raad,
nytte dig vil det,
om du det nemmer:
vær ej hastig
til Venskab at bryde,
har du en Ven dig vundet ;
Sorg æder dit Hjærte,
om ej til nogen
du tale tør alt, hvad du tænker.

Jeg raader dig, Lodfafne,
lyd mit Raad,
nytte dig vil det,
om du det nemmer:
aldrig skal du
skifte Ord
med Taaber og Tosser.

Thi af Usling
aldrig faar du
Løn. for hvad godt du giver,
men god Mand
gjør sin Ven
hædret ved ham at hædre.

Det er Fostbroderskab,
naar frit du taler
til Vennen om alt, hvad du véd;
intet er værre
end utro Ven,
ej er den Ven, som altid smigrer.

Jeg raader dig, Lodfafne,
lyd mit Raad,
nytte dig vil det,
om du det nemmer :
spild ej et Ord
paa ussel Mand ;
tit bedre Mand bier,
medens slet Mand slaar.

Jeg raader dig, Lodfafne,
lyd mit Raad,
nytte dig vil det,
om du det nemmer :
kan Sko du lave
og skæfte Spyd,
sørg saa først for dig selv ;
passer Skoen ilde,
er Skaftet skjævt,
strax faar du onde Ord

Jeg raader dig, Lodfafne,
lyd mit Raad,
nytte dig vil det,
om du det nemmer :
hvad ondt du ser.
tro det sigtet paa dig,
og giv ej din Fjende Fred.

Jeg raader dig, Lodfafne.
lyd mit Raad,
nytte dig vil det,
om du det nemmer :
aldrig du glæde dig
over det onde,
men glæd dig over, hvad godt du ser.

Jeg raader dig, Lodfafne,
lyd mit Raad.
nytte dig vil det.
om du det nemmer .

ej i Slag
op du se
— Mænd vorde galne
tit som Galte —

Trolddom tager mangan Mands Mod.

Jeg raader dig, Lodfafne,
lyd mit Raad,
nytte dig vil det,
om du det nemmer:
om du vil tale
om Elskov med Kvinder
og have Held dermed,
fagert du love
og Løfterne holde,
ej man ledes ved god Gave.

Jeg raader dig, Lodfafne,
lyd du mit Raad,
nytte dig vil det,
om du det nemmer:
varsom du være,
møn ej for varsom,
varsomst med Øl
og andens Mands Hustru
var dig for det tredje
for Tyves Rænker.

Jeg raader dig, Lodfafne,
lyd mit Raad,
nytte dig vil det,
om du det nemmer:
aldrig til Haan
og Latter du have
Gjæst eller gangende Mand.

De, som inde sidde,
tit ej kjende
grandt den kommendes Kaar;
saa god er ingen,
at han ej har Fejl,
eller saa ussel, at til intet han duer.

Jeg raader dig, Lodfafne,
lyd mit Raad,
nytte dig vil det,
om du det nemmer:
ad gammel Mands Ord
du aldrig le,
tit er det godt, hvad gammel Mand siger,
fra runkne Læber
lyder tit
Ord, som er værd at høre,
ryster end Gubben
runken og graa
og trisser blandt Trællene om.

Jeg raader dig, Lodfafne,
lyd mit Raad,
nytte dig vil det,
om du det nemmer:
krænk ej din Gjæst,
kast ham ej paa Dør
godt imod trængende Mand du tage.

Stærke Hængsler
maa Døren have,
om den for alle skal aabnes;
giv dog Almisse,
at ej ønske man skal
ondt over Liv og Lemmer.

Jeg raader dig, Lodfafne,
lyd mit Raad,
nytte dig vil det,
om du det nemmer:
tag Hjælp, naar du drikker,
af Jordens Kraft,
thi Jord hjælper mod Rus,
Ild mod Sot,
Eg mod Forstoppelse,
Ax mod Trolddom
og Hal mod Hustvist;
mod Vrede paakalde man Maanen,

Runer er gode mod onde Raad,
Urter mod Saarfeber,
og Vang skal drikke Væde.

Dette er det navnkundige Hávamál med Undtagelse af det saakaldte Runekapitel, som vil blive gjengivet senere i Forbindelse med Mytherne om Odin. Vi ville nu høre, hvad Valkyrien har at sige til Sigurd Fafnesbane i

Sigrdrífumál (Sangen om Sigdrifa).

Sigurd red op paa Hindarfjæld og stævnedesønder ad Frakkland til. Paa Fjældet saa' han et stort Lys som af Ild; det lyste deraf helt op til Himlen. Men da han kom der hen, stod der en Skjoldborg, og over den vagede der et Banner. Sigurd gik ind i Skjoldborgen og saa' et Menneske ligge og sove der i fuld Hærklædning; han tog først Hjælmen af den sovende, og saa saa' han, at det var en Kvinde. Brynjen sad saa fast, som om den var groet til Kjød; saa skar han med sit Sværd fra Hovedaabningen ned efter og ligesaa gennem begge Ærmerne, og derpaa tog han Brynjen af hende; men hun vaagnede og satte sig over Ende, saa' paa Sigurd og kvad:

Hvad bed min Brynje?
Hvad brød min Søvn?
Hvo har løst
de lede Lænker?

Sigurd.

Sigmunds Søn,
Sigurds Sværd
— nys i Aadsel
Ravnen sled.

Sigrdrifa.

Længe jeg sov,
længe jeg slumred,
længe maa tit man lide.
Odin voldte,
at ej jeg mægted
Søvnens Runer at rokke.

Sigurd satte sig ned og spurgte, hvad hun hed.
Hun tog et Horn fuldt af Mjød, rakte ham det og
kvad:

Hil dig Dag,
Hil Dagens Sønner,
Hil jer Nat og Nats Døtre;
ser paa os
med milde Øjne
og giv de siddende Sejr.

Hil jer Aser,
Hil Asynier,
Hil dig, du hulde Jord!
Giv os to Ædlinger
Ord og Visdom
og lægende Haand, mens vi leve.

Hun kaldte sig Sigrdrifa og var Valkyrie. Hun
sagde, at to Konger kæmpede med hinanden, den ene
hed Hjælmgunnar, han var da en gammel Mand, men
en vældig Kæmpe, og ham havde Odin lovet Sejr, men

Agnar hed den anden,
Ødes Broder,
ham vilde ingen
unde Sejr.

Sigrdrifa fældede Hjælmgunnar, og til Straf der-
for stak Odin hende med Søvtorn og sagde, at hun

aldrig mere skulde komme i Slag, men at hun skulde giftes. »Men jeg sagde, at saa svor jeg til Gjengjæld, at jeg aldrig vilde gifte mig med nogen Mand, som kunde ræddes«. Sigurd svarer og beder hende lære ham Visdom, i Fald hun ved Besked om alle Verdener. Sigrdrifa kvad:

Øl jeg dig byder,
du Brynjethings Høvding,
med Kraft og herlig
Hæder blandet,
fuldt af Sange
og signende Ord,
gode Galdre
og Gammenruner.

Sejrruner maa du kunne,
om Sejr du vil fange.
sæt dem paa Sværdets Hjalte,
somme ved Odden,
somme ved Eggen,
og nævn saa to Gange »Ty«.

Ølruner maa du kunne,
om anden Mands Viv,
som du tror, skal være dig tro;
rist dem paa Horn
og paa Haandens Ryg,
og »Nød« skal du riste paa Negl.

Sit Bæger skal man signe
og se sig vel for,
lægge i Drikken et Løg,
da véd jeg for vist,
at aldrig vorder
Mjøden blandet med Mén.

Hjælperuner skal du lære,
om hjælpe du vil
barslende Kvinde i Kvide;
rist dem paa Haand
og rundt om Lemmerne,
og bed saa Diser staa dig bi.

Brændingsruner skal du riste,
om bjærge du vil
Sejlheste paa Sø;
rist dem paa Stævnen
og Rorets Blad,
brænd dem med Ild i Aaren;
ej er Brænding paa brat
eller Bølge saa sort,
du sejler jo sikker paa Hav.

Kvistruner maa du lære,
vil Læge du være
og kunne sørge for Saar;
i Bark skal de ristes,
rundt om Stammen
paa Træer, hvis Løv
luder mod Øst.

Maalruner maa du kunne,
at ingen skal mægte
at lønne dig Harm med Had;
dem skal du væve,
og dem skal du vinde,
dem skal du alle sammen sætte,
naar Tiden er kommen
til Things at fare,
og Folk skal fælde Dom.

Huruner maa du kunne,
om højere end andre
du vil i Visdom være,

dem risted,
dem raaded,
dem udtænkte Odin
af de Draaber,
som dryppet var
af Hejddrøpnes Hoved
og Hoddrovnes Horn.

Paa Bjærgtet han stod,
med Brimes Egge,
og Hjælm han paa Hovedet havde;
da mælte Mims Hoved
de første fremvise Ord
og sagde sande Stave :

»Paa Skjoldet er de ristede,
som staar for den skinnende Gud,
paa Aarvaks Øre
og paa Alaviuns Hov,
paa Hjulet, som ruller
under Rungners Vogn,
paa Slejpnens Tænder
og Slædens Kjæker ;

paa Bjørnens Lab
og paa Brages Tunge,
paa Ulvens Klør
og paa Ørnens Næb,
paa blodige Vinger
og paa Broens Ende,
paa løsende Haand
og i lindrende Spor ;

paa Glas og paa Guld,
paa gode Smykker,
i Vin og i Øl
og paa vante Sæde,
paa Gungners Od
og paa Granes Bryst,
paa Nornens Negl
og paa Uglens Næb.

Af blev de skrabne,
da skaarne de var,
og hældte i den hellige Mjød
og sendt ad vide Veje;
de er hos Aser,
og de er hos Alfer,
somme hos vise Vaner
og somme hos Midgaards Mænd.

Det er Bogruner
og Bjærgeruner,
alle Slags Ølruner,
alle Slags Krafruner;
hvo vel dem kan
og ej dem vilder,
ham vorde de vist til Held,
nyd dem. om du nemmed dem,
til Guder forgaa.

Vælg nu,
da Valg dig bydes.
du hvasse Vaabens Helt.
Skal jeg tale eller tie?
Betænk dig vel;
alt ondt er forud bestemt.

Sigurd.

Ej vil jeg fly,
staar end jeg for Fald,
ej blev til Fejghed jeg født;
have jeg vil
dine Venneraad,
saa længe som jeg lever.

Sigrdrifa.

Mit første Raad er,
at Frænder dine
aldrig du Vaade volder;
vær sen til Hævn,
gør de end dig Harm,
det baader dig bedst efter Døden.

Mit andet Raad er,
at aldrig du sværge
Ed uden slig, som er sand.
Svig faar slide
sejgt Ris,
Edsbryder hades som Ulv.

Mit tredje Raad er,
at ej du paa Thinge
trættes med taabelig Mand;
usnild Mand
ofte taler
værre Ord, end han ved.

Svart det er,
thi svarer du ej,
· tror man, at sandt han taler.
eller finder, at du er feig;
ondt faar i Huset du høre,
holder du ej dit Rygte rent;
drøb den, som smæder dig,
Dagen efter,
· saadan lønne du Løgn.

Mit fjerde Raad er:
om en falsk Vølge
bor ved den Vej, du vandrør,
gaa hellere forbi
end at gjæste hende,
selv om Natten er nær.

Midgaards Sønner
se vel sig fore,
naar til Strid de stævne;
onde Kvinder
sidde ofte ved Vej
og døve Sværd og Sind.

Mit femte Raad er :
ser du end fagre
Brude sidde paa Bænk,
lad ej Frænders Sølv
din Søvn styrre,
lok ej Kvinder til Kys.

Mit sjette Raad:
om Mænd i Rus
tale onde Ord,
med drukne Kæmper
Kiv du ej yppe,
Vin stjæler manges Vid.

Øl og Kiv
er ofte vorden
mangen Mand til Mén,
somme til Bane,
somme til Sorg
mangt kan volde Mænd Mén.

Mit syvende Raad :
om Strid du faar
en Gang med kjække Kæmper,
bedre det er
for bolde Mænd
at slaas end at brændes i Bo.

Mit ottende Raad :
for ondt du dig vogte
og for falsk Tale fly,
daar ej Mø
eller Mands Viv,
lok dem ej til Leflen.

Mit niende Raad :
red Lig en Grav,
hvor du dem finder paa Vej,
om de er døde af Sot
eller døde paa Sø
eller faldne for Vaaben paa Val.

Bad skal du lave
og Ligene bade,
to deres Hænder og Hoved,
kæm og tør dem,
før i Kiste de lægges,
og byd dem sødt at sove.

Mit tiende Raad:
tro aldrig
Ed af din Fjendes Frænde;
gav du hans Broder Bane
eller fælded hans Fader,
en Ulv i den unge bor,
er han end glad ved Guld.

Tro aldrig, at Harm
og Had sover,
for sent du dem vaagne ser.
Méd Vid og Vaaben
Kongen sig værne,
som fremmest blandt Folket skal staa.

Mit ellefte Raad:
for ondt du altid
vogte dig vel fra din Ven;
langt Liv
jeg lover ej Drotten;
stor er den Strid, der ham venter.

»En visere dødelig end du findes ikke«, sagde Sigurd, »og det sværger jeg, at dig vil jeg eje; du er efter mit Sind«. »Dig vil jeg helst eje«, svarede hun, »om jeg saa skulde vælge blandt alle Mænd«. Og dette tilsvor de hinanden.

Saalunde ender Sangen om Sigrdrifa.

Læseren vil maaske finde, at nogle af de Sætninger, der udtales i Hávamál og Sigrdrifumál ere uforenelige med vore Forestillinger om et højeste Væsen;

men er ikke adskillige af de Lærdomme, der forkyndes i Asalærens Moral, en kristen Tid og et kristent Folk fuldt værdige, og aabenbare de ikke alle et dybt Indblik i Menneskenaturen fra alle dens forskjellige Sider?

Disse Levere regler blev, som Professor Keyser siger, forskjellig opfattede og forskjellig gennemførte i Livet, men i det hele taget se vi dem afspejle sig i Nordboernes Karakter, saaledes som Historien viser os denne i Hedenskabets Tid. Tapperhed, Klogskab og Frihedskjærlighed ere dens mest lysende Træk, om end Tapperheden ofte slog over i krigerisk Vildhed, Klogskaben i Falskhed og Frihedskjærligheden i Egenraadighed. Medens vi paa den ene Side finde en ædel Selvbeher-skelse, trofast Hengivenhed i Venskab og Kjærlighed, højsindet Gjæstfrihed og Gavmildhed, Kjærlighed til Lov og Ret, træffe vi paa den anden Side ubøje ligt Stivsind, vild Hævngjerrighed, frastødende Overmod, omfattende Egenkjærlighed og en overdreven Fastholden ved Lovens tilfældige Former. Bag et koldt og stivt Ydre skjulte der sig ofte en Sjæl, der var sønderreven af den bitreste Sorg eller oprørt af de vildeste Lidenskaber. Et lidenskabeligt Udbrud af Glæde eller Sorg ansaas for uværdigt. Faa Ord, men kraftig Handling, det var, hvad man havde Agtelse for, og Sorgen trængtes tilbage, for at Hævnen kunde ramme saa meget sikrere og haardere. Bag et roligt, ligegyldigt Ydre skjulte der sig de dristigste og dybest udtænkte Planer, og den virkelige Mening kom først for Dagen i det afgjørende Øjeblik. I det hele taget bar Folkekarakteren ganske vist et Præg af Stivhed, Ufølsomhed og Selvgodhed, men dette Præg var mere overfladisk end et virkeligt Udslag af

Karakteren, mere et Resultat af Klogskab end af noget ondt, og igjennem alle de mindre heldige Træk lyser der en Sjælsstorhed, som adlede Kraften og stillede Æren her og hisset som det højeste Maal for al menneskelig Stræben.

Den Opgave, der var tildelt Nordboerne i den evropæiske Histories store Skuespil, var at frigjøre Menneskeaanden fra Roms cæsariske Trælleaag, som den saa længe havde baaret, at vise, hvilke Vidundere Selvstyre og fri Institutioner kan udrette, og saaledes overgive os, deres Efterkommere, en herlig Arv af uforgængelige Grundsætninger, som vi maa fordybe os mere og mere i og for en stor Del lade os lede af.

Vi gaa nu over til nærmere at betragte den nordiske Mythologi, som vi dele i tre Afsnit; 1) Skabelsen og Opholdelsen, 2) Gudernes Liv og Bedrifter og 3) Ragnarok og Gjenfødselen.

Nordens Mythologi.

Første Del.

Verdens Skabelse og Opholdelse.

Første Kapitel.

Tingenes Tilstand før Verdens Skabelse udtrykkes negativt: der var intet af det, som blev til. Denne Overgang fra det tomme Rum til den Tilværelse, vi kjende, kræver hele Menneskehedens Opmærksomhed. Derfor begynder Vølven, Sandsigersken, sin hemmelighedsfulde Sang, det gamle storslaaede Digt Vøluspá, det første af den ældre Eddas Kvad, saaledes:

Hører mig alle
hellige Slægter,
Hejmdals Sønner,
smaa og store.
Din Vilje jeg lyder,
Valfader, og siger
Mændenes Frasagn,
de første, jeg mindes.

I aarle Oldtid,
da Ymer leved,
var ej Sand eller Sø
eller svale Bølger;
Jorden var ej
og den hvalte Himmel.
kun et gabende Svælg,
hvor Græs ej groede.

Lange, lange Tider før Jorden skabtes, var der to Verden. Langt imod Nord var Nifheim (Taageverdenen), og langt imod Syd var Muspelheim (Ildverdenen); imellem dem var Ginnungagab (det gabende Svælg). Midt i Nifheim var Kilden Hvergelmer, hvorfra der randt tolv iskolde Floder, Elivagar, af hvilke Gjøl var nærmest ved Hels Port. I Muspelheim var der en saadan Hede og Glans, at ingen andre kunde holde ud at være der end de, der havde deres Hjem og Odel der. Midt i dette straalende Lys og denne fortærende Hede sad Surt og vogtede over Ildens Verden med et flammende Sværd i Haanden.

Da Elivagar var kommen langt bort fra Hvergelmer, hvorfra de havde deres Udspring, stivnede den Edder de førte med sig, som Slakker, der komme ud af en Ovn, og den blev til Is. Da Isen blev staaende og ikke randt, samlede Dampene, der opsteg fra Edderen over den og frøs til Rim, og saaledes ophobedes der i det gabende Svælg det ene Lag frossen Damp oven paa det andet. Den Del af Ginnungagab, der vendte imod Nord fyldtes saaledes med tyk og tung Is og Rim, og der var Taage og Kulde alle Vegne; men ved den søndre Side af Ginnungagab føg det med Gnister fra Muspelheim. Medens der saaledes udgik Frost og tyk Taage fra Nifheim, var den Del af Ginnungagab, der vendte imod Muspelheim, lys og varm; men Ginnungagab var saa let som vindløs Luft, og da den varme Luft mødtes med de frosne Damp, smeltede disse til Draaber, og ved dens Magt, som udsendte Heden, fik disse Draaber Liv og menneskelig Skikkelse. Dette Væsen hed Ymer, men Frostjætterne kaldte det Aurgelmer. Ymer var ikke nogen Gud, han var ond som hele hans Slægt. Da han sov, faldt

han i Sved, og under hans venstre Arm voxede der en Mand og en Kvinde frem, og hans ene Fod avlede med den anden en Søn, fra hvem Frostjætterne nedstamme; derfor kaldes Ymer den gamle Frostjætte (Rimthurs). Som det hedder i Vafthrudnersmaal i den ældre Edda:

Utallige Vintre
før Verden skabtes,
blev Bergelmer baaren;
den Thurses Fader
Thrudgelmer var,
Aurgelmers Ætling.

Fra Elivagar
Edder stænked,
den bulned og blev til en Jætte,
men Gnister føg
fra Flammernes Verden,
Lue gav Rimen Liv.

Under Rimthursens
Axel voxed
Mand og Mø sammen;
- Fod avled med Fod
og fødte Jætten
en sexhovedet Søn.

Det næste, der skete, efter at Rimen var smeltet til Draaber, var, at Koen Audhumbla dannedes af den; fra dens Yver udgik fire Mælkefloder, og dem nærrede Ymer sig af. Koen levede af at slikke Stenene, der vare salte. Om Aftenen den første Dag, den havde slikket Stenene, var der voxet en Mands Haar frem, i Løbet af den anden Dag kom hele Hovedet frem, og den tredje Dags Aften var hele Manden der. Han hed Bure og var fager af Aasyn, stor og anselig. Han

avlede en Søn ved Navn Bør. Bør giftede sig med en Kvinde, der hed Bestla og var en Datter af Jætten Bølhorn, og de fik tre Sønner, Odin, Vile og Ve, Himlens og Jordens Herskere. Og Odin, tilføjer den yngre Edda, er den største og mægtigste af alle Guderne.

Frostjætterne var altsaa den første Gudeslægt eller det første Gudedynasti. Den ældre Edda lader dette Dynasti omfatte tre Personer, thi Aurgelmer er i de ovenfor anførte Vers den samme som Ymer.

Odin nedstammede fra Frostjætterne, hvilket ogsaa fremgaar af et Sted i den yngre Edda, hvor Ganglere spørger, hvor Odin var, før Himmel og Jord blev skabte. Da var han hos Frostjætterne (Rimthurserne), svarer Høj.

Børs Sønner Odin, Vile og Ve vog Jætten Ymer, og da han faldt, rødt der saa meget Blod af hans Saar, at hele Frostjætternes Æt druknede deri med Undtagelse af én, som slap bort med sin Husstand; ham kalde Jætterne Bergelmer. Han gik om Bord i sin Baad, og med ham fulgte hans Hustru, og fra dem stammede et nyt Kuld Rimthurser. Som det hedder i Vafthrudnersmaal:

Utallige Vintre
før Verden skabtes,
blev Bergelmer født og baaren;
det mindes jeg først,
at den fremvise Jætte
undkom i Arken til Havs.

Odin, Vile og Ve slæbte Ymers Lig midt ud i Ginnungagab, og af det skabte de Jorden. Af Ymers Blod skabte de Havet, af hans Kjød Jorden, af hans

Ben Bjærgene, af hans Haar Skovene, og af hans Tænder Stenene. Af Blodet, der vældede af hans Saar, skabte de det udstrakte Verdenshav, og midt i dette fæstede de Jorden, saa at det ligger uden om den som en Ring, og næppe vil nogen prøve paa at sætte over det Vand, siger den yngre Edda. Saa tog de hans Hjærneskal og dannede af den den hvalte Himmel, som de fæstede over Jorden, og ved hvert af dens fire Hjørner satte de en Dværg, Øst og Vest, Syd og Nord. De flyvende Gnister og glødende Flagger, der var bleven udspyede af Muspelheim, satte de paa Himlen baade over og under Ginungagab, for at de skulde oplyse Verden. Jorden var rund og omkredset af det dybe Hav, og den yderste Kyst anviistes Jætternes Slægt til Bosted, men indenfor, rundt om Jorden satte Børs Sønner et Gjærde til Værn imod Jætterne, og det dannede de af Ymers Øienbryn. Dette Gjærde kaldte de Midgaard. Ymers Hjerne kastede de op paa Himlen, hvor den driver om som de tunge Skyer. Saaledes hedder det i Vafthrudnersmaal:

Af Jættens Kjød
blev Jorden skabt
og af hans Ben Bjærge,
Himlen af Rimthursens
Hovedskal,
Bølgerne af hans Blod.

Og i Grimnersmaal:

Af Jættens Kjød
blev Jorden skabt
Bølgerne af hans Blod
af Benene Bjærge
og Buske af Haaret,
Himlen af hans Hovedskal.

Af Brynene skabte
de blide Guder
Midgaard til Værn for Mænd,
af Hjærnen skabtes
Skyernes Skare,
som hen over Himlen gaa.

Himmellegemerne dannedes af Gnisterne fra Muspelheim. Guderne skabte dem ikke, men satte dem blot paa Himlen, for at de skulde oplyse Verden, og anviste dem deres Sted og Baner. De tjente til Mærke for Dag og Nat og de forskjellige Aarstider. Som Vølven kvæder:

Da skabtes Verden
af Burs Sønner,
af Havet de hæved
det herlige Midgaard;
fra Syd skinned Solen
paa Salens Stene,
da groede i Grunden
grønne Urter.

Fra Sonden kom Solen
med Maanen i Følge,
over Himlens Rand
den greb med sin højre.

Solen ej vidste,
hvad Sale den aatte,
Maanen ej vidste,
hvad Magt den havde,
Stjærnerne vidste ej
Sted eller Sti.

Til Dommersæderne ginge
Guderne alle,
Raad de holdt,
de hellige Aser.

Nat og Næ
Navn de gav,
Morgen de skilte
fra Middagstid,
Skumring fra Aften,
for Aar at tælle.

Mundilføre hed Sols. og Maanes Fader. Der fortælles i den yngre Edda, at Mundilføre havde to Børn, en Søn og en Datter, som var saa fagre, at han kaldte Drengen Maane og Pigen Sol, og hende gav han Glener (den straalende) til Ægte. Men Guderne bleve opbragte over Mundilføres Overmod og tog hans Børn og satte dem op paa Himlen Sol satte de til at kjøre Hestene for Solens Vogn; de hedder Aarvak (den aarvaagne) og Alsvinn (den rappe), de er fagre og fredsommelige, og under deres Bove anbragte Guderne to Bælge fyldte med Luft for at forfriske dem. Foran Solen, den skinnende Gud, staar der et Skjold, som hedder Svalin (Kølighed); Bjærgene og Havet vilde brænde op, i Fald det Skjold ikke var der. Maane blev sat til at styre Maanen og sørge for, at den tog af og til i rette Tid.

En Jætte, som hed Nør og boede i Jættehjem, havde en Datter ved Navn Nat; hun var som alle af Jættekuld mørk af Lød. Hun blev først gift med en Mand, der hed Naglfare, og fik med ham en Søn ved Navn Aud; senere fik hun en anden Mand, som hed Annar, med hvem hun fik en Datter ved Navn Jord, og til sidst ægtede hun Delling (Daggry), der var af Asaæt; deres Søn var Dag, der var lys og fager som sin Fader. Alfader gav Nat og Dag hver sin Vogn med en Hest for og satte dem op paa Himlen, hvor de i fire og tyve Timer kjøre Verden rundt, den ene

bag efter den anden. Nat kjører først med sin Hest
Rimfaxe, som hver Morgen, naar dens Løb er til Ende,
dugger Jorden med Skum fra sit Bidsel. Dags Hest
hedder Skinfaxe, og fra dens Manke staar der Glans
over hele Himlen og Jorden. I Vafthrudnersmaal
hedder det:

Mundilføre hedder
Maanes Fader
og den skinnende Sols;
Dag efter Dag
over Himlen de drage,
at Tiden kan maales af Mænd.

Og i Grimnersmaal:

Aarvak og Alsvinn
over Himlen
trække den skinnende Sol;
svalende Bølge
bag deres Bove
gjemte de milde Guder.

Foran Solen
Svalin staar,
et Skjold for den skinnende Gud,
Bjærg og Brænding
brænde vilde,
var ej det skjærmende Skjold.

Og videre i Vafthrudnersmaal:

Delling hedder
Dags Fader,
men Nats Fader Nør;
Ny og Næ
de naadige Guder
gav os som Tidens Tegn.

Skinfaxe han hedder,
som den skære Dag
drager over Slægternes Sønner;
ypperst blandt Heste
han agtes af Mænd,
Glans der gaar af hans Man.

Rimfaxe nedder
Hesten, som drager
hver Nat over gode Guder,
af Mulen drypper
Draaber hver Morgen,
det giver Dug i Dale.

Solen har saadan Hast med at komme af Sted, som var det Livet om at gjøre, og det er det da ogsaa, thi hun bliver haardt forfulgt, og den, der forfølger hende, er lige i Hælene paa hende, og hun har ingen anden Udvej end at fly for ham. Det er en Ulv, der er efter hende, og den Dag kommer, da den indhenter og sluger hende. Den hedder Skøl, og en anden Ulv hedder Hate, den løber foran hende og forfølger Maanen lige saa skarpt, som Skøl forfølger Solen, og den Dag kommer ogsaa, da Maanen bliver slugt. De stamme fra Jærnskov, som ligger østen for Midgaard, dér bo Gygerne eller Jættekvinderne, og en af dem, en gammel Hex, har en Mængde Sønner, der alle ere skabte som Ulve; blandt dem er Skøl og Hate, men én af det Kuld er endnu værre, han hedder Maanegarm og nærer sig af de døendes Hjærteblod; han sluger Maanen, naar Tidens Fylde kommer, og rødner Himmel og Jord med Blod. Som Vølven kvæder:

Øster i Jærnskov
den ældgamle sad,
dér fostred hun Fenres
fule Æt;

en af de Trolde
i Ulveham,
mægtigst af alle,
sluger Maanen.

Med Liv han sig mætter
af døende Mænd,
selv Aernes Stole
med Blod han stænker
Solskin sortner
i Somre derefter,
Vejret arges,
véd I det end, eller hvad?

Guderne satte Aften og Midnat, Morgen og Middag, Formiddag og Eftermiddag, for at man skulde kunne holde Rede paa Tiden. Derimod var der kun to Aarstider, Sommer og Vinter, thi Foraar og Efteraar regnedes med i dem. Sommerens Fader hed Svåsud (den milde); han var saa mild og blid, at alt, hvad der er mildt og blidt, kaldes efter ham (*svåsligt*), Vinterens Fader havde to Navne, Vindlune og Vindsvål; han er Søn af Vasud (Sludbringeren), og som alle af den Slægt, han stammer fra, er han mørk og barsk og har en iskold Aande.

Hvorfra komme Vindene, som ere saa stærke, at de sætte Havet i Bevægelse og puste Ilden i Flamme, og samtidig saa luftige, at ingen dødeligs Øje kan se dem? Ved den nordlige Kant af Himlen sidder der en Jætte, som hedder Hræsvelg (Ligslugeren); han er i Ørneham; naar han vifter med sine Vinger, gaa Vindene ud over Verden.

Hvor gaar Vejen fra Jorden til Himlen? Guderne byggede en Bro imellem Himmel og Jord og kaldte den Bifrøst (den bævende Vej); vi kjende den

alle, det er den, vi kalde Regnbuen. Den har tre Farver og er kunstfærdigere bygget end noget andet Værk i Verden. Men hvor stærk den end er, naar Muspels Sønner ride over den, gaar den i Stykker; der gives ikke den Ting i Verden, der kan holde Stand, naar Muspels Sønner drage ud til den store Kamp. Lad os nu høre, hvad den ældre Edda melder om nogle af de Ting, vi nys have omtalt.

I Grimnersmaal hedder det saaledes:

Skøl hedder Ulven,
som til den skjærmende Skov
skynder sig efter den skinnende Gud.
Hate hedder
den Hrodvitners Søn,
som løber foran Himlens lyse Brud.

I Vøluspá, som alt anført:

Til Dommersæderne ginge
Guderne alle,
Raad de holdt,
de hellige Aser,
Nat og Næ
Navn de gav,
Morgen de skilte
fra Middagstid,
Skumring fra Aften
for Aar at tælle.

I Vafthrudnersmaal:

Vindsval hedder
Vinterens Fader,
Somren er Svasuds Søn.
Vindsvals Fader
Vasud hedder,
barske de begge er.

Hræsvelg sidder
ved Himlens Rand
Jætten i Ørneham,
fra hans Vinger
gaar Vinden ud,
som farer frem over Jorden.

Om Maane er endnu at melde, at den yngre Edda fortæller, at han en Gang tog et Par Børn fra Jorden; de hed Bil og Hjuke og kom fra Kilden Byrger med Spanden Sæger, som de bar i Aaget Simul. Deres Fader hed Vidfin. De følge siden Maanen, som man kan se fra Jorden.

I Tidernes Begyndelse indsatte Alfader Styris-mænd og bød dem raade for Menneskenes Skæbne og herske i Himlen. Til den Ende mødtes de paa det Sted, som kaldes Idasletten, midt i Gudernes Land (Asgaard). Det første, de tog sig for, var at rejse en Hal, hvor der er tolv Sæder foruden Alfaders. Det er den største og prægtigste Hal i Verden, thi den lyser baade uden- og indentil af det skæreste Guld. Den hedder Gladshejm (Glædens Hjem). De byggede ogsaa en anden Hal for Gudinderne, et fagert Hus, som kaldes Vingolf (Vennehallen). Derpaa byggede de en Smedje og forsynede den med Hømre, Tænger og Ambolte, og med dem lavede de sig alle andre fornødne Redskaber, hvormed de arbejdede i Malm og Sten og Træ, og saa stor Overflod havde de af Guld, at de lavede alt deres Bohave deraf. Derfor kaldes den Tid for Guldalderen. Den varede, til nogle Kvinder fra Jættehjem kom og gjorde Ende paa den.

Saa satte Guderne sig paa deres Stole og skiftede Lov og Ret og de kom i Tanke om, hvorlunde Dværgerne vare bleven avlede i Jordens Muld som Orme i et Aadsel. De vare blevne til som Maddiker i Jætten Ymers Kjød; Guderne havde givet dem Skikkelse og Forstand som Mennesker, men de havde deres Bosted i Jorden og Klipperne. Fire af dem, Øst og Vest, Syd og Nord, satte Guderne til at bære Himlen. Af Dværgenes Slægt er Modsogner og Durin de fornemste.

Endnu var der ingen Mennesker paa Jorden, men saa en Dag, da Børs Sønner, Odin, Høner og Lodur vandrede langs Strandbredden, fandt de to Træer, og af dem skabte de det første Menneskepar. Odin gav dem Liv og Aand, Høner gav dem Forstand og Evne til at bevæge sig, og Lodur gav dem Blod, Syn og Hørelse og fager Lød. Manden kaldte de Ask og Kvinden Embla; Guderne anviste dem Midgaard til Opholdsted, og fra Ask og Embla nedstammer hele Menneskeslægten. I Vøluspå hedder det:

Paa Idasletten
Aserne mødtes,
tømrede Haller
og høje Altre,
Kræfter de øved,
alt de prøved,
Esser de bygged
og smedded Guld,
hamrede Tænger
og herligt Værktøj.

Med Guldtavl i Gaarde
de glade leged,
af Guld var alt,
hvad Aserne ejed,

til fra Jætternes Gaarde
til Guderne kom
trende mægtige
Thursevær.

Til Dommersæderne ginge
da Guderne alle,
Raad de holdt
de hellige Aser,
hvo der skulde
Dværge skabe
af den blodige Bølge
og Blaains Ben.

Blev da Modsogner
mægtigst og ypperst
af alle Dværge,
men Durin den anden.
Mange de skabte
i Mænds Lignelse,
Dværge i Jorden,
som Durin sagde.

Af Flokken tren
trende Aser,
milde og mægtige
til Midgaard kom de,
funde paa Marken
magtløse to,
Ask og Embia
uden Skæbne.

Aand de ej havde
og ingen Aande,
ej Blod og Lød,
ej Liv og Lader.
Aand gav Odin
og Høner Vid,
fager Lød
fik de af Lodur.

Det oldnordiske Ord for en Gud er As (áss, Flt. æsir) og for en Gudinde Asynje (ássynja). Guderne bo i Asgaard; midt i den ligger Idasletten, hvor Guderne samles, og der er ogsaa Odins Højsæde Hlidskjalf, hvorfra han ser ud over alle Verdener. Men oven over Asernes Himmel er der andre Himle, og i den højeste af dem staar den uforgængelige guldtakte Sal Gimle, der straalere klarere end Solen.

Aserne, hvem der tilkommer guddommelig Ære, ere tolv i Tallet; de hedde Odin, Thor, Balder, Tyr, Brage, Hejmdal, Hød, Vidar, Vale, Uller, Forsete og Loke. I denne Liste er Njord og Frej ikke tagne med, thi de hørte oprindelig til Vanerne og blev optagne blandt Aserne efter en Overenskomst, i Henhold til hvilken Njord blev given dem som Gidsel, og Frej er hans Søn.

Af Asynjer er der sex og tyve, og deres Hal hedder Vingolf. Odins Højsal er den store Valhal; dens Loft bæres af Spyd, den er tækket med Skjolde, og paa dens Bænke er der bredt Brynjer. Til Valhal og Vingolf stævner Odin alle sværdbidte Mænd og alle Mænd, der falde i Kamp. Derfor kaldes han Valfader (de faldnes Fader), og de Gjæster, han har stævnet til sig, kaldes Ejnherjer. De opvartes af Valkyrierne.

Thors Bolig hedder Thrudvang eller Thrudhjem, hans Hal hedder Bilskirner. Uller, Thors Søn, bor i Ydale. Balder bor i Brejdablik, hvor intet urent findes. Njord, der som sagt hører til Vanerne, bor i Noatun ved Havet. Hejmdal bor paa Himinbjørg, der, hvor Broen Bifrøst støder op til Himlen. Forsete bor i Glitner, hvis Sølvtag hviler paa Guldsøjler. Den øverste Asynje, Frigg, Odins Hustru, bor i Fensal, og Freja, Kjærlighedsgudinden, bor i Folkvang; hendes

Hal hedder Sessrymner. Saga bor i Søkkvabæk under de svale Bølger; dør drikker hun hver Dag med Odin af gyldne Skaaler.

Foruden de alt omtalte Arter af Guddomme eller overmenneskelige Væsener, Aser, Asynjer og Vaner (Havguddomme), Jætter og Dværge, nævner den yngre Edda to Slags Alfer, Lysalfer og Svartalfer. Lysalferne bo i Alfheim, men Svartalferne bo under Jorden og ere endnu mere forskellige fra Lysalferne ved deres Handlinger end ved deres Udseende. Lysalferne ere fagrere end Solen, men Svartalferne ere sortere end Beg.

Saa er der desuden en Mængde ringere Væsener som Trolde, Huldrer, Vætter, Nisser, Nøkker o. s. v., som de nordiske Folkesagn vrimle af, men den egentlige Mythologi vedkomme de ikke, hvorfor vi her ikke skulle indlade os paa nærmere Omtale af dem.

Der nævnes ni Verdener: Muspelheim, Asaheim, Lysalfernes Verden, Vanernes Verden, Menneskenes Verden, Jætternes Verden, Svartalfernes Verden, Helheim og Nifheim. Den øverste er Muspelheim (Ildens Verden), Surts Rige, og i dens højeste Regioner synes det, at man har tænkt sig Gimle liggende. Den nederste er Nifheim (Taageverdenen), Kuldens og Mørkets Rige; midt i den er Brønden Hvergelmer, hvor Dragen Nidhogg bor. Imellem de to Verdener ligger Menneskenes Verden eller Midgaard, Jordens runde Skive, der omgives af det store Hav; dør anviste Guderne Ask og Embla, det første Menneskepar, og deres Efterkommere Bolig. Højt over Midgaard ligger Asa-

hejm, Gudernes Verden, der hvælver sig over Jorden. Midt i denne Verden ligger Idasletten, Gudernes Samlingssted, og her er ogsaa Odins høje Trone, Hlidskjalf. Hinsides Havet ligger Jætternes Verden, der adskilles fra Asernes ved Floden Ifing, som aldrig fryser til. Nærmest over Jorden er Vanernes Verden, og mellem den og Asernes ligger Lysalfernes Verden. Gaa vi ned ad, komme vi først til Svartalfernes Verden, lige under Midgaard, og mellem Svartalfernes Verden og Nifheim have vi Helheim, de dødes Verden, hvor Hel hersker. Did kom man fra de øvre Verdener imod Nord gjennem Jætternes Verden over Floden Gjöll, over hvilken der var en Bro, Gjallarbroen, som var tækket med lysende Guld.

Andet Kapitel.

Asken Ygdrasil er en af de ædleste Forestillinger, noget kosmogonisk System eller nogen Mythologi har at opvise. Det er i Virkeligheden det store Livsens Træ, der strækker sig gjennem hele Verden. Dets Rødder brede sig i alle Verdener, og dets livsvækkende Grene naa igjennem Himlene. Alt faar sit Liv fra det, selv Slangerne, som gnave paa dets Rødder og søge at ødelægge det. Det har tre store Rødder, der naa langt ud hver til sin Side; en af dem er hos Aserne, en anden hos Jætterne paa det Sted, hvor fordem Ginnungagab var, og den tredje staar over Niflheim. Under den sidst nævnte Rod, som stadig gnaves af Slangen Nidhogg og al dens Øgleyngel, er Brønden Hvergelmer. Under den Rod, der strækker sig ind i Jætternes Verden, er Mimers Brønd, i hvilken Visdom og Mandevind ligger gjemt. Mimer hedder han, som raader for den Brønd; han er fuld af Visdom, fordi han hver Morgen drikker af dens Vand. En Gang kom Odin til ham og bad om en Drik af den, men han maatte først sætte sit Øje i Pant. Det hedder herom i den ældre Edda:

Jeg ved, at Odins
Øje fjæles
dybt paa Bunden
af Mimers Brønd,
hver Morgen Mimer
Mjød mon drikke
af Valfaders Pant.
Ved I det end, eller hvad?

Under den Rod af Ygdrasil, som strækker sig hen til Aserne i Himlen, er Urds hellige Brønd. Her sidde Guderne til Doms. Hver Dag ride de did over Bifrøst (Regnbuen), som ogsaa kaldes Asernes Bro. Odin rider paa sin graa, ottefodede Ganger Slejpnir, Hejmdal rider paa Guldring. De andre Heste hedde Glad, Gyller, Gler, Skejdbrimir, Sølvtop, Siner, Gisl, Falhofner og Letfod. Der var, som alt anført, tolv Guder, som havde Krav paa guddommelig Ære, men her er kun nævnet ti Heste; Balders og Thors mangle. Det kommer af, at Balders Hest blev brændt paa Baalet med sin Herre, og hvad Thor angaar, saa maa han gaa. Han kan ikke passere Asabroen, thi hans Tordnen og Lynen vilde ødelægge den; derfor vader han hver Dag, naar han skal til Gudernes Raad, over Floderne Kørmt og Ørmt og de to Kerlauger.

Jætterne kunne ikke komme over Asabroen, thi det røde i den er flammende Ild, og Himlens Vande bruse omkring den. Kunde alle og enhver komme over den, vilde Jætterne gaa op til Himlen ad den Bro, og saa vilde det maaske lykkes dem at lægge Guderne øde.

Ved Urds Brønd sidde tre Møer, der hedde Urd, Verdande og Skuld (Nutid, Fortid og Fremtid). De bestemte alle Menneskers Liv og kaldes Nornerne. De vogte Brønden, som fører Navn efter den første og højeste af dem, Urd. Foruden dem er der andre

Norner, af hvilke nogle ere af himmelsk Oprindelse, medens andre ere af Alfernes og Dværgenes Æt. De Norner, der ere af god Oprindelse, ere selv gode og give god Lykke. De Mennesker, der rammes af Ulykker, maa give onde Norner Skylden. Heraf kommer det, at nogle Mennesker ere lykkelige og rige, medens andre hverken vinde Rigdom eller Ære, og at nogle opnaa en høj Alder, medens andre dø i deres fejreste Ungdom.

Endvidere er at melde om Asken Ygdrasil, at i dens Top sidder en Ørn, som ved meget, og imellem dens Øjne sidder en Høg, som hedder Vedfolner. Et Egern, der hedder Ratatosk, løber op og ned ad Træet og søger at sætte Splid imellem Ørnen og Slangen Nidhøgg. Fire Hjorte springe om imellem dets Grene og æde dets Knopper, de hedde Daain, Dvalin, Duneyr og Durathror. I Brønden hos Nidhøgg er der saa mange Slinger, at intet Menneske kan tælle dem. Det hedder herom i Grimnersmaal:

Ondt maa Asken
Ygdrasil døje
mer, end Mænd vide.
Hjorte bide for oven,
Asken paa Siden raadner.
Nidhøgg den gnaver forneden.

Flere Orme ligge
under Asken,
end nogen Taabe tænker:
Goin og Moin,
Grafvitners Søner,
Graabak og Grafvøllud,
Ofner og Svafner,
tror jeg skal altid
rives om Askens Rødder.

Nornerne ved Urds Brønd tage hver Dag Vand af Brønden og stænke Asken dermed, paa det at dens Grene maa holde sig grønne og ikke visne og raadne. Det Vand er saa helligt, at alt, hvad der kommer i det, bliver saa hvidt som Hviden i et Æg. Vølven kvæder om Ygdrasil:

En Ask ser jeg stande,
Ygdrasil den hedder,
høj den staar,
stænket med Vand.
Deden kommer Dug,
som i Dale falder,
evig den grønnes
over Urds Brønd.

Duggen, der falder fra Asken ned paa Jorden, kalde Menneskene Honningdug, og den leve Bierne af. Endelig er at melde, at i Urds Brønd svømme to Svaner, og fra dem stamme alle andre Svaner. Mangt og meget er saaledes det, der har Lod og Del i Verdenstræet, og hvad der hører til det.

Tredje Kapitel.

Den nordiske Mythologi begynder som alle andre Mythologier med en Kosmogoni, der omhandler mange Spørgsmaal, som det er vanskeligt at svare paa. Den naturlige Kundskabstrang avler Spørgsmaal om alle Tings Oprindelse, og da Tingenes sidste Oprindelse altid er og bliver uforklarlig, søger den videbegjærlige Aand at trænge saa langt ind i Tilværelsens første Former og Livskilder som muligt. Vi følge Træets Udvikling tilbage til Frøet og derfra til Frøets første Spire, men vi formaa alligevel ikke at forklare, hvorledes Egen kan rummes i en forsvindende Del af Agernet. Vi undersøge Plantens første Udvikling med Mikroskopet, men vi lære ikke selve den virkende Naturkraft at kjende, vi se kun dens Virkninger, de Fænomener, den fremkalder. Saaledes gik det ogsaa vore Forfædre, da de søgte at komme paa det rene med, hvorledes det hang sammen med Verdens Oprindelse. De havde den samme Trang til Kundskab, men de vare ikke saa vel forsynede med Midler til at faa denne Kundskabstrang tilfredstillet som vi med vore Mikroskoper, Teleskoper, Instrumenter til Spektralanalyse o. s. v.

Det første, den spekulative Aand lægger an paa, er at løse selve Tilværelsens Problem. Det første Spørgsmaal er: Hvorledes er denne Verden bleven til? Hvad var der i Begyndelsen, eller hvad var der, før der endnu var noget, af hvad der nu er? I den græske Mythologi gaa adskillige af Tilværelsens Former frem af Natten, som synes at indeslutte dem alle. Saaledes er i den nordiske Mythologi det negative det første, en *conditio sine qua non*, Rummet, som vi maa tænke os, før end vi kan tænke os noget i det. Vore Forfædre forestillede sig fra først af kun et gabende Svælg, i hvilket der aldeles intet var. Mærkelig nok sagde de, at den ene Side af dette umaadelige Svælg vendte imod Nord, den anden imod Syd, som om der kunde være Nord og Syd, før Verden var til. Den nordre Side var kold, den søndre varm, og saaledes viser det sig, naar vi se nærmere til, at dette Intet dog var noget, som indesluttede modsatte Kræfter, Kulde og Hede, Sammentræknings- og Udvidelseskraft, men disse Kræfter befandt sig i en fuldstændig Inerti. Saaledes er ogsaa det græske Kaos

*rudis indigestaque moles,
nec quidquam nisi pondus iners, congestaque eodem
non bene junctarum discordia semina rerum.*

Vi kunne ikke forestille os, at et Legeme, der rummer to Kræfter, kan være et *pondus iners*, thi enhver Kraft er uendelig og kan kun være i Hvile, naar den holdes bunden af den Kraft, der er den modsat, og saa er der altsaa i Virkeligheden Spænding og Strid. Den nordiske Opfattelse er fra et filosofisk Synspunkt mere korrekt. Her er de modsatte Kræfter adskilte

ved et Svælg, og da de ikke kunne gennemtrænge det tomme Rum, forblive de i Uvirksomhed.

Som alt anført troede Nordboerne paa en ophøjet og almægtig Gud, der var større end Odin. Denne Gud træder allerede frem ved Verdens Skabelse, thi det er ham, der udsender de varme Vinde fra Muspelheim og giver den smeltede Is og Rim Liv. Han træder senere frem igjen som den retfærdige og mægtige, der skal herske i den gjenfødte Verden sammen med Balder. Han er den sande Alfader.

Da man begyndte at granske over Verdens Oprindelse, maatte det ene Spørgsmaal naturlig fremkalde det andet:

Spørgsmaal: Af hvad skabtes Verden? Svar: Af Jætten Ymer.

Spørgsmaal: Men hvad levede Jætten Ymer af? Svar: Af en Kos Mælk.

Spørgsmaal: Hvad levede Koen af? Svar: Af Salt.

Spørgsmaal: Hvor kom Saltet fra? Svar: Fra Rimen.

Spørgsmaal: Hvor kom Rimen fra? Svar: Fra iskolde Strømme.

Spørgsmaal: Hvor kom Kulden fra? Svar: Fra Niflheim.

Spørgsmaal: Men hvad gav Rimen Liv? Svar: Heden.

Spørgsmaal: Hvor kom Heden fra? Svar: Fra den, som udsendte den.

Længere kunde man ikke komme; man var paa denne Maade naaet frem til den Gud, man ikke turde nævne, alle Tings Ophavsmand og Styrer. Denne ukjendte Gud træder saaledes kun frem før Verdens Skabelse og efter dens Undergang. Han er ikke Ti-

dens, men Evighedens Gud. Han er fra Evighed indtil Evighed.

Den ældre Edda kalder Ymer, Aurgelmer, Thrudgelmers Fader og Berggelmers Bedstefader. Den første Stavelse i hvert af disse tre Ord udtrykker, hvorledes Materien gradvis hærdes fra Aur (løst Ler) til Thrud (fast sammenpakket, haardt Ler) og endelig til Berg (Klippe). Ymer, d. v. s. den første kaotiske Verdensmasse, opstaar ved Foreningen af Frost og Hede. Den døde, kolde Materie faar Liv ved Heden og bliver til en vældig, uformelig Jætte, der først maa slaas ihjel, det vil sige, den raa Materie maatte først slaas i Stykker, før end den kunde omdannes til de forskjellige Former, Naturen senere har antaget. Denne levende Masse, Ymer, avler mange Væsner, der ligne ham selv, frostkolde, fjældhaarde, uformelige Rimthuser og Bjærgriser. I alle disse Skikkelser har det onde endnu Overtaget. De tilhøre alle Kuldens og Mørkets Verden. Det er kun det lavere, det rent fysiske Verdensliv, der rører sig i dem.

Men af den frosne Damp opstod der et bedre Væsen, som ganske vist endnu kun var af dyrisk Natur, Koen Audhumbla, Ymers Amme. Den nærer den kaotiske Verden og fremkalder samtidig — ved at slikke Rimstenene — et højere aandeligt Liv, som udfolder sig igjennem flere Led — Bure, den avlende (Fader) og Bør, den første (Søn), indtil det har vundet Kraft nok til at faa Bugt med den kaotiske Materie — til at fælde Ymer og hans Afkom. Denne sejrige Magt er selve Guddommen, der nu i en Treenigheds Form optræder som skabende Magt, som Aand, Vilje og Hellighed i Brødrene Odin, Vile og Ve. Aanden vækker Liv, Viljen ordner, og Helligheden fjærner det urene

og onde. Det er imidlertid kun ved Verdens Skabelse, at disse tre Brødre fremstilles som virkende i Fællig. Vile og Ve omtales ikke mere. De gaa op i den alt omfattende, alt gennemtrængende Verdensaand Odin, der er Verdenskraften, den almægtige Gud.

Denne Forestilling om en Treenighed kommer frem to Gange til i den nordiske Mythologi. I Gylfaginning i den yngre Edda ser Ganglere tre Højsæder, det ene højere end det andet, og i hvert af dem sidder der en Mand. Da han spørger, hvad de Mænd hedder, svarer hans Fører: »Den, der sidder i det laveste Højsæde, er en Konge, og han hedder Haar (den høje); den anden hedder Jafnhaar (lige saa høj), men den, der sidder i det højeste Højsæde, hedder Thríde (den tredje)«. Dernæst fremtræder Guddommen som en Treenighed ved Menneskets Skabelse. De tre Guder Odin, Høner og Loder skabte det første Menneskepar, idet hver af dem giver det en Gave, der svarer til hans eget Væsen. Odin (ønd, Aanden) giver det Aand, det aandelige Liv; han er selv Verdensaanden, som Menneskeaaanden er en Afspejling af. Høner (Lysen) oplyser Sjælen med Forstanden, og Loder (Ilden, Tysk *lodern*, at lue) giver det varme Blod og den blussende Lød samt de ildfulde Sanser. Det er aabenbart, at Odins Brødre ved disse Lejligheder simpelt hen er Udstraalinger af hans Væsen, de udgaa fra ham og repræsentere blot forskellige Sider af den samme Guddomsmagt. Loder er rimeligvis den samme Person, som den, der senere fremtræder som en selvstændig Guddom under Navnet Loke. Medens han er forenet med Odin, gennemtrænger han Ask og Embla, d. v. s. Menneskene, med en rolig, mild og usynlig Flamme; senere, da han optræder under Navn af Loke, er han bleven til Jordens

fortærende Ild. Loder skaber og udvikler Liv; Loke fordærver og ødelægger Livet.

Ved Skabelsen adskilles Materiens Elementer. Ymers Legeme udstykses, det organiske Liv begynder. Men de kaotiske Magter ere ikke tilintetgjorte, om de end ere besejrede; en Jætte slipper med sin Kvinde bort i en Ark, og fra dem nedstammer et nyt Jættekuld. Overalt i Naturen viser der sig forstyrrende og ødelæggende Kræfter, og disse opfattes som Udslag af Jætternes Fjendskab imod Aserne og af deres Stræben efter at ødelægge de gode Magters Værk. Jætterne er bleven nødte til at fly til Jotunheim, til Udgaard, Ødemarken langt borte hinsides Havet, men de se dog stadig deres Snit til at slippe ind i Menneskenes Verden, Midgaard, hvor de bo i de barske Fjælde, i Isbræerne, i de gølge Ødemarker, kort sagt overalt, hvor der er vildt og øde. Det er deres Virksomhed, vi mærke i de hærjende Vinde, der opstaa, naar Hræsvelg, Jætteørnen i Nord, ryster sine Vinger i Vinterkulden med dens Sne og Is, kort sagt i alle de Naturkræfter, der vendte sig fiendtlig imod Livet. Gudernes Guldalder, da

Aserne mødtes
paa Idasletten.
af Guld var alt,
hvad Guderne aatte,
med Guldtavl leged
de glad i gaarde,
indtil trende
Thursmøer kom.

repræsenterer den gyldne Barndomsalder, Menneskehedens Barndomstid. Gudernes Liv paa dets forskellige Udviklingstrin ligner Menneskets Liv. Barndoms-

tiden er uskyldig og lykkelig, Manddomstiden bringer Sorger og Bekymringer. Guderne vare lykkelige og legte med Guldtafl paa Idasletten, saa længe deres Udvikling endnu ikke havde taget nogen bestemt Retning udad, men denne Sorgfrihedens Tid var forbi, da de gav sig til at skabe Dværge og Mennesker og derved fik en hel Verden fuld af Sorger og Bekymringer at sørge for og værne om — ganske som Barnets Guldalder er forbi, naar det træder ind i Livet, og som Menneskehedens Guldalder er forbi, naar den træder ind i det ordnede Samfund med alle dets mange Forviklinger og Bryderier. Guderne legede med gyldne Brikker. Det rene Guld er et Symbol paa Uskyldigheden. De gyldne Brikker bleve borte, men de findes igjen i Græsset, naar Jorden er gjenfødt. Det fremgaar klart af det alt anførte, at de tre Thursekvinder, der gjorde Ende paa Guldalderen, maa være Nornerne, den alt beherskende Skæbne, der udvikler Barnet til Mand. Det følger ikke heraf, at disse Kvinder vare onde Væsener, thi Guderne selv stammede jo fra Jætterne; de bragte heller ikke i og for sig det onde ind i Verden, men de anviste Guderne en Vej, som de ikke kunde afvige fra, og umiddelbart efter, at Thursemerne ere komne, maa Guderne skabe Menneskene, hvis Skæbne de samme Norner senere havde at afgjøre.

Guderne skabte egentlig ikke Dværgene, men bestemte blot, at de skulde have menneskelig Skikkelse og Forstand.

Menneskene skabtes af Træer — Ask og Alm. Der er noget ejendommeligt tiltalende ved denne Forestilling, som unægtelig er ædlere end den, vi træffe hos adskillige andre Folk, og efter hvilke Menneskene ere skabte af Jord eller Sten. Det er naturligere og

smukkere at forestille sig Menneskene dannede af Træer, som, idet de voxe fra Jorden op imod Himlen, røbe en ubevidst Higen op imod det guddommelige, end som Grækerne at lade Menneskene blive til af det kolde Ler og de haarde Stene. Vi tilstaa, at den nordiske Mythe tager sig ud, som om den kunde være græsk, og den græske, som om den var nordisk, men det lader sig dog maaske nok forklare, at det er, som det er. Grækeren med hans Sans for Plastik betragtede Mennesket som en Billedstøtte, der i Reglen formedes af Ler eller Sten, men som Kunstens Guddomsgnist gav Liv. Nordboerne kjendte ingen Ting til de bildende Kunster og maatte derfor gaa til Naturen i Steden for til Kunsten for at faa deres Symboler. Den Maade, hvorpaa Odin indblæser Træerne Liv og Aande, minder os meget stærkt om den mossaiske Fortælling. Det er interessant at studere de forskjellige mythologiske Theorier i Henseende til Menneskets Oprindelse. Thibetanerne have en Theori, som utvivlsomt maa være af Interesse for Tilhængerne af Darwins Lære. I Thibet holdt de tre Guder Raad om, hvorledes Landet skulde befolkes. Den første af dem holdt en Tale, i hvilken han paaviste, at Menneskeslægtens Forplantning ikke kunde sikres, med mindre en af dem forvandlede sig til en Abe. Den sidste af de tre Guder gjorde dette, og Gudinden Kadroma lod sig overtale til at forvandle sig til en Hunabe. Planen lykkedes, og de har efterladt sig et talrigt Afkom.

Der omtales i Mythologien forskjellige Arter af Væsener. Livet er en Strid imellem disse Væsener, thi Aanden søger paa alle Punkter at gjennemtrænge og beherske Naturen, men den støder ogsaa alle Vegne paa Modstand. Aserne herske over Himmel og Jord

og forene sig med Vanerne, Havguddommene. Jætterne kæmpe med Aser og Vaner. Alferne høre efter deres Væsen nærmest til Aserne, medens Dværgeene ere nær mere beslægtede med Jætterne, skjønt de tjene Aserne. Den mest afgjørende Kamp staar altsaa imellem Aser og Jætter.

Jætternes aandelige og fysiske Karakter ligger klart for Dagen i Mytherne. De udgjøre en Slægt for sig selv, delt i forskjellige Grupper, men med en fælles Konge eller Hersker. Deres Legemer ere af overmenneskelig Størrelse, og de have mange Hænder og Hoveder. Stærkodder havde sex Arme, Hymer havde mange Hoveder, og de vare haarde som Sten. Hrungrners Pande var haardere end nogen Kjedel. Jættekvinderne ere enten frygtelig stygge eller henrivende dejlige. Som Mørkets Børn holdt Jætterne mest af at være ude om Natten. Paa Landjorden og i Havet bo de i store Huler, i Klipper og i Fjælde. Deres Natur er nøje knyttet til Stene og Klipper. Da Brynhild kjørte til Hel og paa Vejen kom til et Sted, hvor der boede en Jættekvinde, sagde Jættekvinden:

Ej skal Kvinde
saa kjækt du age
gjennem mine
stensatte Gaarde.

Jætternes Vaaben vare, som Mytherne i det følgende ville vise, Stene og Klippestykker; de havde Køller og Skjolde af Sten. Hrungrners Vaaben var Flintestene. Jætterne have ogsaa Husdyr. Jætten Thrym sad, da Loke kom til ham, paa en Høj og flettede Guldbaand til sine Hunde og glattede sine Hestes Manker. Han havde guldhornede Køer og kulsorte Øxne. De have fuldt op af Guld og Gods.

Jætten er gammel, stærk og kraftig, meget vidende og vis, men ogsaa grum, stolt og brovtende. Jættekvinden er voldsom, lidenskabelig og fræk. I deres dovne Ro ere Jætterne godmodige; de kunne være glade som Børn, men man skal tage sig i Agt for at tirre dem.

Jætterne repræsenterer de vilde, ødelæggende katolske Naturkræfter. De milde og gode Guder kunne kue og beherske dem paa to Maader: de kunne dræbe dem og anvende deres jordiske Levninger til at fremme Jordens Frugtbarhed med, eller de kunne forene sig med dem, med andre Ord ægte dem. De optræde i en stor Mængde Myther, som ikke behøve yderligere Forklaring, naar vi have dannet os en korrekt Forestilling om Jætternes Væsen i Almindelighed. Odin dræber Søkmimer, Havets ødelæggende Malstrøm; Thor knuser Hrugner, det golve Fjæld. Odin ægter Gunlød, Njord ægter Skade, Frej ægter Gerd o. s. v.

Da Asalæren fortrængtes af Kristendommen, efterlod den sig et talrigt Afkom af Alfer, Trolde (Dværge), Nisser, Nøkker, Havfruer o. s. v., som endnu leve i Skandinavernes Erindring og Traditioner. De kunne siges at tilhøre deres Æventyrdigtning og have for saa vidt intet med Mythologien at gjøre, men vi maa dog dvæle lidt ved dem, da de give et Indblik i Nordens rige mythiske Folkedigtning.

For Alfernes Vedkommende vedbliver den oprindelige Forskjel imellem Lysalfer og Svartalfer at bestaa. Lysalferne eller de gode Alfer bo i Luften, danse i Græsset eller sidde imellem Træernes Løv. Svartalferne eller de onde Alfer opfattes som underjordiske, der jævnlig paaføre Menneskene Sygdom eller anden Fortræd, som sjælden andre end kloge Mænd og Køner, af hvilke der findes en hel Del rundt om i de

skandinaviske Lande, kunne afhjælpe. Man holder for, at Alferne have deres Konger, og at de fejre deres Bryllupper og holde deres Gilder ganske paa samme Maade, som Folk oppe paa Jorden. Der er en interessant Mellemlasse af dem, som Folketraditionen kalder Højfolk, og som bo i Huler og smaa Høje. Naar de vise sig, fremtræde de i en smuk menneskelig Skikkelse. Almuen synes at tillægge dem en dyb Tung-sindighed, som om de rugede over et halvt udslukt Haab om Frelse. Deres skønne Sang kan undertiden i Sommernætterne høres fra deres Høje, naar man staar stille og lytter eller, som det hedder i Folkeviserne, lægger sit Hoved til Elverhøj; men man maa ikke være saa grusom at tilintetgjøre deres Haab om Frelse, thi saa afløses den skønne Sang af Graad og Klage. Nordmændene kalde for det meste Alferne Huldre eller Huldrefolk og deres Sang Huldreslaat. Den er i Moll og har en mørk og tung-sindig Klang. Norske Spillemand spille den undertiden, og man mener, at de have lært sig den ved at lytte til de underjordiske Spil og Sang imellem Fjældene. Der er ogsaa en Melodi, som kaldes Huldrekongens Vise, som adskillige dygtige Spillemand kan, men som de aldrig tør spille, thi saa snart de begynde paa den, ere baade gamle og unge, ja selv livløse Gjenstande nødte til at danse, og Spillemanden kan ikke holde op, med mindre han kan spille Melodien baglængs, eller der kommer en bag paa ham og skærer Strængene paa hans Fele over. Man mener, at Ole Bull og Thor-gejr Audunson har lært at spille paa Fele af Højfolkene. Om de smaa underjordiske Alfer, der tros at bo under Menneskenes Huse, hedder det, at de ere ondskabsfulde og oplagte til Løjer, og at de efterligne

alt, hvad Menneskene tage sig for. De have Ord for at sætte stor Pris paa Renlighed i og ved Huset og for at belønne de Tjenestefolk, der holde sig rene og pæne.

Dværgene ere blevne til Trolde. De anses ikke i Almindelighed for at være ondskabsfulde. De holde til i Højene, i Fjælde, stundum en enkelt Familie paa ét Sted, stundum flere Familjer sammen. De spille en meget stor Rolle i Folkesagnene. Man holder for, at de maa være umaadelig rige, thi naar ved festlige Lejligheder deres Høje hæve sig og staa paa røde Pæle, hænder det undertiden, at Folk, som komme der forbi, se dem slæbe paa store Kasser fulde af Penge og lukke Laagene paa dem op og i. Deres Boliger ere meget pragtfulde indvendig, smykkede med Guld og Krystal. De ere tjenstvillige og gode Naboer, som frejdd bede Folk om Tjenester og villig gjøre dem Tjenester igjen, og i det hele taget pleje venskabeligt Samkvem med Menneskene. De have imidlertid en kjedelig Tilbøjelighed, de ere slemme til at stjæle, ikke blot Madvarer, men ogsaa Kvinder og Børn. Støj holde Troidene slet ikke af, rimeligvis fordi de ikke have glemt de Tider, da Thor plejede at kaste sin Hammer efter dem, hvori altsaa ligger en Antydning af, at de stamme ned fra Jætterne. De fleste af dem have derfor maattet fortrække, da man hang Klokker i Kirketaarnene.

Nissen er Tyskernes Kobold og Skotternes Brownie. Han synes at være af Dværgeslægt, for saa vidt som han ligner Dværgene i Udseende og ligesom de har fuldt op af Penge og ikke holder af Støj og Ustyr. Han er paa Størrelse som et aarsgammelt Barn, men hans Ansigt er som en gammel Mands. Han gaar

for det meste i graa Klæder med en rød, spids Hue paa Hovedet, men Mikkelsdag har han en rund Hat paa ligesom den, Bønderne gaa med. Der er ingen rigtig Trivsel ved en Bondegaard, naar der ikke er en Nisse i den, og vel er det for Karle og Piger, om de staa sig godt med ham; saa kunne de gaa i Seng og give deres Arbejde en god Dag, thi om Morgen, naar Pigerne staa op, er der fejet i Køkkenet og hentet Vand, og naar Karlene komme ned i Stalden, ere Hestene striglede og have faaet deres Foder, som Nissen maaske oven i Kjøbet har hentet i Naboens Lade. Men enhver Uorden straffer han.

Nøkken er Flodaanden. Han fremstilles undertiden som en smuk lille Dreng, der sidder i Sommernatten paa Vandfladen med en rød Hue paa Hovedet og gyldne Lokker, undertiden som en smuk ung Mand oventil, men som en Hest nedentil; han fremstilles ogsaa som en gammel Mand, der sidder paa Klipperne og vrider Vandet ud af sit lange Skjæg. Nøkken er meget stræng imod alle Piger, som af Stolthed ikke gjengjælde sin Bejlers Kjærlighed, men gaar han selv hen og forelsker sig i en Pige, er han den belevneste og opmærksomste Bejler af Verden. Nøkken er ogsaa meget musikalsk; han sidder paa Vandet og spiller paa sin Guldharpe, hvis Toner gjøre Indtryk paa hele Naturen. Vil nogen lære at spille af ham, maa han forære ham et sort Lam og give ham Løfte om Opstandelse og Forløsning.

Strømkarlen, som i Norge kaldes Grim eller Fossegrim, er et musikalsk Væsen ligesom Nøkken. Den, der har lært af ham, kan spille med saadant Mesterskab, at hans Spil faar Træerne til at danse og Fosserne til at standse.

Havmanden skildres som smuk af Skikkelse med grønt eller sort Haar og Skjæg. Han bor enten paa Havsens Bund eller i Klipperne ved Bredden og betragtes nærmest som et godt og menneskekjærligt Væsen.

Havfruen fremstilles i Folketraditionen snart som god, snart som ond og falsk. Smuk at se til er hun. Fiskerne se hende undertiden i det klare Sommersolskin, naar der hænger en let Taage over Havet; saa sidder hun paa Havets Overflade og kæmmer sit lange gyldne Haar med en Guldkam, eller hun driver sit snehvide Kvæg op paa Strandbredderne eller paa smaa Øer for at lade det græsse der. Til andre Tider kommer hun som en smuk Pige rystende af Nattekulden til Fiskernes Baal i Haab om paa den Maade at kunne forlokke dem til Elskov. Naar man ser hende, varsler det Storm og Uheld med Fangsten. Naar Folk drukner, og man ikke kan finde deres Lig, tror man, at Havfruerne have taget dem til sig.

Almuen i Norden holder i Almindelighed for, at alle disse forskjellige Væsener i sin Tid vare indviklede i en Kamp med højere Magter, og at de ere fordømte til at blive til Dommedag paa de Steder, de have faaet anviste. Dværgene fik Klipperne, Alferne Lunderne, Højfolkene Huler og Høje, Havmanden, Havfruen og Nøkken fik Havet, Søerne og Floderne, og Fossegrimen Fosserne. Baade de katholske og protestantiske Præster have søgt at vække Menigmands Uvilje imod disse Væsener, men forgjæves. De leve endnu, og Sagn og Æventyr mylre af deres sære Skikkelser, der kan afgive mageløse Æmner for Malere og Billedhuggere, ligesom disse hemmelighedsfulde Sagn egne sig udmærket til at benyttes i vor episke og dramatiske Poesi. Vi forlade nu dette Omraade,

der som sagt falder uden for den egentlige Mythologi, som vi atter vende os til.

Ygdrasil er en i høj Grad storslaaet og fuldendt Mythe. Det er et Symbol, som samler alle Mythologiens Elementer i et poetisk System. Træet er et Symbol paa det hele Universum og strækker sine Grene og Rødder ud over dette. Dets Rødder gnaves af Slangar, og Hjorte bide af dets Grene, men det udødelige Træ staar alligevel kraftigt og trives igjennem Tiderne. Hele Nordboernes Livserfaring er her fremstillet i et Billede, som ingen anden Mythologi kan opvise Mage til hverken i Henseende til Skjønhed eller Dybsindighed. Thomas Carlyle siger: •Jeg elsker ogsaa deres (Nordboernes) Fremstilling af Ygdrasil; alt Liv symboliserer de som et Træ. Ygdrasil, Verdenstræet, har sine Rødder dybt nede i Hels eller Dødens Rige; dets Stamme naar op til Himlen, og dets Grene brede sig over hele Verden. Det er Livsens Træ. Ved Foden af det, i Dødens Rige, sidde tre Norner — Fortid, Nutid og Fremtid —, der vande dets Rødder med Vand fra den hellige Brønd. Dets Grene med deres Knopper og Blade — Tildragelser, Lidelser, Bedrifter og Katastrofer — brede sig over alle Lande og igjennem alle Tider. Dets Grene er hele Folkeslags Historie, dets Blades Susen er Gjenlyd af Menneskeslægtenes Historie fra Arilds Tid til den Dag i Dag. De menneskelige Lidenskaber suse igjennem dets Krone, eller den røres af en Storm, som om alle Gunders Røster lød igjennem den. Det er Ygdrasil, Livsens Træ. Det er Fortid, Nutid og Fremtid, hvad der er gjort, hvad der gøres, hvad der vil blive gjort, en uendelig Konjugation af Verbet at gøre. Naar jeg betænker, hvorledes der foregaar et uendeligt Kredsløb

---

i Menneskeheden, hvorledes det ene er uopløselig knyttet til det andet, hvorledes det Ord, jeg nu ud-siger, er laant ikke blot fra Ulfilas og Mæsogotisk, men fra alle Mennesker, siden det første Menneske begyndte at tale, synes det mig, at ingen Lignelse er saa sand som den, dette Træ udtrykker.«

Navnet Ygdrasil udledes af Odins Navn Ygg (den dybe Tænker) og drasill (den, som bærer Hesten). Ygdrasil betegner altsaa den, som bærer Gud, hvilket finder sit bogstavelige Udtryk i Mythen om, at Odin hang ni Nætter i dette Træ, før han opfandt Runerne. Det hedder i den ældre Edda:

Jeg ved, at jeg hang
i det høje Træ
i Nætter samfulde ni,
saaret af Spyd,
til Sejrfader viet,
viet selv til mig selv,
oppe i Træet,
hvorom ingen ved,
af hvad Rod det er rundet.

Alt i Naturen har Del i dette Verdenstræ, fra Ørnen i Toppen nedad igjennem alle Dyrelivets Trin; Høgen i Luftens lavere Lag, Egernet, som travlt hopper om mellem Grenene, Hjortene ved Kilden, Slangerne under Jorden.

Det ejendommelige ved denne Mythe er, at den er saa omfattende. Hvor tager et stort Træ sig ikke prægtigt ud! Dets vidt spredte Grene, dets mosgroede Stamme, dets høje Krone og dybe Rødder minde os om Tidens Uendelighed. Det har set Tidsaldre glide hen, før vi blev fødte. Om Aftenen, naar vort Dagværk er endt, lægge vi os i dets brede Skygge og

tænke paa den Hvile, der venter os, naar alle vore Bekymringer ere til Ende. Dets Blade rasle i Vinden, de tale til os, om hvad der gaar for sig oven over denne af Sorger hjemsøgte Jord. Men Træet er ikke hele Symbolet. Det staar i Forbindelse med de store Vand, med den klare Kilde og med de brusende Floder, der rinde i Jordens Indre. Medens Træets rolige Fasthed og Vindens ensformige Susen igjennem dets Løv indbyde Sjælen til Hvile, minder den rastløse Virksomhed hos de forskjellige Dyr, der æde af dets Rødder og Grene, os om den aldrig hvilende og aldrig trættede Natur. Træet sukker og stønner under sin Byrde, Dyrene fare om i og omkring det, hver Dyreart har sin Plads og sin Bestemmelse: Ørnen svæver paa sine brede Vinger over dets Top, Slangen snor sin slimede Krop i Dybet, Svanen svømmer i Kilden, og medens alle Dyrearterne ere ivrig optagne, falder Duggen og forfrisker og svaler Jordan og Menneskets Hjærte. Og ikke nok med det. Der er en, som har plantet Træet, og der er mange, som vaage over det og pleje det; højere Væsener skjærme det. Guder og Mennesker, alt, hvad der har Liv og Bevidsthed, har sit Hjem i dette Træ og sin Gjerning at gjøre. Nørnerne forfriske det stadig med Vand fra Urds Brønd, Alferne svæve omkring det, Hejmdal spænder sin træfarvede Bue under det, Balders Glans skinner paa det, Mimer løfter sit Hoved i det fjærne, og den blege Hel vogter Skyggerne af de Mennesker, der ere farne heden og dragne igjennem de ni Verdener over Gjallarbroen til deres sidste Opholdssted. Billedet er saa storslaaet, at der skal en uendelig Sjæl til for at fatte det; ingen Pensel kan male det, ingen Pen gjengive det. Intet i det er stille, alt er Liv og Bevægelse.

Det er den hele Verden, og det kan kun fattes af Menneskeaanden, af Digterens Sjæl, og symboliseres ved det levende Sprogs ustandselige Strøm. Det er ikke et Æmne for Maleren eller Billedhuggeren, men for Digteren. Ygdrasil er den gotiske Stammes Kundskabens Træ. Det er Symbolet paa en stor Folkestamme, der oprindeligt er oprunden fra én og samme Rod, men senere delt i mange Grene, Nordboer, Englændere, Amerikanere o. s. v. Det har tre Rødder, og Erfaring har lært Goterne, at der i Virkeligheden kun gives tre Slags Mennesker i Verden: nogle, som energisk arbejde for ædle og evige Formaal, og de have deres Rod i Asaheim; nogle, der arbejde lige saa energisk, men for onde og timelige Formaal, og de have deres Rod i Jotunheim; og endelig nogle, som kun have faaet Sløvhed og Afmagt til Lod, og de have deres Rod i Nifheim hos Døds gudinden Hel, i Hvergelmer, hvor Slangen Nidhug med hele dens Øgleyngel gnaver paa deres Liv. Saaledes er Ygdrasil et Spejlbillede af den gotiske Stamme, og ville vore Digtere granske denne storslaaede Mythe, ville de opdage, at den selv i Virkeligheden har sin Rod i Urds Brønd, og at der af den kan oprinde en Ygdrasil i Digtningens Verden, der vil brede sine Grene ud over denne til Glæde for alle Jordens Folk.

Under den Rod af Ygdrasil, der strækker sig ned til Jotunheim, er der en Kilde, som efter sin Vogter kaldes Mimers Brønd, i hvilken der er Visdom og Mandevid gjemt. Navnet Mimer betyder den vidende. Jætterne, som vare ældre end Aserne, skuede dybere i Fortidens Mørke end de. De havde været Vidner til Gudernes Fødsel og Verdens Begyndelse, og de forudsaa dens Undergang. For at faa noget at vide

om begge disse Tildragelser maatte Guderne ty til dem, en Tanke, som kommer stærkest frem i Vøluspá, det første Kvad i den ældre Edda, hvor en Vølv eller Sandsigerske fra Jotunheim stiger op fra Dybet og afslører Guders og Menneskers Fortid og Fremtid. Det er denne Visdom, Mimer gjemmer i sin Brønd. Odin selv maa have den. Om Natten, naar Solen er gaaet ned bag Jordens Grænser, gaar han til Jotunheim. Odin trænger ind i Dybets Hemmeligheder, men han maa sætte sit Øje i Pant for den Drik, han faar fra Kundskabens Kilde. Men i Morgenrødens Glans, naar Solen atter stiger op fra Jotunheim, drikker Mimer af sit gyldne Horn den skære Mjød, der flyder over Odins Pant. Himlen og den lavere Verden meddele hinanden gjensidig deres Visdom.

Nornerne vaage over Mennesket hele Livet igjennem. De spinde hans Skæbnetraad ved hans Fødsel og afstikke de Grænser, inden for hvilke hans Liv skal bevæge sig. Deres Kjendelser ere urokkelige, Guderne selv maa bøje sig for dem, de ere indskrænkede af Tiden, de ere fødte og maa dø. Urd og Verdande, Fortid og Nutid, fremstilles som udspændende en Væv fra Øst til Vest, fra Livets straalende Opgang til dets glødende Nedgang, og Skuld, Fremtiden, sønderriver Væven. Der en dyb Plan i Tilværelsen; en inderlig Forening af Aand og Materie. Der gives ikke noget, der ligner Uafhængighed i Liv og Handling. Enderne af de Traade, hvoraf vort Liv er vævet, ligge dybt skjulte i Begyndelsens Afgrund. Selvbevidsthed er kun en Abstraktion. Det selvbevidste Individ er kun et Blad, som bilder sig ind at være noget, men som i Virkeligheden kun er en Knop, der udfolder sig og falder ned fra Verdenstræet. Selvmodsigelsen

imellem absolut Nødvendighed og fri Vilje var for vore hedenske Forfædre en uløst Gaade og forvirrer endnu den Dag i Dag mange af vore dybeste Tænkere. Saalunde, siger den ældre Edda, kom Nornerne for at bestemme Helge Hundingsbanes Skæbne:

Aarle i Tiden,
da Ørnene skreg,
hellige Vande randt
fra Himmelfjælde,
da blev Helge,
den hustore,
født af Borghild
i Braalund.

Natten faldt paa,
Nornerne kom,
Ædlingens Skæbne
skulde de raade.
Boldest Høvding
de bød ham vorde,
og tykkes den første
blandt Fyrster paa Jord.

Skæbnens Traade
de tvunde med Kraft,
medens i Braalund
Forge brødes;
gyldne Traade
de tvunde med Liste,
fæsted dem midt
under Maanens Sal.

Fra Øst til Vest
de Væven spændte,
lagde under Fyrsten
alt Land der imellem.

Men imod Nord
svang Neres Søster
en Ende, som hun
bød evig holde.

Efter Nordboens Tro opholdtes Mennesket og alt omkring ham af en guddommelig Magt. Nornerne fastsatte som den urokkelige Skæbnes Gudinder Menneskets Livsbane, som ikke engang Guderne kunde ændre. Han havde sin Frihed til at handle, som han vilde, men Følgerne af hans Handlinger vare forud bestemte.

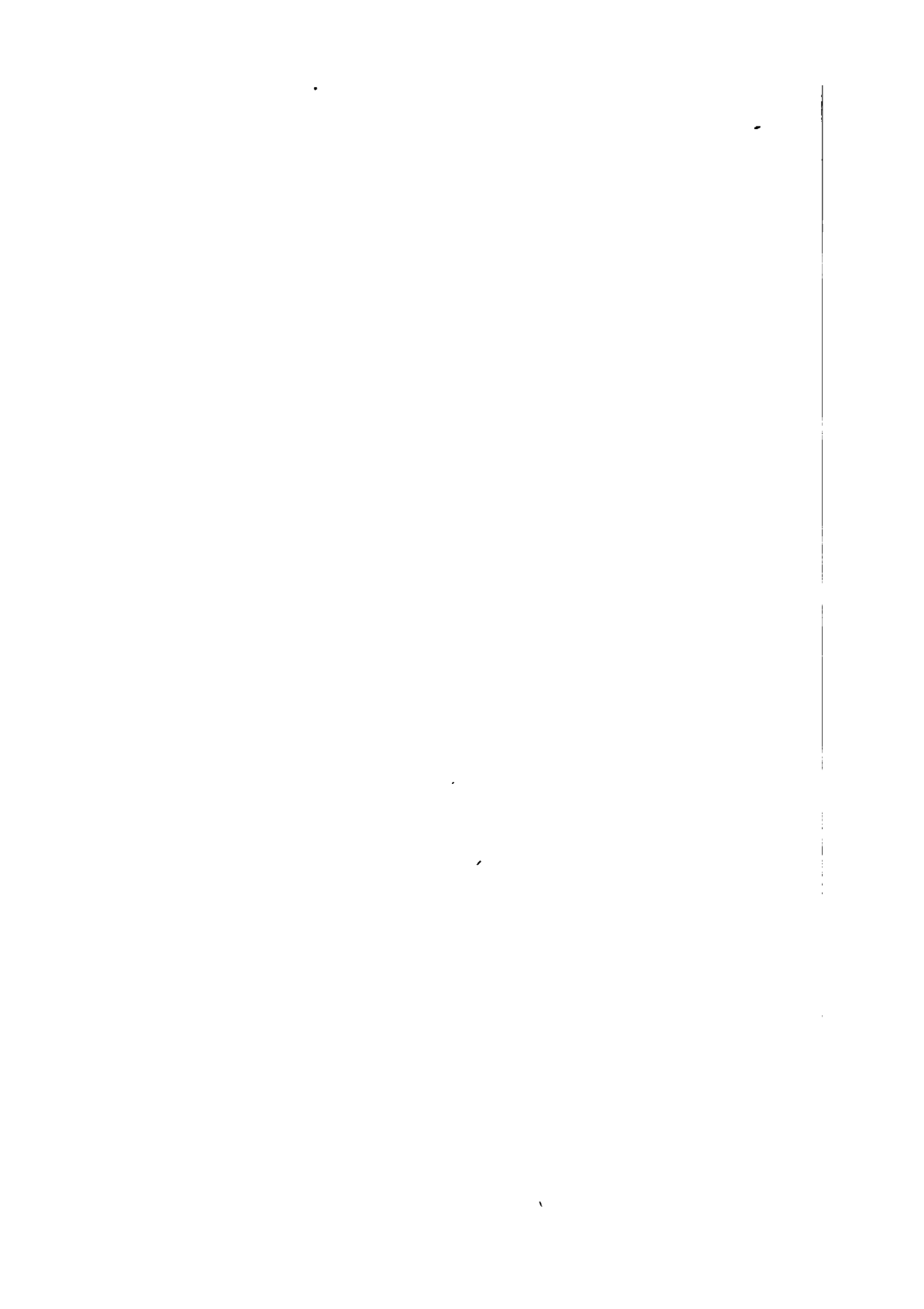

Nordens Mythologi.

Anden Del.

Gudernes Liv og Bedrifter.

Første Kapitel.

Den første og ældste af Aserne er Odin. Hans Navn afledes af Verbet *vaða* (Impf. óð) at gaa. Han er Verdens alt gennemtrængende Aand og frembringer Liv og Aand. Han skaber ikke Verden, men han ordner og styrer den. Sammen med Vile og Ve danner han Himmel og Jord af Ymers Lig; sammen med Hæner og Lodur danner han den første Mand og Kvinde og giver dem Liv og Aand. Alle Foretagender i Fred og Krig udgaa fra ham. Han er Krigens Op-havsmand og Digtekunstens Opfinder. Al Kundskab stammer fra ham, og han er Runernes Opfinder. Som Livets Aand gennemtrænger han hele den levende og livløse Natur, det hele Universum, han er uafslædig paa Vandring. Han styrer alt, og ihvorvel de andre Guddomme ogsaa ere mægtige, tjene og adlyde de alle ham, som Børn tjene og adlyde deres Fader. Han yder Guder og Mennesker mangan Gunst. Som det hedder i den ældre Edda, i Kvadet om Hyndla :

Freja.

Vaagn op, Mø,
vaagn, Veninde,
Søster Hyndla,
som bor i Hulen.

Mulmet ligger
mørkt over Jord,
sammen vi ville
til Valhal ride.

Bede vi Hærfader
huld os være,
Vennerne giver
han Guld og Gods;
Hermod gav han
Hjælm og Brynje,
og Sigmund skjænkede han
hvasse Sværd.

Somme faa Guld
og somme Sejr,
somme Veltalenhed
somme Visdom.
Vikinger Vind
og Skjaldene Varme,
mangen Kæmpe
Mod og Manddom.

Særlig Heltene ere stadig Gjenstand for hans Omhu. Han vejleder og beskytter den tapre Helt hele Livet igjennem, han vaager over hans Fødsel og hele hans Udvikling, giver ham underfulde Vaaben og lærer ham ny Kunstgreb til Brug i Krigen, hjælper ham, naar der fer Nød paa Færde, staar ved hans Side i Kampen og tager Kraften af Fiendens Spyd; og naar Krigeren saa omsider bliver gammel, sørger han for, at han ikke dør Straadød, men falder i hæderlig Kamp. Endelig holder han ogsaa sin Haand over Samfundsordningen og paavirker Menneskenes Sind. Han hævner Mord, værner om Edens Hellighed, dæmper Had og forjager Sorg og Bekymring.

Odin kaldes Alfader, fordi han er alle Guders

Fader, og Valfader, de faldnes Fader, fordi han kaarer alle dem, der falde i Kamp, til sine Sønner. Til Opholdssted for dem har han beredt Valhal og Vingolf, hvor de kaldes Ejnherjer. I Asgaard har Odin tolv Navne, men i den yngre Edda opregnes der ni og fyrretyve, og føje vi til dem alle dem, Digterne have nævnet ham med, naar Tallet op til hen ved to Hundrede. Grunden til, at han har alle disse mange Navne, er, efter den yngre Eddas Udsagn, den store Forskjel imellem Sprogene, thi de forskjellige Folk vare nødte til at oversætte hans Navn hvert paa sit Sprog, for at kunne tilbede og paakalde ham. Nogle af hans Navne hidrøre imidlertid fra Æventyr, han har oplevet paa sine Rejser, og som der meldes om i gamle Historier. Ingen kan regnes for en vis Mand, som ikke kan gjøre Rede for disse Odins Oplevelser.

At se til er Odin en gammel, høj, enøjet Mand med langt Skjæg, bredekygget Hat, sribet, mangelarvet Kappe og et Spyd i Haanden. Om Armen har han Ringen Drøpner, paa hans Skuldre sidde to Ravne, ved hans Fødder ligge to Ulve, og over hans Hoved ruller en vældig Vogn. Han sidder paa en høj Trone og ser ud over Alverden, eller han rider igjennem Luften paa sin Hest Slejpner. Der er et dybt grublende Udtryk i hans Ansigt. I Vølsungesaga skildres Odin, som følger: Kong Vølsung havde redet til Gilde. Der var blussende Baal hele Hallen igjennem, og midt i den stod der et stort Træ, hvis grønne og fagre Løv skyggede over Taget — man kommer uvilkaarlig til at mindes Ygdrasil. Kong Vølsung havde anbragt det der, og det kaldtes Odins Træ. Da Gjæsterne nu sad i Hallen om Baalene ved Aftens Tide, traadte en Mand ind, som de ikke kjendte. Han havde en broget

Kappe paa, hans Fødder vare bare, hans Benklæder vare af Lærred, og en bredskygget Hat hang ned over hans Ansigt. Han var meget høj, saa' gammel ud og var enøjjet. I Haanden havde han et Sværd. Han gik hen til Træet og stødte sit Sværd i det med saadan Kraft, at det gik i til Hjaltet. Ingen havde Mod til at hilse paa denne Mand. Omsider sagde han: »Den, der trækker dette Sværd ud af Træet, skal have det som en Gave fra mig, og det skal han sande, at bedre Sværd har han aldrig svunget.« Derpaa gik den gamle Mand atter ud af Hallen, og ingen vidste, hvem han var, eller hvorhen han gik. Nu prøvede alle paa at trække Sværdet ud, men ingen kunde rokke det, før end Vølsungs Søn Sigmund kom, for ham syntes det at sidde ganske løst. Længere fremme i Sagaen fortælles der om, hvorlunde Sigmund var bleven Konge, og hvorlunde han, da han allerede var til Aars, paaførte Kong Lynge Krig. Nornerne beskyttede ham, saa at han ikke kunde saares. I et Slag, han holdt med Kong Lynge, kom der en Mand hen til Sigmund med en blaa Kappe og en sid Hat paa. Han var enøjjet og havde et Spyd i Haanden. Denne Mand svang sit Spyd imod Sigmund, og Sigmunds Sværd brast, Lykken var vegen fra ham, og han faldt. Den samme Saga fortæller senere, hvorlunde Sigmunds Søn Sigurd sejlede imod Hundings Sønner paa et stort Drageskib. Der brød en Storm løs, men Sigurd bød, at Sejlene ikke skulde tages ned, selv om Stormen sprængte dem, snarere skulde de hejse dem højere. Da de kom forbi en Klippepynt, stod der en Mand og raabte ud til Skibene; han spurgte, hvem der var Flaadens og Mændenes Høvding. De svarede, at det var Sigurd Sigmundssøn, den tapreste af alle unge

Mænd. »Ham ere alle enige om at give et godt Lov«, sagde Manden; »tag Sejlene ind og lad mig komme om Bord.« De spurgte, hvad han hed. Han svarede: »Hnikar kaldte de mig, da jeg glædede Ravnene, men I kan kalde mig den gamle fra Bjærget eller Feng eller Fjølner, men lad mig komme om Bord.« De lagde til og tog ham om Bord. Da lagde Stormen sig, og de sejlede, til de kom til Hundings Sønner, da forsvandt Fjølner (Odin). I den samme Saga kommer han ogsaa til Sigurd som en gammel Mand med langt, flagrende Skjæg og lærer ham, hvorledes han skal bære sig ad med at fælde Fafner.

Odins side Hat er et Symbol paa Himmelhvælingen, og hans Kappe er den blaa Luft. begge Dele betegne Beskyttelse.

Odins Ravne, Hugin (Tanke) og Munin (Erindring), have vi allerede omtalt. De sidde paa hans Skuldre og hviske ham i Øret, hvad de se og høre. Han sender dem ud ved Dagry, at de skulle flyve igjennem Verden, og henad Aften vende de tilbage. Det er derfor, Odin véd saa meget, og det er derfor, han kaldes Ravneguden. Smukkest taler Odin om sine Ravne i Grimnersmaal, hvor det hedder:

Hugin og Munin
flyve hver Morgen
ud over Verden vide;
jeg ængstes for Hugin,
at han ej finder hjem,
mer dog for Munin jeg frygter.

I Odins Ravnesang flyver Hugin ud for at gennemforske Himlene. Odins Aand er den flyvende Ravn, han er den aandelige Verdens Hersker.

Odin har to Ulve, Gere og Freke (den graadige og den griske). Odin giver disse to Ulve den Mad, der sættes paa Bordet for ham, thi selv trænger han ikke til noget. Vin er for ham baade Mad og Drikke. Det hedder i Grimnersmaal:

Gere og Freke
fodrer den kampvante
herlige Hærens Fader,
tñi kun af Vin
lever den vaabensmykte
Odin allen Stund.

At møde en Ulv er et godt Varsel. Odin, der leger med sine Ulve, vilde være et udmærket Æmne for en Billedhugger.

Odin havde en Ring, ved Navn Drøpner. Historien om den findes i Skáldskaparmál i den yngre Edda og lyder saalunde:

Loke Løves Søn havde en Gang af Ondskab klip-
pet alt Haaret af Sif. Da Thor fik det at vide, tog han Loke og vilde have knust hvert Ben i ham, hvis Loke ikke havde svoret at faa Svartalferne til at lave Sif et Guldhaar, der skulde yoxe som andet Haar. Saa fór Loke til Dværgene Ivaldes Sønner, og de lavede Haaret til Sif og Frejs Skib Skibladner og Odins Spyd Gungner. Saa væddede Loke om sit Hoved med Dværgen Brok, at hans Broder ikke var Mand for at lave tre saa gode Klenodier som disse. Da de kom ind i Smedjen, lagde Sindre et Svineskind i Essen og bad Brok om at trække Bælgen og ikke holde op, før end han tog ud af Essen, hvad han havde lagt i den. Lidt efter satte en Bremse sig paa Broks Haand og stak, men han blev ved at trække

Bælgen, til Sindre tog ud af Essen, hvad han havde lavet, og det var en Galt med gyldne Børster. Saa lagde han noget Guld i Essen og bad ham atter trække Bælgen og ikke holde op, før end han kom tilbage, og saa gik han bort. Da satte Bremsen sig paa Broks Hals og stak meget værre end før, men han holdt ud, til Sindre kom igjen og tog den Ring ud af Essen, som hedder Drøpner. Derpaa lagde han Jærn i Essen og bød ham atter trække Bælgen, og slap han Bælgen, var det spildt Arbejde, sagde han. Saa satte Bremsen sig imellem hans Øjne og stak i Brynene, og da Blodet randt ham ned i Øjnene, saa at han ikke kunde se, tog han op til dem, medens Bælgen var nede, og jog Bremsen bort, men da Sindre kom, sagde han, at det ikke var langt fra, at det, der var i Essen, var blevet ødelagt. Det, han tog ud af Essen, var en Hammer, og han gav nu sin Broder Brok de tre Klenodier, han havde lavet, og bød ham fare med dem til Asgaard og indløse Væddemaalet. Men da han og Loke kom med Klenodierne, satte Aserne sig i deres Dommersæder, og den Kjendelse, Odin, Thor og Frej fældede, skulde staa ved Magt. Da gav Loke Odin Spydet Gungner, Thor Haaret, som Sif skulde have, og Frej Skibladner, og han gjorde Rede for alle Klenodiernes Egenskaber og sagde, at Spydet aldrig forfejlede sit Maal, at Haaret groede fast, saa snart det kom paa Sifs Hoved, og at Skibladner altid havde Medbør, saa snart Sejlene bleve hejsede, hvor hen Rejsen end gjaldt, og derhos at han kunde folde det sammen som et Klæde og gemme det i en Pung, om han vilde. Saa kom Brok frem med sine Klenodier. Han gav Odin Ringen og sagde, at af den vilde der hver Nat dryppe otte Ringe lige saa tunge som den.

Frej gav han Galten og sagde, at den kunde løbe gennem Luft og Vand stærkere end nogen Hest baade Nat og Dag, og aldrig var det saa mørkt, at der ikke vilde staa saadan Glans af dens Børster, at det blev som højlys Dag, hvor den fo'r frem. Thor gav han Hammeren og sagde, at med den kunde han slaa, hvad det skulde være, den vilde aldrig slaa fejl, og kastede han den, skulde han alligevel aldrig miste den, for den fløj aldrig saa langt, at den ikke af sig selv kom tilbage til ham, og derhos havde den det Fortrin, at den kunde blive saa lille, at han kunde have den paa Brystet, men den Fejl havde den, at Skaftet var temmelig kort. Aserne dømte da, at Hammeren var det bedste af alle Klenodier og det bedste Værn imod Rimthurserne, saa Dværgen havde vundet Væddemaallet, sagde de. Loke tilbød nu at give Løsepenge for sit Hoved, men det vilde Dværgen ikke høre Tale om. »Saa tag mig da«, sagde Loke; men da Dværgen vilde tage ham, var han langt borte, thi Loke havde Sko, som bar ham gennem Luft og Vand. Saa bad Dværgen Thor om at tage ham, og det gjorde Thor, og nu vilde Dværgen hugge Hovedet af Loke. »Hovedet er dit«, sagde Loke, »men ikke Halsen.«*) Da tog Dværgen Traad og Kniv og vilde stikke Huller i Lokes Læber og sy Munden sammen paa ham, men Kniven bed ikke. »Nu var det godt, om jeg havde min Broders Syl«, sagde han, og aldrig saa snart havde han sagt det, før han havde Sylen, og saa syede han Munden sammen paa Loke.

---

*) Jfr. Shakespeares »Kjøbmanden i Venedig«:

. . . . ej mindste Draabe Blod;
husk, Dommen lyder blot paa Kjød.

Ringen Drøpner er Symbol paa Frugtbarhed. Odin lagde den paa Balders Baal, og den blev brændt med Balder (Sommeren). Da Balder sendte Ringen tilbage til Odin, sendte hans Hustru Nanna, Blomstergudinden, Frigg, Odins Hustru et Linklæde som Symbol paa Vegetationens og Frugtbarhedens Tilbagekomst. Balder sender Ringen tilbage som et Minde om den fagre Tid, da han og hans Fader (Odin) virkede sammen, og minder derved alts Fader om, at han maa vedblive at velsigne Jorden og gjøre den frugtbar. Men ikke nok hermed; Ringen er ogsaa Symbol paa Aandens Frugtbarhed, paa Digterens Skaberkraft, paa Udviklingen fra Tanke til Tanke, paa den vidunderlige Maade, hvorpaa Tankerne kjæde sig sammen. Ringene faldt fra Drøpner, som Draabe falder fra Draabe. Tankerne blive ikke hængende fast hos den, i hvis Sjæl de ere opstaaede, naar de først ere fødte, føre de et selvstændigt Liv, og naar Tanken eller Forestillingen først er vakt, falder den ikke i Søvn igjen, men vedbliver at voxe og udvikle sig fra Menneske til Menneske, fra Slægt til Slægt, stadig affødende ny Forestillinger, til den er bleven til et helt System af Ideer. Hvis vi, som vore Forfædre utvivlsomt gjorde, opfatte denne Ring som et Symbol paa den historiske Forbindelse mellem Tider og Begivenheder, som Ringen, af hvilken der stadig drypper flere, der kjæde sig sammen Led for Led under Tidernes Gang, hvilken skjøn Kjæde er der saa ikke bleven dannet fra Tidernes Morgen til nu!

Odin havde et Spyd ved Navn Gungner. Navnet betegner en voldsom Rysten eller Skjælven, det var et Spyd, der gennemrystede den, det ramte. Som ovenfor anført blev det smeddet af Ivaldes Sønner og

skjænket Odin af Loke. Odin iler til Kamppladsen med Guldhjælm, i skinnende Rustning og med sit Spyd Gungner. Der hentydes jævnlig til dette Spyd i de halvmythiske Sagaer, hvor Spyd ses flyve hen over Fjendernes Hoveder, saa at de gribes af panisk Skræk og tabe Slaget. Spyd vise sig undertiden som Tegn paa Himlen, varslende om forestaaende Krig. Spydet er Symbol paa Odins Kraft og Styrke. Naar Odins Spyd kastedes over nogen, udpegede Odin ham dermed som en, der skulde høre ham til. Odin saa rede sig selv med Spyd og viede sig derved til Himlen. Naar Odin lægger Spydet i Krigerens Hænder, betyder det, at han vækker og vejleder hans Mod. For saa vidt som Odin er Digtekunstens og Veltalenhedens Gud, er Spydet Gungner den hvasse, stikkende Satire, der kan give sig Udtryk i Digtekunst og Veltalenhed.

Odins Hest Slejpnir var den ypperste af alle Heste. Der var ristet Runer paa dens Tænder. Følgende Mythe fortælles om dens Fødsel. Da Guderne byggede deres Borge og allerede havde fuldendt Valhal og Midgaard, kom der en Bygmester til dem og tilbød dem paa tre Vintre at bygge dem saa fast en Borg, at de kunde være fuldkommen trygge for Rimthursernes og Bjærgisernes Angreb, selv om de slap inden for Midgaard, men i Løn krævede han Freja samt Sol og Maane. Efter lang Raadslagning gik Guderne ind paa hans Vilkaar med det Forbehold, at han skulde gjøre hele Arbejdet alene uden at tage Hjælp af nogen, og at han skulde gjøre det færdigt paa én Vinter; var det ikke fuldt færdigt den første Sommerdag, havde han forbrudt den aftalte Byggeløn. Da Bygmesteren hørte disse Vilkaar, sagde han, at

han vilde have Lov til at bruge sin Hest Svadilfare, og det gik Guderne efter Lokes Raad ind paa. Han tog altsaa fat paa Arbejdet den første Vinterdag, og om Natten lod han sin Hest trække Sten til Bygningen. Guderne bleve saare overraskede over Stenenes umaadelige Størrelse, og de skjønnede grandt, at Hesten gjorde dobbelt saa meget af det møjsommelige Arbejde som dens Herre. Der var imidlertid Vidner paa den Overenskomst, der var bleven sluttet imellem dem, og den var bleven stadfæstet med højtidelige Eder, thi uden saadanne Forholdsregler vilde en Jætte ikke have følt sig tryk imellem Guderne, især naar Thor vendte hjem fra det Tog, han var ude paa.

Da Vinteren lakkede imod Enden, var Borgen langt fremskreden, og Murene vare saa høje og tykke, at den var helt uindtagelig. Da der kun var tre Dage igjen, manglede der ikke andet end Porten. Saa gik Guderne til deres Dommersæder og holdt Raad; de spurgte hverandre, hvem af dem der dog kunde have raadet til at give Freja bort til Jotunheim eller til at gjøre Himlen mørk ved at give Jætten Lov til at tage Sol og Maane. De vare alle enige om, at ingen andre end Loke Løvøs Søn, der var Ophavsmand til saa meget ondt, kunde have givet saa ondt et Raad, og at han skulde lide den forsmædeligste Død, hvis han ikke udpønsede et eller andet Middel til at hindre Bygmesteren i at fuldføre sit Arbejde og faa den aftalte Løn. De greb strax Loke, som i sin Angst lovede og svor paa, at han, hvad det saa end skulde koste, nok skulde mage det saa, at Jætten skulde gaa glip af sin Løn. Samme Nat, da Bygmesteren gik med Svadilfare efter Byggesten, kom en Hoppe pludselig løbende ud af en Skov og begyndte

at vrinske. Svadilfare lod sig lokke, rev sig løs og rendte ind i Skoven efter Hoppen, saa at Jætten var nødt til at lade Arbejdet ligge for at løbe efter sin Hest, og paa den Maade gik Natten, saa at da Dagen gryede, var det sædvanlige Arbejde ikke gjort. Da Manden saa', at han ingen anden Udvej havde til at faa Arbejdet færdigt, paatog han sig sin Jætteskikkelse, og nu saa' Guderne grandt, at det virkelig var en Bjærgrise, de havde haft imellem sig. Saa brød de sig ikke længere om deres Eder, men kaldte paa Thor, der strax kom løbende for at hjælpe dem; han svang sin Hammer Mjølner, som Dværgene havde smeddet, og lønnede Bygmesteren for hans Arbejde, ikke ved at give ham Sol og Maane, ikke engang ved at lade ham slippe hjem til Jotunheim, thi med det første Slag knuste han Jættens Hjærneskal, og derpaa kastede han ham ned i Niflheim. Men Loke havde baaret sig saadan ad med Svadilfare, at han kort efter fødte et Føl med otte Ben. Saalunde blev Slejpnir til, som er den ypperste af alle Heste. Guderne brød deres Eder, og med Hensyn hertil hedder det i den ældre Edda:

Til Dommersæderne ginge
Guderne alle,
Raad de holdt,
de hellige Aser,
om hvo der med Svig
havde svangret Luften
og givet Ods Mø
til Jættens Æt.

Vingthor slog til
i vældig Vrede.
naar sligt han spørger,
ej spag han sidder;

der brødes Løfter,
Tro og Love,
hellige Eder
ingen ænsed.

I Hervørs Saga fremsættes følgende Gaade: Hvem er de to, der ride til Thinge — de have tre Øjne, ti Ben og én Hale. Svaret lyder: det er Odin, der rider paa Slejpner; han har ét Øje, og Hesten har to, Hesten har otte Ben og Odin to, Hesten har en Hale, og Odin har ingen.

Odins Hest Slejpner er Symbol paa Himlens Vind, der blæser fra otte Hjørner. I Skaane og Bleking var det i gamle Dage Skik at lade et Neg ligge paa Marken til Odins Hest for at holde den fra at træde Kornet ned. Onsdag har sit Navn efter Odin (Odinsdag), og paa den Dag var Slejpner mest tilbøjelig til at gjæste Folks Marker. Men i en højere Forstand er Slejpner en Pegasus. Pegasus fløj fra Jorden til Gudernes Boliger; Slejpner kommer fra Himlen, fører Helten uskadt igjennem Livets Farer og hæver Digteren, der tror paa Aanden, op til sit himmelske Hjem. Grundtvig kalder Slejpner Digtersjælens Ganger; det vil sige den oldnordiske eller islandske Digters med hans otteliniede Strofe. Den mest poetiske Fortolkning af Mytherne er altid den sandeste.

Der kunde skrives et helt Kapitel om Odins Vandringer, hans Besøg hos Jætter og Mennesker, hans Deltagelse i Slag o. s. v., men da disse Fortællinger ere meget omfangsrige og for en stor Del forekomme i de halvmythiske Sagaer, i hvilke det er vanskeligt at udskille de mythiske Elementer fra de hi-

storiske, ville vi her indskrænke os til nogle enkelte Bemærkninger om dette Æmne. I alle hans Vandring-er se vi ham selvfølgelig som Universets alt gjennem-trængende Aand, de have den samme symbolske Be-tydning som hans Hest Slejpnir, som Ravnene Hugin og Munin o. s. v. Han stiger ned til Havsens Bund for at hente Visdom, han stiger ned paa Jorden for at prøve Menneskenes Sind. I den ældre Edda handle Vafthrudnersmaal, Grimnersmaal og Vegtamskviða om Odins Rejser. I Vafthrudnersmaal gjæster Odin Jæt-ten Vafthrudner for at prøve hans Kløgt. De fore-lægge hinanden gjensidig Spørgsmaal vedrørende Kos-mogonien i den nordiske Gudelære, og Indsatsen i denne Vædekamp i Vid og Visdom er Hovedet. Jæt-ten taber. Odin kalder sig Gangraad, men paa det sidste Spørgsmaal, han gjør, kjender Jætten ham, og han bliver slagen med Rædsel:

Odin.

Meget jeg fo'r,
meget jeg fristed,
meget jeg Magterne prøved;
hvad hviskede Odin
sin Søn i Øret,
før han blev baaren paa Baalet?

Vafthrudner.

Ingen ved,
hvad i Tidens Ophav
du sagde din Søn i Øret;
med Dødsens Mund
mælte jeg nys
om salige Guders Skæbne.
Med Odin selv
Ord jeg skifted —
du er evig visest af alle.

Jætten ved, at han maa dø, fordi han har vovet sig i Kamp med Odin. Aanden overvinder den legemlige Natur. Da Jætten gjenkjender Odin, synker han sammen i Erkjendelse af sin egen lave Natur og maa dø. Ingen Slyngel kan se en brav Mand i Øjnene. — I Grimnersmaal kalder Odin sig Grimner og kommer til sin Fostersøn Gejrrød for at prøve ham. Gejrrød piner ham og sætter ham imellem to Baal, og saa begynder Kvadet, i hvilket Odin forherliger sig selv og Gudernes Magt, ynker sin faldne Fostersøn og til sidst aabenbarer, hvem han er, og vier Gejrrød til Døden for hans Mangel paa Gjæstfrihed. Saalunde ender Odin sin Tiltale til Gejrrød i Grimnersmaal:

Rusende er du,
og stor din Rus,
den megen Mjød har dig daaret;
meget du misted,
da du misted min Hjælp.
alle Ejnerhers og Odins Gunst.

Meget jeg sagde dig,
lidt kun du mindes,
vild dine Venner dig føre.
Min Vens Sværd
ser jeg ligge
dryppende, dypet i Blod.

Sværdbidt Val
vandrer til Ygg,
ledet er nu dit Liv;
dine Diser dig svigte,
Odin du ser.
kom mig nær, om du kan.

Nu hedder jeg Odin,
Ygg hed jeg nys,
Thund tilforn jeg kaldtes,
Vak og Skilfing,
Vavud og Hroptatyr,
Gaut og Jalk iblandt Guder,
Ofner og Svafner,
til visse de ere
alle vordne til ét med mig.

I Kvadet om Vegtam drager Odin til Hel og vækker Vølven for at faa sin Søn Balders Skæbne at vide. Han henter ogsaa Raad fra Oceanets yderste Kilder og lytter til Røsten fra Dybet. Nogle Myther melde om, hvorlunde Odin satte sit Øje i Pant hos Mimer, andre om, hvorlunde han taler med Mimers Hoved.

Efter at den yngre Edda har fortalt, at Mimers Brønd ligger under den af Ygdrasils Rødder, der strækker sig ned i Jotunheim, tilføjer den, at der er Vid og Visdom gjemt i den, og at Odin en Dag kom til Mimer og bad om en Drik Vand af hans Brønd. Han fik den, men maatte sætte sit ene Øje i Pant for den. Til denne Mythe hentydes der i følgende Sted i Völuspá,

Hejd hun hed,
hvor til Huse hun kom,
den fremvise Vølge,
Ulve hun tæmmed.
Sejd hun øved,
sejded, hvor hun kunde,
altid var hun yndet
af onde Kvinder.

Ene sad hun ude,
da den ældgamle kom,
den vældige As,
og i Øjet saa' hende.
Hvad vil du vide,
hvi vil du friste mig?
alt ved jeg, Odin,
selv hvor dit Øje du fjæled.

Jeg ved, at Odins
Øje fjæles
i Mimers klare
Kildes Dyb.
Hver Morgen Mimer
Mjøden drikker
af Valfaders Pant.
Ved I det nu eller hvad?

Denne Mythe anførte vi allerede i Forbindelse med Ygdrasil, men den gjentages her af Hensyn til det Lys, den kaster over Odin, ligesom den jo ogsaa stiller den vise Mimer i et klarere Lys.

For den Tales Vedkommende, som Odin fører med Mimers Hoved, have vi følgende Sted i Sangen om Sigdrifa.

Paa Bjærget han stod
med Brimes Egge
og Hjælm han paa Hovedet havde;
da mælte Mims Hoved
de første fremvise Ord
og sagde sande Stave.

Og i Völuspá hedder det, da Ragnarok nærmer sig:

Mimers Sønner lege,
lydt til Kampen
kalder det gamle
Gjallarhorn.

Højt blæse Hejmdal,
Hornet staar i Sky,
Odin mæler
med Mimers Hoved.

Odins Øje er Solen. Mimers Brønd er Verdenshavets yderste Kilder. I dem sænker Solen, Odins Øje, sig hver Aften for at udforske Dybets Hemmeligheder, og hver Morgen drikker Mimer den gyldne Mjød (Morgenrøden). Naar den gryende Dag kaster Purpurskjær over Havet, forvandles Mimers hvide Væld til gylden Mjød; da er det, at Mimer, Visdomsvældets Vogter, af sit gyldne Horn drikker den klare Mjød, der flyder over Odins Pant. Men Navnet Mimer betegner Erindring (Angelsaxisk *meomor*), og da det er vitterligt, at vore Forfædre omfattede Fortidens Minder med dyb Ærbødighed, og at de faldne Helte, der nød Saligheden i Valhal hos Odin, svælgede i Mindet om de Bedrifter, de havde øvet paa Jorden, bør vi tilføje, at vi i Mimer have en Personifikation af Erindringen. Vor Aand (Odin, *óðr*) sænker sig ned i Fortidens Dyb (Erindringen, Havet, Mimers Væld) og bringer med op derfra gyldne Tanker, der er udviklede af den Kundskab, den har hentet fra Dybet under Fortidens Histories og Erfarings Hav. Hvilket umaadeligt Verdenshav er ikke vor Slægts Historie og Erfaring!

Hlidskjalf er Odins Trone. Hvad der berettes om den, er meget lidt. Den yngre Edda taler om et stateligt Hus, der tilhører Odin og kaldes Valaskjalf; det var bygget af Guderne, tækket med det skære Sølv, og i det stod det Højsæde, der kaldtes Hlidskjalf. Naar Odin sidder i det, kan han se ud over den hele Verden. Men han ikke blot ser, han hører ogsaa.

Odin lytted
i Hlidskjalf

hedder det i Odins Ravnesang. I Grimnersmaal fortælles der, hvorlunde Odin og hans Hustru Frigg sad paa Hlidskjalf og saa' ud over hele Verden, og i Kvadet om Skirners Rejse meldes der om, hvorlunde Frej, Njords Søn, en Dag havde sat sig paa Hlidskjalf og derfra set den fagre Jættekvinde Gerd. Ligesom Odin hver Morgen sender sine Ravne ud, synes det at være hans første Tanke, som en god Fader, at se ud over den Verden, han har skabt, for at forvisse sig om, hvordan hans Børn have det, og om de ikke i nogen Maade trænge til hans Hjælp og Beskyttelse. Hlidskjalf maa ikke forvexles med Valhal, som vi senere komme til at omtale; det ligger i Gladshejm, hvor Odin sad med sine udkaarne Helte og drak Vin, men Valaskjalf ligger uden for Gladshejm, og paa dets højeste Tinde, oven over Himlens højeste Buer er Odins Trone Hlidskjalf.

Vi have nu givet en Skildring af den mythiske Odin, saaledes som denne Gudeskikkelse tegnede sig for vore Forfædre paa Grundlag af bestemte Naturfænomener, og vi have antydnet de ethiske eller antropomorphistiske Elementer, hver enkelt Mythe indeholder. Vi skulle derefter omhandle Odins Hustruer, deres Turner, hans Sønner o. s. v. Men inden vi gaa over hertil, ville vi først i Omrids give en Skildring af den historiske Odin, saaledes som han fremstilles af Snorre i den yngre Edda og Heimskringla, af Saxo Grammaticus og andre.

Snorre giver en Skildring af den historiske eller

anthropomorphistiske. Odin i Fortalen til det Afsnit i den yngre Edda, der kaldes Gylfaginning (Gylfes Øjenforblindelse), og han giver en Fremstilling af ham og hans Bedrifter i Heimskringla. Det frembyder stor Interesse at sammenligne disse to Fremstillinger indbyrdes og med de romerske Traditioner om Æneas. I Fortalen til Gylfaginning hedder det:

I Begyndelsen skabte den almægtige Gud Him-
melen og Jorden og alt, hvad til dem hører, og sidst
skabte han de to Mennesker, fra hvem Jordens Slæg-
ter nedstamme, Adam og Eva, og de formerede sig,
og deres Afkom spredtes over hele Jorden. Men alt
som Tiden led, blev der Forskjel paa Menneskene,
somme vare gode og rettroende, men mange flere vare
de, som vendte sig til denne Verdens Lyster og Be-
gjærligheder og ikke agtede paa Guds Bud. Derfor
druknede Gud Verden i Syndfloden og med den alt,
som levende var, undtagen hvad der var i Arken med
Noah. Efter Syndfloden levede der otte Mennesker,
som bebyggede Verden, og fra dem stamme Slægterne.
Men det gik som før, at de formerede sig, og Ver-
den opfyldtes, da var næsten alle griske paa Gods og
Ære, og ingen vilde lyde Gud, og saa vidt gik det, at
ingen vilde nævne Gud, og hvem skulde saa fortælle
deres Sønner om Guds store og gode Egenskaber?
Det kom da saa vidt, at Guds Navn blev glemt,
og der fandtes ikke det Menneske i Verden, som vidste
Rede paa sin Skaber. Men lige fuldt skjænkede Gud
dem jordiske Gaver, Gods og Lykke, og han skjænkede
dem ogsaa Visdom, saa at de havde Forstand paa alle
jordiske Ting og paa alle de Ting, der ere at se i
Luften og paa Jorden. Saa tænkte de paa og undrede
sig over, hvoraf det kunde komme, at Jorden og Dy-

rene og Fuglene i visse Maader havde ens Natur, men dog i mangt og meget vare forskellige. Det var én Ting, hvori alt lignede hinanden, at Jorden var udgravet i høje Fjældtinder, og der sprang Vand op, og man havde ikke nødig at grave længere der for at komme til Vandet end i de dybe Dale, og paa samme Vis er det ogsaa med Dyrene og Fuglene, at der er lige langt til Blodet i Hovedet og paa Fødderne. En anden Ting var det, at hvert Aar voxer der Græs og Blomster op af Jorden, og samme Aar visner det alt sammen 'igjen og falder af, og saaledes ogsaa med Dyrene og Fuglene, at der voxer Haar og Fjer ud paa dem, og hvert Aar falde de af igjen. En tredje Ting var, at naar man graver i Jorden, da voxer der Græs i den Muld, som kommer øverst; det tyktes dem, at Klipper og Sten vare ligesom Ben og Tænder hos Dyrene, og deraf sluttede de, at Jorden maatte være levende, og de vidste, at den var umaadelig gammel og saare stærk. Den gav alt, hvad levende var, Næring, og tog alt, hvad som døde, til sig. Derfor gav de den Navn og udledte deres Æt fra den. De hørte ogsaa af deres gamle Frænder, at i mange Hundrede Aar havde Himmellegemernes Gang været forskjellig, somme havde længre Baner end andre, og heraf sluttede de, at der maatte være en, som styrede Himmellegerne og stillede deres Baner efter sin Vilje, og at han maatte være stærk og mægtig, og saa skjønnede de, at naar han raadede for Hovedelementerne, maatte han ogsaa have været til før end Himmellegerne, og det indsaa de, at naar han raader for Himmellegemernes Gang, maa han ogsaa raade for Solens Skin og for Himlens Dug og for Jordens Grøde, som følger dermed, og ligesaa for Luftens Vinde og Stormene paa Havet. De vidste

ikke, hvor hans Rige var, men de troede, at han raadede for alt paa Jorden og i Luften, for Himlen og Himmellegerne, for Havet og for Vind og Vejr, og for bedre at kunne fortælle om ham og fæste ham i Mindet, gæve de ham deres egne Navne, og deres Tro har ændret sig paa mange Maader, alt efter som Folkene skiltes og Tungemaalene delte sig. — Paa sine gamle Dage skiftede Noah Jorden imellem sine Sønner; Kam fik den vestre Del, Jafet den nordre og Sem den søndre. Paa den Tid, da disse Mænds Sønner levede i Verden, tog Begjærligheden efter Gods og Ære stærkt til, efterdi de kjendte mange Kunster, som ikke før havde været opfundne, og hver gjorde sig til af sine Idrætter. Og saa vidt gik de i deres Hovmod, at Afrikanerne, som stammede fra Kam, hærjede i den Del af Verden, som deres Frænder Sems Ætmænd havde inde, og da de havde overvundet dem, tyktes det dem, at Verden ikke var stor nok, og paa den Slette, som hedder Sennar, byggede de af Tegl og Sten et Taarn, som det var deres Agt skulde naa helt op til Himlen. Og da dette Taarn var blevet saa højt, at det ragede op over Luften, og de vare lige opsatte paa at bygge videre, da skjønnede Gud, at der ikke var andet for end at slaa deres Hovmod ned. Men Gud, som er almægtig og i et Øjeblik kunde have lagt deres Værk øde og knust dem selv til Støv, fandt for godt hellere at gjøre deres Forsæt til intet og faa dem til at erkjende deres Ringhed paa den Maade, at han magede det saa, at de ikke længere forstode hinandens Tale. Da han havde gjort det, vidste den ene ikke, hvad den anden bød, og den ene rev ned, hvad den anden byggede op, til de kom op at slaas indbyrdes, og saaledes tilintetgjordes hele deres Forsæt med

Taarnbygningen i Opløbet. Formanden for dem hed Zoroastres; han lo, før end han græd, da han kom til Verden; men Hovedmestrene vare syvti og to i Tallet, og saa mange Tungemaal have siden udbredt sig i Verden, efterhaanden som Kæmperne siden skiftede Landene imellem sig, og Folkeslagenes Antal øgedes. Paa det selv samme Sted blev der bygget en saare navnkundig Borg, og den fik Navn efter Taarnet og blev kaldet Babylon. Og da Tungemaalenes Forvirring havde fundet Sted, da øgedes Antallet af Navne paa Mennesker og andre Ting, og Zoroastres havde mange Navne, og skjønt han indsaa, at hans Overmod havde faaet et Knæk ved Taarnbygningen, arbejdede han sig dog frem til verdslig Ære og Anseelse og lod sig gjøre til Konge over mange Folkefærd af de Assyrer. Han indførte den Vildfarelse med Afgudsbilleder, og lod Folk blote til sig, og de kaldte ham Baal, det er ham, vi kalde Bel, og mange andre Navne havde han. Men efterhaanden, som Navnene bleve flere og flere, gik Sandheden tabt, og hver Mand blotede til sin Mester, til Dyr eller Fugle, til Luften og Himmellegerne og til forskellige jordiske Ting, indtil denne Vildfarelse bredte sig over hele Verden, og saa grundig tabte de Rede paa Sandheden, at ingen vidste Besked om sin Skaber undtagen de, som talte det hebraiske Tungemaal, som var det Maal, alle talte, før de begyndte at bygge Taarnet. Men de Legems fortrin, de havde faaet, beholdt de, og de dømte om alle Ting med en jordisk Forstand, fordi der ikke var givet dem Forstand paa det aandelige. De mente, at alle Ting vare dannede af et eller andet Stof. — Jorden var delt i tre Dele; den ene gik søndenfra vester paa og op til Middelhavet, den kaldtes Afrika, og den

søndre Del af den er hed og brændt af Solen; den anden Verdensdel fra vest og nord paa op til Havet kaldes Evropa eller Enea; den nordre Del af den er kold, saa at der ikke voxer Græs, og ingen kan bo der; den Verdensdel, der strækker sig fra nord øster paa og helt ned til Syd, kaldes Asia; dér er alt fagert og fint, og der er fuldt op af Jordens Afgrøde. af Guld og af Ædelstene, og ligesom Jorden der er fagrere og bedre end anden Steds, saaledes var ogsaa Menneskene der bedst udstyrede med alle Gaver, med Visdom og Styrke, Fagerhed og alskens Vidskab. — Nær Midten af Verden var det Hus og Herberge bygget, som der er gaaet størst Ry af paa Jorden; det hed Troja, og det laa i det Land, som vi kalde Tyrkland. Det var bygget meget større end andre Steder og i mange Maader indrettet med større Kunst med stor Bekostning og med Anvendelse af de Midler, der vare for Haanden. Der var tolv Kongedømmer og én Overkonge, og under hvert Kongedømme herte mange Lydlande; der var tolv Hovedtungemaal i den Borg. Høvdingerne der have overgaaet alle Mennesker i Verden i alle Manddomsidrætter, derom have alle kyndige Mænd, som have meldt om dem, været enige, og derfor udlede alle de ypperste Mænd i den nordlige Del af Verden deres Æt fra dem og regne alle dem, der have været Høvdinger i den Stad, blandt Guderne, og særlig sætte de Priamus i Odins Sted, hvilket heller ikke er at undres over, eftersom Priamus stammede fra Saturn, som Folk i den nordlige Del af Verden længe troede var Gud selv. — Denne Saturnus voxede op paa den Ø i Grækenlandshavet, som hedder Kreta. Han var større og stærkere og fagrere end andre Mænd, og som han overgik andre Mennesker i Hen-

seende til andre Naturens Gaver, saaledes ogsaa i Henseende til Visdom; han opfandt ogsaa mange Kunster, som ikke havde været kjendte før, og han var saa stor en Spaamand, at han kunde forudsige alt, hvad der endnu ikke var sket. Han fandt ogsaa den Rødsten i Jorden, som han smeltede Guld af, og det gjorde ham hurtig rig. Han forudsagde ogsaa, hvorledes det vilde gaa med Jordens Grøde og mange andre skjulte Ting, og derfor og for mange andre Aarsagers Skyld tog de ham til Høvding der paa Øen. Og da han havde staaet for Styret en stakket Stund, var der fuldt op af alle Jordens Frembringelser; der var heller ingen andre Penge i Omløb end Guldpenge, saa mange var der af dem, og selv om der var Misvæxt i andre Lande, kom der aldrig Uaar paa Kreta, saa Folk anden Steds kunde hente alt, hvad de trængte til, derfra. Og derfor og formedelst mange andre hemmelige Kræfter, han var i Besiddelse af, troede de, at han var Gud, og saaledes opstod der en lignende Vildfarelse blandt Kretamændene og Macedonierne som den, Assyrerne og Kaldæerne vare faldne i med Hensyn til Zoroaster. Og da Saturnus mærkede, hvor megen Hjælp Folk mente at have af ham, gav han sig ud for at være Gud og sagde, at han var Himlens og Jordens Herre og raadede for alt, hvad der var i og paa den. — En Gang sejlede han til Grækenland, fordi der var en Kongedatter, han havde faaet Hu til. Han fik sin Vilje med hende paa den Vis, at en Dag, da hun var ude med sine Terner, paatog han sig en Tyrs Skikkelse og lagde sig i Skoven, hvor hun gik, og saa fager var han, at hvert Haar var som Guld. Og da Kongedatteren saa ham, klappede hun ham paa Mulen, og da sprang han op

og kastede Tyrehammen, tog hende i sine Arme og bar hende ned til sit Skib og førte hende til Kreta. Men da hans Hustru Juno opdagede dette, omskabte han Kongedatteren til en Kvie og sendte hende øster paa og satte en Træl ved Navn Argulus til at passe hende. Der var hun i tolv Maaneder, før han gav hende hendes gamle Skikkelse igjen. Mange andre saadanne og endnu sælsommere Ting gjorde han. Han havde tre Sønner; den ene hed Jupiter, den anden Neptunus, den tredje Plutus. De vare alle tre de ypperste Idrætsmænd, men Jupiter var langt den ypperste; han var en stor Stridsmand og vandt mange Kongeriger; han var ogsaa kunstfærdig som sin Fader og paatog sig mange Dyreskikkelser, og paa den Maade fik han udrettet meget, som er umuligt for almindelige Mennesker, og for den og andre Aarsagers Skyld vare alle Folk rædde for ham. Derfor sættes Jupiter ogsaa i Thors Sted, eftersom alle Uvætter vare rædde for ham. — Saturnus lod bygge syvty og to Borge paa Kreta, og da han syntes, at hans Herredømme var fuldt befæstet, delte han Riget med sine Sønner, som han gjorde til Guder sammen med ham selv. Jupiter gav han Herredømmet i Himlen, Neptun paa Jorden og Plutus i Helvede, og den Del af Verden tyktes det ham vanskeligst at holde Styr paa, derfor gav han ham sin Hund Cerberus, at den skulde vogte Helvede. Om denne Cerberus fortælle Grækerne, at Herkules hentede den fra Helvede op paa Jorden. Men skjønt Saturnus havde givet Jupiter Himlen at raade for, higede denne stadig efter ogsaa at raade for Jorden; han gav sig til at hærje i sin Faders Rige, og det hedder sig, at han lod ham gilde, og efter at have øvet det Storsværk gav han sig ud for

Gud. Men Macedonerne fortælle, at det, han skar af Saturnus, kastede han ud i Havet, og de troede i lange Tider, at der deraf var blevet en Kvinde, som de kaldte Venus og regnede blandt Guderne, og siden er Venus stadig bleven kaldt for Elskovens Dis, fordi de troede, at hun kunde bøje alles Hjærter, baade Mænds og Kvinders, til Kjærlighed. Da Saturnus var bleven gildet af sin Søn Jupiter, flyede han fra Kreta vesterpaa til Italien. Der boede den Gang Folk, som ikke arbejdede, men levede af Græs og Agern og laa i Klippehuler eller Huller i Jorden. Og da Saturnus kom did, skiftede han Navn og kaldte sig Njord, fordi han var bange for, at hans Søn Jupiter skulde faa Nys om, hvor han var. Han lærte først Folkene der at pløje og plante Vingaarde. Jorden der var god og frisk, saa den gav snart god Afgrøde. De gjorde ham til deres Høvding, og saalunde lagde han alle Landene der under sig og lod bygge mange Borge. — Hans Søn Jupiter havde mange Sønner, fra hvem der nedstammer Ætter. En af hans Sønner var Dardanus, hans Søn var Herikon, hans Søn igjen Tros, hans Søn igjen Ilus, hans Søn igjen Lamedon, som var Fader til Storkongen Priamus. Priamus havde mange Sønner; en af dem var Hektor, der har været den ypperste Mand i Verden i Henseende til Kraft og Væxt og allehaande Idrætter og ridderlige Kunster; og det staaer skrevet, at den Gang Grækerne og alle Folk fra den nordlige og østlige Del af Verden kæmpede med Trojanerne, vilde de aldrig have faaet Sejr over dem, hvis de ikke havde paakaldt Guderne, og saalunde led Spaadommene, at det ikke vilde staa i Menneskers Magt at overvinde Trojanerne, om de ikke bleve svegne af deres egne Folk, som da ogsaa siden skete. Og

formedelst det Ry, der gik af dem, tog Folk senere Æresnavn efter dem, særlig Romerne, der i mange Maader have været de navnkundigste siden deres Dage; det hedder sig ogsaa, at da Rom var bygget indrettede Romerne deres Sæder og Love saa nær som muligt i Lighed med Trojanernes. Og saa stor Kraft var der ved Trojanernes Navn, at lange Tider efter, da Pompejus, som var en af Romernes Høvdinge, hærjede i Østerleden, og Odin maatte fly for ham fra Asien til den nordlige Del af Verden, udgav han sig og sine Mænd for Trojanere og sagde, at Priamus havde heddet Odin og hans Dronning Frigg, og efter hende fik Riget siden Navn og blev kaldt Frigia, hvor Borgen stod. Og hvad enten Odin nu sagde dette til sin Forherligelse, eller det var en Følge af Tunge-maalenes Forandring, saa har mange kyndige Mænd holdt det for sandt, og i lange Tider fulgte enhver stor Høvding hans Exempel. — En Konge i Troja hed Munon eller Mennon; han var gift med Storkongen Priamus' Datter, som hed Troan; de havde en Søn, som hed Tror; det er ham, vi kalde Thor. Han blev opfostret i Trakien hos en Her+ug, der hed Lorikus. Da han var ti Vintre gammel, tog han ved sin Faders Vaaben. Han var saa fager at se til, naar han kom sammen med andre Mænd, som naar Elfenben bliver indlagt i Egetræ; hans Haar var fagrere end Guld. Da han var tolv Vintre gammel, havde han ^{en} Kerne, at Manddomskraft; da løftede han ti Bjørne paa Jorden paa én Gang, og da vog Jupiter, ^{eller} Fosterfader Lorikus og hans Fader eller Glera og lagde sig paa Thrakien under sig; det kalde vi Thrudhejm. ^{og} paa fo'r han vide om Land og saa sig om i Verden; sejrede ene over alle Bersærker og Kæmper

og over den største Drage og mange Dyr. I den nordre Del af Verden traf han en Spaakvinde, som hed Sibil; hende tog han til Hustru; det er hende, vi kalde Sif. Ingen kan nævne Sifs Æt; hun var den fagreste af alle Kvinder, hendes Haar var som Guld. Deres Søn var Loridi, som lignede sin Fader; hans Søn var Henredi, hans Søn igjen Vingthor, hans Søn igjen Vingener, hans Søn igjen Moda, hans Søn igjen Magi, hans Søn igjen Kesfet, hans Søn igjen Bedvig, hans Søn igjen Atra, som vi kalde Annan, hans Søn igjen Itrmann, hans Søn igjen Heremod, hans Søn igjen Skjaldunn, som vi kalde Skjold, hans Søn igjen Bjaf, som vi kalde Bjar, hans Søn igjen Jat, hans Søn igjen Gudolfr, hans Søn igjen Fjarlaf, som vi kalde Fridlejf; han havde en Søn, som hed Vodin, det er ham, vi kalde Odin; han var en berømmelig Mand i Henseende til Visdom og alskens Idrætter. Hans Hustru hed Frigida; det er hende, vi kalde Frigg. — Odin havde Spaadomsevne, og det havde hans Hustru ogsaa, og formedelst den Evne vidste han, at hans Navn vilde blive holdt i Ære i den nordre Del af Verden, højt over alle Kongers. Desaarsag var han saare opsat paa at drage bort fra Tyskland, og med ham fulgte en stor Skare, unge og gamle, Mænd og Kvinder, og de havde mange Klenodier med. Og hvor de kom frem, gik der stort Ry af dem, saa at de snart staaede som at være Guder end Mennesker. De standede den nordlige End de kom nord paa til det Land, som nu kaldes Island, hvor dvælede Odin længe og læsel det Land vidt og bredt paa alle Sider sig. Der satt Odin sine tre Sønner til at værges Landet. En af dem hed Vegdeg, han var en mægtig Konge og raadgæver for det østre Saxland; hans Søn var Vitrgils, hans Sønner

igjen Ritta, som var Fader til Hengist, og Sigarr, som var Fader til Svebdegg, som vi kalde Svipdag. Odins anden Søn hed Beldegg; det er ham, vi kalde Balder; han fik det Land, som nu hedder Vestfalen; han Søns var Brand, hans Søn igjen Frjodigar, som vi kalde Frode. Hans Søn var Freovit, hans Søn igjen Yvigg, hans Søn Gevis, som vi kalde Gavi. Odins tredje Søn hed Sigge, hans Søn igjen Verir. De raadete for det Land, som nu hedder Frankenland, og fra dem stammer den Æt, som kaldes Vølsungerne. Fra alle disse Mænd stamme store og mange Ætter. — Derpaa drog Odin videre nordpaa, til han kom til det Land, som de kalde Reidgoteland, og af det Land underlagde han sig saa meget, som han vilde. Til Værn for det satte han sin Søn Skjold, hans Søn hed Fridleif, og fra ham stammer den Æt, som kaldes Skjoldungerne; det er Danekongerne, og det Land, som den Gang kaldtes Reidgotland, hedder nu Jylland. — Derpaa fo'r han videre nordpaa til det Land, som nu hedder Sverige. Der var en Konge, som hed Gylfe. Da han hørte om Asiamændene, som kaldtes Aser, fo'r han til dem og tilbød Odin alt, hvad han ønskede i hans Rige. Og saa stor Lykke fulgte Aserne paa deres Færd, at hvor de slog sig ned, var der Fred og gode Aar, og alle troede, at det var dem, som raadete derfor. Det skjønnede Folk der i Landene, at de vare ulige andre Mennesker, baade i Henseende til Fagerhed og Vid. Det tyktes Odin, at Landet der var godt, og kaarede han det Sted, som nu hedder Sigtun, til Borgplads. Han indsatte Høvdinge der i Lighed med, som det havde været i Troja, satte tolv Mænd i Borgen til at skifte Lov og Ret, og saaledes ordnede han Landsens Lov, som Tilfældet havde været i Troja, og som

Tyrkerne havde været vante til. — Derpaa fór han nordpaa, til han kom til det Hav, som de tænkte laa uden om hele Jorden, og der satte han en af sine Sønner til at raade for det Rige, som nu kaldes Norge. Han hed Sæming, og fra ham udlede Norges Konger deres Æt og lige saa Jarler og andre Stormænd, som det opregnes i Kvadet Háleygjatal. Odin havde ogsaa en anden Søn med, som hed Yngve, han blev Konge i Sverige, og fra ham stammer den Æt, som kaldes Ynglingerne. Aserne tog sig Hustruer der i Landet, og somme af dem gav ogsaa deres Sønner Hustruer der, og deres Afkom blev saa talrigt, at det bredte sig over Saxland og derfra over hele den nordlige Del af Verden, og Asiamændenes Tungemaal blev alle disse Landes Tungemaal. Og det tykkes Folk at kunne skjønne af den Maade, hvorpaa deres Forfædres Navne ere skrevne, at de Navne have hørt til det Tungemaal, og at Aserne have bragt det med til Norge og Sverige, Danmark og Saxland. Men i England er der gamle Lands- og Bynavne, som man kan skjønne tilhøre et andet Tungemaal.

Hele denne Fortælling er naturligvis lutter Digt, men vi bør ikke glemme, at for vore Forfædres Aand og Hjærte var den ren Historie. De toge den i lige saa god Tro, som nogen Kristen kan tage Evangeliet, og som Følge deraf fik den en lignende Indflydelse i Retning af at forme deres sociale, religiøse, politiske og literære Liv. Vi interessere os lige saa levende for denne Mythe, som om den var ren Historie, paa Grund af den Indflydelse, den øvede paa et Folk, der

var bestemt til at spille saa betydningsfuld en Rolle i Evropas sociale, religiøse og politiske Udvikling. Vi finde i denne og andre gamle Myther et Spejlbillede af alt, hvad vi senere finde betydningsfuldt i de gamle Germaners Historie. Det er paa samme Maade, vi interessere os for Historien om Romulus og Remus, for Mars og Ulven, idet denne romerske Mythe er lige saa profetisk med Hensyn til Roms senere Udvikling. Den krigerske Mars, Ulvens Griskhed og Romulus' Brodermord give os et Spejlbillede af hele Romerstatens historiske Udvikling; Historien om Romulus er ligesom en Miniaturudgave af hele Roms Historie.

Det er mange Lighedspunkter imellem den gamle Historie om Odin og den, Virgil fortæller os om Æneas, den latinske Stammes Stamfader, og man antager da ogsaa, at Virgil, hvor meget han end efterlignede Homer, byggede sit Digt paa et Sagn, der var i Omløb blandt hans Landsmænd. Grækerne i Virgils Digt spille den samme Rolle som Pompejus og Romerne i vor germaniske Mythe. Trojanerne svare til Mithridates og hans Forbundsfæller. Æneas og Odin ere identiske. Ligesom Odin, en heroisk Forkæmper for Mithridates, efter at have flakket om i forskjellige ukjendte Riger og Lande omsider naar Nordevropa, grundlægger de forskellige germaniske Riger, sætter sine Sønner paa Tysklands, Englands, Danmarks, Sveriges og Norges Throner og lærer sit Folk at samle sit Mod og sin Kraft, at det med Tiden kan tage Hævn over de forhadte Romere, saaledes slaar Æneas, en af Trojas tapreste Kæmper, sig omsider ned i Italien efter at have oplevet mange Æventyr i forskjellige Lande og bliver Grundlægger af en Folkestamme, som med Tiden skal tage Hævn over Grækerne. Den

Profeti, det romerske Sagn indeholdt, gik i Opfyldelse i Aarene 147 og 146 f. Chr., da Romerne under Metellus og Mummius underlagde sig Grækenland. Den Profeti, der indeholdes i vor germaniske Mythe, forkyndte med ikke mindre urokkelig Nødvendighed det stolte Roms Fald, da Herulerhøvdingen Odoacer i Aaret 476 efter Chr. F. afsatte, ikke Romulus, Remus' Broder, men Romulus Augustulus, Orestes' Søn. Saaledes gjentager Historien sig. Den romerske Historie begynder og ender med Romulus, og det bæres os for, som om vi skimte en vis Forbindelse imellem Od-in og Od-oacer. »Som Kvisten bøjes, kroges Træet«.

Det kunde være interessant at anstille en lignende Sammenligning imellem vor germaniske Stamfader Odin og Odyssevs, Konge paa Ithaka, men det maa vi overlade til Læseren selv. I én Henseende ere de forskjellige. Trojas Fald og Odyssevs' Omflakken blev Æmnet for to store episke Digtninger hos Grækerne, ligesom de Æventyr, Anchises' Søn Æneas oplevede, af Virgil formedes til et stort Epos for Romerne. Men vor Helt Odin, der ogsaa er en vidt beejst Mand, han, som dreven af Nornerne først kom til Germanernes Lande og Østersøens Kyster, er endnu ikke bleven besungen. Dette vor Stamfaders underfulde Tog, der, som Gibbon siger, kunde afgive Grundlag til et lige saa storartet episk Digt som Virgils Æneide, fordi det giver et historisk Udgangspunkt for alle senere Kampe imellem Germaner og Romere, er endnu ikke blevet formet til et Kvad, der kunde være vor Stammes Epos. Naar vi nu i Forbindelse med Forordet til Gylfagining gjengive Heimskringlas Fortælling om Odin, sker det i det Haab, at der iblandt vore Læsere maa være en, der har faaet Skjaldskabens

guddommelige Gave og som maatte føle sig kaldet til at vie sig og sit Talent til en digterisk Gjengivelse af denne Mythe. Thi hvad William Morris saa smukt siger om Völsungasaga, gjælder ogsaa om den, at den er den germaniske Stammes storslaaede Historie, der burde være for os, hvad Historien om Troja var for Grækerne og Historien om Æneas for Romerne, og naar den Tid en Gang kommer, da den germaniske Stamme er udsløttet af Jorden, saa at kun Navnet er tilbage, bør den være for de senere Slægter, hvad Iliaden og Odysseen og Æneiden have været for os.

Jordens Kreds, som Menneskeslægten bebor, hedder det i Fortalen til Hejmskringla, er meget indskaaren af Vige og Bugter, store Have skære ind i den fra Havet uden om. Det er f. Ex. en Ting, alle vide, at der gaar et Hav ind fra Njørvasund*) helt op til det Land, hvor Jorsal ligger. Fra dette Hav gaar en lang Arm op imod Nordøst, den hedder det sorte Hav og skiller imellem to af Verdensdelene, den østlige hedder Asia, men den vestlige kalde nogle Evropa og nogle Enea. Norden for det sorte Hav ligger det saa kaldte store eller kolde Svithjod**); om dette store Svithjod sige nogle, at det ikke er mindre end Serkland***), men andre jævnføre det med Blaa-

---

*) Gibraltarstrædet, saaledes kaldet i Norden efter den første Nordbo, der sejlede igjennem det; han hed Njørve.

***) Det store eller kolde Svithjod er det gamle Sarmatia og Scythia Magna og udgjorde største Delen af det nuværende europæiske Rusland. I de mythiske Sagaer kaldes det ogsaa Gudhjem, d. v. s. Odins og de andre Guders Hjem. Det lille Svithjod er Sverige og kaldes ogsaa Mandhjem, d. v. s. det Land, hvor Kongerne, Gudernes Ætlinger boede.

****) Serkland, Saracenernes Land, er Nordafrika og Spanien samt de saracenske Lande i Asien, d. v. s. Persien, Assyrien o. s. v.

mændenes Land *). Den nordlige Del af Svithjod er øde og ubeboet paa Grund af Frost og Kulde, ligesom den sydlige Del af Blaamændenes Land er øde paa Grund af den stærke Solhede. I Svithjod er der mange store Herreder, der er ogsaa mange Slags Folkefærd og mange Tungemaal, der er Jætter og der er Dværge, der er ogsaa Blaamænd, og der er mangehaande sælsomme Folk, og der er ogsaa Drager og andre frygtelig store Dyr. Nord fra, fra de Fjælde, der ligge uden for alt bebygget Land, kommer der en Elv, som løber igjennem Svithjod; den hedder Tanais**), men fordem kaldtes den Tanakvisl eller Vanakvisl; den falder ud i det sorte Hav. Landet omkring Vanakvisl kaldtes den Gang Vanaland eller Vanahjem. Den Elv skiller imellem de to Verdensdele; den østlige hedder Asia, den vestlige Evropa. — Landet østen for Tanakvisl i Asia kaldtes Asaland eller Asahjem, og Hovedborgen der i Landet kaldte de Asgaard. Høvdingen i den Borg hed Odin. Der var et stort Blotsted. Det var Sæd der, at tolv Tempelpræster regnedes for de ypperste; de raadede baade for Ofringerne og dømte Folk imellem. De kaldtes Diar eller Drotter, og dem skulde alle tjene og lyde. Odin var en stor Hærmand og havde været vidt omkring og underlagt sig mange Riger. Han var saa sejrslig, at han havde Held med sig i hver en Kamp, og saa troede hans Mænd, at Sejren altid var ham vis. Han havde for Skik, at naar han sendte sine Mænd i Strid eller anden Sendefærd, lagde han Hænderne paa deres Hoveder og velsignede dem, og saa troede de, at

*) Blaamændenes, Negernes Land, er Æthiopien, Landet syd for Serkland.

**) Tanais er Don, der falder ud i det asowske Hav.

Lykken vilde være med dem. Naar hans Mænd vare stedte i Nød paa Hav eller Land, paakaldte de ham ogsaa, og det tyktes de altid at have Hjælp af, saa det var deres Tro, at naar han var nær, var der ingen Fare. Han fo'r tit saa langt af Led, at han blev mange Aar borte. — Odin havde to Brødre, den ene hed Ve og den anden Vile; de styrede hans Rige, naar han var borte. En Gang, da Odin var faret langt bort, blev han saa længe borte, at Aserne tænkte, at han aldrig mere kom hjem igjen, og saa skiftede hans Brødre Arv efter ham, men hans Hustru Frigg var de fælles om. Men kort efter kom Odin tilbage, og saa tog han selv sin Hustru. — Odin fo'r med en Hær imod Vanerne, men de vare vel forberedte og værgede deres Land, og snart havde den ene og snart den anden Part Overtaget, og de hærjede hinandens Land og gjorde hinanden den Fortræd, de kunde. Men da begge Parter bleve kjede ad dette, holdt de Møde med hinanden, sluttede Fred og gav hinanden Gisler. Vanerne sendte deres ypperste Mænd, Njord hin Rige og hans Søn Frej, og Aserne sendte en Mand, som hed Hæner, og som de sagde var saare vel skikket til Høvding. Han var stor af Væxt og saare fager. Tillige med ham sendte Aserne en Mand, som hed Mimer; han var saare vis, men Vanerne sendte til Gjengjæld den viseste Mand, de havde i deres Flok; han hed Kvaser. Men da Hæner kom til Vanahjem, da blev han strax gjort til Høvding, og Mimer gav ham altid Raad. Men naar Hæner var paa Tinge eller Møde og ikke havde Mimer ved Haanden, svarede han altid ét og det samme, naar der kom vanskelige Sager for, »Det maa I andre om«, sagde han. Saa fik Vanerne Mistanke om, at Aserne havde ført

dem bag Lyset med Udvekslingen af Gisler, og saa huggede de Hovedet af Mimer og sendte Aserne det. Odin tog Hovedet og smurte det med Urter, saa det ikke kunde raadne, og galdrede saaledes over det, at det talte med ham og sagde ham mange skjulte Ting. Njord og Frej gjorde Odin til Blotgoder, og de vare Diar hos Aserne. Njords Datter hed Freja; hun blev Blotgydja eller Offerpræstinde, og hun lærte først Aserne Sejd, som Vanerne vare saare forfarne i. Medens Njord levede blandt Vanerne, havde han haft sin Søster til Ægte, thi det var Skik blandt dem, og deres Børn vare Frej og Freja. Men hos Aserne var det ikke tilladt saa nære Frænder at være gifte. — Der gaar en stor Bjærgkjæde fra Nordøst til Sydvest; den skiller det store Svithjod fra andre Lande. Sonden for denne Bjærgkjæde er der ikke langt til Tyrkland, hvor Odin ejede meget Land. Paa den Tid fore Romerhøvdingerne viden om i Verden og lagde alle Lande under sig, og for den Ufreds Skyld flyede mange Høvdinge fra deres Lande *). Men da Odin var trold-

---

*) Gamle nordiske Forfattere sætte disse Begivenheder i Forbindelse med Mithridates og Pompejus den store. De fortælle, hvorlunde Odin med sine tolv Høvdinge boede ved det sorte Hav, og hvorlunde Romerriget havde naaet sin Magts Toppunkt og underlagt sig hele den da kjendte Verden, da der uventet rejste sig Fjender imod det i Scythiens Skove og paa Dons Bredder. Deres Anfører var Mithridates den store, med hvem Romerne førte tre Krige, og hvem de ansaa for den frygteligste Fjende, de nogen Sinde havde haft at kæmpe med. Cicero holdt sin navnkundige Tale *Pro lege Manilia*, og det lykkedes ham at faa Pompejus gjort til Anfører i den tredje mithridatiske Krig. Mithridates var flygtet ind i Scythiens Uørkener og havde draget Pompejus med sig. Her søgte Kongen af Pontus ny Midler til at hævne sig.

kyndig og begavet med Spaadomsevne, vidste han, at hans Afkom vilde komme til at bo i den nordre Del af Verden. Saa satte han sine Brødre Ve og Vile til at styre Asgaard, men selv drog han bort med alle

-
- . Han haabede at faa alle Nabofolkene til at rejse sig og gribe til Vaaben imod Romerne, der truede deres Frihed. I Begyndelsen havde han Held med sig, men alle disse scythiske Folkefærd, der kun var lidet enige Forbundsfæller, der var daarlig rustede og endnu daarligere disciplinerede, maatte til sidst bøje sig for den store Pompejus' Hærførergeni. Traditionen melder, at Odin og de andre Aser vare blandt Mithridates' Forbundsfæller. Odin havde været en af Trojas tapre Forsvarere og var sammen med Æneas og Anchises flygtet ud af den brændende By. Nu blev han for anden Gang nødt til at tage Flugten, men denne Gang var det ikke Grækerne, han maatte flygte for, men Romerne, som han havde opbragt ved at hjælpe Mithridates. Han var nu nødt til at drage til Lande, som hans Fjender ikke kjendte, for at søge den Sikkerhed, han ikke længere kunde finde i Scythiens Skove. Han drog imod Nord og grundlagde de germaniske Lande. Efterhaanden, som han underlagde sig Landene i Vest- og Nordevropa, satte han sine Sønner til at herske over dem. Heraf kommer det, at saa mange Fyrstætter i de germaniske Lande siges at nedstamme fra Odin. Hengist og Horsa, Anførerne for de saxiske Skarer, der i det femte Aarhundrede erobrede England, regnede saaledes Odin for deres Stamfader. Traditionen melder fremdeles, hvorledes han underlagde sig Danmark, anlagde Odense og overlod Riget til sin Søn Skjold, hvorledes han underlagde sig Sverige, anlagde Templet i Sigtun og overlod Riget til sin Søn Yngve, samt hvorlunde han endelig underlagde sig Norge og indsatte en tredje Søn til Hersker der.

Det er blevet stærkt gjort gjældende, og skal der en Gang skrives et episk Digt om den historiske Odin, bør det optages i dette som et betydningsfuldt Moment, at en af Hovedgrundene til hele Odins Færd var Ønsket om at faa Hævn over Romerne. Efter at han af disse Frihedens Fjender var bleven

Diarne og mange andre Folk. Han fo'r først vesterpaa ind i Gardarige og derpaa sønder ind i Saxland. Han havde mange Sønner, og dem satte han til at styre de Lande, han lagde under sig i Saxland. Saa kom han nord til Havet og satte Bo paa en Ø; det Sted kaldes nu Odense paa Fyn. Derpaa sendte han Gefjon nord over Sundet, for at hun skulde finde nye Lande. Hun kom til Gylfe, og han gav hende saa meget Land, som

---

forjaget fra sit fordums Hjem, maatte han føle et saa meget voldsommere Had til dem, som Germanerne ansaa det for en hellig Pligt at hævne al Overlast, særlig den, der øvedes imod ens paarørende eller Land. Odin havde, da han drog bort til saa fjærne Lande og saa ivrig udbredte sin krigerske Lære, intet andet Maal for Øje end det at rejse alle germaniske Folkeførd imod Romernes frygtelige og forhadte Stamme. Og vi, som leve i det nittende Aarhundredes Lys og med Aktstykkerne for os kan kontrollere de Krampetrækninger, der rystede Evropa under Romerrigets Forfald, vi forstaa, at det Gjæringsstof, Odin nedlagde i Asadyrkernes Hjærter, længe laa og gjærede, men vi forstaa ogsaa, hvorledes Odins Ætlinger, da Tidens Fylde kom, faldt som en Græshoppesværme over det ulykkelige Romerrige og, efter gjentagne Gange at have rystet det skrækkelig, omsider gjorde det helt af med det og saaledes i fuldt Maal hævnede den Overlast, Pompejus saa mange Aarhundreder tidligere havde tilføjet deres Stamfader Odin. Vi forstaa, hvorledes det blev muligt for de uhyre Skarer, som det folkerige Norden udsendte fra sit frosne Skjød, at overskride Rhinen og Donau, at vælte sig som en Syndflod over Sydens Lande og at trænge frem til sønden for Gibraltarstrædet og Libyens Ørkener, hvorledes det blev dem muligt i saa høj Grad at omforme en stor Del af Evropa og at kuldkaste det rige, men raadne, det mægtige, men marvløse, det disciplinerede, men syge Romerrige med dets jættagtige, hjærteløse Materialisme, dets almindelige Despotisme, dets systematiske og uafadelige Plyndring og dets Depravation saa sort som selve Helvede.

hun kunde pløje paa en Dag. Saa fo'r hun til Jættehjem og avlede der fire Sønner med en Jætte; dem forvandlede hun til Øxne, spændte dem for Ploven og trak Landet ud i Havet vester paa ud for Fyn, og det kaldes Sjælland; der boede hun siden. Hun blev gift med Odins Søn Skjold; de boede i Lejre. Der, hvor Sjælland før laa, er der nu en Sø, som hedder Venern, og Vigene i den svare til Næssene paa Sjælland. Men da Odin hørte, at der var godt Land der østerpaa hos Gylfe, fo'r han did, og han og Gylfe sluttede Forlig, thi Gylfe skjønnede, at han ikke havde Kraft til at modstaa Aserne. Odin og Gylfe øvede mangehaande List og Øjenforblindelse mod hinanden, og Aserne havde stadig Overtaget. Odin satte Bo ved Venern paa det Sted, som nu hedder gamle Sigtun, og der byggede han et stort Tempel og holdt Blot efter Asernes Sædvane. Han lagde alt det omliggende Land under sig og kaldte det Sigtun. Han gav ogsaa sine Hofgoder Bosteder. Njord boede i Noatun, Frej i Upsal, Hejmdal paa Himmelbjærgene. Thor i Thrudvang, Balder i Breidablik; dem alle gav han gode Bosteder. — Da Asodin kom til Norden og Diarne med ham, gave de sig til at øve og lære andre de Idrætter, som Folk siden længe havde øvet. Odin var den klogeste af dem alle, og af ham lærte alle andre Idrætterne, thi han var den første, der kunde dem, og han kunde ogsaa flest. Men Grunden til, at han stod i saa stor Ære og Anseelse, var, at han var saa fager og gjæv at se til, at naar han sad sammen med sine Venner, frydedes alle derved, men naar han var i Krig, da var han gram at se til for sine Fjender. Det kom af, at han kunde skifte Lød og Ham, ganske som han vilde. Dernæst forstod han at føje sine Ord

saa snildt og smukt, at alle, som hørte paa ham, syntes, at det, han sagde, var det eneste sande; al hans Tale var paa Vers, som det, vi nu kalder Skjaldskab; han og hans Hovgoder kaldes Skjalde, thi de vare de første, der gav sig af med den Idræt i de nordiske Lande. Odin kunde mage det saa, at i Striden bleve hans Fjender slagne med Blindhed eller Døvhed eller med Rædsel, og at deres Vaaben ikke bed mere, end om det havde været Kjæppe; men hans Mænd gik uden Brynjer og fo'r frem som gale Hunde eller Ulve, bed i deres Skjolde og vare saa stærke som Bjørne eller Tyre; de fældede de Mænd, der kom dem i Vejen, men hverken Ild eller Staal bed paa dem. Det kalder man Bersærkergang. — Odin kunde skifte Ham; saa laa Kroppen, som om han sov eller var død, men saa var han Fugl eller Dyr, Fisk eller Orm og fo'r i et Øjeblik til fjærne Lande i sin egne eller andres Ærender. Han havde ogsaa Magt til med sit Ord at slukke Ild og stille Hav og til at vende Vinden, som han vilde. Odin havde et Skib, som hed Skibladner; paa det fo'r han over store Have, men alligevel kunde det rulles sammen som et Klæde. Odin havde Mimers Hoved med sig, og det fortalte ham mange Tidender fra andre Verdener, men stundum opvakte han døde Mænd af Jorden eller satte sig under Folk, der var hængte; derfor kaldtes han Gjenfærdsdrotten og de hængtes Drot. Han havde to Ravne, som han havde lært at tale; de fløj viden om Land og sagde ham mange Tidender. Af alt dette blev han overmaade vis. Alle disse Idrætter lærte han fra sig med Runer og Sange, som kaldes Galdresange; derfor kaldes Aserne Galdremestre. Odin kunde og øvede ogsaa den Idræt, som giver mest Magt, det er den, som man

kaldet Sejd; den satte ham i Stand til forud at vide Menneskers Skæbne og andre tilkommende Ting samt til at volde Mennesker Bane eller Ulykke og til at tage Vid og Kræfter fra en og give det til en anden. Men med den Slags Trolddom følger der saa stor en Svækkelse, at det ansaas for en Skam for Mænd at øve den, og derfor lærte de Præstinderne den. Odin vidste, hvor alt Gods i Jorden var gjemt, og kunde Sange, som havde den Kraft, at Jorden og Klipper og Stene og Høje aabnede sig for ham, og saa kunde han med sit Ord tryllebinde dem, der vare der inde, og gaa ind og tage, hvad han vilde. Paa Grund af denne Kraft blev han saare navnkundig; hans Fjender vare rædde for ham, men hans Venner stolede paa ham og troede paa hans Kraft og paa ham selv. Men de fleste af sine Idrætter lærte han sine Blotgoder, saa de vare næst efter ham de mest forfarne i alskens Vidskab og Trolddom. Ogsaa mange andre lærte meget deraf, og siden har Trolddomskunsten bredt sig vidt og holdt sig længe. Men Folk blotede til Odin og hans tolv Høvdinger og kaldte dem for Guder og troede længe paa dem. Fra Odins Navn stammer Navnet Audun, som mange gav deres Sønner, fra Thors Navn stammer Navnene Thorer, Thoraren, Steinthor, Hafthor og mange andre S sammensætninger. — Odin indførte de Love i sit Land, som havde bestaaet blandt Aserne. Saaledes fastsatte han, at alle Lig skulde brændes, og at de dødes Løsøre skulde lægges paa Baal med dem; de Klenodier, man havde med paa Baalet, sagde han, skulde man føre med til Valhal, og hvad man havde gjemt i Jorden, skulde man ogsaa nyde godt af. Asken skulde kastes i Søen eller graves ned i Jorden. Over anselige Mænd skulde der

opkastes en Høj til Amindelse, og efter alle, der havde udmærket sig ved Mod og Manddom, skulde der rejses Bavgastene, og den Skik holdt sig længe. Naar det led ad Vinteren, skulde der holdes Blot for godt Aar, ved Midvinter skulde der blotes for Grøde, og om Sommeren skulde der holdes et Blot, som kaldtes Sejrsblot. I hele Sverige betalte Folk Odin Skat, en Penning for hver Næse, men til Gjengjæld skulde han saa væрге deres Land for Ufred og holde Blot for dem. — Njord tog en Hustru, som hed Skade, men hun vilde ikke blive sammen med ham og giftede sig siden med Odin. De havde mange Sønner; en af dem hed Sæming, fra ham regnede Hakon Jarl den mægtige sin Æt. Dette Svithjod, som vi nu kalde Sverige, kaldte de Mandhjem, men det Store Svithjod kaldte de Gudhjem; om Gudhjem havde de mange Tidender og mærkværdige Ting at fortælle. — Odin døde af Sot i Sverige, og da han var Døden nær, lod han sig mærke med Spydsoed og viede alle vaabendøde Mænd til sig; han sagde, at nu fór han til Gudhjem, og at han der vilde modtage sine Venner. Svearne troede, at han var draget til det gamle Asgaard, og at han vilde leve der evindeligt. Saa begyndte man igjen at tro paa Odin og at paakalde ham. Svearne mente, at han tit viste sig for dem, naar der skulde staa store Slag; somme gav han da Sejr, og somme bød han til sig, og begge Vilkaar tyktes gode. Da Odin var død, blev han brændt, og det var en prægtig Baalfærd. De troede, at jo højere Røgen steg til Vejrs, des højere paa Straa vilde den brændte komme i Himlen, og at jo mere Gods der blev brændt med ham, des rigere vilde han blive dør. — Nu kom Njord i Noatun til at raade over Svearne og staa for Blotene; Svearne

kaldte ham deres Drot, og han tog Skat af dem. I hans Tid var der Fred og saa gode Aar, at Svearne troede, at Njord raadete for, hvad Aaret skulde bringe, og for Menneskenes timelige Velfærd. I hans Levetid døde de fleste af Diarne, og der blev blotet til dem alle, og saa blev de brændte. Njord døde af Sot, men han lod sig ogsaa mærke og vie til Odin, før han døde. Svearne brændte ham og græd svarlig over ham. — Frej tog ved Riget efter Njord; han blev kaldet Drot over Svearne og tog Skat af dem; han var venneseel som sin Fader, og ogsaa under ham var der gode Aar. Frej byggede et stort Tempel i Upsal og gjorde det til sit Hovedsæde; dér samlede han alt sit Gods, baade Jord og Løsøre, og det var Begyndelsen til Upsalskatten, som har holdt sig siden den Tid. I hans Dage begyndte Frodefreden, og da var der ogsaa gode Aar over al Verden, og det gav Svearne Frej Æren for, derfor blev han ogsaa mere dyrket end de andre Guder, eftersom Folk i hans Tid blev rigere end før formedelst Freden og de gode Aar. Hans Hustru hed Gerd, Gymses Datter; deres Søn hed Fjølner. Frej, hed ogsaa Yngve, og det Navn holdt sig længe i hans Æt som et Hædersnavn, og hans Ætmænd kaldtes Ynglinger. Frej fik Sot, og da det led imod Enden med ham, lod hans Mænd kun faa komme til ham. De opka-stede en stor Høj med Dør og tre Glugger, og da Frej var død, bar de ham hemmelig ind i Højen og sagde til Svearne, at han var levende endnu, og i tre Aar holdt de Vagt over ham. Men alle hans Skatte hældte de ned i Højen, Gullet igjennem den ene Glug, Sølvet igjennem den anden og Kobberpengene igjennem den tredje. Freden og de gode Aar holdt sig. — Nu stod Freja for Blotene, thi hun var den eneste, der var

tilbage af Guderne, og hun blev saa navnkundig, at med hendes Navn kaldtes alle fornemme Kvinder, som vi nu kalde Fruer, og Konen i Huset kaldtes Husfrue. Freja var temmelig ustadig. Od hed hendes Mand, Hnoss og Gersemi hendes Døtre, med deres Navne kaldes de kosteligste Klenodier. Da Svearne fik at vide, at Frej var død, men Freden og de gode Aar holdt sig, troede de, at det vilde blive saadan ved, saa længe Frej var i Sverige, og derfor vilde de ikke brænde ham. De kaldte ham Verdensgud og blotede siden stadig mest til ham for Fred og gode Aar.

* * *

Her ender Snorres Fortælling om Aserne i Heimskringla. Læseren vil, naar han sammenligner den Skildring, her er given af Odin, Njord, Frej og Freja o. s. v., med de rent mythiske Skildringer, let se, at Snorre i det hele taget har søgt at lempe sin Fremstilling efter Eddaernes, samtidig med, at hans Hovedopgave har været at lade de mythiske Væsener fremtræde i menneskelig Skikkelse. Han har ligesom Saxo Grammaticus søgt at vise, at de Guddomme, i hvilke vi nu erkjende Personifikation af Naturkræfter og Naturfænomener, i Virkeligheden vare fremragende, handlekraftige Mennesker, som i sin Tid herskede i Norden og indførte de Sæder og Skikke, den Regeringsform, Religion o. s. v., som blev ejendommelig for Skandinavien, Tyskland, England og andre germaniske Lande.

Odins Hustruer ere Jord (ogsaa kaldet Fjörgyn og Hlodyn), Rind og Frigg. Himlen er formælet med Jorden, det finde vi i alle Mythologier (Uranos-Gaia, Zevs-Demeter o. s. v.) Hos Nordboerne er Himlens og Jordens Hersker (Odin) ogsaa knyttet til sit eget Værk ved Ægteskabets Baand. Dette Forhold udtrykkes paa tre forskjellige Maader, idet Odin er gift med Jord, med Frigg og med Rind. Jord er den oprindelige, ubebyggede Jord eller Jorden uden Forhold til Mennesket; Frigg er den beboede, dyrkede Jord, og Rind er Jorden, naar den igjen er bleven ufrugtbar, naar Vinteren har bredt sit hvide Tæppe over den; i denne sidste Skikkelse modstaar hun længe sin Husbonds Favntag. Disse tre Forhold udtrykkes endnu tydeligere ved deres Afkom. Med Jord avler Odin Thor, med Frigg Balder og med Rind Vale. Jord svarer til Grækernes Gaia, Frigg til Demeter, men de lykkelige Grækere havde ingen Gudinde, der svarede til Rind; de kjendte ikke noget til den barske nordiske Vinter.

Jord kaldes undertiden Fjörgyn og Hlodyn, men intet af disse Navne forekommer hyppig i Eddaerne. Der hentydes kun nu og da til hende under Benævnelser som Ymers Kjød, Annars Datter, Dags Søster, Thors Moder o. s. v.

Frigg er Fjörgyns Datter og den ypperste af Gudinderne, alle Asers og Asynjers Dronning. Odin er hendes højtelskede Husbond. Hun sidder sammen med ham paa Hlidskjalf og ser ud over al Verden, og de sørge sammen med hele Naturen over deres elskede Søn, den lyse Balders Død. Frigg kjender Menneskenes Skæbne, men hun taler aldrig selv derom. Hun har en Falkeham, som Loke en Gang laante af hende.

Hun har et prægtigt Hus, Fensal, hvor hun sad og græd over Valhals Vanskæbne efter Balders Død. Det lader sig ikke med Sikkerhed afgjøre, om Fredag har Navn efter Frigg, Freja eller Frej, men det sandsynligste er, at det er Frejas Dag (*dies Veneris*). Frigg og Freja forvexles jævnlig, men de ere ikke des mindre to ganske forskellige Skikkelser. Frigg er A s a dronningen, Freja er V a n a disen. Frigg er Moderens Kjærlighed, Freja er Ynglingens og den unge Piges Elskov. Aserne er Landets Guddomme, Vanerne Vandets. Vanadisen Freja repræsenterer den stormende, bølgende, tøjlesløse Elskov, Asynjen Frigg repræsenterer Kjærligheden i dens ædlere og mere stadige Førm.

Fulla, Hlyn, Gnaa, Snotra, Var, Lofn (Sjofn) og Syn nævnes som Friggs Terner.

Fulla har flagrende Haar, der falder hende ned over Skuldrene, og et Guldbaand om Hovedet. Hun er Friggs »Æskemø«, d. v. s. bærer Æsken med hendes Toiletsager, passer paa hendes Fodtøj og er indviet i hendes dybeste Hemmeligheder. Ordet Fulla betyder Fylde, og som Friggs Terne repræsenterer hun Jordens Fylde, hvilket smukt udtrykkes ved hendes bølgende Haar med Guldbaandet om (den bølgende Kornmark). Da Balder sendte Ringen Drøpner fra Hel, sendte hans Hustru Nanna Frigg et Lin og Fulla en Guldring.

Hlyn tager sig af dem, som Frigg vil fri fra Fare.

Gnaa drager ud som Sendebud for Frigg til de forskellige Verdener, naar hun har Ærinde did. Hun har en Hest, der hedder Hofvarpner (Hovkasteren),

og som kan løbe gennem Luft og Vand. En Gang, da hun kjørte gennem Luften, saa' nogle Vaner hendes Vogn, og en af dem udbød :

Hvad flyver der?

Hvad farer der?

Hvad løber saa let gennem Luften?

Hun svarede:

Jeg flyver ej,
om end fort jeg farer
paa Hofvarpner,
Hamskerpers Søn.

Gnaa opfattes som de milde Vinde, Frigg udsender, for at Vejret kan blive blidt.

Var lytter til Menneskenes Eder, særlig til Trokabsløfter, Mand og Kvinde sværge hinanden, og dem, som bryder dem, straffer hun. Hun er saare vis og ser saa dybt i Tingene, at intet kan holdes skjult for hende. Hendes Navn Var betyder varsom, paapasselig.

Lofn er saa mild og naadig imod dem, som paa kalde hende, at hun i Kraft af en særlig Ret, som enten Odin eller Frigg har tilstaaet hende, kan fjærne enhver Hindring, der skiller to elskende ad. Derfor anvendes hendes Navn til at betegne Kjærlighed og alt, hvad Menneskene elske.

Sjofn har sin Glæde af at vende Menneskenes Hjærter og Tanker til Elskov; derfor kaldes Kjærlighed ogsaa med hendes Navn *sjafni*.

Syn vogter Døren ind til Hallen og holder den lukket for dem, som ikke bør indlades. Hun fører Forsædet i Retssager, hvor noget nægtes under Ed; derfor hedder det, at det er Syn, naar noget nægtes; (at nægte hedder paa Oldnordisk *synja*).

Nornerne eller Skæbnegudinderne have vi allerede omtalt; Nanna vil blive omtalt i Forbindelse med Balder, og Freja, Elskovsgudinden, i Forbindelse med Njord og Frej; men der er foruden dem endnu nogle enkelte Gudinder, som vi maa omtale her.

Gefjon er Mø, og alle de, der dø som Møer, komme til hende. Mythen om, hvorlunde hun pløjede Sjælland ud af Sverige, er allerede anført, vi indskrænke os derfor her til at minde om Ligheden imellem den og Fortællingen om, hvorlunde Dido anlagde Karthago, samt til at anføre Brage den gamles Vers:

Gefjon drog fra Gylfe
gladelig op fra Dybet
Land, hun til Danmark lagde,
længe det Dræt skal mindes.
Rask mon Øxnene rende,
Røg stod af deres Sider.
højt de Hornene bare,
da Havet skvulped om Øen.

Navnet Gefjons Etymologi er usikker. Nogle forklare det som en Sammensætning af det græske Ord $\gamma\eta$ (Jord, Land) og det nordiske *fjón* (Adskillelse), altsaa som Landets Adskillelse. Grimm jævnfører det med oldsaxisk *geban*, angelsaxisk *geofon*, *gifon*, Oceanet. Grundtvig udleder det af angelsaxisk *gefean*, Glæde. Han mener, at det er det samme Ord, vi have i Fyn, og at Mythen betyder, at Fyn og Jylland med forenede Kræfter rev Sjælland fra Sverige. Man har ogsaa søgt at udlede Navnet af *gefa*, at give, og der er ingen Tvivl om, at den pløjende Gefjon er Agerdyrkingens Gudinde. Hun forener sig med Jætterne (det golde, ufrugtbare Land, Ørkenerne) og underlægger sig dem, d. v. s. forbereder Jorden til Opdyrkning.

Gefjon, den pløjede Jord, udvikler sig til Frigg, den frugt bærende Jord; derfor er hun Mø; Møen er ikke frugtbar, men er bestemt til at blive det.

Eir er Lægekunstens Gudinde, og det er omtrent alt, hvad vi vide om hende.

Rind er den tredje Skikkelse, i hvilken Jorden optræder over for Odin. I Vegtamskvadet i den ældre Edda hedder det:

Rind føder Vale
i Vestersale,
én Nat gammel strider
Odins stærke Søn.
Hænder han ej tvætter
eller Haaret kæmmer,
før han bærer Balders
Banemand paa Baal.

Det er Odins gjentagne Bejlen til Rind — Billings Datter —, der sigtes til i følgende Strofer af Hávamál:

Kun Sjælen skjønner,
hvad sig skjuler i Sind,
den sidder Hjærtet næst:
ej værre Sot
for vis Mand jeg véd
end at leve sit Liv uden Lyst.

Det skjønned jeg grant,
da i Siv jeg sad
og efter min elskte længtes;
mer end mit Liv
var Møen mig værd,
skjønt aldrig den væne jeg vandt.

Billings solklare
Mø jeg saa'
sove i Sengen ene;
ude tyktes mig
al min Lyst,
fik jeg ej den fagre Mø.

»Kom ved Aften,
Odin, hid,
vil du Møen vinde;
ilde det gaar,
om andre véd,
•hvad vi tvende tales ved«.

Bort jeg gik
glad i Hu,
lød den lumskes Bud
vist jeg vented,
hun vorde vilde
min med Sjæl og Sind.

Da atter jeg kom,
jeg uglad saa'
alle de kjække Kæmper vaagne;
brændende Blus
og Fakler de bar,
farligt var det dèr at færdes.

Ved aarle Morgen
igjen jeg kom,
da Hirden i Hallen sov;
da fandt jeg en Hund
i den fagres Sted,
bunden paa Lejet den laa.

Mangen en Mø
sviger Mænd,
naar man ej nøje ser til,

det blev jeg var,
da jeg vilde med List
lokke den lyse Mø;
den snilde mig havde
til Haan og Spot,
og ej hendes Elskov jeg vandt.

Dette er aabenbart den samme Historie, Saxo Grammaticus fortæller, som følger: Odin elskede en Mø ved Navn Rind, men hun var stivsindet og gjenstridig. Odin pønsede paa, hvorlunde han skulde hævne sin Søn Balders Død, og saa sagde Rosthiof ham, at han med Rind, en Datter af Ruthernernes Konge, skulde avle en anden Søn, som skulde hævne sin Broder. Odin tog da sin side Hat paa, gik i Kongens Tjeneste og vandt hans Vild og Venskab ved at slaa en hel Hær paa Flugt for ham. Han aabenbarede sin Elskov for Kongen, men da han bad Pigen om et Kys, gav hun ham en Kindhest. Aaret efter kom han igjen, udgav sig for Smed, kaldte sig Roster og bød Pigen et kosteligt Armbaand og skjønne Ringe, men hun gav ham atter en Kindhest. Tredje Gang kom han som en ung Krieger, men hun stødte ham saa voldsomt fra sig, at han styrtede hovedkulds om. Til sidst kom han i en gammel Kones Skikkelse, kaldte sig Vecha og gav sig ud for at være lægekyndig. Han blev Rinds Terne og vaskede hendes Fødder hver Aften, og da hun blev syg, lovede han at helbrede hende, men Lægemidlet var saa beskt, sagde han, at hun maatte lade sig binde. Han forestillede hendes Fader, at om hun skulde faa sin Helsen igjen, maatte det gjennemtrænge hele hendes Legeme, selv om hun stred imod, og saaledes fik han Pigen, som nogle mene, med Faderens hemmelige Samtykke. Men Guderne

forviste Odin fra Byzantium og optog i hans Sted en vis Oller, som de ogsaa gav Odins Navn. Denne Oller havde en Knokkel, som han havde galdret saaledes over, at han kunde sejle over Havet paa den som paa et Skib. Oller blev senere jaøget bort af Guderne og drog til Sverige, men Odin vendte tilbage og blev gjenindsat i sin guddommelige Værdighed og opfordrede sin Søn Bous, som Rind havde født, og som viste sig saare oplagt til Krig, til at hævne sin Broders Død. Saxo Grammaticus fortæller dette saa troskyldig, som om det var den paalideligste Historie af Verden, uden at have nogen Anelse om dens mythiske Karakter.

Saxos Rosthiof optræder i den ældre Edda som *Hross-hjófr* (Hestetyven) af Hrimners (Rimthursens) Æt. Saxos Vecha er Odin, som i den ældre Edda kaldes Vak. Slutningen af Mythen fattes i Håvamål, og havde vi ikke den paalidelige Saxo, vilde vi knapt forstaa den Del af Mythen, som vi have anført efter Edda, men det Lys, han kaster over den, hæver al Tvivl. Rind er Jorden, ikke i Almindelighed, men Jorden, som efter Balders Død er given i Vinterens Vold. Minder det engelske og tyske Ord *Rind* os ikke om Jordens haardtrosne Skorpe? Gjenstridig modstaar hun længe Odins Elskov; forgjæves byder han hende Sommerens Skrud, forgjæves minder han hende om sine krigerske Bedrifter, det kjæreste, Nordboen kunde tage sig for om Sommeren, han maa opbyde al sin vældige Trolddomskraft for at bøje hendes Vilje og saa at sige smelte hendes gjenstridige Sind. Enden paa dette bliver, at hun føder Vale, den stærke Kriger.

I Groas Tryllesang (Grógaldr) i den ældre Edda kvæder Moderen til sin Søn:

Først jeg dig galdrer
den gode Galder,
som Ran galdred for Rind:
Af du kaste,
hvad ondt dig tykkes.
selv du raade dig selv.

Hvad er det, der tykkes Ran (Havets Gudinde) og Rind saa ondt, og som de vil kaste af for at kunne raade sig selv? Det er Isen. Da Ran havde kastet den af, opfordrede hun Rind til at gjøre ligesaa.

Grækerne have en Mythe, der til en vis Grad svarer til denne. Zevs, Himlens Gud falder i en Regn i Heras Skjød, men da hun modstod hans Bejlen, lod han en Regnbyge falde, medens hun sad paa Toppen af et Bjærg, og han forvandlede sig til en Nattergal (Foraarets Symbol); saa tog Hera medlidende den forpju-skede, af Regn dryppende Fugl i sit Skjød. Men hvilken Forskjel er der ikke imellem den græske og nordiske Mythe! Hera giver snart efter og forbarmer sig, men Rind gjør fortvivlet Modstand. Gang efter Gang ser det ud, som om Odin var lige ved at naa sit Maal, men atter og atter kommer det gjenstridige Sind op i Pigen igjen. Hvor træffende er ikke dette Billede paa Vinteren under vore nordlige Bredegrader!

Dette er den fysiske Fortolkning af Odins Forhold til Frigg og Rind. Himmel og Jord er formælede, men under dette Ægteskab viser Jorden sig i to Skikkelser — frugtbar og velsignet, ufrugtbar og smeddet i Kuldens og Frostens Lænker. Som Aarets Konge favner Odin dem begge. Men Odin er ogsaa den aandelige Verdens Konge, der formæler sig med Menneskets jordbundne Aand. Han finder den raa og udan-net, men modtagelig for Indtryk; han fremkalder rene

Tanker og ædle Følelser, der afføde skjøn Daad. Men saa kommer den ufølsomme Kulde og trodsige Gjenstridighed atter op i Sjælen, tager Magten over den og trænger Aandens Indflydelse tilbage. Det er trange Tider, naar Tvivl og Skepticisme og Fortvivlelse hver Nat lægger sig tyngende som Bly over et stakkels Menneskes Sjæl, men for den, der ærlig søger Sandhed, er det kun en forbigaaende Prøvelsens Tid, et vist og kjærligt Forsyn tager ham atter fangen med kjærlige og taalmodige Hænder og lægger ham til sit Hjærte, sender Byger af Velsignelse eller Ulykke ned over ham og smelter det frosne Hjærte med sin milde Aande, til det bliver blødt og mildt og gennemtrænges af den guddommelige Kjærlighed. Hvad den lyse Sommer og den mørke Vinter er for Aaret, er for os Mennesker de lyse og mørke Perioder i vort Liv, der afløse hverandre og afvejlende fremme eller hemme vor aandelige Væxt, som stadig vedvarer. Dette ligger ogsaa i Mythen om Odin og Rind.

Digtekunsten fremstilles i den nordiske Mythologi som Virkning af en begejstrende Drik. Hvo som nyder den, bliver Skjald, Digter. Denne Drik ejedes af nogle Jætter, og Gunlød vogtede den. Odin stiger ned til Jætterne, overvinder alle Hindringer, vinder Gunløds Kjærlighed og faar Lov til at nyde Drikken. Han bringer den op til Oververdenen og skjænker Menneskene den. Denne Mythe fortælles i den yngre Edda, som følger:

Da Ægir ønskede at faa vide, hvorfra Skjaldskaben eller Digtekunsten stammede, fortalte Brage,

Digtekunstens Gud, ham, at da Aser og Vaner mødtes for at faa Ende paa den Krig, de længe havde ført med hinanden, kom det til Forlig imellem dem, og dette Forlig stadfæstede begge Parter ved at spytte i et stort Kar. Som et blivende Vidnesbyrd om det Ven-skab, der for Fremtiden skulde bestaa imellem de stri-dende Parter, skabte Guderne af dette Spyt et Væsen, som de kaldte Kvaser, og som de udrustede med saa stor Kløgt, at der ikke var den Ting, nogen kunde spørge ham om, som han ikke var Mand for at svare paa. Kvaser drog nu om i hele Verden for at lære Menneskene Visdom, men da han kom til Dværgene Fjalar og Galar, der havde budt ham til Gilde, myr-dede de ham lumskelig. Hans Blod lod de løbe i to Kar og en Kjedel. Kjedlen hedder Odrærer og Kar-rene Son og Bodn. De kom Honning i Blodet og lavede saaledes en Drik, som har den ypperlige Egen-skab, at hvo som drikker af den faar Sangens Gave og bliver Skjald. Da Guderne spurgte sig for for at faa vide, hvad der var blevet af Kvaser, fortalte Dværgene ham, at han var bleven kvalt i sin egen Visdom, da han ikke havde kunnet finde nogen, som kunde hjælpe ham af med, hvad han havde for meget af den, ved at spørge ham om noget, han ikke kunde svare paa.

Dværgene indbød nu en Jætte ved Navn Gilling og hans Hustru til sig. De foreslog Jætten at sejle en Tur med dem ud paa Havet, men de stødte imod en Klippe og kæntrede. Gilling kunne ikke svømme og druknede, men Dværgene roede i Land og fortalte hans Kone, hvorlunde han var omkommen, hvilket hun tog sig saa nær, at hun brast i Graad. Fjalar spurgte hende da, om det ikke kunde være hende til nogen

Trøst at se ud paa Havet, hvor hendes Mand var druknet, og da hun sagde ja, sagde Fjalar til sin Broder Galar, at han skulde lægge sig op oven over Døren, og naar hun saa gik ud ad den, skulde han lade en Møllesten falde ned i Hovedet paa hende, for han var led og kjed af hendes Tuden. Broderen gjorde, som han sagde, og saaledes kom hun ogsaa af Dage. Gilling havde en Søn ved Navn Suttung, han hævnede disse Ugjerninger. Han bar Dværgene ud paa Havet og satte dem paa et Skjær, som var under Vand ved Højvande. I denne Vaande tiggede og bad de Suttung om at spare deres Liv og bød ham den begejstrende Drik som Sonebod, fordi de havde dræbt hans Forældre. Det gik Suttung ind paa; han slap Dværgene løs, tog Skjaldemjøden med hjem og satte sin Datter Gunlød til at vogte den. Derfor kaldes Digtekunsten snart Kvasers Blod, snart Suttungs Mjød og snart Dværgenes Bod.

Hvorlunde kom Guderne nu i Besiddelse af denne kostelige Suttungs-Mjød? Da Odin fuldt og fast havde sat sig for, at han vilde have den, drog han til Jættehjem, og efter at have vandret en god Stund kom han til en Eng, hvor der gik ni Trælle og slog Hø. Han gav sig i Tale med dem og tilbød dem at hvæsse deres Leer, og det Tilbud tog de gladelig imod. Han tog en Hvæssesten fra sit Bælte og hvæssede deres Leer, og da Trællene skjønnede, at Eggene var bleven saa umaadelig skarpe, spurgte de ham, om han ikke vilde overlade dem den Sten; Odin kastede den da i Grams imellem dem, og da de alle sammen vilde have den, tumlede de saadan om imellem hverandre, at de skar Halsen over paa hinanden med Leerne. Odin søgte og fik Nattely hos Suttungs Broder Bauge, som

fortalte ham, at han var svært i Forlegenhed med at faa sit Arbejde gjort, for alle hans ni Trælle havde slaaet hinanden ihjel. Odin, som her kaldte sig Bølverk (o: den, som er Mand for at gjøre vanskeligt Arbejde), sagde, at han vilde paatage sig at gjøre de ni Mands Arbejde, hvis han vilde skaffe ham en Slurk af Suttungs Mjød. Det raadede Bauge ikke for, svarede han; Suttung vilde have den for sin egen Mund, men han vilde følge med Bølverk og se, om han kunde faa fat i den. Det blev de enige om, og Odin arbejdede nu for Bauge hele Sommeren og gjorde ni Mands Arbejde, men da Vinteren faldt paa, krævede han sin Løn. Bauge og Odin fulgtes da ad, og Bauge fortalte Suttung, hvad han og Bølverk var komne overens om. Det vilde Suttung imidlertid ikke høre noget om, han vilde ikke af med en Draabe af den kostelige Drik, som var vel forvaret i en Hule, hvor hans Datter vogtede den. Odin var fuldt og fast bestemt paa, at han vilde ind i den Hule. »Vi maa se at finde paa en List«, sagde han til Bauge. Han gav da Bauge et Bór, som kaldes Rate, og sagde, at han skulde bore et Hul i Klippen, om Boret var skarpt nok. Bauge gjorde, som han bød, og da han havde boret en Stund, sagde han, at nu var det nok, men da Odin blæste i Borehullet, fløj Spaanerne ham i Ansigtet, saa det var grant at skjenne, at Bauge havde i Sinde at svige ham. Han bød ham nu bore Hullet helt igjennem, og Bauge borede, og da Odin atter blæste, fløj Spaanerne den anden Vej. Odin forvandlede sig nu til en Orm og krøb igjennem Hullet; Bauge kastede Boret efter ham, men ramte ham ikke. Da Odin var kommen ind i Hulen, antog han igjen sin naturlige Sikkelse og vandt Gunløds Hjærte. Efter at han havde sovet tre

Nætter hos den fagre Mø, faldt det ham let at faa hende til at give ham Lov til at tage et Drag af hvert af de tre Kar, Odrærer, Son og Bodn, i hvilke Mjøden forvaredes, men da han gjerne vilde have saa meget ud deraf som muligt, drak han saa vældig, at han ikke levnedede en Draabe. Derpaa forvandlede han sig til en Ørn og fløj bort saa hurtig, som hans Vinger kunde bære ham. Men Suttung havde opdaget hans List og havde ogsaa taget Ørneham paa og fløj efter ham. Da Guderne saa' Odin komme flyvende ind imod Asgaard, satte de alle de Kar, de kunde faa fat i, ud i Gaarden, og Odin fyldte dem ved at spy den kostelige Mjød, han havde drukket, ud i dem; men saa nær var det ved, at Suttung havde faaet fat i ham, at han maatte lade noget af Mjøden gaa bagud, og da ingen andre skjætter om det, faar Rimsmedene eller de daarlige Digttere det. Men den Mjød, der opsamledes i Karrene, beholdt Guderne, og af den faar de Mennesker, der forstaa at gjøre ordentlig Brug af den. Derfor kaldes Skjaldskab Odins Bytte. Odins Gave, Gudernes Drik o. l.

Lad os nu se paa denne Mythe i dens ældre og renere Skikkelse. Det hedder i Hávamál:

Glømsels Hejre
over Gildebordet
svæver og stjæler vort Vid;
den Fugls Fjedre
fast mig holdt,
den Gang jeg Gunlød gjæsted.

Drukken jeg blev,
mægtig drukken,
da jeg til Fjalar fo'r;

det bedste, jeg véd
om Drik at sige,
er, at Viddet kommer igjen.

Dette Sted sigter altsaa til Virkningerne af Skjaldskabens stærke Drik, og Odin raader til at nyde den med Maade, et Raad, som nogle af vore Digttere maaske kunde have godt af at lægge sig paa Sinde. Det hedder fremdeles i Hávamál:

Den gamle Jætte jeg gjæsted,
nu er fra Gildet jeg kommen,
lidet Tarv var det dér at tie,
ved mange Ord
jeg meget vandt
hist i Suttungs Sale.

Gunlød mig gav
paa Gyldenstol
en Drik af den dyre Mjød;
med Lumskhed blot
jeg lønnet den Mø
for Gammen, hun gav,
for al hendes Elskov.

Rates Mund
arbejde maatte
og gnave i Gruset mig Vej;
over og under mig
Jætternes Veje —
Hals og Hoved det gjaldt.

Drikken jeg vandt,
og vel jeg den nød,
Vismand vel finder Vej;
op jeg slap
med Odrærer
paa Jorden fra Jætternes Hjem.

End jeg tvivler
om, at atter jeg var
sluppen af Jætternes Sal,
om ej Gunlød,
den gode Mø,
havde hvilt i min Arm.

Dagen derpaa
Thurserne drog
til den højes Hal
for om den høje at høre.
Om Bølverk de spurgte,
om han til Gudernes Bo var kommen,
eller ham Jætten ihjel havde slaæet.

Ed paa Ring
havde Odin svoret,
hvo kan lide paa hans Løfter?
Suttung han sveg
for Skjaldemjøden,
og Gunlød han græde lod.

Det er en smuk Tanke, at Odin kryber ned i Suttungs Hule som en Orm, men efter at han har drukket Skjaldskabens Mjød, efter at han er bleven begejstret, flyver derfra som en Ørn.

Odins Navn Bølverk (kan betyde den, der gjør ondt, hvilket jo passer paa ham i Forhold til Jætterne, men det kan ogsaa betyde den, der udretter vanskelige Ting, og i den Betydning vilde det jo betegne Vanskeligheden ved at tilegne sig Skjaldskabens Kunst. Uden haard Kamp vinder ingen Herredømme over Digtekunsten, og mindst i det oldnordiske Sprog. Gunlød (af *gunnr*, Kamp, og *laða*, indbyde) indbyder Odin til denne Kamp. Kjedlen, Mjøden var i, hedder Odrærer (o: den, som rører Aanden), Inspirationen, og Mythen

er lige saa klar som disse Navne. Kvaser er Frugten. Saften presses af, som blandet med Honning bliver til den begejstrende Drik. Det hedder ogsaa udtrykkelig, at Kvaser kvæles i sin egen Visdom — ligesom Frugten brister af Overflod paa Saft. Men det gjælder om ikke blot at tage Mythen udvortes, men om at naa ind til den ethiske Kjærne i den.

Det bør fremhæves, at Kvaser opstaar ved Asers og Vaners Forening, en inderlig Forening af de faste og flydende Elementer.

Denne Mythe tjener ogsaa til at belyse den store Forskjel imellem den ældre og den yngre Edda. Hvor langt staar denne ikke tilbage for hin i Henseende til Renhed og Poesi! *Ex ipso fonte dulcius bibuntur aquæ.*

Odin er ikke blot Digtekunstens Opfinder, han ynder og beskytter ogsaa Historien, Sagaen. Man skal vanskelig finde et skjønnere Udtryk for det betagende ved Historien end den ældre Eddas:

Søkkvabæk hedder
den fjerde Sal,
over den bruse
svale Bølger;
Odin og Saga
alle Dage
gladelig drikke
af gyldne Skaaler.

Søkkvabæk betyder Kilden i Dybet. Fra Dybet opstige Tankerne, der rulle som svale, forfriskende Bølger igjennem gyldne Ord. Saga kan fortælle, Odin

kan tænke over, hvad hun fortæller. Saaledes sidde de sammen Dag efter Dag og Nat efter Nat og forfriske deres Aand ved Historiens Væld. Saga er den næstøverste af Gudinderne. Hun bor i Søkkvabæk, en saare stor og statelig Bolig. Historiens Strøm er stor, den er bred og dyb. Saga kommen af *segja*, at sige. I Grækenland var Klio en af Muserne, men i Norden er Saga alene, kun sammen med Odin, Heltegjerningernes Ophav. Hendes Gunst er den unges Haab og den gamles Lyst.

Den oprindelige Betydning af Ordet Rune (*rún*) er Hemmelighed, og det brugtes til at betegne en hemmelighedsfuld Sang, hemmelighedsfuld Lærdom, hemmelighedsfuld Tale og hemmelighedsfuld Skrift. Vore Forfædre havde et Alfabet, før end de lærte de latinske Bogstaver at kjende; det kaldtes Futhork efter de første Bogstaver (f, u, th, o, r, k) ligesom Grækernes Alfabet (α, β). Odin er Runernes Opfinder. Han siger selv i den berømte Runesang, der udgjør Slutningen af Hávamál i den ældre Edda:

Jeg véd, at jeg hang
i det høje Træ
Nætter samfulde ni,
saaret med Spyd,
til Sejrfader ofret,
ofret selv til mig selv,
i det høje Træ,
hvorom ingen ved,
af hvad Rod det er rundet.

Ej Brød man mig bød
eller Bæger mig rakte,
i Dybet jeg spejded,
Runer jeg spejded,
nemmed dem klagende
og faldt saa ned.

Ni kraftige Galdre
jeg nemned af Sønnen
til Bølhorn, Bestlas Fader,
og et Drag jeg drak
af den dyre Mjød
øst af Odrærer.

Saa tog jeg til at trives
og vis at vorde
vel tog jeg til at voxe.
Ord fra Ord
til Ord mig førte,
Daad fra Daad
til Daad mig førte.

Runer skal du finde,
Runer at raade,
store Stave,
stærke Stave,
som den mægtige Taler maled,
som de raadende Magter risted,
som den ypperste As har tegnet,
Odin blandt Aser,
blandt Alfer Daain,
Dvalin blandt Dværge,
Alsvinn blandt Jætter,
selv jeg nogle risted og raaded.

Forstaar du at tegne dem?
Forstaar du at tyde dem?
Forstaar du at male dem?
Forstaar du at magte dem?

Forstaar du at bede ?
Forstaar du at blote ?
Forstaar du at sende dem ?
Forstaar du at stække dem ?

Bedre ej at bede
end at blote for meget,
hver Gave for Gjengjæld er givet ;
bedre intet at sende
end at sende for meget.
Saa, ristede Thund
før Tidens Ophav,
op stod han dér,
hvor han atter kom.

Sange, jeg kan,
som ej Kongen véd,
som ingen i Verden véd ;
Hjælp hedder én,
og hjælpe den kan
for Sorg og Sot
og Smertes alle.

Den anden, jeg kan,
bør hver Mand kjende,
som lyster Læge at vorde.
Den tredje jeg synger,
om nødigt det gjøres
i Lænker min Fjende at lægge ;
Sværdene deres
døver jeg flux,
saa hverken List eller Vaaben hjælper.

Den fjerde jeg synger,
om fængslet man har
i Lænker Lemmerne mine ;
da galdrer jeg saa,
at frit jeg gaar,
af Fødderne Lænkerne falde
og Haandjærn af Hænderne mine.

Den femte jeg synger,
om Fjendespyd,
jeg ser imod Flokken flyve,
hvor stærkt det end flyver,
jeg standser det dog,
blot jeg med Blikket det naar.

Den sjette jeg synger,
om man sender mig Mén
i Runer paa vildt Træs Rødder;
den Mand, som vil
Mén mig bringe,
saarer det mer end mig selv.

Den syvende synger jeg,
om Sal jeg ser
brænde om bændede Kæmper;
saa bredt den ej brænder,
at ej bjærge jeg mægter,
saa god en Galder jeg véd.

Den ottende Sang
var alle til Gavn,
om de den naæde at nemme;
Had, som voxer
mellem Høvdingers Sønner,
evner jeg strax at stække.

Den niende synger jeg,
om Nød det volder
at bjærge min Baad paa Hav;
flux jeg Vind
og Vove dysser
og stiller stormrørt Sø.

Den tiende synger jeg,
om jeg Troldkvinder ser
lumsk gennem Luften fare;

flux jeg volder,
at vild de fare,
tabe Ham
og Hu og Sans.

Den ellefte kvæder jeg,
om jeg til Kamp
Venner paa Valen skal føre,
under Skjolde jeg galdrer,
saa glade de gaa
trygge i Kampen
og trygge fra Kamp,
uskadte gaa de fra alt.

Den tolvte jeg synger,
om i Træ jeg ser
hængt Mand gyngende paa Gren;
saalunde jeg rister
Runerne mine,
at jeg ham tvinger
at tale med mig.

Den trettende kvæder jeg,
om jeg kaares
til Stormands Søn at vatne;
ej da han falder,
om i Fylking han kommer,
aldrig for Sværd han segner.

Den fjortende synger jeg,
om jeg for Folket
tale skal om Aser og Alfer.
Alle Guder
grandt jeg kjender,
alt, hvad kun den vise véd.

Min femtende Sang
Thjodrerer sang,
Dværger uden for Dellings Døre;

Kraft gol han til Aser,
Lykke til Alfer,
Tanker gol han til Hroptatyr.

Den sextende synger jeg,
naar Elskov jeg søger
og Møs Vilje vil vinde;
jeg vender den vænes
Vilje og Vid.
saa helt hun mig skjænker sin Hu.

Den syttende synger jeg,
for at først sent
den favre fra mig skal fare.
Længe jeg ved,
Lodfafne,
savned du Sangene mine.
Nem dem nu,
og nyd dem vel,
fatter du dem, fanger du Lykken.

Den attende Sang
synger jeg aldrig
for Mø eller Mands Viv —
bedst er alt,
som én kun véd,
saadan jeg slutter min Sang —
undtagen for hende,
jeg holder i Favn,
og for selve min Søster.

Nu har du hørt
den højes Sang,
her i den højes Hal,
til Gavn for Mænd
og til Mén for Jætter,
Hil ham, som kvad,
Hil ham, som hørte den

Hvo, som den nemmed,
nyde den vel,
lykkelig den, som den lærte!

Odins Søster eller Hustru er, som vi have set, Frigg; og der er meget imellem Himmel og Jord, som de største Vismænd ikke drømme om, meget, som den dybsindigste Filosof ikke mægter at udrede, og det er det, som Odin aldrig synger for nogen Mø eller Mands Viv.

Odins Runer ristedes paa Skjoldet foran den skinnende Gud, paa Arvaks (den aarvaagnes) Øre og paa Alsvinns Hov, paa Hjulene under Røgners Vogn, paa Slejpnerns Tømme, paa Bjørnens Lab og paa Brages Tunge, paa Ulvens Klo, paa Ørnens Næb, paa blodige Vinger og ved Enden af Broen (Regnbuen), paa Glas og paa Guld, i Vin og paa Urt, i Viles Hjærte, paa Gungners Od, paa Granes Bryst, paa Nornens Negl og paa Uglens Næb. Alt, hvad der blev ristet, blev skrabet af igjen, blandet i den hellige Mjød og sendt ud til alle Verdens Kanter. Nogle er hos Aser, nogle hos Alfer, og nogle er hos Menneskenes Sønner.

Alt dette og endnu mere om Runerne finde vi i den ældre Edda. Hvad er Odins Runer? Hvad andet end et nyt Udtryk for hans Væsen. Odins Runer betegne den Kraft og Visdom, hvormed han hersker over hele Naturen, selv i dens hemmeligste Fremtoninger. Odin er i sin Egenskab af Runernes Mester Aanden, der underlægger sig og behersker den fysiske Natur. Han raader over den livløse Natur, over Vind og Vove, Ild og Vand, over Menneskets Sind, over Fjendernes Had og Kvindernes Elskov. Alt bøjer sig for hans Magt, derfor er Runerne ristede paa alt muligt i Himlen og paa Jorden. Han er Verdensaanden,

der gennemtrænger alt, Himlens og Jordens almægtige Skaber eller, for at bruge et mere mythologisk Udtryk, Guders og Menneskers Fader.

Odin hang ni Dage i Træet (Ygdrasil), ofrede sig til sig selv og saarede sig med sit eget Spyd. Dette har man fortolket saaledes, at det skulde hentyde til de ni Maaneder, Barnet ligger i Moders Liv. Læser man de første Strofer opmærksomt, vil man indrømme, at der maaske nok er noget i den Fortolkning. Men paa den anden Side, har du nogen Sinde prøvet paa at gjøre dig Materien underdanig og trænge ind i dens Hemmeligheder med din Aand? Ved du, at Kundskab ikke kan erhverves uden Anstrængelse, uden Kamp, uden Ofre, uden at man vier sig til en Idé? Husker du, at Odin satte sit Øje i Pant for en Drik af Mimers Brønd? Spydets, han nu saarer sig med, er et Vidnesbyrd om, hvor alvorlig han mener det med sit Offer, for denne Kamps Skyld, for at vinde Kundskab ofrer Aanden sig til sig selv. Den ved, hvilke Anstrængelser og Lidelser der venter den paa Vejen til Kundskab, men den trodser dem tappert, den higer efter at tage Kampen op med dem, det er dens Storhed, dens Ære, dens Magt. Ni Nætter hang Odin i Træet. Rom blev ikke bygget paa én Dag. *Tantæ molis erat Romanas condere gentes.* Kundskab vindes heller ikke paa én Dag. Aanden udvikles langsomt. Han hverken spiser eller drikker, han faster. Vi maa ogsaa tvinge vor legemlige Trang og som Odin stirre ned i Naturens Dybder og gennemtrænge dens Hemmeligheder med vor Aand, saa ville vi lære alle de underfulde Sange, som Odin lærte, før han faldt ned af Træet.

Odin er Opfinder af Runesangene, der spillede saa stor en Rolle i Nordboernes sociale og religiøse Liv.

Troen paa Trolddom (Galder og Sejd) var almindelig blandt de hedenske Nordboer, og den havde sin Rod i Mythologien, der fremstiller Trolddomskunsten som Odins Opfindelse.

Det hedder i Grímnismál i den ældre Edda:

Gladshøj er den femte*),
hvor i gylden Glans
Valhal vidt sig breder;
der kaarer Hropt
daglig dem,
som sværdbidte segne paa Val.

Let er at kjende
den knejsende Sal
for alle, som fare til Odin;
Spyd er Sparrerne,
Skjolde Tagspaan,
med Brynjer er Bænkerne klædt.

Let er at kjende
den knejsende Sal
for alle, som fare til Odin:
vesten for Døren
hænger en Ulv,
og over den svæver en Ørn.

Odin var først og fremmest Krigens Gud. Den, som faldt i Kamp, kom efter Døden til Odin i Valhal. Der begyndte Kampen paa ny, og naar han faldt, stod han op igjen. Det var et herligt Liv i Valhal.

---

*) Gudebolig.

Hallen hed Valhal, d. v. s. Valens eller de faldnes Hal. Odin kaldes Valfader, Valens, de faldnes Fader, og Mørne, han sendte ud at kaare de Helte, der skulde falde, hed Valkyrjer. Valhal maa ikke forvexles med det sølvtagne Valaskjalf.

Heltene, som kom til Valhal, kaldtes Ejnherjer, hvilket Ord afledes af *ein* og *herja* og betegner den mageløse Kriger. Odin kaldes ogsaa Herjafødr, d. v. s. Heltens Fader.

Valhal ligger i Gladshejm. Den er stor og straal-er af Guld. Loftet bæres af Spyd, den er tækket med Skjolde, og Bænkene er klædte med Brynjer. Lys faar den fra Sværd, og om dens umaadelige Størrelse kan vi gjøre os et Begreb, naar vi i den ældre Edda læse, at der er fem Hundrede og fyrretyve Døre, og igjennem hver Dør gaar der otte Hundrede Ejnherjer, naar de i Ragnarok stævne til Kamp med Ulven.

Uden for Valhal ligger den straalende Lund Glaser; alle Bladene paa Træerne i den Lund ere af Guld, hvorfor Guldet ogsaa jævnligen kaldes Glasers Løv.

Hvad giver Odin alle sine Gjæster at spise? Naar alle de Mænd, der siden Verdens Skabelse ere faldne i Kamp, ere komne til Odin i Valhal, maa der jo være en umaadelig Mængde. Ja, vist er der umaadelig mange, men hvor mange der end er, er der dog for faa, naar Ulven kommer. Mad er der ingen Mangel paa; hvor mange der end samles i Valhal, Galten Sæhrimner forslaar til dem alle. Dens Kjød bliver kogt hver Morgen, men hver Aften er den levende igjen. Kjeden, det koges i, hedder Eldhrimner, og Kokken Andhrimner. Som der staar i den ældre Edda:

Sæhrimners Flæsk
sydes i Eldhrimner
af Andhrimner;

det er af Flæsk det bedste,
men faa blot ved,
hvad Ejnherjerne æde.

Hvad faa Odins Gjæster at drikke? Enhver kan sige sig selv, at Odin ikke byder Konger og Jarler og andre Stormænd til sig og saa kun giver dem Vand at læske sig paa. I saa Fald vilde mange af dem, som havde fundet sig i de største Savn og Besværligheder og søgt Banesaar for at komme til Valhal, mene, at den Drik var for dyrt betalt, og de vilde da ogsaa have haft god Grund til at klage over, at der ikke var sørget bedre for deres Forplejning. Nej, det stod helt anderledes til: Geden Hejdrun, (o: den klare Strøm) staar paa Valhals Tag; den lever af Bladene paa det navnkundige Træ Læraad, og fra dens Yver strømmer der Mjød i saadan Overflod, at en Bolle fyldes hver Dag saa stor, at den rummer mere, end alle Heltene kan drikke. Paa Valhals Tag staar ogsaa Hjorten Ejkthyrner, som ligeledes lever af Læraads Løv; fra dens Takker drypper Vandet saa rigelig ned i Hvergelmer, at der er nok til at fylde de sex og tredive Floder, der udgaa derfra, og af hvilke tolv flyde til Gudernes Boliger, tolv til Menneskenes Verden og tolv til Nifheim.

Jo, vore Forfædre var uciviliserede Barbarer, det kan man da se af det Liv, der førtes i Valhal, hvor Heltene spiste Flæsk og drak Mjød! Men hvad er vi, naar vi gjør ligesaa? Lad os se lidt nøiere paa Ordene. Mad kaldte de Kjød, og Drikke Mjød — det var de Ord, de vare vante til at bruge i det daglige Liv, men de forbandt en langt højere Forestilling med den himmelske Næring. Skjønt »faa blot ved, hvad Ejnherjerne æde«, bør vi vide det. Naar vi høre

Ordet Ambrosia, tænke vi paa noget meget fint, skjønt vi ikke ved, hvad det var. I Iliaden (14,170) bruges det om slet og ret Vand. De Ord, hvormed den nordiske Mythologi betegner den himmelske Mad og Drikke, er meget simple, Andhrimner, Eldhrimner og Sæhrimner. Hrim (Rim) betegner den første og fineste Overgang fra flydende til fast Tilstand; Hrimner er den, der frembringer denne Overgang. Føden dannedes, som Ordene tydelig vise, af Luft *And, önd, Aande*, Ild, (*eld*) og Vand (*sæ, Sø*). Vi have her den fineste Form af de fineste Stoffer; der er intet jordisk ved dem; Grundelementet er Vand, kogt af Ilden, der næres af Luften, og Drikken er den klare Strøm, der kommer fra Himlens højeste Steder, den rene ætheriske Strøm, der vælder frem fra de fjærne Steder, hvor Vindene hvile. Ja, vi kan knapt nok kalde det en Drik, det er den reneste og fineste Luft, der fylder de udødelige Helters Lunger i Valhæl.

Det er en mægtig Flok, der samles i Valhal, og Odin maa i Sandhed være en stor Høvding, siden han har saa talrig en Hærskare under sig. Men hvad forslaa Heltene Tiden med, naar de ikke ere bænkedede ved Drikkebordet? Hver Dag, saa snart de have iført sig deres Hærklæder, gaa de ud i Gaarden, og der slaas de, til de atter have bidt i Græsset. Men naar Tiden til Maaltidet nærmer sig, rejse de sig og gaa tilbage til Valhal for at drikke Mjød af deres Fjænderes Hjærneskaller*). Som det hedder i den ældre Edda:

*) Skulde nogen heri se et Vidnesbyrd om Barbari, ville vi minde dem om, at Munkene i Trier gjemte St. Theodulfs Hjærneskal og lod de syge drikke af den. Der kunde nævnes adskillige andre Exempler i samme Retning, og vore Forfædre vare altsaa i alt Fald ikke mere barbariske end kristne Biskopper og Munke.

Alle Ejnerherjer
i Odins Gaard
daglig dræbe hverandre;
naar Val er kaaret,
fra Kampen de ride
og sidde som Venner sammen.

Som Krigens Gud udsender Odin sine Møer at kaare de Kæmper, der skulle falde (*kjósa val*). De kaldes Valkyrjer og Valmøer (*valmeyjar*). Valkyrjerne gjøre derhos Tjeneste i Valhal, hvor de bære Drikken om, vogte paa Drikkehornene og i det hele taget sørge for Opvartningen ved Bordet. Hver Gang der skal staa et Slag, sender Odin dem ud at kaare, hvem der skal falde, og at lede Slagets Gang, saa at den fanger Sejr, som Odin under den. Den yngste af Nornerne, Skuld, rider ogsaa ud og kaarer Val og leder Slaget. Der nævnes over tolv Valkyrjer i den ældre Edda, og deres Navn have alle Hentydning til Krigens Idrætter.

Denne Mythe om Odin som Krigens Gud, om Valhal og Valkyrjerne øvede stor Indflydelse paa vore Forfædres Karakter og Tænkemaade. Den døende Helt véd, at Valkyrjerne er bleven sendt efter ham for at byde ham hjem til Odins Hal, og han modtager deres Budskab med Frimodighed og Glæde. At de tapre efter Døden skulde optages i Valhal, var et af Hovedpunkterne, om ikke ligefrem Sjælen i Nordboernes Religion. De følte i deres Hjerter, at det var uomgængelig nødvendigt at være tapper; var de ikke det, vilde Odin ikke tage sig af dem, men støde dem fra sig med Foragt. Og er der ikke noget sandt i denne Lære? Er det ikke endnu stadig en af de første

Pligter at være tapper? Er det ikke Mennsekets første Pligt at overvinde alt, hvad der hedder Frygt? Hvad kunne vi udrette, saa længe vi ikke have faaet Bugt med den? Mennesket er en Træl, en Kryster, selve hans Tanker ere falske, saa længe han ikke er Herre over sin Frygt. Odinslæren viser sig altsaa, naar vi trænge ind til dens inderste Væsen og Kjærne, at være sand endnu den Dag i Dag. Manden maa være tapper — han maa gaa sin Gang uden at se ængstelig til højre og venstre, han maa bære sig ad som en Mand. Hvor meget Mand han er, vil i de fleste Tilfælde vise sig i, hvor fuldstændig han kan faa Bugt med sin Frygt. Nordboernes Opfattelse af Odin, Valhal og Valkyrierne bragte dem til at anse det for skammeligt og usselt at dø paa anden Maade end paa Valpladsen; naar de mærkede, at Døden nærmede sig paa naturlig Maade, tilføjede de sig derfor selv Saar, for at Odin skulde modtage dem som faldne Kæmper. Gamle Konger lod sig, naar de mærkede, at de skulde til at dø, lægge i et Skib, som saa blev stødt ud, efter at der var stukket Ild i det, og stævnedes fra Land med udspændte Sejl; naar det saa var kommet ud i rum Sø, sloge Flammerne op om det, og det stolte Baal stod til Havs med den døende Helt. Den nordiske Viking kæmpede med ubetvingeligt Mod. Han stod tavs, med sammenpressede Læber i Skibets Stavn trodsende det vilde Hav med dets Uhyrer, trodsende Mennesker og alt, hvad de kunde gjøre ham. Ingen Homer har besunget disse nordiske Krigere og Søkonger, men deres Heltegjerninger og Heltedød er det stadige Æmne for Skjaldenes Sang.

Da Ragnar Lodbrog laa i Kong Ellas Ormegaard og mærkede, at det led imod Enden, sang han sin berømte Sang Kraakamaal, der giver os et levende

Indtryk af en nordisk Vikings Syn paa Livet, og som vi derfor anføre i Oversættelse (efter den svenske Eddaoversætter P. A. Gödeckes fri Gjengivelse):

Ofte svang vi Sværdets Tunge,
svarlig hastig Tiden randt.
Gotaland vi gjæsted unge,
før vi glansfuldt Rygte vandt
Dragen værst af alle Drager
dræbte dèr mit staalgraa Sværd,
jeg mig vandt en Viv saa fager,
vel var hun den Stordaad værd *).

Sværd vi svang, da griske Ørne
svælged glade Valens Drik,
og til hvert et Verdens Hjørne
vældig frem med Gny vi gik.
Tyve Vintre kun jeg talte,
tjente trolig Valhals Drot,
Lodbrog lød, naar Odin kaldte,
længtes efter Hærfærd blot.

Sværd vi svang, saa Dynas Bølge
svulmed højt af Mandeblood,
Jarler fem med deres Følge
tæede op den frosne Flod.
Saa i Sjelunds grønne Dale
segned Mænd, som dèr fo'r frem,
flux til Sejerfaders Sale
sendte Helsinger vi hjem.

Sværd vi evang, da paa de sorte,
svale Bølgers hvide Top
Herrød red til Valhals Porte,
højt med Bulder sprang de op.

---

*) Sigter til Ragnars Kamp med Dragen ved Thora Borghjorts Jomfrubur. Det var denne Kamp, der skaffede ham Tilnavnet Lodbrog.

Hørlig Høvding ej for blodig
Hildes Leg krøb ræd i Læ,
klar til Kamp han ventede modig,
kjæk i Ny og kjæk i Næ.

Sværd vi svang, da Solens Lue
svaledes af Stormens Leg,
stolt sang Strængen paa vor Bue.
Stormen ej saa vældig skreg.
Bistert Bølgen piskede Sandet,
Borgundsholmen svam i Blod,
prægtig Valen rødmed Vandet,
Varg og Ravn fik Davre god.

Sværd vi svang som bolde Helte.
svart de blege Vestmænd skreg;
hvo ej flyede, brat vi fældte,
Flamland glemmer ej den Leg.
Grunt vi gjorde mangen Kvindes
gjæve Bejlers Hjærte koldt,
længe vil den Messe mindes,
mine Mænd i Valland holdt.

Sværd vi svang imod de lede
Svende i Northumberland;
der var Storm og Strid og Vrede
mellem Stenene paa Strand.
Gny det gjorde, da paa Skjolde
gode Pile faldt som Regn,
blidere vi var mod bolde
Brude i den samme Egn.

Sværd vi svang, hvor Bølger vælte
svale sig mod Suderø,
Ragnvald red med sine Helte
rask paa Dragen over Sø.
Modig Marstejn, Irlands Konning,
mættet baade Ulv og Ravn,
Blod den bistre var som Honning,
blodrød var hans Snekkes Stavn.

Sværd vi svang, saa sortblaa Vover
svulmed højt af Irers Blod.
Velsklands Vin dog mer jeg lover,
varm den er, den gyldne Flod.
Sværd med Sværd vi vældig krydsed,
svang de svære Spyd med Lyst,
siden Sydens Møer vi kyssed,
sejled saa fra Velsklands Kyst.

Sværd vi svang ved Kvæld og Morgen,
Bølgens Svaner vidt os bar.
Ej jeg sørger over Sorgen,
sjælden Glæden svigtet har.
Fostret har jeg frækne Sønner,
faa sig fik et Kuld saa godt;
Aasløg bad, og hendes Bønner
tændte Baal til Svithjods Drot.

Sværd vi svang, som Ulve tude,
svart i mørke Nat det klang;
Spydregn spærred Øjstejn ude,
Ulleraakers Sparrer sprang.
Guldsmukt gamle Drot mon segne,
Graad vi ham for Gammen bød.
Ild vi paa hans Borg lod regne,
og med Brag vi ned den brød.

Sværd vi svang for os at svale,
Svig som Frygt vi ej forstaar.
Daadstærk Drot er sand i Tale,
drabelig i Strid han gaar;
Frygt for Fare han ej kjender,
naar, hvad ej den fejge naar,
Usling han til Helhjem sender,
der sin Løn hver Nidding faar.

Sværd vi svang paa Land og Vove,
svanevinget var vor Færd,
lydes maa dog Norners Love,
liden er min Verden her.

Nylig frank og fri jeg stævned,
fløj paa Vikings Vis af Sted;
om en Stund er Ella hævnet,
ej dog lover jeg ham Fred.

Sværd vi svang, og Magt og Ære
alt som Svend jeg vandt paa Jord;
Sønner monne Legen lære
lystelig i Mandens Spor.
Visselig fo'r Ella ilde,
om nu Aasløg saa' min Død;
grynte mine Grise vilde.
om de kjendte Galtens Nød.

Sværd vi svang, men nu jeg skjønner,
svarlig matte Ormes Bid.
Saa' de mig nu, Aasløgs Sønner,
snart for vist de stævned hid.
Hævn da Broder, loved Broder,
redte blodig Ellas Grav;
Sønner mine har en Moder,
som i Arv dem Manddom gav.

Sværd jeg svang, ej vil jeg kære,
svar er dog ej Dødsens Kval.
snart skal Slejpnir bort mig bære
hist til Balders Faders Sal.
Rød og rød jeg ikke træder
rystende for Odin frem;
højt mit Kraakamaal jeg kvæder
kraftig i den højes Hjem.

Sværd vi svang, nu did jeg stunder,
Saarets Sved mig matter svart.
ej jeg ænser mine Vunder,
Odins Diser komme snart,
hente heden mig saa fage,
Søde jeg blandt Helte faar,
ledne ere Livets Dage,
leende herfra jeg gaar.

Det prægtige Kvad, Ejvind Skáldaspiller digtede om Kong Hákon Adelstensfostre (Hákonarmál) giver os ogsaa et i høj Grad levende Indtryk af de hedske Nordboers Syn paa Heltens Hedenfart:

Gautatyr sendte
Gøndul og Skøgul
at kaare Konger,
hvem af Yngves
Æt skulde fare
til Odin og være i Valhal.

Brynjeklædt traf de
Bjørns Broder,
den frække Drot
stod under Fanen.
Fjenderne skjælv,
Spydene sang,
Slaget var alt i Gang.

Jarlernes Bane
brød frem i Striden,
kaldte paa Holmryger
og Helgelands Mænd;
godt Følge
havde den gjæve,
Danernes Skræk
med den skinnende Hjælm.

Brynjen kasted
den bolde Drot,
før med sin Flok
han fo'r i Kampen.
Før Landet han skjærmed,
med Hirten skjæmte
gladelig Kongen
med gylden Hjælm.

Bed i Brynjer
den boldes Sværd,
som skar gennem Vand
den hvasse Klinge ;
Pile braged,
og Skjolde brast,
Sværdene hamred
paa Hovedpander.

Skjolde splintredes,
Hoveder sprang
under Hirdkongens
vældige Hug ;
med Gny og Bulder
de bolde rødned
skinnende Skjoldborge
i skummende Blod.

Saarilden brændte
i blodige Vunder,
Øxer ødte
Ødaners Liv,
Blødet bruste
paa Brynjer og Skjolde,
Saarfossen strid
faldt i Stords Strand.

Under blodige
Skjolde de brødes,
legte i Skøguls
Skyers Uvej ;
Spydfossen skummed
i Odins Storm,
sværdbidt mangan
Mand segned.

Sad saa de Drotter
med dragne Sværd,
med kløvede Skjolde
og skaarne Brynjer;
ej var Mændene
vel til Mode,
til Valhal, vidste de.
Vejen gik.

Sagde da Gøndul
— paa Spydet hun støtted sig — :
»Øges nu Asernes Følge!
hjem har Hærfader
Hakon budet
til Valhal med hele hans Hær«.

Vel han hørte,
hvad højt de kvad,
de herlige Valmøer
paa vælige Heste;
alvorlige sad de
og paa ham saa
med Hjælm og Skjold
og skinnende Brynjer.

Hakon kvad:

»Hvordan skifter
I Kampens Skæbne?
Bedre Kaar
I burde os unde«.

Skøgul kvad:

»Vi det voldte,
at Sejr du vandt,
og at Fjenderne
rædde flyede.

»Ride vi skulle
— Skøgul kvad —
til Gudernes grønne Land,
at melde Hærfader,
at Hakon kommer
at gjæste ham i hans Gaard».

»Hermod og Brage
— Hærfader kvad —,
tager mod Helten med Hæder;
vel maa den Konge,
som hid nu kommer,
kaldes den herligste Helt».

Mælte Drotten,
da hid han kom,
blodig fra Striden han stævned:
»Gram i Hu
Hærfader tykkes,
ej vi tro, han vel os vil».

Brage kvad:

»Fred skal du have,
Ejnherjers Fred;
Øl skal hos Aser dig bydes.
Jarlers Bane,
otte Brødre
finder du her i Odins Hal».

»Klæder og Vaaben
— kvad da Kongen —
ville selv vi forvare;
vel skal Hjælm
og Brynje man vogte,
godt er gode Vaaben at eje».

Vitterligt blev det,
hvorlunde Kongen
vel om Hørg og Hov havde værnet,
da alle Aser
Hakon hilste
velkommen hjem til Guders Gaarde.

I lykkelig Stund
fanger den Drot Liv,
som fødes med sligt et Sind:
altid gjævt
og godt hans Ry
vorder, mens Verden staar.

Løs vil i Verden
Fenrisulv vorde
og fare i Mandhjem frem,
før atter en Helt
som Hakon fødes
og tager hans tomme Plads.

Fæ dør,
Frænder dør,
Land og Rige
lægges øde.
Fra den Stund Hakon
til Hærfader fo'r,
mange friste
meget ondt.

At give en Fortolkning af Valkyrjerne er overflødig. Krigens Gud sender sine Tanker og sin Vilje til Valpladsen iklædte mægtige væbnede Kvinders Skikkelser, ligesom han sender sine Ravne ud over Jorden.

Ethisk set er Odin Symbolet paa det usvigelige Sejrsmaal, Nordboerne var opfyldte af, og som affødte

deres Heltegjerninger, og vi vide, at dette Sejrshaab ikke svigtede Helten, naar han segnede blødende om paa Valen, men fulgte ham, naar han paa Valkyrjernes Arme bares til Valhal og derpaa svang sig paa Ørnevinger til det evige Gimle. I Vøluspå hedder det om Valkyrjerne.

Valkyrjer saa' hun
viden fra komne,
rede til Guders
Land at ride.
Skuld bar Skjold
og Skøgul med,
Gunn, Hild, Gøndul
og Gejrskøgul.
Nævnet har jeg nu
Herjans Diser,
rede til Ridt
over Riger og Lande.

Og i Grímnismál:

Hrist og Mist
række mig Horn,
Skeggjöld og Thrud,
Hild og Skøgul
Hlökk og Herfjotur,
Gøll og Gejrønul,
Randgrid og Radgrid
og Reginlejf
skjænke Ejnherjerne Øl.

Vi skulle endnu blot minde om, at de nordiske Kvad om Niflungerne fremstille Brynhild som en Valkyrje, der paa Grund af Ulydighed imod Odin er bleven stungen med Søvnthorn og dømt til ikke længere at være Valkyrje, men ægte en dødelig.

Andet Kapitel.

Odins Sønner ere Udstraalinger af hans eget Væsen. Som Krigens Gud har han Tapperhed og Ære til Tjenere. Han opfinder selv Skjaldskaben, men Udøvelsen af den overlader han til sin Søn Brage. Han giver sig ikke selv af med Tordenen, det er han hævet over, han lader sin Søn Thor besørge det. Han er Lysets og Mørkets Fader, men han lader det velgjørende Lys udbrede sig og kæmpe med Mørket uden at blande sig i deres Strid (Hød og Balder). Han vogter heller ikke selv Regnbuen, det lader han den aarvaagne Hejmdal om.

Hermod (den tapre i Kamp) var Odins Søn og Gudernes Sendebud. Odin selv gav ham Hjælm og Brynje, at han kunde lægge sin krigerske Karakter for Dagen, og han bliver sendt ud i alskens farefulde Ærender. Af hans mange Bedrifter er den vigtigste den, han udførte, da han red paa Slejpnir til Hel for at hente Balder hjem. Det var Hermod og Brage, der sendtes ud for at byde Kong Hakon Adalstensfostre velkommen, da han kom til Valhal.

Tyrs Navn er bevaret i Tirsdagen. Han er Gud for Krigerhæderen (jfr. det tyske *Ziør*). Tyr er den modigste og mest uforfædede af alle Guderne. Det er ham, der skjænker Tapperhed i Strid, derfor gjøre alle Krigere vel i at paakalde ham. Det var ligefrem en almindelig Talemaade at sige om en Mand, der overgik alle andre i Tapperhed, at han var »Tyrstærk« eller tapper som Tyr. En Mand, der udmærkede sig ved Visdom, sagdes ogsaa at være vis som Tyr. Han gav et glimrende Vidnesbyrd om sit Mod, da Guderne, som vi senere nærmere skulle se, søgte at lokke Fenrisulven til at lade sig binde med Lænken Glejpnir. Da Ulven frygtede for, at Guderne vilde svige ham og ikke løse ham igjen, naar han først havde ladet sig binde, gik han kun ind derpaa paa det Vilkaar, at Tyr skulde stikke sin Haand i hans Gab, medens han var bunden. Tyr betænkte sig ikke paa at gjøre det, og da Utysket mærkede, at Guderne ikke havde i Sinde at løse ham, bed han Haanden af, saa siden den Tid har Tyr kun én Haand.

Tyr er Odins Søn, og det er igjennem ham, Odin som Krigens Gud vækker det vilde Kampmod. Han er ogsaa Ærens Gud, og naar de ædle Guder vil dæmpe de rasende Luer, er det ham, der maa samle alt sit Mod og endogsaa ofre en Del af sig selv, ligesom vi jævnlige maa ofre noget af vort Velvære, for at holde os Slyngler og Ildgjerningsmænd fra Livet.

Hejmdal er Odins Søn og kaldes den hvide Gud (*hvíti áss*, den rene, uskyldige Gud). Han er Søn af ni Jomfruer, der vare Søstre, og er en meget hellig

og mægtig Gud. Han kaldes ogsaa den guldtandede, fordi hans Tænder vare af det pure Guld, og Hallin-skiði, fordi han raader over Himmelhvælvingen. Hans Hest hedder Guldtop, og han bor i Himinbjörg, Himmelbjærgene, ved Enden af Regnbuen, Bifröst. Han er Gudernes Vægter og har derfor Post ved Himlens Rand for at hindre Jætterne i at trænge over Broen. Han trænger til mindre Søvn end en Fugl og ser hundrede Mile vidt om Natten saa vel som om Dagen. Hans Hørelse er saa skarp, at ikke en Lyd undgaar ham, ja han kan endogsaa høre Græsset gro paa Marken og Ulden paa Faaret. Han har et Horn, der kaldes Gjallarhornet, og som høres over hele Verden. I Grímnismál hedder det om Hejmdal.

Himmelborg hedder
Huset, hvor Hejmdal
raader for Hørg og Hov;
der drikker Guders
Vogter glad
og munter den gode Mjød.

Heimdal har et Svæd, der hedder Höfuð (Hoved); han optræder ved Balders Død, og vi møde ham atter i Ragnarok, ved Verdens Undergang. Fysisk set er Heimdal Regnbuens Gud, men den straalende Regnbue er det skønneste Symbol paa Gudernes Gunst og Naade. Regnbuen selv kaldes *ásbrú* (Asabroen) eller *Bifröst* (den bævende Vej), og den, som har set Regnbuen i al dens Pragt, har ikke svært ved at forstaa, hvorledes denne straalende Bue hos alle Folk er bleven et Symbol paa Fred, Broen imellem Himmel og Jord, den Vej, der forbinder Jordens Slægter med Guderne. Lader ikke første Mosebog Gud sætte Regnbuen paa

Himlen som et Tegn paa den Pagt, han slutter med Jorden? Og naar de mange stakkels Mennesker, der nu ikke naa videre end til at trælle for Livets Ophold, en Gang lære at skjønné paa Kunst og Digtning og faa Sans for den rige Fælles-Arv, vore Fædre have efterladt os i deres Mythologi, ville de faa Øjnene op for, at vor gotiske Historie, Mythologi, og hvad dermed staar i Forbindelse, som Digteren (Barry Cornwall) siger. tilsammen danne

en Kjæde,
der knytter os til Himlen,
en Regnbubro, højt hvælvet over
et Hav af Taarer.

Hos Grækerne finde vi Regnbuen personificeret i Gudinden Iris, men i intet mythologisk System griber Regnbuens skjønné Guddom saa afgjørende ind i Menneskenes Tilværelse som vor Hejmdal. I første Vers af Vølvens Spaadom kaldes hele Menneskeslægten Hejmdals Sønner, og denne Tanke er yderligere udviklet i Kvadet Rigsmål i den ældre Edda, hvor Hejmdal under Navnet Rig optræder som Stifteren af de forskjellige Stænder:

Ad grønne Veje
vandred Guden,
vældig og værdig;
den velkjendte As,
ram og rask,
Rig han kaldtes.

Vidt han vandred
midt ad Vejen,
kom til et Hus,
paa Klem stod Døren;

ved Ilden paa Gulvet
to gamle sad,
Aae og Edda*)
ved Arnens Lue.

Rig gav dem
gode Raad,
satte sig hos dem
inde i Huset,
midt imellem
Aae og Edda.

Et grovt Brød
gav ham Edda,
haardt og tykt
og tungt af Avner,
bar saa frem
og satte paa Bordet
en Skaal med Suppe,
satte paa Skiven
en sødet Kalv,
sit bedste Sul.

Rig gav dem
gode Raad,
rejste sig saa
og vilde sove;
lagde han sig
i Sengen hos dem,
midt imellem
Aae og Edda,

Trende Nætter
laa han hos dem,
vandred saa videre
frem ad Vejen.
Led saa i Mag
Maaneder ni.

---

*) Aae og Edda betyder Oldefader og Oldemoder.

Barn fødte Edda,
med Vand de det øste,
sort var dets Hud,
Træl det hed.

Rask han voxed
og trivedes vel,
fik runkent Skind
paa skrumpne Hænder,
krogede Knoer
og korte Negle,
krumme Fingre
og fregnet Ansigt,
ludende Ryg
og lange Hæle.

Stor han sig voxed,
blev vel ved Magt,
Bast han bandt
og Byrder knytted,
kjørte Grus hjem
fra Gry til Kvæld.

Sjokkende kom
et Kvindfolk til Gaarde,
med arrede Fødder
og solbrændte Arme,
med hængende Næse,
Tir hun hed.

Midt paa Gulvet
sig Møen satte
og hos hende
Husets Søn;
hvisked og tisked
Træl og Tir
Dag og Nat
og Leje delte.

Sønner avled de
gladelig sammen,
Navne gav de dem:
Grejm og Fjosne,
Klur og Klægge,
Kefsir, Fulnir,
Dumb og Digralde,
Drøt og Høsvalde,
Lut og Løgjalde;
Gjærder de lagde,
gjødede Jorden,
vogtede Geder,
røgtede Svin
og sankede Tørv.

Drumba og Kumba
Døtrene hed,
Økkvinkølf
og Arinnefja,
Ysia og Ambott,
Eikintiasna,
Tøtrughypja,
og Traneben,
derfra stammer
Trællenes Slægt.

Videre vandred
Rig ad Vejen,
til en Hal han kom,
halv aaben var Døren,
ind han gik;
ved Baalet paa Gulvet
sad Husets Folk
og sysled flittig —,
Ave og Amma*)
ejede Huset.

---

*) Ave og Amma betyder Bedstefader og Bedstemoder.

Manden skar
Skaft til en Rive,
kort var Haaret
og klippet Skjægget,
vel sad Koften
om hans Krop,
paa Gulvet stod der
en Kiste stor.

Kvinden sad
og spandt paa sin Rok,
Vadmøl hun væved,
vel var hun klædt:
Hue paa Haaret,
om Halsen Lin,
Smække paa Brystet,
Baand paa Skuldrene.

Rig gav dem
gode Raad,
satte sig hos dem
inde i Huset,
midt imellem
Ave og Amma.

Rig gav dem
gode Raad,
rejste sig saa
og vilde sove;
lagde han sig
i Sengen hos dem,
midt imellem
Ave og Amma.

Trende Nætter
laa han hos dem,
vandred saa videre
frem ad Vejen;
led saa i Mag
Maaneder ni.

Barn fødte Amma,
med Vand det østes,
finket det var
med funklende Øjne,
Karl de det kaldte,
og Konen det svøbte.

Rask han voxed
og trivedes vel,
Øxne han tømmed
og Ager røgted,
tømrede Hus
og høje Lader,
lavede Karrer
og kjørte Plov.

Aged til Gaarden
i Gedeskindsklæder
Karls Brud
med Nøgler ved Bæltet.
Snar hun hed,
i Lin hun hylledes,
Ringe de vexled,
blev Mand og Viv,
Bord og Seng
tilsammen de havde.

Sønner avled de
gladelig sammen:
Hal og Dreng,
Høld, Thegn og Smed,
Bred og Bonde,
Bundenskjæg,
Bue og Bodde,
Brattskjæg og Segg.

Døtre avled de
ogsaa sammen:
Snot, Brud, Svanne,

Svarre, Sprakke,
Fljod, Sprund og Viv,
Feima og Ristil,
derfra stammer
Bøndernes Slægt.

Videre vandred
Rig ad Vejen,
kom til en Sal,
mod Sønder var Døren,
aaen den stod,
og en Ring var i Stolpen.

Ind han gik,
Gulvet var strøet;
Husets Folk,
Fader og Moder,
sad og hinanden
i Øjnene saa'.

Husbonden bøjede
Træ til Bue,
skæftede Pile
og snoede Stræng;
Husmoderen
havde travlt
med Lin at stryge
og Ærmer at stive.

Paa Hovedet havde hun
højt Sæt,
fagre Søljer
paa Brystet sad;
blaa var Særken
og sid Kjortlen,
lyse Brynene,
Brystet hvidt,
Halsen skinned
skær som Sne.

Rig gav dem
gode Raad,
satte sig hos dem
inde i Huset,
midt imellem
Fader og Moder.

Tog da Moder
en mærket Dug
— af Lin den var —
og lagde paa Bordet,
satte saa frem
fine Brød,
hvide var de,
af Hvede bagte.

Fulde Fade
frem hun satte,
sølvbeslagne,
med Sul paa Bordet,
fedt Flæsk
og Fuglevildt,
Vin i Kander
og Sølvkrus,
drak de saa gladelig
Dagen til Ende.

Rig gav dem
gode Raad,
rejste sig saa
og vilde sove;
trende Nætter
laa han hos dem,
vandred saa videre
frem ad Vejen,
led saa i Mag
Maaneder ni.

En Svend fødte Moder,
i Silke han svøbtes,
med Vand han østes,
Jarl de ham kaldte.
Gult var hans Haar
og røde Kinderne,
Øjnene skinned
som Ormeungers.

Voxede Jarl
og trivedes vel,
Skjold han svang
og skæfted Pile,
bøjede Bue
og snoede Stræng,
kasted Spyd
og svang sit Spær,
tumled Heste
og hidsed Hunde,
svang Sværd
og svømmed som Sælen.

Kom saa Rig
fra Krattet gangende,
Rig kom gangende
og lærte ham Runer,
gav ham sit Navn
og nævned ham Søn,
gav ham til Eje
Odelsmarker,
Odelsmarker,
ældgamle Bygder:

Red saa Jarl
over rimslagne Fjælde,
gjennem sorte Skove
til fjærne Sal;
Spyd han slynged,
og Skjold han svang;

lod Gangeren springe
og hug med sin Glavind,
rejste Strid
og rødned Jorden,
fældte Val
og vandt sig Land.

Ene han raaded
for atten Gaarde,
skiftede Gods
og gav til alle
dyre Smykker
og slanke Heste,
hug de røde
Ringe sønder.

Bud ad vaade
Veje aged,
kom til Hallen,
hvor Hersen boede;
en Datter fager
og fin han havde,
ung og skær,
Erna hed hun.

Til hende de bejled
og bort hende førte,
som Jarls Brud
Lin hun bar;
gladelig leved
i Gammen de sammen,
øgede Ætten,
mens Aarene gik.

Bur hed den ældste,
saa kom Barn,
Jod og Adal,
Arve og Møg,

Nid og Nidjung
nemmed glade
med Son og Svein
Svømning og Brætspil,
Kund hed en,
og Kon hed den yngste.

Voxede op
de Jarlesønner,
Spyd de skræbed,
Skjolde de laved,
Buer de bøjed
og Heste tæmmed.

Runer kunde
Kon hin unge,
ramme Runer
han risted og raaded ;
mægtig var han
Mænd at bjærge,
Sværd at døve
og dæmpe Havet.

Fuglenes Tale
tyded han grandt,
standsede Luer
og stilled Smerter,
havde otte Mands
Mod og Kræfter.

Kon med Rig Jarl
i Runelist kappedes,
Kneb han brugte,
og Sejr bar han hjem.
Saalunde vandt
den vældige Søn
Navnet Rig
og Runevisdom.

Kon hin unge
i Krattet red,
fældte Fugle
med flyvende Pile.

Kvad da en Krage,
sad højt paa Kvist:
Hvi fælder Kon unge
Fugle i Krat?
Bedre sig sømmer
at sidde paa Hest
og fælde Val
med hvasse Vaaben.

Dan og Danp
har dyre Haller,
bedre Odel,
end I eje;
kjække er de
til Kjøl at styre,
til Sværd at svinge
og Saar at riste*).

Brage er Odins Søn, og Idun er Brages Hustru. Brage er navnkundig for sin Visdom, men endnu mere for sin Veltalenhed. Han er ikke blot en Mester i Digtekunsten, men denne Kunst kaldes efter ham Brage, og dette Navn bruges ogsaa som Betegnelse for udmærkede Digttere. Paa hans Tunge er der ristet Runer. Han har et langt, flagrende Skjæg, og Folk med stort Skjæg kaldes efter ham Skeggbragi. Hans Hustru Idun gemmer i en Æske de Æbler, som Guderne,

---

*) Her ender det Brudstykke af Digtet, der er bevaret.

naar de mærke, at de begynde at ældes, blot behøve at smage paa, for at blive unge igjen. Paa denne Maade holde de sig unge og friske lige til Ragnarøk. Det er en stor Skat, der er betroet til Iduns Varetægt, og om lidt skulle vi høre, hvor nær det en Gang var ved at Guderne havde mistet den.

Ved Gravøl efter Konger og Jarler var det Skik, at Arvingen indtog et lavere Sæde lige over for Høj-sædet, indtil Bragebægeret blev sat frem, saa rejste han sig, aflagde et Løfte om en eller anden Stordaad, og først derpaa blev han ført til sin Faders Højsæde.

Ved Nordboernes Offerfester viede den, som forestod Ofringen saa vel Drikkehornene som Offermaden. Gjæsterne drak først Odins Minni for Kongens Sejr og Fremgang, dernæst Njords og Frejs Minni for Fred og godt Aar, og saa plejede mange ogsaa at tømme et Horn for Brage, Skjaldskabens Gud. En ejendommelig Ceremoni, der stod i Forbindelse med denne Skaal, var, at man aflagde Løfte om at udføre en eller anden Stordaad, der kunde give Skjaldene Stof til Kvad, et Træk, som gjør os Brages Betydning for Nordboerne fuldstændig klar.

Iduns Navn udledes af Roden *id* og betegner en stadig Virksomhed og Fornyse, en Forestilling, der ogsaa tydelig nok ligger til Grund for den følgende Mythe:

Ægir, Havets Gud, der var saare kyndig i Trolddom, kom en Gang til Asgaard, hvor Guderne tog overmaade godt imod ham. Da det blev Tid at holde Nadver, satte de tolv Aser tillige med Asynjerne Frigg,

Freja, Gefjon, Idun, Gerd, Sigyn, Fulla og Nanna sig paa deres høje Dommersæder i en Hal, der var behængt med Sværd, fra hvilke der udgik en saadan Glans, at der ikke behøvedes andet Lys. Medens de sad og tømte de store Horn, bad Ægir, som sad ved Siden ad Brage, denne om at fortælle ham noget om Aserne. Brage gjorde strax, som han bad, og fortalte, hvorlunde det var gaaet Idun.

En Gang, fortalte han, da Odin, Loke og Hæner vare paa Vandring, kom de til en Dal, hvor der græssede en Flok Kvæg, og da de trængte til noget at leve af, dræbte de en Oxe for at lave den til til Nadver. De kunde imidlertid ingen Vegne komme med at faa Kjødet kogt; hver Gang de tog Laaget af Kjødlen og saa' til det, var det lige saa raat, som da de kom det, i den. Medens de nu sad og grundede over, hvoraf det kunde komme, hørte de en Larm over deres Hoveder, og da de saa' op, fik de Øje paa en umaadelig stor Ørn, der sad i en Eg. »Ville I give mig min Del af Kjødet«, sagde Ørnen, »skal det snart være kogt.« Det gik Guderne ind paa, og saa fløj den ned og snappede et Laar og to Bove. Herover blev Loke saa opbragt, at han greb en stor Stang og slog Ørnen over Ryggen med den. Men Ørnen, han slog, var Jætten Thjasse i Ørneham, og det fik Loke snart at mærke, thi den ene Ende af Stangen blev siddende fast paa Ørnens Ryg, og den anden kunde Loke ikke slippe, Ørnen fløj af Sted med ham og slæbte ham over Stok og Sten, til han næsten var revet i Stykker, og han troede, at Armene skulde rykkes af Kroppen paa ham. Saa begyndte Loke i sin Vaande at bede om Fred, men Thjasse sagde, at han aldrig slap det Tag, han havde i ham, før han svor en dyr Ed paa, at han vilde

skaffe Idun med hendes Æbler ud af Asgaard. Det maatte Loke saa sværge paa, og saa vendte han i den ynkeligste Forfatning tilbage til sine Fæller.

Da de kom tilbage til Asgaard, fortalte Loke Idun, at i en Skov tæt ved havde han set nogle Æbler voxte, som han troede var meget bedre end hendes, og at det i alt Fald nok var Umagen værd at sammenligne dem. Idun lod sig narre, tog sine Æbler og fulgte med ham ud i Skoven, men aldrig saa snart vare de der, før Thjasse kom flyvende imod dem i sin Ørneham, greb Idun og fløj med hende og hendes Skat til Jættehjem. Da Guderne saaledes havde mistet de foryngende Æbler, bleve de runkne og graa, og det gik snart op for dem, at det som sædvanlig var Loke, der var Ophavsmand til den Ulykke, der var overgaaet dem, thi da de spurgte hverandre ud om Idun, viste det sig, at det sidste, nogen havde set til hende, var, at hun var gaaet bort fra Asgaard i Følge med Loke. Saa truede de ham med Pinsler og Død, i Fald han ikke strax fandt paa Raad til at skaffe Idun og hendes Æbler tilbage til Asgaard, og Loke blev saa ræd ved disse Trusler, at han lovede at skaffe hende tilbage fra Jættehjem, hvis Freja vilde laane ham sin Falkeham. Den fik han, og saa fløj han til Jættehjem. Thjasse var ude at fiske, og Loke skyndte sig da at forvandle Idun til en Nød og flyve af Sted med hende. Da Thjasse kom hjem og saa, hvad der var sket, iførte han sig sin Ørneham og fløj efter ham. Da Guderne nu saa Loke komme flyvende med Nødden i Klørne og Thjasse efter ham, lagde de Spaaner paa Asgaards Mure og stak Ild i dem, saa snart Loke var kommen over, og da Thjasse ikke kunde standse i Farten, greb Ilden fat i hans Fjer, saa han faldt ned

og kom i Hænderne paa Guderne, som slog ham ihjel.

Da Thjasses Datter Skade fik denne Tidende, gik hun til Asgaard fuldt og fast bestemt paa at hævne sin Faders Død, men da Guderne sagde, at de vare rede til at give Bøder for Drabet, kom det til en venskabelig Overenskomst: Skade skulde vælge sig en Mand i Asgaard, og Guderne skulde faa hende til at le, hvilket hun mente var helt umuligt. Manden skulde hun vælge efter Fødderne, andet maatte hun ikke se af Aserne. Hun valgte da den, der havde de smukkeste Fødder, i den Tro, at det var Balder, men det var Njord, og ham fik hun. Saa lykkedes det Loke at faa hende til at le ved at gjøre nogle Krumspring med en Buk, og saaledes vare begge Vilkaar opfyldte, og Odin skal endda have gjort mere, end der var aftalt, idet han tog Thjasses Øjne og satte dem paa Himlen som Stjærner.

Den fysiske Fortolkning af denne Mythe er, at naar Idun — det alt fornyende Foraar — er i Thjasses — den alt ødelæggende Vinters — Vold, hentæres alle Guderne — d. v. s. hele Naturen —, til hun kommer tilbage; naar det sker, udbreder hun atter Fryd og Glæde, og alting lever op igjen, medens hendes Forfølger, Vinteren, ynkelig omkommer. Vinterstormene rase saa voldsomt, at Kjødet ikke kan komme i Kog, og at de endogsaa kan bortføre en Brand (Loke). Den ethiske Fortolkning af Mythen ligger lige for. Idun er for Brage, Sangens Gud, hvad en poetisk Betragtning af Naturens travle Kræfter maa være for enhver ægte Søn af Brage.

Tredje Kapitel.

Balder er al Naturens, alle Guders og Menneskers Yndling. Han er Søn af Odin og Frigg, og det kan med Sandhed siges om ham, at han er den bedste af alle Guder, og at hele Mennekeslægten priser og lover ham. Han er saa fager og straalende, at det er, som om der udgaar Lysstraaler fra ham, og hvor fagert hans Haar er, kunne vi skjønne, naar vi faa at vide, at den hvideste af alle Planter kaldes Balders Braa (=: Bryn)*). Balder er den mildeste, den klogeste og den mest veltalende af alle Guder, og den Dom, han har fældet, kan aldrig ændres. Han bor i den himmelske Bolig, der kaldes Breidablik (den bredt skinnende Glans), hvor intet urent kan komme. Det hedder i Grimnismål:

Breidablik hedder den syvende,**)
hvor Balder har
bygget sin herlige Hal;
i det Land
ligger næsten
ingen Ulykkesruner.

---

*) Anthemis cotula.

***) Gudebolig.

Det følger af sig selv, at Guderne lagde den største Vægt paa, at Balder hin gode ikke kom noget til. Da han fortalte dem, at han havde haft onde Drømme, der varslede om, at hans Liv var i stor Fare, besluttede de derfor, opfyldte af Angst og Bekymring, at besværge alle Ting om at afvende den truende Fare fra ham. Frigg tog da Ed af Ild og Vand, Jærn og alskjønns Malm, Stene, Jord, Træer, Sygdomme, Dyr, Fugle, Edder og Orme, at de vilde skaane Balder. Men Odin frygtede endda for, at det var ude med Gudernes Lykke. Han sadlede sin Hest Slejpnir og red ned til Niflheim, hvor Hunden fra Helheim kom imod ham med blodigt Bryst og gæde længe ad ham. Odin red videre, Jorden skjælv under ham, og han kom til Hels Bolig. Østen for Helhejms Dør, vidste han, laa en Vølv begravet; did red han og galdrede for hende, til hun nødtvungen rejste sig og spurgte, hvem der forstyrrede hendes Fred, efter at hun saa længe havde været vaad af Sne og Dug. Odin kaldte sig Vegtam, Valtams Søn og spurgte, hvem man ventede hos Hel, eftersom Bænkene var strøede med gyldne Ringe. Hun svarede, at det var for Balder der bryggedes Mjød, til Vaande for alle Guder. Da Odin videre spurgte, hvem der skulde raade Balder Bane, svarede hun, at Hød skulde kaste den navnkundige Vaand og raade Odins Søns Bane, men Rind skulde føde en Søn, som kun én Nat gammel skulde svinge Sværd og hverken to eller kæmme sig, før han fik hævnnet sin Broder. Saa gjorde Odin hende et gaadefuldt Spørgsmaal, hvorpaa hun kjendte ham. »Du er ikke Vegtam, som jeg troede«, udbrød hun, »du er Odin, den gamle As!« »Du er ingen Vølv«, svarede Odin, »men tre Thursers Moder!« Saa opfordrede Vølven

Odin til at ride hjem og prale af sin Rejse, men til hende skulde han aldrig mere komme saadan, det kunde han være vis paa, før Ulven slap løs af sine Baand, og Gudernes Undergang stundede til. Saaledes fortæller Kvadet Vegtamskviða i den ældre Edda, som her gjengives i Oversættelse.

Samlet var alle
Aser paa Tinge,
sammen var alle
Asynjer stævnet,
meget talte
de mægtige Guder
om de tunge Drømme,
som truede Balder.

[God var ej Søvnens,*)
Guden fik,
blide Drømme
ej Balder havde.
Jætter de spurgte
og Spaakvinder,
hvad de onde
Drømme varsled.

Det blev svaret,
at Dødsens var
Ulls Frænde,
som alle ynded.
Angst det voldte
Odin og Frigg,
randt dem saa
et Raad i Sinde :

---

*) Det indklamrede Stykke er utvivlsomt et yngre Indskud.

Vidt om de sendte
i Verden Bud,
at intet skulde
skade Bader;
alskjøns Ting
Eden svor,
Frigg tog imod
de faste Løfter.

Endnu dog Odin
ej er tryg,
at Lykken ej
er fra Aser leden;
han samler Aserne,
søger Raad,
meget talte
de mægtige Guder].

Op stod Odin,
den gamle As,
Saddel han
paa Slejpner lagde,
red saa ned
til Nifheim,
fra Helheim kom
en Hund imod ham.

Blodig var den
foran paa Brystet,
længe den gøede
ad Galders Fader;
frem red Hroptatyr,
Jorden rysted,
til Hels høje
Hus han kom.

Østen for Døren
Odin red,
dør, han vidste,
var Vølvens Grav;

galdred han saa
for den sejdvise,
at op hun maatte,
og saa hun mælte:

»Hvem er du,
som dette volder
og til den tunge
Gang mig tvinger?
Sne mig tynged,
og Regn mig slog,
om mig drev Dug,
død var jeg længe.

Odin kvad:

Vegtam jeg hedder,
Valtams Søn,
tal du fra Hel,
jeg taler fra Jorden.
For hvem staa Bænkene
bredte med Ringe?
for hvem er Gulvet
strøet med Guld?

Vølven kvad:

Til Balder er her
brygget Mjød,
Skjold er lagt
over Drikken skær;
mægtig længes
Mænd efter Balder;
tvungen jeg talte,
nu vil jeg tie.

Odin kvad:

Ti ej Vøve.
tale skal du,
til alt jeg véd,
mer vil jeg vide.

Hvem skal Balders
Bane vorde,
rane Odins
Ætling Livet ?

Vølven kvad:

Den herlige Vaand
skal Hød føre,
han skal Balders
Bane vorde,
rane Odins
Ætling Livet;
tvungen jeg talte,
nu vil jeg tie.

Odin kvad:

Ti ej, Volve,
tale skal du,
til alt jeg véd,
mer vil jeg vide.
Hvem skal hævne
paa Hød Daaden,
bære paa Baalet
Balders Bane ?

Vølven kvad:

Rind føder Vale
i Vestersale,
én Nat gammel
den gjæve kæmper;
ej Haand han tor
eller Haar kæmmer,
før paa Baal han bærer
Balders Bane;
tvungen jeg talte,
nu vil jeg tie.

Odin kvad.

Ti ej, Vølv,
tale skal du,
til alt jeg véd,
mer vil jeg vide.
Hvem er de Møer,
som meget vil græde
og Slørene højt
mod Himlen kaste?

Vølven kvad:

Du er ej Vegtam,
som Vølven troede,
du er Odin,
den gamle As.

Odin kvad:

Du er ingen Vølv
eller vis Kvinde.
du er trende
Thursers Moder.

Vølven kvad:

Rid nu Odin
og ros din Færd,
saa nær ej kommer
nogen mig mer,
før Loke løs
af Lænkerne slipper,
og alting ramler
i Ragnarok.

Da Aserne, efter at Frigg havde taget det Løfte, at intet vilde skade Balder, troede ham tryg, morede de sig med at skyde og hugge til Maals efter ham, og hvad de end tog sig for med ham, gjorde det ham ingen Fortræd, og det tyktes dem alle stor Gammen. Men da Loke Løvøs Søn saa' det, da

huede det ham ilde, at intet skadede Balder. Han paatog sig da en gammel Kones Skikkelse og gik til Frigg i Fensal. Da Frigg saa' den gamle Kone, spurgte han hende, hvad Aserne tog sig for. Loke svarede, at alle skød paa Balder, og at intet skadede ham. »Nej«, sagde Frigg, »hverken Vaaben eller andre Ting gjør ham noget; jeg har taget alting i Ed.« »Har alle Ting svaret, at de ikke ville skade Balder?« sagde Loke. »Nej«, sagde Frigg, »der voxer en liden Vaand østen for Valhal, den hedder Mistelten; den syntes jeg, var for ung, til at det gjordes nødigt at kræve Ed af den.« Saa gik Loke bort, hen og tog Misteltenen; han rykkede den op og gik hen til Asernes Thing med den. Yderst i Mandekredsen stod Hød, thi han var blind. »Hvorfor skyder du ikke paa Balder?« spurgte Loke. »Fordi jeg ikke kan se ham,« svarede Hød; »og jeg har desuden heller ingen Vaaben.« »Gjør du ligesom alle andre,« sagde Loke, »og vis Balder den Hæder; jeg skal vise dig, hvor han staar; skyd paa ham med denne Vaand.« Hød tog Misteltenen og skød paa Balder efter Lokes Anvisning, den fløj lige igjennem ham, og han faldt strax død om, og det er den største Ulykke, der er timedes Guder og Mennesker. Da Balder var falden, kunde ingen af Aserne sige et Ord, og heller ingen af dem kunde røre en Haand for at gribe den, der havde øvet denne Udaad, men de saa' til hverandre, og alle havde samme Sind imod ham, men det var saa fredhelligt et Sted, at ingen turde hævne Balder dør. Men da Aserne prøvede paa at tale, kom Graaden op i dem, saa at ingen kunde sige de andre, hvor sorrigfuld han var, men den, som det gik mest til Hjærte, var Odin, thi han vidste bedst, hvor stort et Tab Aserne havde lidt

ved Balders Død. Men da Aserne kom til sig selv igjen, spurgte Frigg, om der var nogen blandt Aserne, som vilde vinde hendes Vild og Venskab, saa skulde han ride til Hel og se, om han kunde træffe Balder og byde Hel Løsepenge, om hun vilde lade Balder fare tilbage til Asgaard. Den Sendefærd paatog Odins Søn Hermod den raske sig; saa blev Odins Hest Slejpnir ført frem, Hermod satte sig op paa den og red bort.

Men Aserne tog Balders Lig og førte det ned til Søen. Balders Skib hed Ringhorne, det var et overmaade stort Skib, det vilde Guderne sætte ud og holde Balders Baalfærd paa det, men de kunde ikke rokke det af Stedet. Saa blev der sendt Bud til Jættehjem efter en Gyge ved Navn Hyrrokkin; hun kom ridende paa en Ulv med en Hugorm til Tømme, og da hun stod af, kaldte Odin paa fire Bersærker og bød dem holde hendes Ganger, men de kunde ikke faa Styr paa den, før end de kastede den om. Hyrrokkin gik ud i Skibets Forstavn og stødte det ud med ét Tag, saa at der fæg Ild af Rullerne, og hele Jorden skjælv. Da blev Thor vred, greb sin Hammer og vilde knuse Hovedet paa hende, men alle Aserne gik i Forbøn for hende. Saa blev Balders Lig baaret ud paa Skibet, og da hans Hustru Nanna, Neps Datter saa' det, brast hendes Hjærte af Sorg; hun blev da ogsaa baaret ud paa Baalet, og der blev stukket Ild i det. Saa traadte Thor frem og viede Baalet med Mjølner, men foran hans Fødder løb der en Dværg, som hed Lit, ham sparkede Thor til, saa at han fløj ind i Ilden og brændte op. Til den Baalfærd kom der mangehaande Folk, først Odin og med ham Frigg og Valkyrjerne og hans Ravne, Frej agede i en Kærre med Galten Gullenbørste eller Slidrugtanne, Hejmdal red paa Hesten Guldrup,

og Freja kjørte med sine Katte. Der var ogsaa mange Hrimthurser og Bjærgriser. Odin lagde paa Baalet den Guldring, som hedder Drøpner; den havde siden stadig den Egenskab, at der hver niende Nat dryppede otte lige saa tunge Guldringe af den. Balders Hest blev ført ud paa Baalet med alt sit Ridetøj.

Nu er at melde om Hermod, at han red ni Dage og Nætter gennem mørke og dybe Dale, saa at han intet kunde se, før end han kom til Aaen Gjöll og red over Gjallarbroen; den er tækket med skinnende Guld. Modgud hedder Møen, som vogter Broen. Hun spurgte, hvad han hed, og af hvad Æt han var, og sagde, at Dagen i Forvejen var der redet fem Flokke døde Mænd over Broen, »men Broen drøner ikke mindre under dig alene, og ikke har du døde Mænds Lød; hvorfor rider du til Hel?« »Jeg skal til Hel for at søge Balder op,« svarede han, »har du set noget til ham?« Hun svarede, at Balder var redet over Gjallarbroen, »men nedad og nord paa gaar Vejen til Hel.« Saa red Hermod videre, til han kom til Gitteret om Helhjem, der stod han af Hesten, spændte Gjorden fast om den, satte sig op paa den igjen og gav den Sporerne, men Hesten sprang saa højt over Gitteret, at den ikke rørte ved det. Hermod red nu op til Hallen, stod af Hesten og gik ind; der saa' han sin Broder Balder sidde i Højsædet. Hermod blev der om Natten, og om Morgenen bad han Hel, om at Balder maatte faa Lov til at ride med ham, og fortalte hende, hvor stor Sorg der var imellem Aserne. Hel svarede, at nu skulde det vise sig, om Balder var saa elsket, som Ordet gik; »hvis alle Ting i Verden, levende og døde, græde over ham, saa skal han faa Lov til at vende tilbage til Aserne, men hvis nogen sætter sig

derimod eller ikke vil græde, bliver han i Helheim. Saa brød Hermod op; Balder fulgte ham ud af Hallen, og da de skiltes, gav han ham Ringen Drøpner som Mindegave til Odin, men Nanna sendte Frigg et Slør og flere andre Mindegaver, og Fulla sendte hun en Fingerring. Saa red Hermod tilbage til Asgaard og fortalte alt, hvad han havde hørt og set.

Nu sendte Aserne Bud ud over hele Verden for at bede Folk og Fæ, Jord og Stene, Træer og alskjønns Malm om at græde Balder ud af Helheim, og alt gjorde, som de bad. Men da Sendemændene fo'r hjem og havde røgtet deres Ærende vel, traf de i en Hule en Gyge; hun sagde, at hun hed Thøkk, og da de bad hende græde Balder af Hel, svarede hun:

Thøkk græder
med tørre Taarer
over Balders Baalfærd;
om han dør eller lever,
lidet jeg sænser.
lad Hel beholde sit Bytte.

Og det tror Folk, at denne Gyge ikke har været nogen anden end Loke Løvøs Søn, som har gjort Aserne mest Fortræd.

I Völuspá omtales Balders Død paa følgende Maade:

Balders skjulte
Skæbne saa' jeg,
blødende saa' jeg
Odins Barn;
smidig voxed
den svaje Vaand,
Misteltenen
høj paa Marken.

Vaande voldte
den svaje Vaand,
Hød den bar,
raaded Balder Bane;
Balders Broder
var aarle baaren,
én Nat gammel
den gjæve kæmped.

Ej Haand han toede
eller Haar kæmmed,
før paa Baal han bar
Balders Bane.
Men Frigg græd
i Fensale
over Valhals Vaande.
Véd I det nu eller hvad?

For at overvinde Vafthrudner, spørger Odin ham:

hvad hviskede Odin
sin Søn i Øret,
før han blev baaren paa Baalet?

Dette Spørgsmaal kan Vafthrudner ikke svare paa. N. M. Petersen antager, at det var Navnet paa den højeste Gud, Odin hviskede Balder i Øret.

Denne Mythe om Balders Død finder sin Fortolkning i Aarstidernes Vexlen, i Overgangen fra Lys til Mørke i Norden. Balder er Symbolet paa den lyse, straalende Sommer, hvor Tusmørke og Morgenrøde under disse nordlige Bredegrader mødes og gaa Haand i Haand. Hans Død for Høds Haand er Mørkets Sejr over Lyset, og Vales Hævn er Symbolet paa Lysets Gjenkomst efter Vintermørket.

I denne Forbindelse bør vi minde om en Skik, som nu næsten er glemmt, men som har været almindelig

udbredt. Nordboerne plejede at fejre Lysets Sejr over Mørket, Sommerens Sejr over Vinteren. Et Træ, som forestillede Døden, blev kastet i Vandet eller brændt. To Mænd forestillede Sommer og Vinter, den ene pyntet med Løv, den anden med Straa; hver af dem havde en Mængde Følgesvende med, væbnede med Stave, og de kæmpede, til Vinteren bukkede under. Denne Skik, som holdt sig hele Middelalderen igjennem, havde sin Rod i den gamle Mythe. Nu er den naturligvis forlængst gaaet i Glemme, thi i den Iver, vi Aarhundreder igjennem have udfoldet for at pine os med Latin og Græsk, have vi tabt Sansen for vore egne gamle smukke Minder og Traditioner.

Ingen Mythe kan være klarere end Baldersmythen. Den yngre Edda siger udtrykkelig, at Balder er saa fager og straalende, at det er, som om der udgaar Lysstraaler af ham. Han er altsaa Lysets, Verdenslysets Gud. Lyset er det bedste, vi have her i Verden; det er rent og hvidt, det kan ikke saares, det kan ikke plumres, intet i Verden kan dræbe det undtagen dets egen Negation, Mørket (Hød). Loke (Ilden) er skinsyg paa det; Himlens rene Lys og Ildens Flammer ere Fjender. Balder kæmper ikke, Mythologien har ingen Bedrifter at melde om for hans Vedkommende; han er kun den straalende Gud, der udbreder Velsignelse overalt, og det vedbliver han med, indtil Mørket lister sig bag paa ham, Mørket, som ikke selv ved, hvad Fortræd det gjør. Og naar Balder er død, gjenlyder hele Naturen af Jammerklager, hele Naturen stunder imod Lyset. Søger ikke Barnets Øje Lyset om Morgenens, og græder ikke Barnet, naar Lyset forsvinder, og Natten falder paa? Gjentager denne Mythe sig ikke i den gamle Mand, der som Goethe, naar Døden formør-

ker hans Øjne, raaber paa »Mere Lys!« Søger Ørnen ikke Lyset fra Bjærgenes højeste Tinder? Lærken svæver paa sine lette Vinger og hilser med sine Triller Dagens Konge velkommen tilbage til hans Rige. Træet, der har sine Rødder dybt i Jorden, higer opad imod Lyset og breder sine Grene ud efter det. Trækfuglen flyver efter Lyset. Er det ikke Længsel efter Lyset, der driver den syd paa om Efteraaret, naar Dagene tage af i Norden, og drager den tilbage, naar de længes og faa deres Glans igjen. Som Runeberg siger:

Trækfuglen er af ædel Byrd,
den har et Valgsprog, og dens Valgsprog lyder:
Lux mea dux, min Fører Lyset er.

Men det vilde være kortsynet blot at opfatte Balder som en Personifikation af Lyset i Naturen. Han repræsenterer og symboliserer i dybeste Forstand Sjælens og Aandens himmelske Lys, Renhed, Uskyld og Fromhed. Der kan ingen Tvivl være om, at vore Forfædre satte det fysiske i Forbindelse med det ethiske ved Opfattelsen af denne Mythe. Alt Lys kommer fra Himlen. Det naturlige Lys skinner i og oplyser Øjet, det aandelige Lys skinner i og oplyser Hjærtet. Uskyldigheden kan ikke saares. Hovmod og Skinsyge slynge deres hvasse Pile imod den, men de prelle af uden at skade den. Men der er én Tilbøielighed, et ubevogtet Sted iblandt vore ellers stærkt bevogtede Lidenskaber, og Fjenden forstaar at finde det. Naar Balder dør, hylles hele Naturen i Mørke; saaledes klæder Historien sig i Sorg, ikke fordi Helten dør, men fordi f. Ex. den uskyldige Lincoln gjennebores af Snigmorderens Kugle. Hver Gang Lyset fældes af

Mørket, er det det gode og skønne, der slaas ned. men det slaas kun ned for at vende tilbage og straaale med forhøjet Glans. Balder dør i Naturen, naar Træerne miste deres Løv, naar Blomsterne visne, og Vinterstormene tude. Balder dør i Aandens Verden, naar de gode lokkes bort fra Dydens Vej, naar Sjælen hylles i Mørke og glemmer sit himmelske Udspring. Balder vender tilbage i Naturen, naar de milde Foraarsvinde sætte Luften i Bevægelse, naar Nattergalen begynder at synge i Skoven, og Blomsterne åbne sig under Solens Smil, naar Lyset jager Mørket bort. Balder vender tilbage i den aandelige Verden, naar Sjælen finder sig selv igjen, kaster Mørkets Kaabe og paa Lysets Vinger svinger sig op til Gud.

Den Blomst, der er helliget Balder, Baldersbraa, er *Anthemis cotula*. Den er gul i Midten med hvide Blade, et Symbol paa Solen med dens straalende Lys, en Solblomst. Hvad er dette ikke for en poetisk Tanke! Lyset, der vælder ned over Jorden fra Balders Bryn.

Balders Hustru er Nanna. Hendes Hjærte brister af Sorg over hans Død. Hun er Blomstergudinden, der bestandig vender sit smilende Ansigt imod Solen. Hendes Fader var Nep (*nepr*, en Knop), Odins Søn. At Balder sender Odin Drøpner og Nanna Frigg et Tæppe og Fulla sin Ring, er et smukt Symbol paa, hvorledes Jorden faar sin Frugtbarhed, Skjønhed og Fylde igjen.

Al Naturens Sorg forstaa vi let, naar vi vide, at Loke repræsenterer Ilden, og at Balder er gaaet til Hel. Alting græder undtagen Ilden — Thøkk (Loke) græder »tørre Taarer«. Det hedder endnu almindelig paa Island, naar der falder Dug paa Stenene, at de

græde over Baldr (*gráta Baldr*). Balders Skib kaldes med Føje det største af alle Skibe, thi det er hele Verden, og hele Jorden er Balders Baal.

Det er sandelig paa Tide, at vi holde op med at tale om vore »barbariske« Forfædre, thi naar vi ret forstaa denne Mythe om Balder, vide vi, hvor højt de skattede, hvor dybt og poetisk de opfattede Lyset, der er Øjet en Lyst og Hjærtet en Velsignelse, hvor følsomme de vare for den Smerte, der gennemtrænger Menneskehjærtets fineste Fibrer. Denne Mythe er fuld af den fineste, sublimeste Følelse. Læs den vel, og du vil forstaa det, aabn dit Øre og dit Hjærte for den Musik, der aander igjennem den. Og naar du har læst den og de andre Myther og de bedste Sagaer, tal saa ikke mere om de »barbariske« Nordboer. Takket være Nornerne, at Munkene og Præsterne, hvis ivrigste Bestræbelser gik ud paa at udrydde Fortidsminderne og forvandle vore Fædres Guder til Djævle, ikke opnaaede deres ødelæggende Hensigter paa det trofaste Island. Lovet være Shakespeare, at han ikke glemte de strænge, majestætiske, retfærdige og skønne Norner, om han end forvandlede dem til de runkne Hexe, der optræde i *Macbeth*. At vor gamle Mythologi til Trods for de Vinterstorme, der er gaaet hen over den, til Trods for den bidende Kulde den har været udsat for fra dem, der mente, at de kom med Lægedom til Folkene, til Trods for al den Forfølgelse, den har været Gjenstand for fra Munkes, Biskoppers, Professorers og Kongers Side, har kunnet sætte Knopper og Blomster i vore Folkesagn og i vort Folkeliv, er et Vidnesbyrd om den store Livskraft, den var i Besiddelse af.

Forsete er Balders og Nannas Søn. Hans Bolig hedder Glitner, og alle, som have Retstrætter og gaa til ham med dem, gaa fuldkommen forligte fra ham. Hans Domstol er den bedste blandt Guder og Mennesker. Det hedder i Grímnismál:

Glitner hedder den tiende*
af Guld er Støtterne,
med Sølv den Sal er tækket,
der bor Forsete,
som mægler Fred
stadig, naar Strid er paa Færde.

Forsete betyder simpelt hen den, som fører Forsædet. Øen Helgoland kaldtes i gamle Dage Forsetesland. Retten holdtes i Norden i den lyse Aarstid, og kun medens Solen var oppe, under aaben Himmel, i den blomstrende Naturs Skjød. Retssalens Hellighed og Retfærdighedens Renhed er symboliseret i Glitners Guldstøtter og Sølvtag. Balders Glans fandt Gjenskin i hans Søn.

---

*) Gudebolig.

Fjerde Kapitel.

Thor (*þórr*, *þunarr*, Angelsaxisk *þunor*, Tysk *Donner*, Torden), efter hvem Torsdagen har Navn, er den vigtigste Gud næst efter Odin. Han er Foraarets Gud, for saa vidt som han overvinder Rimthuserne (Frostjætterne).

Thor har rødt Skjæg; han er fyrig og heftig, er omgjordet med Styrkebæltet, svinger en Hammer i sin Haand og kjører i en Kærre, der trækkes af to Bukke. hvis Klove og Tænder sprude Gnister; naar Skyerne gløde, er det Afglansen fra hans Øjne, der rødner dem; over hans Hoved svæver en Krone af Stjærner, og under hans Fødder ligger Jorden, hvor man kan se Spor af hans vældige Fjed. Han kaldes Asathor, ogsaa Aukathor (af *aka*, at kjøre*) og er stærkere end alle andre baade Guder og Mennesker. Han er umaa-delig stærk og frygtelig, naar han bliver vred, men, som det saa ofte er Tilfældet med meget stærke Menne-sker, er hans store Styrke parret med en lige saa

---

*) Denne Forklaring af Navnet Aukathor hidrører fra den yngre Edda. Nyere Undersøgelser gjøre det imidlertid sandsynligt, at dette Navn er en Forvanskning af Ukko-Thor. Ukko er af finsk Oprindelse og er Navnet paa Tordenguden hos den tschudiske Folkestamme.

stor Godmodighed. Hans Rige hedder Thrudvang og hans Bolig Bilskirner; det er det største Hus, der nogen Sinde er bygget, det har fem Hundred og fyrretyve Haller. I Grimnismål hedder det:

Fem Hundred Sale
og fyrretyve
har det buede Bilskirner;
af alle Huse,
jeg skuet har,
tykkes mig Thors det største.

Bukkene, der trække Thors Kærre, hedde Tanngnjostr og Tanngrisner. Han ejer tre saare kostelige Klenodjer. Først Hammeren Mjølner (Knuseren), som baade Hrimthurser og Bjærgriser kjende, saa snart de se den komme flyvende igjennem Luften imod dem, hvad der ikke er at undres over, thi den har knust Hovedet paa adskillige af deres Forfædre. Det andet Klenodje, han ejer, er Styrkebæltet (Mearingjardar); naar han spænder det om sig, fordobles hans Asastyrke. Det tredje er hans Jærnhandske, som han tager paa, naar han skal svinge Hammeren. Ingen ved saa godt Besked, at han kan gjøre Rede for alle Thors Bedrifter.

Thor er Fader til Magne, hvis Moder er Jarnsaxa, og til Mode. Han er gift med Sif og Stiffader til Uller; han er Asgaards og Midgaards Vogter og Værge og kaldes jævnlig Midgarðsvéorr; Thjalfe og hans Søster Røskva ere hans Tjenere. Blandt Thors mange Navne ere de almindeligste Vingthor, Vingner og Hlorride. Alt dette refererer sig naturligvis til ham i hans Egenskab af Tordengud. Thor er, som alt anført, punarr, Tordenen. Hans Rige Thrudvang er de tunge,

tordensvangre Skyer, hans Bolig Bilskirner (*bil-skirnir*) er Lynglintene, der et Øjeblik (*bil**) oplyse Himlen; hans Bukke Tanngnjostr og Tanngrisner ere Symboler paa Lynet, og det er hans røde Skjæg ogsaa. Hans Hammer Mjølner er Knuseren (jfr. de danske Ord male, Mølle og det svenske mjölnare, en Møller); hans Bælte Megingjardar er Styrkebæltet; hans Sønner Mode og Magne ere Symboler paa Kraft og Mod. Vingthor er det flyvende Tordenvej, og Hlorride er den, der kjører i den flammende Vogn. Hans Tjener Thjalfe er den travle, og Røskva er den raske eller rappe. At Thor er Tordenguden, fremgaar ogsaa klarlig af den yngre Edda, hvor der fortælles, at Thor gaar til Fods og hver Dag maa vade over Floderne Kørmt og Ørmt og de to Floder Kerlaug, naar han skal hen og sidde til Doms med de andre Guder ved Urds Brønd; han kan ikke kjøre derhen som de andre Guder, thi kjørte han over Bifrost i sin Tordenkærre, vilde Asabroen komme i Brand og de hellige Vande komme i Kog.

Thors Hustru Sif er et Symbol paa Jorden. Hun kaldes den haarfagre. Gullet kaldes af Digterne Sifs Haar i Henhold til den alt anførte Mythe om, hvorlunde Loke klippede Haaret af hende og maatte lade Dværgene smedde hende et nyt af Guld. Mythefortolkerne ville ikke indrømme Sif den bølgende Kornmark, den, sige de, hører Guden Frej til, og Symbolet paa den er hans Galt Gullenbørste. Sif, sige de, er det græsbevoxede Bjærg i Modsætning til Jarnsaxa, der hersker i de golde Ørkener. Hrungner, d. v. s. den nøgne Klippe, søgte at vinde Sifs Gunst, men uden Held.

---

*) Ordet *bil* betyder Øjeblik.

Uller er Sifs Søn og Thors Stifsøn. Han er saa dygtig i at skyde med Bue og i at løbe paa Skier, at ingen kan maale sig med ham i de Idrætter. Han er ogsaa meget smuk og i Besiddelse af alle de Egenskaber, der høre sig til for en Kriger, hvorfor det er godt at paakalde ham i Enekamp. Ullers Bolig hedder Ydalir (Regndalene). Af hans Skiløben kunne vi skjønne, at han er en Personifikation af Vinteren, og vilde en Kunstner fremstille ham, maatte han derfor vise os ham paa Skier, vinterklædt og med Bue og Pile i Haanden. — Vi gaa nu over til at fortælle nogle af Thors Æventyr.

En Gang var Thor draget i Østerled for at slaa Trolde ihjel, og imens red Odin paa sin Hest Slejpnir til Jættehjem og kom til en Jætte, der hed Hrungner. Hrungner spurgte, hvad det var for en Mand, der kom ridende gjennem Luft og over Hav med Guldhjælm paa, og sagde, at det var en ualmindelig god Hest, han red paa. Odin svarede, at han vilde sætte sit Hoved ind paa, at Mage til Hest var ikke til at opdrive i Jættehjem. Hrungner sagde, at vel var det en udmærket Hest, men han havde en, der hed Guld-faxe, den kunde tage meget længere Skridt, og han sprang strax op paa sin Hest og sprængte efter Odin. Odin satte af Sted i fuldt Firspring, men Hrungners Jættesind var kommet saadan i Fyr og Flamme, at han, inden han vidste et Ord af det, var inden for Asgaards Porte. Da han kom til Hallen, bød Guderne ham komme indenfor og faa noget at drikke, og aldrig saa snart var han kommen ind ad Døren, før han da

ogsaa forlangte det. Guderne satte da de Boller for ham, som Thor plejede at drikke af, og dem tømte han hver i ét Drag. Da han nu var bleven drukken, gav han sig til at brovte af Hjærtens Lyst. Han vilde tage Valhal, sagde han, og føre det ned til Jættehjem; han vilde rive Asgaard ned og slaa Guderne ihjel med Undtagelse af Freja og Sif, dem vilde han tage hjem med sig, og da Freja skjænkede for ham, sagde han, at han vilde drikke alt Asernes Øl. Tilsidst blev Guderne kjede ad hans Brovteri og kaldte paa Thor, som strax kom. Han blev meget vred, svang sin Hammer og spurgte, hvem der var Mester for, at hundvise Jætter fik Lov til at sidde der og drikke, hvem der havde givet Hrungner Lejde til Valhal, og hvorfor Freja skulde skjænke for ham, som ved Gudernes Gilder. Hrungner saa' paa Thor med alt andet end venlige Øjne og sagde, at Odin havde indbudt ham, og at han var der med hans Lejde. Thor svarede, at Hrungner skulde komme til at angre, at han havde taget imod den Indbydelse, inden han slap ud, men Jætten sagde, at Asathor kun vilde have liden Ære af at dræbe ham, vaabenløs, som han var; det vilde være et bedre Vidnesbyrd om hans Tapperhed, i Fald han turde slaas med ham paa Grænsen af hans Enemærker, ved Grjottunagaard. »Det var ogsaa dumt af mig,« sagde han, »at jeg lod mit Skjold og min Flintsten blive hjemme; havde jeg mine Vaaben her, vilde jeg strax prøve en Holmgang, men slaar du mig ihjel vaabenløs, siger jeg, at du er en Kryster.« Thor vilde ikke undslaa sig, da han blev æsket til Holmgang, det havde endnu ingen budt ham, og Hrungner gik da sin Vej og skyndte sig hjem. Denne Hrungners Færd til Asgaard blev, meget omtal'

imellem Jætterne, især vare de meget optagne af, at han havde udæsket Thor til Holmgang, og meget spændte paa, hvem af de to der vilde gaa af med Sejren, thi blev Hrungner, som var den stærkeste af alle Jætter, overvunden, havde de ikke andet end Ulykke at vente af Thor. De lavede derfor ved Grjottunagaard en Mand af Ler, ni Raster høj og tre Raster bred imellem Skuldrene; de kunde ikke finde noget Hjærte, der var stort nok til ham, derfor toge de et Hoppehjærte, men det rystede og hævede, da Thor kom. Hrungners Hjærte var en haard, skarp, trekantet Sten; hans Hoved var ogsaa af Sten og hans Skjold ligesaa; bredt og tykt var det, og det holdt han for sig, medens han stod paa Grjottunagaard og ventede paa Thor. Hans Vaaben var en Flintsten, som han svang over sine Skuldre, saa det var ingen Spøg at gaa i Kamp mod ham. Ved Siden ad ham stod Lerjætten Mokkerkalve, som de kaldte ham; han var saa angst og bange, at Sveden sprak ud af ham. Thor gik til Holmgangen fulgt af Thjalfe, en Svend han havde faaet hos en Bonde ved Havet. Thjalfe løb hen til Stedet, hvor Hrungner stod, og sagde til ham: »Du staar udækket, Jætte! du holder Skjoldet for dig, men Thor har set dig; han kommer stormende under Jorden og gaar løs paa dig nedenfra.« Saa skyndte Hrungner sig at stikke Skjoldet ind under sine Fødder og stod paa det, men Flintstenen greb han med begge Hænder. I det samme saa' han det lyne og hørte høje Brag, og saa saa' han Asathor storme frem imod ham i rasende Fart, idet han svang sin Hammer og kastede den imod ham langt borte fra. Jætten hævede sin Flintsten med begge Hænder og kastede den med al sin Kraft imod Hammeren; Stenen og Hammeren mødtes i Luften, og

Flintstenen gik i to Stykker; det ene faldt ned paa Jorden (og derfra stammer Flintklipperne), det andet ramte Thor i Hovedet med saadan Kraft, at han faldt næsegrus til Jorden; men Mjølner ramte Hrungner lige i Hovedet og knuste hans Hjærneskal i smaa Stykker, og Jætten faldt oven paa Thor saaledes, at hans Fod laa over Thors Hals. Thjalfe kæmpede med Mokkerkalve, som faldt med liden Hæder. Saa gik Thjalfe hen til Thor og vilde tage Hrungners Fod bort, men det var han ikke Mand for. Da Guderne havde hørt, at Thor var falden, kom de alle sammen til Grjottungaard, men heller ingen af dem kunde rokke Jættens Fod. Saa kom Thors og Jarnsaxas Søn Magne; han var kun tre Nætter gammel, han skød Hrungners Fod bort fra Thors Hals og sagde: »Det var ilde, at jeg kom saa sent, Fader, for den Jætte tænker jeg, kunde jeg have slaaet ihjel med min Næve«. Thor rejste sig nu, hilste kjærlig paa sin Søn og sagde, at han vilde give ham Jættens Hest Guldfaxe, men Odin sagde, at det var ilde gjort af Thor at give saadan en udmærket Hest til en Gyges Søn i Steden for til sin Fader.

Thor gik hjem til Thrudvang, men Flintstenen sad fast i Panden paa ham. Saa kom der en Troldkvinde ved Navn Groa, hun var gift med den vise Ørvandel. Hun galdrede over Thor, til Flintstenen gik løs. Men da Thor mærkede det og lige ventede, at Stenen skulde falde ud, vilde han lønne Groa for, hvad hun havde gjort for ham, og glæde hendes Hjærte. Han fortalte hende derfor, at han var vadet over Elivagar nord fra og havde baaret hendes Mand Ørvandel i en Kurv paa sin Ryg fra Jættehjem, og til Vidnesbyrd herom fortalte han, at der var gaaet

Frost i en af Ørvandels Tæer, som stak ud af Kurven, og at han havde brækket den af og kastet den op paa Himlen, hvor den nu sidder som den Stjerne, der kaldes Ørvandels Taa. Til sidst sagde han, at det ikke vilde vare længe, før hun kunde vente Ørvandel hjem. Herover blev Groa saa glad, at hun glemte alle sine Galdresange, saa Flintstenen kom ikke løs den Gang, og den sidder endnu i Thors Hoved. Derfor maa ingen kaste Flintsten over Gulvet, thi saa rører Stenen i Thors Hoved sig.

Det mest fremtrædende Træk i denne Mythe er Lynet, der slaar ned imellem Klipperne og splintrer dem. Hrungner (af *hruga*, at opdynge) er de nøgne ophobede Klippemasser med deres Tinder. Alt er af Sten, Hrungners Hjærte, Hoved og Skjold. Ved hans Side staar Lerbjærget (Mokkerkalve), hyllet i Taage (møkk), og Kampen staar ved Grjottunagaard, paa de stendækte Marker. Thor knuser Klippen for at bane Vej for Agerdyrkningen. Thjalfe er det utrættelige Arbejde, der bereder Jorden. Han raader Hrungner til at skjærme sig nedentil med sit Skjold, thi Bjærgets Opdyrkning maa begynde ved dets Fod, der arbejder den flittige Landmand. Ser han i Vejret, ser han Bjærget hæve sit Klippehoved som en vældig Stenjætte, men Skyerne samle sig om Jættens Hoved, Lynene knitre og splintre det. Thjalfe kan ogsaa betragtes som Tordenvejrets Stridsfælle og repræsenterer fra det Synspunkt Regnen, der strømmer ned — Thor har jo faaet ham hos Bonden ved Havet, og han kæmper med Lerbjærget, som Vandet skyller ned ad. Thors Pande kan ogsaa opfattes som Symbol paa Jordens Overflade, hvorfra han rejser sig som Jordens Søn, ligesom Minerva sprang fuldvoxen ud af Zevs'

Hjærne. Ørvandel og Groa betyde det spirende og groende Korn*) Thor bærer Sædekornet i sin Kurv over de iskolde Vande (Elivager), det vil sige, han skjærmer Plantelivet om Vinteren; Spiren vover sig for tidlig ud i Foraaret, og en Taa fryser af. Det er en smuk Tanke, at Guderne lave skinnende Stjærner af, hvad der hører hjemme i Jætternes Verden og ikke kommer til Nytte paa Jorden. Kan nogen Maler ønske sig et mere tiltalende Æmne end Thor, der vader gjennem Vinterens frosne Vande med Ørvandel paa sine Skuldre?

Inden vi gaa over til den næste Mythe, ville vi standse her et Øjeblik og kaste et flygtigt Blik paa Historien for at se, om ikke nogle Træk af den komme klarere frem i Belysning af denne Mythe om Hrungner og Thor.

Hrungner, der paa sin Hest Guldfaxe rider om Kap med Odin paa Slejpner, er et ypperligt Symbol paa det romerske Versemageri, der lever højt af de Skatte, det har røvet fra andre Folk. og kappes med Grækernes ægte Digtekunst og Filosofi, thi Slejpner er Pegasos, og da de romerske Versemagere ere paa Højden, fraadser Hrungner i Asgaard, skryder drukken og bander paa, at han vil slaa alle Guderne ihjel undtagen Sif (Fortuna) og Freja (Venus), ødelægge Asgaard og flytte Valhal til Jættehjem; eller med andre Ord, Venus og Fortuna er de eneste Guddomme, der skal dyrkes, al Religion (Asgaard) skal udryddes, og Historien (Valhal) skal kun tjene til at forherlige Rom.

---

*) Ørvandel af a ur, Jord, og vendill, Spire; Groa af at gróa, gro.

Men i Tidens Løb begynder Norden at give sit Ord med i Laget i Henseende til at bestemme Verdens Skæbne. Thor kommer hjem, og kort efter staar der en Tvekamp imellem Gother og Romere, der ender med, at Rom hærjes, hvilket ikke kunde symboliseres bedre end ved det heldige Kast med Mjølner, der knuser Jætten med Stenhovedet og Stenhjærtet.

Men Gothen bliver romaniseret, han bliver en Slave af romerske Tanker og romersk Civilisation, og saaledes falder Hrungner over Thor med Foden paa hans Hals, til hans Søn Magne kommer og tager den bort. Magne er Angelsaxerne, der skabte en gotisk Kristenhed og et gotisk Bogsprog, og vel maatte Angelsaxerne symboliseres under Navn af Magne, Søn af Asathor og Gygen Jarnsaxa, thi Magne er den mythiske Repræsentant for de mekaniske Kunster, der har naaet deres højeste Udvikling hos Angelsaxerne i England og Amerika. Vi behøve da ogsaa blot at kaste et Blik paa Englands og Amerikas Literatur for at blive opmærksomme paa, hvilken Fornøjelse Magne (Angelsaxeren), et stort Barn, som han er, har af at ride Hesten Guldfaxe (det latinske Sprog), og Odin (Gothen) har virkelig Grund til at sige, at det er ilde gjort, at han har faaet den Hest, skjønt Nordens Aand (Odin) snarere kunde misunde Hesten (Romanismen) dens Rytter end Rytteren (Angelsaxeren) hans Hest.

Med Hensyn til det Stykke Flintsten, der blev siddende i Thors Pande og sidder der endnu, saa ved vi jo des værre, at det kun er alt for sandt, at alle de gotiske Folks Skoler og Literaturer lider mere eller mindre under Romervæsenets Forbandelse; og det lider de til Trods for den tyske Galdrer Groa (Luther), som i det sextende Aarhundrede fik den fæle Sten (Papis-

men) løs, uden at Thor dog blev helt skilt af med den; han begyndte nemlig alt for tidlig at prale af sit Held, og Groa (den lutherske Reformation) blev saa glad over sin Mand med den frosne Taa (den tyske Skolastik og aandløse Filosofi, der blev hævet til Skyerne), at hun glemte, ikke sin Latin, men sine tyske Galdresange, og derfor søge vi forgjæves et fuldstændigt System i den tyske Mythologi og den gamle tyske Digtning.

Hvem Mokkerkalve, der hjalp Hrungner, er i denne Sammenhæng, er svært at sige, med mindre han skulde være Araberen, som vel nok kan kaldes Romerens (Hrungners) Stalbroder imod Thor. Mokkerkalve havde et Hoppehjerte i sig, og Kjærlighed til Heste har som bekjendt altid været et Særtræk i Araberens Karakter. Og saa maa vel Frankeren, som slog Araberen paa Historiens Valplads, være Thjalfe, Thors Følgesvend.

Saaledes er denne Mythe fortolket og dens profetiske Betydning paavist. Det er naturligvis ikke Meningen, at de gamle Nordboer tænkte paa Arabere og Grækere, paa Romere, Franker og Angelsaxer, men de bar paa en dyb Anelse om Tingenes inderste Sammenhæng, om Verdensaltets højeste Love, og Historien er blot et Gjenskin af Naturens dybeste Gaader.

Det er værd at fortælle, hvorlunde Thor gjorde en Rejse til Gejrrøds Gaard uden at have sin Hammer Mjølner eller sit Styrkebælte Megingjarder eller sine Jærnhandsker med, og det var Lokes Skyld. Thi da Loke en Gang var fløjet ud med Friggs Falkeham for

at more sig, førte Nysgjerrigheden ham til Gejrrøds Gaard hvor han saa' en stor Hal. Han satte sig ned og kigede ind igjennem et Hul i Muren, men Gejrrød fik Øje paa ham og bød sine Tjenere gribe ham og føre ham for ham. Muren var saa høj, at det var svært at klavre over den, og det morede Loke, at det voldte dem saa megen Ulejlighed; og han tænkte, at det kunde være tids nok at flyve sin Vej, naar Tjenerne vare komne over det værste. Da de nu greb efter ham, slog han Vingerne ud og strittede med Benene, men de sad saa fast, at han ikke kunde slippe løs, og han blev fangen og ført for Jætten. Da denne saa' hans Øjne, fik han Mistanke om, at han ingen Fugl var, og da Loke tav og ikke vilde svare paa de Spørgsmaal, han gjorde ham, lukkede Gejrrød ham inde i en Kiste og lod ham sulte i tre Maaneder. Saa maatte Loke gaa til Bekjendelse og sige, hvem han var, og for at bjærge Livet maatte han sværge Gejrrød til, at han skulde sørge for, at Thor kom til Gejrrøds Gaard uden Hammer og Styrkebælte.

Paa Vejen gjæstede Thor Gygen Grid, den tavse As Vidars Moder. Hun fortalte ham, at Gejrrød var en hundvis og saare farlig Jætte, og laante ham sit Styrkebælte og sine Jærnhandsker samt sin Stav. Saa gik Thor videre, til han kom til Aaen Vimer, der er umaadelig bred; han spændte Bæltet om sig og stemmede den vilde Strøm op med sin Stav, men Loke og Thjalfe holdt sig fast i hans Bælte. Da han var kommen midt ud i Aaen, steg den saa stærkt, at Bølgerne sloge over hans Skuldre. Da kvad Thor:

Vox ej, Vimer,
vade jeg vil
til Rimthursernes Rige!

Vid, om du voxer,
voxer min Vælde
saa højt som Himlen!

Saa saa' han Gejrrøds Datter Gjalp staa i en Kløft og skræve over Aaen, og det var hende, der voldte, at Vandet steg. Han tog da en stor Sten og kastede efter hende, for Aa skal i Udspring stemmes, og han ramte altid, hvad han sigtede efter. I det samme naaede han Land og fik fat i en Busk, og saaledes slap han op af Aaen. Da Thor og hans Fæller nu kom til Gejrrød, blev der givet dem Herberge i et Hus, men der var kun én Stol, og paa den satte Thor sig. Men saa mærkede han, at Stolen hævedes under ham op imod Loftet; han satte da Grids Stav imod Bjælkerne og trykkede sig ned i Stolen. Saa hørtes der et Brag og efter det høje Skrig, thi Gejrrøds Døtre, Gjalp og Grejp, havde siddet under Stolen, og nu havde han knækket Ryggen paa dem begge to. Da kvad Thor:

En Gang jeg brugte
min Asakraft
i Rimthursers Rige,
da Gjalp og Grejp,
Gejrrøds Døtre,
vilde til Himlen mig hæve.

Saa bød Gejrrød Thor ind i Hallen at se paa de Lege, der øvedes dér. Der brændte store Baal der inde, og da Thor havde bænket sig lige over for Gejrrød, tog Jætten med en Tang en gloende Jærnkile og kastede den efter Thor; han greb den med Jærnhandskerne og holdt den højt i Vejret, men Gejrrød løb om bag en Jærnstolpe og søgte Ly der. Thor kastede

Kilen, og den gik igjennem Stolpen og Gejrrød og Væggen, saa at den faldt ned i Jorden udenfor.

Gejrrød er den stærke Hede, som fremkalder voldsomt Tordenvejr, og hans Datter er den opsvulmede Aa. Loke (Ilden) bliver naturligvis lukket inde og sultet i den varmeste Sommertid; denne Mythe trænger ikke til yderligere Forklaring, og vi gaa derfor strax over til den næste.

En Dag gav Thor sig paa Rejse i sin Kærre med Bukkene for, og Loke fulgte med. Da Natten faldt paa, toge de ind hos en Bonde; Thor slagtede sine Bukke og lod dem tilberede til Nadver. Da Maaltidet var færdigt, satte han sig til at spise tillige med sin Følgesvend og indbød ogsaa Bonden og hans Kone og Børn til at spise med. Bondens Søn hed Thjalfe og Datteren Røskva. Thor bød dem kaste Bukkebenene hen paa Skindene, som han havde udbredt ved Ilden, men Thjalfe brød et Laarben for at komme til Marven. Saa lagde de sig til at sove, men ved Dag gry stod Thor op, og da han havde klædt sig paa, tog han Hammeren Mjølner og viede Bukkeskindene. Bukkene stode da strax op, men den ene var halt paa det ene Bagben. Da Thor saa det, sagde han, at Bonden eller nogen af hans Husstand maatte have handlet ilde med Bukkebenene, for det ene Bagben var brækket. Nu kan man let tænke sig, hvor rød Bonden blev, da han saa Thor rynke Brynene og knuge Hammerskaftet, saa at Knoerne bleve hvide derved. Bonden og hele hans Husstand gjorde, som venteligt var, de skreg af alle Livsens Kræfter, bad om Naade og tilbød, at de vilde

give i Bod alt, hvad de ejede og havde. Men da han saa', hvor rædde de var, mildnedes han, og han nøjedes med som Bod at tage deres Børn, Thjalfe og Røskva, som bleve hans tro Tjenere og stadig siden følge ham. — Thor lod sine Bukke staa hos Bonden og gik øster paa ad Jættehjem til, indtil han kom til Havet. Saa gik han over det dybe Hav, og da han kom til den anden Bred, gik han i Land, og med ham Loke og Thjalfe og Røskva. Da de havde gaaet en liden Stund, kom de til en stor Skov; de gik i den hele Dagen, til Mørket faldt paa. Thjalfe var saare rap til Bens, han bar Thors Madpose, men Mad havde de ikke synderligt af. Da det var blevet mørkt, søgte de efter et Sted, hvor de kunde være om Natten, og omsider fandt de et overmaade stort Hus; der var en Dør for den ene Ende, og den var lige saa bred som hele Huset; der søgte de sig Nattely. Men ved Midnatstid kom der et stort Jordskjælv, Jorden gik under dem i Ryktag, og Huset rystede. Da stod Thor op og kaldte paa sine Ledsagere; de følte sig for, til de kom til et Udhus paa højre Side midt i Huset; der gik de ind. Thor satte sig i Døren, men de andre var indenfor, og rædde vare de, men Thor knugede sit Hammer-skaft, for han agtede at slaa fra sig. Saa hørte de stort Bulder og Gny, men da det gryede ad Dag, gik Thor ud, og da saa' han en Mand ligge i Skoven og sove et Stykke fra dem, og det var ikke nogen lille Mand. Han snorkede vældig, og nu mente Thor at skønne, hvad det havde været for Lyd, han havde hørt om Natten. Han spændte Styrkebæltet om sig, saa hans Asakraft voxede, men i det samme vaagnede Manden og stod hurtig op, og da skete det for første og sidste Gang, at Modet svigtede Thor, saa at han

ikke slog til med Hammeren. Han spurgte Manden, hvad han hed, og han svarede, at han hed Skrymer, »men ikke har jeg nødig at spørge, hvad du hedder,« sagde han, »jeg ved, at du er Asathor. — Men har du taget min Handske?« Saa rakte han Haaanden ud og tog sin Handske op, og nu saa' Thor, at den havde de om Natten haft til Hus, Udhuset var Handskens Tommelfinger. Skrymer spurgte, om de skulde slaa Følge, og det sagde Thor Ja til. Saa løste Skrymer op for sin Madpose og satte sig til at spise Davre, og Thor og hans Fæller ligesaa. Skrymer foreslog, at de skulde lægge deres Mad sammen, og da Thor sagde Ja dertil, lagde han al deres Mad i én Pose, bandt den til og tog den paa Nakken. Skrymer gik foran hele Dagen og tog svært lange Skridt, men om Aftenen søgte han dem Nattely under en stor Eg, og saa sagde han til Thor, at han strax vilde lægge sig, »men tag I nu Madposen og spis Nadver.« Saa lagde han sig til at sove og snorkede vældig, men Thor tog Madposen og vilde lukke op for den. Saa skete det, som man næsten ikke skulde tro var muligt, at han ikke fik løst eller løsnet en eneste Knude. Da han saa', at han ingen Vegne kunde komme med Madposen, blev han vred, greb sin Hammer med begge Hænder, satte den ene Fod frem og slog Skrymer i Hovedet. Skrymer vaagnede og sagde, at der var vist faldet et Blad ned i Hovedet paa ham, og saa spurgte han, om de havde spist og snart vilde lægge sig. Thor svarede, at nu lagde de sig strax til at sove, og saa gik de hen under en anden Eg. Det er baade vist og sandt, at den Søvn, de fik, var ikke videre tryk. Men ved Midnatstid hørte Thor, at Skrymer sov og snorkede vældig, saa det drøned i Skoven. Han stod da op og gik hen

til ham, svang Hammeren tit og haardt og slog ham oven i Issen, saa at Hammernæbet gik dybt ned i Hovedet. I det samme vaagnede Skrymer og sagde: »Hvad er der nu? Faldt der et Agern ned i Hovedet paa mig? Hvad er der i Vejen med dig, Thor?« Men Thor skyndte sig tilbage og svarede, at han lige var vaagnet, det var Midnat og endnu ikke Tid at staa op, sagde han. Saa tænkte han ved sig selv, at om han kunde se sit Snit til at give Skrymer det tredje Hug, skulde han aldrig se Dagens Lys mere. Han laa nu og lyttede efter, om Skrymer var falden i Søvn, og lidt før Daggry hørte han ham igjen snorke. Han stod da op og løb hen til ham, svang Hammeren af al sin Magt og slog ham i Tindingen, saa Hammeren gik i helt op til Skaftet. Men Skrymer satte sig over Ende, strøg sig om Kinden og sagde: »Her maa vist sidde nogle Fugle i Træet; jeg syntes, da jeg vaagnede, at det var, ligesom noget Kvas faldt ned i Hovedet paa mig. Er du vaagen, Thor? Nu er det vist paa Tide, at vi staa op og klæder os paa. Nu har I ikke ret langt igjen til Udgaard. Jeg har hørt, at I har hvisket indbyrdes om, at jeg ikke var lille af Væxt, men naar I kommer til Udgaard, vil I faa Mænd at se, der er større end jeg. Vil I nu lyde mit Raad, saa slaa ikke for stort paa det, for Udgaardslokes Hirdmænd pleje ikke at taale Ukvemsord af saadanne Puslinger. Det bedste, I kan gjøre, er nu at vende om, men vil I der hen, saa gaa øster paa, jeg skal nu nord paa til de Fjælde, I ser der ovre.« Saa tog Skrymer Madposen paa Nakken og gik ind i Skoven, og det er vist, at Aserne ikke raabte »Lykke paa Rejsen« og »Paa Gjensyn« efter ham.

Thor og hans Fæller gik nu videre til Middag;

da saa' de en Borg paa en Slette. og saa høj var den, at de maatte bøje Nakkerne ordentlig tilbage, før de fik set op over den. De gik hen til Borgen; der var et Gitter for Borgeleddet, og det var lukket i, men ind vilde de, saa de smøgede sig imellem Tremmerne, og saadan slap de ind. De saa' en stor Hal, og den gik de ind i; der sad mange Mænd paa to Bænke, og de fleste af dem var overmaade store. Saa gik de frem for Kongen, Udgaardsloke, og hilste paa ham, men han skjævede til dem og grinede i Skjægget og sagde: »Det tager Tid at spørge Folk om Tidender, naar de kommer langvejs fra. Skulde det være, som jeg tænker, at den Pusling der er Asathor? Saa duer du vel til mere, end du ser ud til. Hvilke Idrætter ere I Stalbrødre drevne i, for ingen faar Lov til at være hos os, uden at han kan en eller anden Kunst eller Videnskab bedre end andre.« Saa sagde Loke, som gik bagest: »Jeg kan en Idræt, som jeg er rede til at vise; jeg tør love for, at ingen her inde skal æde sin Mad hurtigere end jeg.« »Ja, en Idræt er det, om du virkelig er Mand for det,« sagde Udgaardsloke; »saa lad os da prøve den,« og saa kaldte han paa en Mand, der sad yderst paa Bænken, og som hed Loge, og sagde, at han skulde komme ud paa Gulvet og prøve en Dyst med Loke. Der blev nu baaret et Trug fuldt af Kjød ind i Hallen; Loke satte sig ved den ene Ende af det og Loge ved den anden, og saa aad de begge to af alle Livsens Kræfter. Midt i Truget mødtes de, og da havde Loke ædt alt Kjødet af Benene, men Loge havde ogsaa ædt alt Kjødet og derhos baade Benene og Truget med, saa det var alle enige om, at Loke var kommen til kort i den Leg. Saa spurgte Udgaardsloke, hvad den unge Mand kunde lege. Thjalfe sagde,

at han vilde prøve at løbe om Kap, med hvem Udgaardsloke vilde vælge dertil. Udgaardsloke sagde, at det var en god Idræt, men at han maatte være rap til Bens, i Fald han skulde sejre i den. »Det vil vi nu strax prøve,« sagde han. Udgaardsloke stod nu strax op og gik ud; der var en god Rendebane lige udenfor paa den jævne Mark. Udgaardsloke kaldte paa en lille Purk, der hed Huge, og bød ham løbe om Kap med Thjalfe. De gav sig da til at løbe, og i det første Løb fik Huge saa meget Forspring, at han vendte sig om imod Thjalfe ved Banens Ende. »Du kommer til at lægge dig mere i, Thjalfe, om du skal vinde i Legen,« sagde Udgaardsloke, »men sandt er det, at her ikke har været nogen, der tykkes mig fodrappere end du.« Saa begyndte de paa det andet Løb, og da Huge var kommen til Banens Ende, var Thjalfe et godt Bueskud fra ham. »Godt tykkes I mig at løbe begge to,« sagde Udgaardsloke, »men nu tror jeg ikke, at Thjalfe vinder i Legen; det vil nu vise sig, naar de løbe det tredje Løb.« Saa gav de sig atter til at løbe, men da Huge var kommen til Banens Ende og vendte sig om, var Thjalfe endnu ikke naaet til Midten af Banen, og nu vare alle enige om, at den Leg var prøvet nok. Saa spørger Udgaardsloke Thor, hvilke Idrætter han vil vise dem, saa store Frasagn, Folk har fortalt om hans Storværker. Thor svarede, at han vilde helst drikke om Kap med en eller anden. Udgaardsloke sagde, at det godt kunde lade sig gjøre, gik ind i Hallen og kaldte paa sin Mundskjænk og bød ham hente Bødehornet, som Hirdmændene plejede at drikke af, naar de havde forset sig ved Drikkelaget. Saa kom Mundskjænken med Hornet og rakte Thor det. »Det tykkes os vel drukket,«

sagde Udgaardsloke. »naar en Mand tømmer dette Horn i ét Drag, somme tage det i to Drag, men ingen er saa daarlig til at drikke, at han jo faar Bugt med det i tre.« Thor ser paa Hornet, og det tykkes ham ikke stort, skjønt det er noget langt, men han er meget tørstig. Han giver sig til at drikke og tager en vældig Slurk og tænker, at han ikke skal have nødig at tage en til. Men da Vejret gik fra ham, og han bøjede sig tilbage for at se, hvordan det led med Drikken, tyktes det ham, at det var nærved, at der var lige saa meget i Hornet nu som før. »Det er godt drukket, men dog til Maade,« sagde Udgaardsloke; »ikke vilde jeg have troet, hvis nogen havde fortalt mig det, at Thor ikke var Mand for at drikke større Drag, men det ved jeg da, at du maa have i Sinde at tømme det i det andet Drag.« Thor svarede ikke, satte blot Hornet for Munden og drak saa længe Vejret slog til, men Enden af Hornet vil stadig ikke saa højt op, som han vil have det, og da han tager Hornet fra Munden og ser i det, tykkes det ham, at det er svundet endnu mindre end forrige Gang, det er nu lige netop saa, at man kan bære det uden at spilde. »Hvad nu, Thor,« sagde Udgaardsloke, »mon du nu ikke har gjemt mere til ét Drag, end du kan overkomme? Det bæres mig for, at om du nu skal tømme Hornet i det tredje Drag, bliver det det største; men ikke vil du her hos os faa Ry for at være saa stor en Mand, som Aserne vil gjøre dig til, hvis du ikke udmærker dig mere i andre Idrætter, end du har gjort i denne.« Da blev Thor vred, satte Hornet for Munden og drak saa vældig og saa længe, som han kunde, men da han saa i Hornet, var det lige netop, at man kunde se Forskjel fra før. Saa gav han Hornet fra

sig og vilde ikke drikke mere. »Det er nu let at se,« sagde Udgaardsloke, »at du ikke er den Stormand, som vi troede; men vil du prøve flere Lege, for denne kommer du ingen Vegne med.« »Jeg kan godt prøve andre Lege,« svarede Thor, »men underlig var jeg bleven til Mode hjemme hos Aserne, om saadanne Drag var bleven kaldt for saa smaa. Hvad Leg ville I nu byde mig?« »De unge Svende her, som der ikke er noget særligt ved,« sagde Udgaardsloke, »drive den Idræt at løfte min Kat op fra Jorden. Jeg vilde ikke have vovet at byde Asathor sligt, hvis jeg ikke havde set, at du er langt ringere Mand, end jeg troede.« I det samme kom en graa Kat løbende ind i Hallen; den var meget stor, men Thor gik frem og tog den midt under Bugen og løftede, men Katten skød Ryg, efterhaanden som Thor rakte Haanden i Vejret; men da Thor havde rakt sig saa langt, som han kunde, lettede Katten den ene Fod fra Gulvet, og videre kom Thor ikke med den Leg. »Det gik, som jeg tænkte,« sagde Udgaardsloke, »Katten er stor, og Thor er lille i Sammenligning med os.« »Ja, saa lille, som jeg er,« sagde Thor, »saa lad nu en eller anden komme frem og tage Tag med mig, for nu er jeg vred.« Da saa Udgaardsloke sig om paa Bænkene og sagde: »Jeg ser ikke den Mand her inde, som ikke vilde føle sig ydmyget ved at skulle tage Tag med dig, men lad os se, kald paa Kærtingen, min Fostermoder Elle, og lad Thor tage Tag med hende, om han vil; hun har fældet Folk, der tyktes mig lige saa stærke som Thor.« Saa kom der en gammel Kærting ind i Hallen, og Udgaardsloke sagde, at hun skulde tage Tag med Asathor. Den Brydning stod ikke længe paa; jo haardere Tag Thor tog, des fastere stod hun, og saa gav hun sig til at

bruge Kneb, saa Thor blev usikker paa Fødderne; de tumlede vældig om med hinanden, og det varede ikke længe, før Thor sank i Knæ med det ene Ben. Saa gik Udgaardsloke frem og sagde, at nu skulde de holde op; Thor havde ikke nødig at æske flere til Brydekamp i hans Hal, sagde han; nu var det ogsaa ledet ud paa Natten. Udgaardsloke viste Thor og hans Fæller til Sæde, og de blev der Natten over og blev godt beværtede.

Men om Morgenen, saa snart det gryede ad Dag, stod Thor og hans Fæller op og lavede sig til at gaa. Da kom Udgaardsloke og lod sætte Borde frem for dem, og det skortede da ikke paa god Levemaade, hverken Mad eller Drikke. Men da de havde spist, vilde de gaa. Udgaardsloke fulgte ud med dem og gik et Stykke med uden for Borgen, og da de skulde skilles, spurgte han Thor, hvordan han syntes hans Rejse var løbet af, og om han nu havde fundet sin Overmand. Thor svarede, at han kunde ikke sige andet, end at han havde lidt en stor Tort, »og det ærgrer mig, at jeg ved, at I ville sige om mig, at jeg er en ringe Mand.« »Nu, da du er kommen udenfor,« sagde Udgaardsloke, »skal jeg sige dig Sandheden; i Fald jeg lever og faar raade, skal du aldrig mere komme hid, og det er min Tro vist, at du aldrig var kommen hid. i Fald jeg havde vidst, at du er saa stærk, som du er, for du havde nær bragt os i stor Ulykke. Jeg har værget mig imod dig med Øjenforblændelse. Den store Mand, I traf i Skoven, var mig, og da du skulde lukke op for Madposen, havde jeg bundet den med Staaltraad. og du kunde ikke finde, hvordan den skulde løses. Saa slog du mig tre Hug med Hammeren, og det første af dem var det mindste, men det var dog

svart nok til at raade mig Bane, om det havde ramt mig; men ved min Hal laa der tre Bjerge, som du nok saa', med en firkantet Dal oven i hvert, det var Mærker efter din Hammer, for de Bjerge skød jeg for, da du huggede, men det saa' du ikke. I lige Maade var det med Legene, da I kappedes med mine Hirdmænd. Først var der Loke, han var meget sulten og aad skrap, men han som hed Loge *), det var Vildilden, og han brændte Truget lige saa fort som Kjødet. Men da Thjalfe løb om Kap med Huge**), da var det min Tanke, han kappedes med, og ikke var det at vente, at Thjalfe skulde kunne maale sig med den i Hurtighed. Men da du drak af Hornet, og det tyktes dig at gaa sent, da er det min Tro vist, at det var et Vidunder, som jeg ikke troede var muligt, for Enden af Hornet stod ude i Havet; det saa' du ikke. men naar du nu kommer ned til Havet, skal du se, hvor det er svundet, Folk kalder det for Ebbe. Og ikke ringere tyktes det mig, da du løftede Katten, og sandt at sige ræddedes alle, som saa' det, da du løftede den ene Fod op fra Jorden. for den Kat var ikke, hvad den syntes, det var Midgaardsormen, der ligger om hele Jorden, og det var lige netop, at Hoved og Hale rørte Jorden, for du rakte dig saa højt, at der var kort til Himlen. Det var ogsaa et stort Vidunder, da du tog Tag med Elle***), for den har aldrig været og vil aldrig komme, om han bliver saa gammel, at han bier paa Ælde, at hun jo bringer alle til Fald. Men nu skilles vi, og bedst vil det være for os begge, om I

---

*) d. v. s. Lue.

**) d. v. s. Tanke.

***) d. v. s. Ælde.

aldrig mere kommer hid, for jeg agter ogsaa en anden Gang at værgе min Borg med saadanne Kunster, at I ikke skal faa Magt over mig.« Men da Thor hørte dette, greb han Hammeren og svang den i Luften, men da han skulde til at slaa til, var Udgaardsloke borte; han vender sig da om imod Borgen og agter at slaa den sønder og sammen, men da var der ingen Borg at se, kun den vide Slette. Saa vendte han om og fór tilbage til Thrudvang, men da satte han sig for, at han vilde prøve en Dyst med Midgaardsormen igjen

Det hedder i den yngre Edda, at ingen kan fortælle mere sandt om denne Thors Færd til Udgaard, men vil Læseren kjende den skjønneste Fremstilling af denne Mythe, maa vi henvise ham til Oehlenschlägers Digt »Thors Rejse til Jotunheim«.

Guderne holdt Gilde hos Ægir, men det skortede paa Øl, thi Ægir havde ingen Kjedel at brygge i. Han bad Thor om at skaffe en, men hverken Aser eller Vaner vidste, hvor han skulde faa den fra, før Tyr sagde til Thor: »Østen for Elivager lige ved Kanten af Himlen bor min Fader, den hundvise Hymmer, han har en Kjedel, der er stærk nok og en Rast dyb.« »Tror du, vi kan faa den?« sagde Thor. »Ja, naar vi bruge List,« svarede Tyr. Saa drog Tyr og Thor af Sted, Thor i en ung Mands Skikkelse, og de kjørte, til de kom til Bonden Egil, der lod de Kærren og Bukkene staa og gik videre, til de kom til Hymers Hal. Der traf Tyr sin Bedstemoder, en led Jættekvinde med ni Hundrede Hoveder, men hans Moder,

en smuk Kvinde, bragte ham Drikke. Hun raadede sine Gjæster til at skjule sig under Kjedlerne i Hallen, for hendes Husbond var undertiden grum imod fremmede. Sent om Aftenen kom Hymer hjem fra Fiskeri; Jøklerne gungrede, da han kom ind i Hallen, og der hang Istapper i hans Skjæg. »Velkommen hjem, Hymer,« sagde hans Kone; »vor Søn, som vi have ventet saa længe, er nu kommen hjem, og i Følge med ham Veor, Jætternes Fjende og Menneskenes Ven; de have skjult sig der henne bag Søjlen. Hymer saa' i den Retning, hans Kone pegede, og Søjlen sprang i Stumper og Stykker for Jættens Blik, Tagbjælken brast, og otte Kjedler faldt ned; en af dem var saa haard og stærk, at den holdt i Faldet. Thor og Tyr kom nu frem, og den gamle Jætte stirrede stivt paa sin Fjende. Det var ikke lysteligt for ham at se Thor, men han bød dog, at der skulde slagtes tre Oxer til Aftensmaaltidet. Thor alene spiste de to. Det fandt Hrungrers Ven nu var lovlig grovt, og næste Aften skulde de nøjes med Fisk, sagde han. Om Morgenen ved Daggry, da Thor saa', at Hymer var ved at lave sin Baad til for at ro ud paa Fiskefangst, stod han op og klædte sig paa og bad Jætten, om han maatte ro med. Hymer svarede, at saadan en Pusling som ham kunde han ingen Nytte have af, og han vilde desuden fryse ihjel, »for jeg gaar lige saa langt ud og bliver lige saa længe ude, som jeg plejer.« Thor sagde, at han vilde ro lige saa langt ud, som Jætten lystede, og det var ikke sikkert, hvem af dem der først fik Lyst til at ro i Land igjen. Han var saa vred, at han havde stor Lyst til uden videre at splintre Jættens Pandeskal med sin Hammer, men da han agtede at prøve sine Kræfter anden Steds, tog han sig

i det og spurgte Hymer, hvad de skulde bruge til Madding. Hymer sagde, at Madding fik han selv skaffe sig. Thor gik da op til en Flok Øxne, der tilhørte Jætten, tog fat paa den største af dem, Himmelbryder hed den, vred Hovedet af den og gik ned til Baaden med det. Saa roede de ud. Thor roede agter ude med to Aarer, og saa stærkt roede han, at Hymer, som roede i Forstavnen, var ganske forbavset over, hvor hurtig de kom af Sted. Saa sagde han, at nu vare de komne til det Sted, hvor han plejede at mede, men Thor sagde, at de gjorde meget bedre i at ro et Stykke længere ud. De roede da videre, men saa raabte Hymer, at hvis de nu ikke standsede, løb de Fare for at støde paa Midgaardsormen. Thor vedblev alligevel at ro, og til Trods for alt, hvad Hymer sagde, varede det længe, før han vilde tage Aarerne ind. Da de omsider standsede, trak Hymer to Hvaler op paa én Gang med sin Snøre. Thor tog da en umaadelig stærk og saare kunstig lavet Snøre frem; der var en lige saa stærk Krog paa, og paa den satte han Oxehovedet, og saa kastede han den ud. Maddingen naaede snart Bunden, og da maa man med Sandhed sige, at Thor narrede Midgaardsormen lige saa godt, som Udgaardsloke havde narret Thor, da han fik ham til at løfte Ormen, thi Utysket gabede graadig over Maddingen og fik Krogen i Ganen. Ormen trak saa voldsomt i Krogen, at Thor maatte holde sig fast med begge Hænder i Rælingen, men hans Harme øgedes, han samlede al sin Asakraft og trak saa stærkt i Snøren, at hans Fødder gik igjennem Bunden af Baaden ned paa Havsens Bund, og med Hænderne trak han Ormen op langs Baadens Side. Da Jætten saa' Midgaardsormen, blev han bleg og rystede

af Angst, og da han oven i Kjøbet saa', at Vandet trængte ind i Baaden, tog han sin Kniv, lige som Thor hævede sin Hammer, og skar Snøren over, saa at Ormen atter sank ned paa Havsens Bund. Andre fortælle, at Thor trak Edderormen op til Rælingen, saa hans Hænder slog imod Siden af Baaden, og hans Fødder gik igjennem Baaden; han slog Ormen i Panden med sin Hammer, Bjærgene drøned, og hele den gamle Jord fo'r sammen, men Ormen sank til Havsens Bund, thi ved Synet af den blev Jætten saa forfærdet, at han skar Snøren over. Saa slog Thor Hymer saadan paa Øret, at Jætten faldt hovedkulds i Vandet. Hymer var ikke glad, da de roede tilbage. Han bar de to Hvaler, men Thor tog Baaden med Aarer og det hele og bar det op til Jættens Hus. Saa udæskede Jætten Thor til at give en ny Prøve paa sin Styrke og opfordrede ham til at slaa hans Bæger itu. Thor kastede det imod nogle store Søjler, og saa haardt kastede han, at det gik helt igjennem dem, men helt var det, da det blev bragt til Jætten. Da gav Thors Veninde, den fagre Jættekvinde, ham et Raad: »Kast det imod Hymers Pande,« sagde hun, »den er haardere end alle Bægere.« Saa iførte Thor sig sin Asastyrke og kastede Bægeret Jættens Pande holdt, men Bægeret brast. Det var en stor Skat, Jætten der havde mistet, men Thor havde endnu en Styrkeprøve tilbage, han skulde jo nemlig bære Kjedlen ud af Hymers Hal. Tyr prøvede to Gange paa at løfte den, men han kunde ikke rokke den. Saa tog Thor fat, og saa mange Kræfter satte han ind derpaa, at han traadte igjennem Gulvet; han løftede Kjedlen og satte den paa sit Hoved, saa at Ringene i Kanten af den klang om hans Hæle. Først da de havde gaaet et langt Stykke Vej,

vendte Thor sig om og saa' sig tilbage, og saa' han da Hymer og en Mængde Jætter med mange Hoveder storme frem fra Klippehulerne. Saa satte han Kjleden fra sig, greb sin Hammer og vog hele Jætteflokken. Derefter gik han tilbage til Egil, hvor han havde ladet sine Bukke staa, men han var ikke kommen ret langt med dem, før den ene af dem styrtede halvdød om, den var halt, saa nogle holder for, at det var hos Egil den var bleven ilde medhandlet. og at Thjalfe og Røskva, som Thor tog som Bod derfor, vare hans Børn. Omsider kom Thor da til Gudernes Gilde med Kjleden, og nu var der intet i Vejen for, at Ægir kunde skaffe Øl nok.

Denne Mythe afgiver Stoffet til Kvadet Hýmiskviða i den ældre Edda. Hele Mythen er naturligvis en symbolsk Skildring af Tordenvejret i Strid med det oprørte Hav, men et historisk Sidestykke til denne Thors Kamp med Hymer og Midgaardsormen paatrænger sig saa stærkt, at vi ikke kunne forbigaa det. Det er Luthers Kamp med Paven og Romanismen. Luther, den heltedige Thor, saa' sin Fjende, men slog ikke til i Tide og paa rette Maade, og den gunstige Lejlighed gik tabt, da Hymer (Paven) skar Snøren over. De gamle Minder vare glemte, det gyldne Baand, der forbandt Germanerne med deres poetiske Morgenrøde, var brustet, og Romanismen med det blodbestenkte Bryst knugede hele Tyskland og Nordevropa i sin Favn. Ja, denne romerske Midgaardsorm med dens Tøjlesløshed, dens Overmod, dens Despotisme, dens ubegrænsede Ærgjerrighed, dens tørre Forstand og aandløse Filosofi har to Gange, ja tre Gange grebet den troskyldige Gother og knuget ham som en Laokoon, saa han forgjæves har søgt at rive sig løs, han kan

kun raabe til Himlen om Hjælp, og gid Thor maa høre ham og komme ham til Undsætning! Gid Thor næste Gang, naar han sejler ud, maa være vel rustet med Handsker og Hammer og Bælte! Bedst havde det været, om han havde slaaet Jætten ihjel strax. Skjønt han fra først af havde i Sinde ikke at gjøre Jætten Fortræd, men at nøjes med at tage Kjedlen fra ham, blev det dog, da han saa', at han vilde gjøre Modstand, til, at han satte Kjedlen fra sig og fældede baade Jætten og hele hans mangehovedede Flok. Men Luther handlede ilde, for saa vidt som han ikke satte et fuldstændig gothisk System i Steden for den romerske Skolastik. Han lod sit store Værk halv fuldendt. Havde han brugt sin Hammer, da Tid var, kunde megen kostelig Kundskab om vore germaniske Forfædre, som nu er tabt for stedse, være bleven samlet og bevaret.

Mythen om Thor og Thrym er bevaret i det ypperlige Kvad þrymskviða i den ældre Edda, den har holdt sig i Middelalderen omformet efter den Tids Tankegang i Visen om Hr. Tor af Havsgaard og er endelig bleven gjenfødt i et ypperligt Digt af Oehlenschläger i »Nordens Guder«. Vi ville anføre alle tre Digte, fordi vi af dem faa saa fyldigt og levende et Indtryk som muligt af de skiftende Tidens poetiske Opfattelse af det fra Hedenold stammende mythiske Æmne. I Oldkvadet er den alvorlige Grundtanke behandlet i humoristisk Form, i Middelaldersvisen er Alvoren forsvunden og kun Humoren bleven tilbage, i Oehlenschlägers Digt endelig er Æmnet næsten udelukkende behandlet rent alvorlig.

I.

Kvadet om Thrym.

Vaagned Vingthor,
og vred han blev,
da han sin haarde
Hammer savned;
sit Skjæg han rysted
og rev sit Haar,
Fjörgyns Søn
famled omkring sig.

Tog han til Orde
og talte saa .
»Hør du nu. Loke,
hvad Harm jeg melder!
Ingen det véd
i den vide Verden
eller i Himlen :
Hamren er stjaalet!«

Gik de den fagre
Freja at finde,
Thor tog til Orde
og talte saa :
»Freja, du laane mig
Fjederhammen,
at vi kan hente
Hamren atter!«

»Var den af Sølv.
jeg sagde ej Nej,
var den af Guld,
jeg gav dig den gjærne «

Fløj da Loke
— Fjerhammen sused —,
til han var uden for
Asernes Gaarde,
over Jætternes Gjærde
med Gny han fløj.

Thrym sad paa Højen,
Thursedrotten,
Halsbaand af Guld
han til Hundene snoede,
glatted de gode
Gangeres Manker.

»Hvordan staar det til
hos Aser og Alfer?
Hvi gjæster du ene
Jætternes Gaarde?«

»Slet staar det til
hos Aser og Alfer. —
Har du Hlorrides
Hammer gjemt?«

»Jeg har Hlorrides
Hammer gjemt
otte Mile
under Jorden.
Ingen Mand
den atter henter,
uden som Brud
han bringer mig Freja «

Fløj da Loke
— Fjerhammen sused,
over Jætternes Gjærde
med Gny han fo'r —,
til han var inden for
Asernes Gaard.
Midt i Gaarden
mødte ham Thor,
tog til Orde
og talte saa:

»Har nyt du at melde,
som Møjen lønner?

Flyvende gjøre
for Færden du Rede;
tit svigter Mindet,
naar i Mag man sidder.
den, som ligger,
lyver tit.«

»Nyt jeg melder,
som Møjen lønner.
Thrym har din Hammer,
Thursedrotten;
ingen Mand
den atter henter,
uden som Brud
han bringer ham Freja.«

Gik de den fagre
Freja at finde,
Thor tog til Orde
og talte saa:
»Bind nu, Freja,
Brudelin om dig.
vi to skal age
til Thursens Hjem.«

Vred blev Freja,
hun fnøs af Harme,
saa Asernes Borg
bæved derved;
brast det store
Brisingsmykke:
»Saare mandlysten
maatte jeg være.
om jeg med Thor
til Thureen aged.«

Samledes alle
Aser paa Thinge,
flokkedes alle
Asynjer og raadslog;

meget talte
de mægtige Guder,
hvorlunde Hammeren
hentes skulde.

Sagde da Hejmdal,
den høje As
— fremvis han var,
som Vaner alle — :
»Binde om Thor vi
Brudelinet,
han faar bære
Brisingsmykket.

»Nøgler vi lade
ved Lænden rasle
og Kvindeklæder
om Knæ ham falde,
paa Brystet binde vi
brede Stene.
høvisk sætte
hans Haar vi op.«

Tog da til Orde
Asathor:
»Usling vilde
Aser mig kalde,
om jeg lod binde
Brudelin om mig.«

Sagde da Loke,
Løvøs Søn:
»Ti dog, Thor,
og tal ej saadan;
snart vil Jætter
i Asgaard bygge,
faar vi ej hentet
Hamren atter.«

Bandt de om Thor
Brudelinet,

»Hvi er Frejas
Øine saa hvasse?
Som Ild jo brænder
Brudens Blik.«

Sad til rede
den snilde Terne,
ej hun tav
til Jættens Tale:
»I otte Nætter
ej hun sov --
saa mægtig hun længtes
til Mødet med dig «

Ind tren Jætternes
usle Søster,
Bruden bad hun
om Brudegaver.
»Giv mig de røde
Ringe, du bærer,
om du mit Venskab
vinde vil «

Kvad da Thrym,
de Thursers Drot:
Bringer mig Hamren,
at Bruden kan vies;
lægger Mjølner
i Møens Skjød,
og vier os sammen
med Vars *) Haand.«

Lo da Hjærtet
i Hlorrides Bryst,
da haard i Hu
han Hamren kjendte,

---

*) Ægteskabets Dis.

Først vog han Thrym,
de Thursers Drot,
knuste saa hele
Jættekuldet.

Jætternes usle
Søster vog han,
hende, som bad
om Brudegaver;
Smæk for skinnende
Skillinger fik hun,
og for røde
Ringe Hug.

— Saa hentede Thor
sin Hammer atter.

2

Folkevisen om Thor af Havsgaard. *)

Det var Thor af Havsgaard,
rider over de grønne Enge,
tabte han sin Hammer af Guld,
og borte var den saa længe.
Thor han tæmmer Fole sin i Tømme

Det var Thor af Havsgaard,
taler til Broder sin:
»Du skalt fare til Nørrefjæld
og lyse efter Hammer min.«

---

*) I denne Vise fra Middelalderen er Tonen, som man strax vil se, en helt anden, til Trods for, at den Punkt for Punkt i alt væsentligt følger Eddakvadet. Bevidstheden om, at Thor er Guden, er helt forsvunden, han er bleven til Herremanden Thor af Havsgaard (Asgaard), Thursedrotten er bleven til Tossegreven, Freja er bleven til Jomfru Frøjeborg, Loke Løvøs Søn til Lokke Løjemand o. s. v.

Det var Lokke Løjemand,
satte sig i Fjederham;
saa fløj han til Nørrefjæld
alt over det salte Vand.

Midt ud i den Borgegaard
der axler han sit Skind,
saa ganger han i Stuen
alt for den Tossegreve ind.

»Du vær velkommen, liden Lokke,
du vær velkommen her!
Hvor stander Huen i Havsgaard,
og hvor stande Landen der?«

»Vel stander Huen i Havsgaard,
og vel stande Landen der;
men Thor han haver sin Hammer mist,
fordi er jeg kommen her.«

»Ikke fanger Thor sin Hammer igjen
for Guld eller gode Ord:
femten Favne og fyrretyve
der ligger han graven i Jord.

»Ikke fanger Thor sin Hammer igjen,
det maat du lide paa,
før end jeg faar Jomfru Frøjeborg
med alt det Gods, hun aa.«

Det var Lokke Løjemand,
satte sig i Fjederham,
saa fløj han tilbage igjen
alt over det salte Vand.

Midt udi den Borgegaard
der axler han sit Skind,
saa ganger han i Stuen
for Thor sin Broder ind.

»Ikke kan du din Hammer igjen
af Tossegreven faa,
med mindre vi give hannem Frøjeborg
med alt det Gods, hun aa «

Det var Jomfru Frøjeborg,
hun blev i Hu saa vred,
Blodet af hver en Finger sprang
og randt paa Jorden ned.

Mælte det den stolte Jomfru,
hun op fra Bænken sprang :
»Ret aldrig tager jeg til Mand
den Troid saa led og lang.«

»Hør du, kjære Søster min !
du vær nu ikke saa braad !
Hvor meget røde Guld giver du mig,
om jeg finder bedre Raad ?

»Tage vi Thor, vor gamle Broder,
saa vel vi børste hans Haar,
føre vi hannem til Nørrefjæld
alt for saa væn en Maar.«

Det var Thor af Havsgaard,
lader Bryllupsklæder skære;
og det var Lokke Løjemand,
skulde Brudeterne være.

Førte de den unge Brud
alt i den Bryllupsgaard;
det vil jeg for Sanden sige,
der var Guld ej for Legerne spart.

Saa toge de den unge Brud,
satte hende paa Brudebænk;
frem da gik den Tossegreve,
han bar for hende Skjænk.

En Oxekrop saa aad hun op,
vel tredive Svinefykke,
syv Hundred Brød hendes Maaltid var,
saa lyste Bruden at drikke

En Oxekrop saa aad hun op,
vel tredive Svinefykke;
tolv Tønder Øl saa drak hun ud,
før hun kunde Tørsten slukke

Tossegreven paa Gulvet gik,
han mon sig saa ilde kære:
»Hveden er saa, den unge Brud
hun vilde saa meget æde?«

Svared det liden Lokke,
smiler under Skarlagenskind;
»I otte Dage fik hun ikke Mad,
saa haver hun stundet til din.«

Det var gamle Tossegreve,
han glædtes ved de Ord:
»Bærer nu ind den Hammer af Guld!
bærer ham for Brudebord!«

Otte vare de Kæmper,
bare Hammeren ind paa Træ;
det vil jeg for Sanden sige,
de lagde ham over Brudens Knæ.

Det var da den unge Brud,
tog Hammeren i sin Haand,
og det vil jeg for Sanden sige,
hun slyngte ham som en Vaand.

Slog hun den Tossegreve ihjel,
den Trolde baade led og lang,
saa vog hun alle de andre smaa Trolde,
at Retten maatte have sin Gang.

Det var Thor af Havsgaard
holdt med de Trolde godt Thing:
femten Trolde og fyrretyve
de laa der i en Ring.

Mælte det Lokke Løjemand,
monne sig saa vel om tænke:
»Nu ville vi fare til vort eget Land,
mens Bruden er vorden Enke.«
Thor han tømmer Fole sin i Tømme.

3.

Hammeren hentes.

(Af Oehlensehlägers »Nordens Guder«)

Nu Asa-Thor
med Loke fo'r
paa Gyldenkarm
til Fjældets Sten;
og Loke sad
i Hjærtet glad
ved Gudens Harm
til Jætters Mén.

Saa rejste de frem, medens Klippen skjalv,
med en gabende Kløft Stenbjærget sprak,
og den Hule saa sort kun aabned sig halv,
og en Lue med Gnist gjennem Mulmet trak.

Da Trolden stod
saa sort som Sod.
men smykt med Ild
saa stolt og prud,

med Kongekrans
i takket Glans,
og hilste mild
sin skønne Brud.

Som Drabanter i Dør Malmdrotterne stod:
det blomstrende Sølv, Jærnglansen var ny,
og det prægtige Guld, rødt Kobber som Blod,
og det hvideste Tin, og det sorteste Bly.

Da Thor steg ud,
den høje Gud,
man ham modtog
i Bjærgets Slot.
Der vandred frem
i mørken Hjem,
og Hjærtet slog
i Fjældets Drot.

Som en Jomfru da, saa skær og saa fin,
hver Ædelsten smilte med Straale paa Kant:
den muntre Smaragd, den forelskte Rubin.
den milde Safir og den stolte Demant.

I fugtig Nat,
af Sol forladt,
Thor steg i Bjærg,
men skjælved ej;
med Fakkelspaan
i skrumpne Haand
gik liden Dværg
og viste Vej.

Men rede til Kamp, langt fjærnet fra Sol,
Skjoldvagterne ventede i skumleste Vraa,
og Rottkrudt bleg, surgrøn Vitriol
og det Koboldbarn med Sløjkjole paa.

Som liden Gut,
men bleg og but,
man Kobold saa'
paa Gulvets Sten;
hun stirred stivt
og aanded Gift
med Faldhat paa,
men uden Ben.

Og i hvælvede Sal var et Baal der tændt,
og af Jætter en Sværm om Baalet sad;
om de laadne Barme var Brynjer spændt,
og med Hjælmene knejste de Rad ved Rad.

Og kvad en Sang.
der hæsleg klang,
som Glam det lød
af Hunden vred,
naar højt med Hvin
det vilde Svin
til blodig Død
den søndersled

Og fra Hel var der sendt, for at hylde den Brud,
to fornemme Mænd af en Byrd saa høj,
den arbejdsomme Pest, sortplettet af Hud,
og den langsomme Sot i det prægtigste Tøj.

Udgarde Lok'
i Jætters Flok
kun ej man saa'
den Bryllupsnat;
han aned Svig,
han lugted Lig,
i dyben Vraa
var Sengen sat.

Og til Udgarde-Lok' gik Gutterne hen
med de Børnebørn smaa og begav sig til Ro,
men Ynglinger, Piger, Kvinder og Mænd
var i Thrymurs Sal ved hans Bryllup fro.

Sig satte Thor,
i Silke, Flor,
med heftigt Blik
paa Brudebænk.
Stenrunde Barm
fik Jætten varm
Da kom med Drik
hans gode Skjænk.

Og fyldte den Skaal med lifige Mjød;
da trængte de Jætter i Hallen ind,
med Tindingers Horn gav de Stød paa Stød
og bespyede med Ild hverandres Kind.

Hver vilde se,
hvad skulde ske,
thi Bruden stærk
var i sin Drik.
Hvert Bæger ud
stak Valhals Gud,
det var et Værk
for Troldes Blik.

Knapt fyldtes de Horn, før de tømtes strax,
skjønt bredfulde Maal til funklende Rand.
En Oxe hun aad, samt otte Lax,
tre Tønder af Mjøden drak Sifjas Mand.

Da Thrymur kvad:
»Saa megen Mad?
Saa meget Korn?
Saa meget Øl?

• Det er dog sært,
alt nu fortært?
Hun tømmer Horn
som Fingerbøl «

Men da meldte Loke, den Terne saa víst,
ærbødig hun stod bag Bænkens Rand :
»Ej otte Nætter har Bruden spist,
saa længtes hun efter sin Fæstemand.«

Nu Thrymur fro
i Skjægget lo,
sig bøjed kjæk
mod Asa-Thor ;
da Ild der gik
fra Gudens Blik,
saa hin med Skræk
tilbage fo'r.

Men da meldte Loke til Brudens Lov,
som Terne han stod og kvad med Hast :
»I otte Nætter ej Freja sov,
thi brænder nu Øjet en Kjende hvast.«

Da tren en Kvind
i Hallen ind,
en kulsort en
med Haar som Uld.
men ung og glat,
med Guldbliks-Hat
og Ædelsten
paa Barmen fuld :

»Min Søster, nu kom, det er Tid at gaa
med din Brudgom til Sengs paa de bløde Siv.
Jeg gjemmer dig alle de Smykker smaa,
i Morgen gjenhilser jeg Thrymurs Viv.«

Da Thrymur bød:
»I Frejas Skjød
læg Hamren brat!
den er ej fjærn.
Forelskte to
maa sværge Tro
ved Midjenat
paa Mjølners Jærn.«

Knapt Ordet var sagt, før en Dværgeflok
indslæbte Mjølner, paa Skuldre den bar;
skjønt mange de var, var der dog ej nok,
de pusted og stønned med Byrden svar.

Da Mjølner laa
nu blank og blaa
med stærke Skin
i Gudens Skjød,
da saa' han op
til Fjældets Top,
da blev hans Kind
ham mørkerød.

Fra den blinkende Hjælm faldt flagrende Flor,
om hans Mund stod Skjæg, paa hans Barm stod Ar;
bredskuldret rejste sig Asathor,
da mærkte de først, hvem Bruden var.

Og højt i Harm
han svang sin Arm,
da blev hans Mod
Bersærkegang.
Ved Mjølners Fald
mod Jættens Skal
rødt Straaleblod
fra Panden sprang.

Da Thrymur var dræbt, da Jætterne fo'r
med Spyd og med Sværd fra Kløft og fra Vold;
men da hamred som Vaulundur Asa-Thor
naar Knapper han slaar i et Kobberskjold.

Frem Hrungner tren.
en Mand af Sten
og kold som Flint,
med Trods og Bram.
I Brystet stod
dødt uden Blod
trekantet Klint
som Hjærte ham.

Og af Ler var der skabt til Jætternes Trøst
en forfærdelig Mand og levende gjort,
ham et Hoppehjærte var lagt i hans Bryst,
for at Hjærtet ret skulde være stort.

Mod Hrungner Thor
med Mjølner fo'r,
da traf han vred
hans Kølle graa.
den sprang itu
med Larm og Gru
og regned ned
i Stykker smaa.

Men Manden af Ler hed Mokkurkalf,
han stirred og stirred og slog paa Skjold.
Da traf med Sværdet ham Asa-Thjalf,
saa vrinskende styrted den Hoppetrold.

Nu blev der Skrig
blandt tusend Lig,
thi Thor var stærk
med opbragt Sjæl;

han sejred alt,
hans Hammer faldt
som Stampéværk
mod tunge Pæl.

Men Loke, den Nidding, af Blodet rød,
sprang mellem de slagne med Spottesang,
og fandt han en Jætte, som ralled i Død,
saa lo han og stak ham endnu en Gang.

Nu blev der tyst
som paa en Kyst,
hvor Storm og Hav
sank hen til Ro;
Thor stirred mørk
som i en Ørk,
og alt var dødt
i skumle Bo

Der laa de nu alle, de svømmed i Blod,
de mægtige Riser som knækkede Siv.
Forsvundet af Bjærgen var ældgamle Mod,
forsvundet af Dybet det kraftige Liv.

Som Løven, naar
dens Harm forgaar,
den ser ej grum
paa Ligets Blod;
sagtmodig, fri
for Raseri,
den sørger stum
med Ædelmod,

Saa stirred nu Thor, han fatted sig først,
tungsindig han stod og grubled en Stund.
Men Loke, som Lossen, med grusomme Tørst
sig slikked med Grin om den blodige Mund.

Thrym (af þrúma, at larme) er Thors larmende Efteraber. Medens Tordenen sover, hyle og rase Natures Jættekræfter — de have stjålet Thors Hammer; Thor henter den tilbage, og Uvejret lægger sig. Der er bleven fremsat den Gisning, at Thor skulde være en Personifikation af Sandheden, idet den yngre Edda udtrykkelig siger om ham, at han aldrig har sagt en Usandhed, og man har ogsaa villet finde den samme Rod i Navnet paa hans Rige Thrudvang som i det engelske truth (Sandhed). Før end Nordboerne lærte at gjøre Korsets Tegn, gjorde de Hammertegnet over sig selv, og hvad de ønskede at sikre imod onde Magters Indflydelse.

Den norske Konge Olaf den hellige, som med stor Nidkjerhed drev paa Kristendommens Indførelse og Befæstelse i Norge, sejlede jævnlig langs Landets Vestkyst, fra Havn til Havn, og gik i Land, hvor det tyktes ham nødvendigt for at skifte Ret og paa anden Maade røgte sin Kongegjerning. En Gang, da han havde været i Land og atter var stævnet til Havs, opdagede hans Mænd, at en fremmed Mand med alvorlige Miner, rødt Skjæg og en skjøn og kraftig Skikkelse var gaaet om Bord paa Skibet. De talte til ham og blev overraskede over den Kløgt og Dybsindighed, der var i hans Svar. Saa førte de ham for Kongen, som talte længe med ham, medens de sejlede langs med den fagre Kyst, og ligeledes undrede sig over hans Tale. Til sidst sagde han: »Ja, Kong Olaf, fagert er her, naar Solen skinner, grønt og frugtbart et herligt Land raader du for; men mangan en

drøj Dag har det kostet Thor, mangen en haard Dyst har han maattet bestaa med Bjærgriserne, før det blev saa. Og nu lader det til, at det er din Agt at jage Thor bort. Tag dig i Vare, Kong Olaf!« sagde han, og saa rynkede han Panden og saa' barsk ud, men i det samme forsvandt han, og ingen saa' mere noget til ham. — Det er den sidste Mythe om Thor, en Protest imod den indtrængende Kristendom.

Femte Kapitel.

Paa Vejen til Gejrrøds Gaard gjæstede Thor, som vi saa' ovenfor, Gygen Grid, der laante ham sit Styrkebælte, sine Jærnhandsker og sin Stav, Sidestykker til hans egne tre Klenodier. Grid hører til Jætternes Slægt; hun holder til ude i den vilde, endnu ikke underkuede Natur, men hun er alligevel ikke fjendtlig stemt imod Guderne. Hendes Bælte, Handsker og Stav, hendes Navn, hendes Bosted imellem Asgaard og Jættehjem, alt vidner om, at hun stammer fra Jætternes vilde og vældige Æt.

Hun er Moder til Odins Søn Vidar og staar altsaa ligesom Tyr's Moder som et Bindeled imellem Aser og Jætter. Igjennem Tyr staa Guderne i Forhold til det oprørte Hav, igjennem Vidar til de vilde Udørkener. Vidar kaldes den tavse. Han er næsten lige saa stærk som Thor, og Guderne sætte stor Lid til ham, naar der er Nød paa Færde, og regne ham for deres Broder. Han har en Sko, som er lavet af de Læderstumper, der falde af, naar man skærer Sko til, og som der er bleven samlet til fra Arilds Tid og samles til endnu den Dag; derfor maa man ikke kaste de Stumper bort, i Fald man vil yde Guderne sin Hjælp. Han er med ved Ægirs Gilde, hvor Odin siger til ham:

Rejs dig, Vidar,
lad Vargens Fader*)
bænke sig ved vort Bord,
at Loke ej
os laste skal
her i Ægirs Hal.

Hans Land skildres saaledes i Grimmismål:

Krat der gror
og højt Græs
i Vidars Land Vide;
der sidder til Hest
den høje As
rede til sin Fader at hævne.

Han hævner sin Faders Fald i den sidste store Kamp, Ragnarok, thi naar Fenrisulven har slugt Odin, kommer Vidar, sætter sin Fod paa Ulvens Underkjæve, griber fat i Overkjæven med sin Haand og splitter Utysket ad, saa det dør; da er det, at den svære Sko gjør sin Nytte.

Vidars Navn (af *vidr*, en Skov) antyder, at han er Gud for den urørte, uigjennemtrængelige Urskov, hvor intet Øxehug og ingen menneskelig Røst nogen Sinde har lydt; herfra ogsaa hans Tilnavn, den tavse As. Vidar er altsaa den uforgængelige Natur fremstillet under Billedet af den uhyre Urskov, hvis jærnfaste Stammer hæve deres høje, tætte Kroner imod Himlen. Hvem har nogen Sinde færdedes i en tæt Skov uden Vej eller Sti, vandret om i dens vældige Skyggers højtidelige Dæmring uden at faa et dybt Indtryk af den ophøjede Forestilling, Vidar er et Udtryk for? Vidar er Grækernes Pan, Symbolet paa

---

*) Loke.

den uforanderlige Natur. Han hører ikke hjemme i den fredelige Lund, hvor Idun bor, men i den store, vilde Urskov, som Mennesket aldrig har betraadt. Den Forestilling, Vidars Skov udtrykker, er Naturens Uforgængelighed, medens Iduns Lund er Symbolet paa Gudernes og Naturens stadige Fornyelse og Foryngelse. Guderne og alt, hvad de have frembragt, skal forgaa, og der meldes ingen Steds noget om, at Idun overlever Ragnarok. Odin selv forgaar og med ham alt, hvad han har gjort for Menneskene, men Naturen forgaar ikke. Naar Surts Brand er slukket, hedder det i den ældre Edda, skal Vidar og Vale bo i Gudernes hellige Boliger. Gik Naturen helt til Grunde, kunde den ikke gjenfødes; forsvandt Materien af Verden, hvor skulde saa Aanden bo? Hørte Vidar op at være til, hvor skulde saa Vale være? Denne Verdens Herlighed, den Udvikling, der har fundet Sted, og den Aand, der aabenbarer sig i den, gaar til Grunde, men ikke Vidar, thi han er den uforgængelige, vilde, oprindelige Natur, den evige Materie, hvis Kraft Mennesket ser, men ikke fatter, som han ærer og frygter, men som han er helt ude af Stand til at forklare. Naar alle Guders og Menneskers Værker fortæres af Ragnaroks Flamme, aabenbarer denne den evige Materies Kraft sig i ny Herlighed.

Saaledes finde vi Gudernes Kraft symboliseret i to mythiske Skikkelser, Thor og Vidar, begge Sønner af Odin, der, som Læseren ved, er alle Guders Fader. Thor er den tordnende, buldrende, knusende, men ikke des mindre velgjørende Gud, Vidar er tavs, bor langt borte fra Menneskene og øver ingen Indflydelse paa dem, uden for saa vidt som han indgyder dem dyb Ærefrygt. Thor er Naturens vidunderlige alt ophol-

dende Virksomhed, som atter og atter giver sig synligt Udslag, Vidar er Naturens stille, i det skjulte arbejdende, aldrig rastende Virksomhed. Folkegunst, Hæder, Indflydelse, alt, hvad der volder saa megen Travlhed og Uro i Verden, skal forgaa, men Sjælens stille Arbejde, den ærlige Higen efter Kundskab, den lønlige Udvikling af Menneskeaaandens Kræfter skal leve evig. Vidar og Vale (Aand og Kundskab) skal sammen bo og bygge i Gudernes hellige Boliger, naar Tidens Bølger ikke længere rulle, Vidar som den ufor-gængelige Materies, Vale som Aandens, det evige Lys' Gud.

Sjette Kapitel.

To modsatte Elementer træde stadig i Forbindelse med hinanden i Naturen for at frembringe Liv. Dette udtrykkes i den nordiske Mythologi ved Forbundet imellem Aser og Vaner. I vort Sprog og efter vor Udtryksmaade maatte disse to modsatte Elementer betegnes som det faste og flydende, det mandlige og det kvindelige. Vandet, det stærkeste Udtryk for det flydende, kan tjene som Symbol paa forskjellige Forestillinger. Det kan betyde Sorg, saa aabenbarer det sig som Taarer, og Sorgen er lige saa flydende som de strømmende Taarer. Det kan betyde Glæde, Lykke, der som en blinkende Flod snor sig langs Livets Vej, og det kan være et Symbol paa Uskyld, Renhed og Rigdom. Disse Forestillinger kan betragtes som en almindelig Fortolkning af Vanerne, og vi finde dem udtrykte i den treenige Guddom, Vanerne Njord, Frej og Freja, der dukke op af Havet for at forene sig med Aserne, Himlens og Jordens Guddomme.

Njord kaldes Vanaguden, og han bor i det himmelske Land Noatun. Han hersker over Vindene og dæmper Havets og Ildens Raseri, derfor paakaldes han af Sømænd og Fiskere. Han er saa rig, at han kan skjænke dem, der bede ham derom, Guld og grønne

Skove. Men Njord er ikke af Asernes Æt, thi han er født og opvoxet i Vanaheim. Vanerne gav ham som Gidsel til Aserne og fik i hans Sted Hæner, og saaledes gjenoprettedes Freden imellem dem.

Njord ægtede Skade, Jætten Thjasses Datter. Hun holdt mest af at bo i sin Faders Land Thrymheim, der var fuldt af vilde Klipper og Fjælde, men Njord vilde helst bo ved Havet; saa kom de overens om, at de skiftevis skulde være sammen ni Dage i Thrymheim og tre i Noatun. Men en Dag, da Njord kom hjem til Noatun fra Thrymheim, sagde han:

Kjed er jeg ad Klipper,
skjønt kort kun jeg var der,
ikkun Nætter ni;
Ulvenes Tuden
tykkes mig ilde
ved Siden ad Svanernes Sang.

Skade svarede:

Søvn jeg ej fik
paa Søens Bred,
saa skræmmed mig Fuglenes Skrig;
dør mig vækker,
naar hjem den vender,
hver Morgen Maagen.

Saa vendte Skade tilbage til sine Klipper og blev i Thrymheim. Der spænder hun Skier paa sine Fødder — Andredis, Skigudinden kaldes hun — og jager Skovens vilde Dyr. Som det hedder i Grímnismál:

Thrymheim hedder Landet,
hvor Thjasse boede,
den meget mægtige Jætte;

nu bor Skade,
den skære Dis,
hvor Faderen fordum bygged.

Men om Njord hedder det:

Noatun hedder Landet,
hvor Njord har
bygget sit herlige Bo;
der raader menløs
Mændenes Hersker
for den højttømrede Hal.

Njord er Havets Gud, det vil sige, han raader kun for den Del af Havet, der støder umiddelbart op til Landet, den Del af det, som det er tjenligt for Menneskene at færdes paa, hvor Kjøbmandsskibene og Fiskerbaadene sejle. Hans Bolig er Noatun, d. v. s. Skibenes Land (af *nór*, Skib og *tún*, Gaard). Njords Rige grænser paa den ene Side op til Landet, paa den anden til det stormfulde Hav, hvor Ægir og hans Døtre hersker. Njords Hustru Skade er den vilde Bjærgstrøm, der styrter ned fra de høje Klipper, imellem hvilke hun helst bor. Hendes Bolig hedder Thrymheim, d. v. s. det larmende Hjem, og ligger tæt ved den tordnende Fos. Mythen er i det hele taget saa klar og simpel som muligt.

Njords og Skades Overenskomst om skiftevis at bo ni Dage i Thrymheim og tre i Noatun sigter naturligvis til det barske Vejr og de vilde Vinterstorme, der herske største Delen af Aaret under de nordlige Bredegrader, hvor Mythen er opstaaet.

Ægir og Ran høre ikke til Vanerne, men vi omtale dem her for at faa Havets Guddomme samlede paa ét Sted. Medens Njord er den milde Gud, der hersker over Havet tæt inde ved Land, er Ægir Repræsentant for det vilde, oprørte Hav langt fra Land, hvor ingen kan færdes uden Fare; hans Rige er det store Hav, men grænser dog op til Asernes Enemærker. Herfra stammer Ægirs Dobbeltnatur; han er en Jætte, men plejer dog Samkvem med Guderne. I Mimer, Ægir og Njord have vi saaledes hele Oceanet repræsenteret; Mimer betegner dets første Oprindelse, Ægir dets sidste Udviklingstrin og Njord det, paa hvilket det er Menneskene og deres Idrætter til Velsignelse.

Ægir gjæster Guderne, og de gjæste til Gjængjæld ham; det var ved et Gjæstebud, han skulde gjøre for dem, at det viste sig, at hans Bryggerkjedel var for lille, saa at Thor maatte gaa til Jætten Hymer og laane en, der var større. Ægirs Hal oplystes af skinnende Guld i Steden for af Ild, og Hornene gik om af sig selv der inde. Hans Hustru hedder Ran, hun har et Net, i hvilket hun fanger dem, der vove sig ud paa Havet. Ægir og Ran har ni Døtre, Bølgerne. Loke laante en Gang Rans Net for at fange Dværgeren Andvare, der opholdt sig i en Fos i en Fisks Skikkelse. Hun holder Skibene fast med sine Hænder. De gamle Nordboer troede, at de, der omkom paa Havet, kom til Ran. Da Fridthjof den frækne og hans Mænd vare i Fare for at lide Skibbrud, delte han Stykker af en Guldring ud imellem dem, fordi det ikke var godt at komme tomhændet til Ran.

Om Ægirs og Rans Døtre, Bølgerne, hedder det, at de samle sig i store Flokke paa deres Faders Bud. De have lyse Lokker og hvide Slør; de ere sjælden

blidt stemte imod Menneskene og ere altid vaagne, naar Vinden blæser, men sjælden lege de, naar Vejret er roligt. Deres Navne betegne Bølgerne i Henseende til deres forskjellige Størrelse og Udseende, f. ex. Himinglæfa, den himmelklare; Duva, Dykkeren; Blodughadda, den blodig- eller purpurhaarede; Hefring, den svulmende; Bylgja, Bølgen; Kolga, den brusende o. s. v.

Disse Myther ere meget simple og trænge ikke til vidtløftig Forklaring. Ægir er det angelsaxiske *eagor*, Havet. Han kaldes ogsaa Hler, den skjærmende (*hlé*, angelsaxisk *hleo*, Læ) og Gymer, den skjulende (*geyma*, angelsaxisk *gyman*, gjemme). Disse Navne betegne Havet i Oprør, i Ro og som rugende over Dybet. Hans Hustrus Navn Ran (Ran eller den, som raner; *ræna*, at rane) betegner Havet som det, der kræver Ofre af Menneskeliv og Skatte. Det er et almindeligt Udtryk i Norge, at Havet brygger eller koger; det leder Tanken hen paa Ægirs Kjedler. Der behøves ingen til at bære det skummende Øl om i hans Hal, der er nok af det, og Hornene gaa omkring af sig selv. At Ægir, da Guderne gjæstede ham, oplyste sin Hal med skinnende Guld, har naturligvis Hensyn til Havets fosforescerende Lysen (Morild). Enhver, der er fortrolig med Havet, har set det kaste lysende Gnister, naar dets Flade forstyrres i Mørke. Derfor hedde ogsaa Ægirs Tjenere Elde og Funafeng — begge Ord betyde Ild. Forholdet imellem Njord og Ægir synes at have været det samme som imellem Okeanos, det store Hav, der ligger uden om Jorden, og Pontos, Havet inden for Jordens Grænser.

Ægir og de, der hørte ham til, vare ganske vist ikke af Asernes Æt, men de betragtedes ligesom Aserne

som mægtige Væsener, hvis Venskab søgtes af selve Guderne, og England, Havets stolte Herskerinde, er en Illustration til Mythen om Ægir, idet det viser os, hvilke store Resultater der historisk er opnaaede ved, at menneskelig Foretagelsesaand og Heltemod træder i Forbund med Havet og faar det til at tjene Civilisationen — ved at Guderne gjæste Ægir og holde Gilde med ham.

Njord havde to Børn, en Søn, Frej, og en Datter, Freja, begge fagre og mægtige. Frej er en af de navnkundigste blandt Guderne. Han raader for Regn og Solskin og alle Jordens Frugter, og ham maa man paakalde, om man vil have god Høst. Han raader ogsaa for Fred og skjænker Menneskene Rigdom. Han kaldes Van og Vanagud, Aargud og Godsgiver (fégjafi). Han ejer Skibet Skibladner samt Gullinbørste eller Slidrugtanne (den hvastandede), en Galt med gyldne Børster, paa hvilken han rider til Odins Hal. I Tidernes Morgen, da han endnu var Barn, skjænkede Guderne ham Alfheim (Alfernes Hjem).

Om Frejs Skib Skibladner have vi allerede hørt, hvorledes Dværgene Ivaldes Sønner lavede det og skjænkede ham det. Det var saa stort, at alle Guderne med deres Vaaben og Rustninger kunde faa Plads paa det. Saa snart Sejlene hejses, bliver der Medbør, som fører det, hvorhen det skal, og det er lavet af saa mange Stykker og saa sindrig, at naar der ikke er Brug for det, kan det foldes sammen og bæres i en Lomme.

Njord havde den Trøst, da han blev sendt som

Gidsel til Aserne, at han avlede en Søn, som ingen hader, men som er den bedste blandt Guderne. I den ældre Edda, i Digtet om Ægirs Gjæstebud, ved hvilket ogsaa Loke var til Stede, siger Njord:

Den Trøst jeg har,
at da tvungen jeg gik
som Gidsel til gode Guder,
jeg avled en Søn,
som ingen hader,
Asers vældige Værn.

Hertil svarede Loke:

Stop, Njord!
styr din Tunge,
mig lyster ej længer at tie:
med din Søster
den Søn du avled,
værre han er ej,
end venteligt var.

Men Tyr tager Frej i Forsvar:

Frej er bedst
blandt bolde Helte
i Gudernes Gaarde;
ingen Mands Viv
og ingen Mø
Graad den gode volder,
alle Lænker
løser Frej.

Loke:

Ti du, Tyr,
du tinger aldrig,
saa Fred mellem Fjender der bliver;
om din højre Haand
vil helst jeg tale,
den tog Fenris fra dig.

Tyr:

Jeg misted Haanden,
du din Søn,
Sorg det voldte os baade;
jeg tænker ej, Ulven
trives vel,
mens han venter paa Verdens Ende.

Loke:

Ti du, Tyr!
tænk paa din Hustru,
til den Søn, hun fik, var jeg Fader;
ej en Styver
du Stakkel fik
i Bøder for, hvad jeg brød.

Frej:

Ulven ser jeg ligge
ved Aæns Munding,
til Ragnarok kommer;
læg Baand paa din Tunge,
om ej du vil bindes,
du Smæder, ved Siden ad.

Loke:

For Guld du kjøbte
Gymers Datter
og solgte saa dit Sværd;
men naar Muspels Sønner
over Mørkved ride,
hvad Vaaben har du da til Værn?

Byggve*):

Var jeg af en Æt
som Ingunar-Frejs
og havde saa herlig en Hal,

---

*) En af Frejs Tjenere.

saa fint som Mel
jeg maled dig
og knuste hvert Ben i din Krop.

Loke vender sig da imod Byggve og kalder ham en lille uforskammet Person, som altid hvisker Frej i Ørene og klapper med, som Kværnen gaar, en Døgenigt, som altid kniber paa Maden, og som altid ligger gjemt i Bænkehalmen, naar der er Strid paa Færde.

Frejs Terne er Bejla, Byggves Hustru, som Loke kalder den grimme og skidneste Hex, der kan findes blandt Gudernes Afkom. Naturligvis overdriver Loke, og meget af, hvad han siger, er skammelig Løgn, men slemst var det, at Frej havde skilt sig ved sit Sværd, thi det vil volde hans Fald, naar han mødes med Surt i Ragnarok.

Frejs Hustru hed Gerd; hun var en Datter af Gymer, og deres Søn hed Fjølner. Frej dyrkedes over hele Norden. I den almindelige Edsformular nævnedes hans Navn først: Saa sandt hjælpe mig Frej og Njord og den almægtige As! Juleaften var det Skik at føre en Galt ind, som var helliget Frej, og som kaldtes Sonegalten. Den lagde de tilstedeværende Hænderne paa, og saa aflagde de et eller andet højtideligt Løfte. Ved den Fest, ved hvilken de forsamlede Gjæster spiste Kjødet af det ofrede Dyr, blev der blandt andre Skaaler ogsaa drukket en for Njord og Frej, at de maatte skjænke godt Aar og Fred.

Alt, hvad der staar i Forbindelse med Frej, giver Vidnesbyrd om, at han er Frugtbarhedens Gud. Havet, Njord, stiger op som Damp og falder over Jorden som frugtbargjørende Regn. Der er bleven tvistet meget om Etymologien og Betydningen af Ordet Frej.

Finn Magnussen udleder det af *fræ* (Frø); Grimm derimod mener, at Grundbetydningen er Mildhed, Glæde (jfr. det tyske *froh*, dansk og norsk *Fryd*).

En Dag havde Frej sat sig i Odins Højsæde Hlidskjalf og saa' ud over al Verden. I Jættehjem fik han Øje paa en Ungmø, som var ved at gaa ind i et stort og prægtigt Hus, og da hun løftede Dørklinken, udgik der en saadan Glans fra hendes Haand, at Luft og Hav lyste deraf. Det var Gerd, en Datter af Jætten Gymer og Aurboda, Frænder af Thjasse. Ved dette Syn blev Frej saa slagen af Tungsind, at han, da han kom hjem, hverken kunde tale eller sove eller drikke, og ingen turde spørge ham om Grunden til hans Sorg. Frejs Tjener hed Skirner; ham sendte Njord Bud efter, og han og Skade bad ham om at spørge Frej, hvorfor han var bleven saa tavs.

Digtet Skirners Reise i den ældre Edda lyder saaledes:

Skirners Reise.

Skade kvad:

Stat op, Skirner,
skynd dig at gaa
til Frej for ud ham at fritte.
Spørg den vise,
hvem der volder,
at han er vorden saa vred.

Skirner:

Vrede Ord
jeg venter mig vist,
om jeg Frej vil fritte

og spørge den vise,
hvem der volder,
at han er vorden saa vred.

Sig mig, Frej,
du Guders Fyrste,
hvad mig lyster at vide :
hvi sidder du ene
i den høje Sal
Dag efter Dag, min Drot ?

Frej:

Hvi skulde jeg sige,
Ungersvend,
dig min svare Sorg ?
Solen lyser
den lange Dag,
mig dog ej glad den gjør.

Skirner:

Ej din Sorg
saa svar kan være,
at du ej mig kan den sige ;
sammen var vi jo
unge, Frej,
vel vi to hinanden kan tro.

Frej:

I Gymers Gaard
gange jeg saa'
en Mø, som mægtig jeg elsker.
Hendes Arme lyste,
og Luft og Hav
skinned saa skært deraf.

Mer jeg elsker
den fagre Mø
end Veunen, som var mig saa kjær ;

men ingen Aser
og ingen Alfer
vil, at vi maa sammen være.

Skirner:

Giv mig en Ganger,
som bærer mig gennem
den lumske, flagrende Lue,
giv mig dit Sværd,
som svinger sig selv
og kæmper mod Jætternes Kulde.

Frej:

Jeg giver dig Ganger,
som bærer dig gennem
den lumske, flagrende Lue;
jeg giver dig Sværdet,
som svinger sig selv,
om modig Mand det har.

Skirner kvad til Hesten:

Mørkt er det ude,
fare vi maa
frem over dugvaade Fjælde,
ride gennem Rimthursers Land;
begge vi bjærges,
eller begge tager
den meget mægtige Thurs.

Skirner red gennem Jættehjem til Gymers Gaard.
Glubske Hunde vare bundne ved Ledet i den Skigaard,
der hegnede Gerds Sal. Han red hen til en Hyrde,
som sad paa en Høj, hilste paa ham og kvad:

Sig mig, du Hyrde,
som sidder paa Højen
og vogter alle Veje,

hvorlunde faar jeg
Møen i Tale
for Gymers glubske Hunde?

Hyrden:

Est du Dødsens
eller alt en Dødning,
du, som sidder saa højt til Hest?
aldrig faar du
Møen i Tale,
Gymers gode Mø.

Skirner:

Langt ej man kommer
med Klagen og Klynken,
om frem man vil fare.
I ét Døgn
blev mig Liv og Død
og hele min Skæbne skabt.

Gerd:

Hvad er det for Larm,
jeg lyde hører
her i vort høje Hus?
Jorden ryster,
og Grunden røkkes
under Gymers Gaard.

Ternen:

En Mand her staar,
nys steg han af,
sin Ganger lader han græsse.

Gerd:

Byd ham ind
at bænkes i Salen
og drikke den dyre Mjød.

skjønt det mig aner.
at Manden der ude
er min Broders Bane.

Er du en Alf
eller Søn af en As
eller en af de vise Vaner?
Hvi red du ene
gjennem flammende Ild
for Gymers Gaard at gjæste?

Skirner:

Ej er jeg en Alf
eller Søn af en As
eller en af de vise Vaner;
dog red jeg ene
gjennem flammende Ild
for Gymers Gaard at gjæste.

Elleve gyldne
Æbler har jeg,
dem vil jeg give dig, Gerd,
om Frej du vil unde
din Elskov, Mø,
om Frej du vil tage i Favn.

Gerd:

Elleve Æbler
aldrig mig frister
til Mand at vorde til Vilje;
aldrig det sker,
at Frej og jeg
bygge og bo tilsammen.

Skirner:

En Ring jeg dig byder,
den, som blev brændt
med Odins unge Søn;

otte dryppe
lige saa tunge
af den hver niende Nat.

Gerd:

Ej frister din Ring mig,
om end den blev brændt
med Odins unge Søn.
Guld jeg ej savner
i Gymer's Gaard,
fuldt op min Fader har.

Skirner:

Ser du Sværdet,
smidigt, med Runer,
som her jeg har i min Haand?
Dit Hoved hugger
jeg af din Hals,
om du mig ej er til Vilje.

Gerd:

Aldrig Tvang
taale jeg vil,
om Mand jeg skal vorde til Vilje;
vist jeg tror,
om Gymer dig træffer,
staar der saa svar en Strid.

Skirner:

Ser du Sværdet,
smidigt, med Runer,
som her jeg har i min Haand?
dets Eg skal fælde
din gamle Fader,
i Græsset skal Gymer bide.

Med Tryllevaanden
jeg tæmme dig skal,
Mø, saa du føje mig maa ;
did jeg dig sender,
hvor Mænds Sønner
aldrig skue dig skal.

Paa Ørnens Tue
skal evig du sidde
med Ryggen mod Mandhjem vendt
og stirre mod Helhjem ;
ved Mad skal du væmmes
mere, end Mænd
væmmes ved skinnende Snog.

Et Særsyn skal du vorde,
hvor i Verden du færdes,
Hrimner skal stirre,
alle skal studse,
videre kjendt skal du vorde
end Guders Vogter,
naar du bag Gjærdet glaner.

Vanvid og Længsel
Trolddom og Lede
Taarer og voxende Trængsel !
sæt dig og hør mig,
saa skal jeg sige
din svare Skæbne,
dobbelt knugende Kval.

Vætter skal Vaande
dig hver Dag volde
i Jætternes gamle Gaarde ;
til Rimthursers Hal
skal Dag efter Dag
du værnløs vanke
ussel, i Vaande,

Graad skal du have
for Gammen, Mø,
med Taarer i Trængsel leve.

En trehovedet Thurs
skal du tage i Favn
eller ingen Mand eje;
Brynde skal dig brænde,
Tæring dig tære,
som Tidslen skal du være,
der trænges og trykkes
tæt under Udhusets Tag.

Til Skovs jeg gik,
til den vilde Skov,
Tryllevaanden søgte jeg,
Tryllevaanden fandt jeg.

Vred paa dig er Odin,
vred paa dig er Brage,
ogsaa Frej din Fjende vorder.
Vrangvillige Mø,
du vandt dig alle
Guders grumme Vrede!

Hører det, Jætter.
hører det, Thurser,
Suttungs Sønner
og Asers Skare,
hvordan jeg forbander,
hvordan jeg forbyder
Møen Mands Gammen,
Møen Mands Favntag.

Hrimgrimner hedder Thursen,
som tage dig skal
neden for Liggitrets Led;
der skal Trælle
ved Træets Rødder
dig Gede vand give;

ædlere Drik
aldrig du faar.
Saa var din Vilje, Mø.
saa er min Vilje, Mø.

Thurs jeg dig rister
og trende Stave,
Vellyst og Vanvid
og vild Attraa;
af jeg dem rister,
som paa jeg dem risted.
om saa det skal være, Mø.

Gerd:

Hil dig, Svend,
Kalken jeg rækker dig,
fuld af den herlige Mjød;
aldrig dog ventede jeg,
at til Vaners Ætling
Gerd sig hen skulde give.

Skirner:

Helt vil jeg vide,
hvad du vil,
før jeg rider herfra.
Naar vil den herlige
Søn af Njord
Elskova Møde du unde?

Gerd:

Barre hedder
— vi kjender den begge —
den lønlige Lund;
der skal om Nætter ni
Njords Søn
mødes med Gerd i Gammen.

Saa red Skirner hjem. Frej stod udenfor, hilste ham og spurgte, hvad Tidender han havde at melde:

Sig mig, Skirner,
før du tager Sadel af Hest,
før du et Fjed gaar frem,
hvad du har virket
i Jættehjem,
mig og dig til Vilje.

Skirner:

Barre hedder
— vi kjender den begge —
den lønlige Lund;
der skal om Nætter ni
Njords Søn
mødes med Gerd i Gammen.

Frej:

Lang er én Nat,
længre er to,
hvor kan jeg vente i tre
ofte en Maaned
mig mindre tyktes
end en halv Nat i luende Længsel.

Dette Digt er et smukt Exempel paa, hvilken Skjønhed der kan lægges i Fremstillingen af en Mythe. Gerd er Sædekornet; Skirner er Luften, der kommer med Solskinnet. Paa denne Maade er Mythen let at forklare: Jorden, i hvilken Sædekornet er nedlagt, modstaar Frejs Bejlen; hans Sendemand Skirner, der drager Sædekornet frem i Lyset, lover forgjæves Høstens gyldne Skatte og Ringen, Frugtbarhedens Symbol. Der er Jætteleb i Gerd, hun er endnu ikke berørt af den guddommelige Aand, hun ænses ikke den Hæder, hun kan vinde ved Frejs Elskov. Skirner maa besværges hende, han maa galdre for hende, han maa vise hende, hvorlunde hun, hvis hun ikke lader sig favne af Frej, for bestandig vil blive den kolde Frostjættes Brud og aldrig vil komme til at nyde Kjærlig-

hedens Glæder. Omsider giver hun sig hen til Frej, og de favnes, medens Knopperne briste i Lunden. Denne Mythe svarer saaledes til Mythen om Persephone, Gudinden for det i Jorden saaede Korn. Demeters Sorg over den nøgne, forsømte Mark, af hvilken Spiren skal pippe frem fra det skjulte Sædekorn, svarer til Frejs utaalmodige Længsel, og Skirner svarer til Hermes, der bringer Persephone op fra Underverdenen.

Men Mythen har ogsaa en dybere ethisk Betydning. Vore Forfædre nøjedes ikke med den blotte Skæl, og Frejs Kjærlighed til Gerd, der skildres saa levende i den ældre Edda, er Kjærligheden med al dens Længsel og Haab og ikke blot et Symbol paa, hvad der finder Sted i den synlige Natur. Som Solens Varme udvikler Sædekornet, udvikler Kjærligheden Hjærtet; Kjærligheden er den fra Himlen sendte Lysstraale (Skirner), der besjæler og forædler Jorden. Gerd er den unge Pige, der, optagen af timelige Sysler, endnu ikke har Sans for noget ædlere end sin daglige Dont. Saa lyder Elskovens Kald til hende, et nyt Liv vaagner i hendes Bryst, underfulde Drømme ombølge hende som milde Vinde, og naar Drømmene blive hende fuldt bevidste, aabnes hendes Øjne for en højere Tilværelsessfære. Denne Mythe afspejler sig paa den skjønneste Maade i Kjærlighedshistorien i Frithjofs Saga, den gamle nordiske Fortælling, hvoraf Tegnér har formet sin henrivende Romancecyklus.

Sagaerne fortæller os, som alt anført, at Frej dyrkedes i stor Udstrækning i alle de skandinaviske Lande.

I Trondhjem var der paa Olaf Trygvesøns Tid et Tempel, hvor Frej var Gjenstand for ivrig Tilbedelse. Da Kongen efter at have omstyrtet Gudens Billedstøtte dadlede Bønderne for deres dumme Afguderi og spurgte dem, hvorledes Frej havde lagt sin Magt for Dagen, svarede de: Frej har tit talt med os, forudsagt os Fremtiden og skjænket os Fred og gode Aar.

Den norske Høvding Ingemund Thorstensen, som i Harald Haarfagres Dage udvandrede fra Norge og bosatte sig i Vatnsdalen paa Island, byggede tæt ved sin Gaard et Tempel, der synes at have været særlig helliget Frej, som paa en Maade selv havde udpeget Stedet, hvor han vilde bo, thi da Ingemund gravede for at oprejse sine Højsædestøtter, fandt han i Jorden et Billede af Frej, som var blevet borte for ham i Norge.

Islændingen Thorgrim paa Søbol var en ivrig Frejdyrker og holdt Offerfester til sin Guds Ære ved Vinterens Begyndelse. Han blev dræbt i sin Seng af Gisle, og der blev holdt et storartet Gravøl efter ham, som der gik stort Ry af; men der hændte ogsaa en anden Ting, som tyktes mærkelig, hedder det i Gisle Sursøns Saga; der lagde sig aldrig Sne paa Sydsiden af Thorgrims Gravhøj, og heller ikke frøs det der; man holdt for, at Frej yndede ham saa meget, fordi han havde ofret til ham, at han ikke vilde lade komme Kulde imellem dem.

Ved Gaarden Tværaa i Øfjord paa Island var der et Tempel for Frej, og Stedet holdtes for saa helligt, at ingen, som havde øvet nogen Udaad, turde holde til der, thi det tillod Frej ikke. Da Høvdingen Thorkil den høje blev fordreven fra Tværaa af Glum Ejolfson, almindelig kjendt under Navnet Vigaglum,

førte han en fuldvoxen Oxe til Frejs Tempel, inden han drog bort, og talte saalunde til Guden: »Længe har du været mig en trofast Ven, Frej; mange Gaver har du faaet af mig, og vel har du lønnet mig for dem. Nu giver jeg dig denne Oxe, paa det at Glum en Gang maa komme til at drage bort fra Tværaa lige saa uvillig som jeg. Giv mig nu et Tegn, hvoraf jeg kan se, om du modtager mit Offer.« I det samme brølede Oxen højt og faldt død om. Thorkil tog dette som et godt Varsel og drog bort lettere om Hjærtet. Senere (det fortælles i Vigaglums Saga) blev Glum paa sine gamle Dage indviklet i en farlig Drabssag, og Enden blev, at han maatte afstaa Tværaa til Ketil, en Søn af Thorvald Krok, hvem han tilstod at have dræbt. Natten før han red til Thinget, hvor der skulde gaa Dom i hans Sag, drømte han, at der var kommet en Mængde Mænd sammen paa Tværaa for at træffe Frej; han saa mange nede ved Aaen, og der sad Frej paa en Bænk. Glum spurgte, hvem de var, og de svarede: »Vi ere dine afdøde Frænder og ere komne for at bede Frej, at du ikke maa blive dreven fra Tværaa, men det hjælper ikke: Frej giver os kun korte og vrede Svar, han husker Oxen, Thorkil den høje gav ham.« Glum vaagnede, og fra den Stund af sagde han, at han var Uvenner med Frej.

I Templet ved Upsala i Sverige dyrkedes Frej sammen med Odin og Thor, og Historien om Nordmanden Gunnar Helming, der i Sverige gav sig ud for Frej, er et Vidnesbyrd om, at Almuen i nogle af Sveriges Provinser satte stor Lid til denne Gud og endogsaa troede, at han stundum viste sig i menneskelig Skikkelse.

Hesten ansaas, synes det, for Frejs Yndlingsdyr.

Ved hans Tempel i Trondhjem, hedder det, var der Heste, som hørte ham til. Om Islænderen Hrafnel fortællendes, at han elskede Frej frem for alle andre Guder og gav ham Halvparten af alt det bedste, han ejede. Han havde en brun Hest, som han kaldte Frej-faxe, og som han elskede saa højt, at han svor, at han vilde dræbe den, der red paa den Hest, uden at han havde givet Lov dertil, og den Ed holdt han. En anden Islænder, Brand, havde ogsaa en Hest, som hed Frej-faxe, som han satte saa stor Pris paa, at Folk sagde, at han troede paa den som paa en Gud.

Frejs Galt, Gullinbørste, have vi omtalt i Forbindelse med Julefesten, og der findes i de nordiske Oldskrifter mange Exempler paa Ofring af Svin. Kong Hejdrek aflagde højtidelige Løfter paa Sonegalten Juleaften, og i et af de prosaiske Supplementer til Eddadigtet om Helge Hjervardsson omtales, hvorlunde Sonegalten føres ind Juleaften, for at man kunde lægge Haand paa den, idet man gjorde Løfter.

En Billedstøtte af Træ, som man satte stor Pris paa, og som forestillede Frej, fandtes i et Tempel i Trøndelagen. Kong Olaf Trygvessøn huggede det i Stykker i Folkets Paasyn. Kjøtve den rige, Konge paa Agder i Norge, en af de Høvdinger, der kæmpede imod Harald Haarfager, havde en Vægt, paa hvilken Guden Frej var afbildet i Sølv. Dette Klenodie, som han satte stor Pris paa, faldt efter Slaget i Hænderne paa Kong Harald; han skjænkede det til sin Ven Ingemund Thorstensøn, som senere altid bar Frejs-billedet hos sig i en Pung og satte stor Pris paa det. Dette Billede blev rimeligvis baaret som en Amulet, hvilket utvivlsomt ogsaa var Tilfældet med de saakaldte Guldrakteater, der ofte findes i Grave fra

Jernalderen og løst i Jorden, og som ere prydede med Billeder af fantastiske Menneske- og Dyreskikkelser og forsynede med Øskener, saa de kunne trækkes paa en Snor.

Freja er Kjærlighedens Gudinde og kaldes ogsaa Vanadis eller Vanabrud. Hun er Njords Datter og Søster til Frej. Hun er den ypperste af alle Guderne næst efter Frigg. Hun har megen Gammen af Elskovsviser, og alle elskende gjøre vel i at paakalde hende. Det er efter hende, at en Kvinde af god Byrd og i gode Kaar i det gamle Sprog kaldes *húsfreja* (jfr. vort Frue, Tysk Frau). Hendes Bolig i Himlen hedder Folkvang. Hælvten af dem, der falde i Kamp tilhører hende, den anden Halvdel gaar til Odin. Det hedder i Grímnismál:

Folkvang hedder den niende*),
dér raader Freja
for Sæder i højen Sal;
Hælvten af Valen
vælger hun,
den anden Hælv er Odins.

Hendes Sal Sessrymner (Salen med de mange Sæder) er stor og prægtig; derfra kører hun ud i en Kærre med to Katte for. Dem, der bede hende om Bistand, laaner hun naadig Øre. Hun har et Hals-smykke, der hedder Brisng eller Brisngamen. Hun ægtede en Mand ved Navn Od, og med ham havde hun en Datter ved Navn Hnos, der er saa smuk, at

*) Gudebolig.

alt, hvad der er smukt og kosteligt, kaldes Hnos efter hende. Somme sige, at hun har to Døtre, Hnos og Gersemi; det sidste Navn betyder Klenodie. Od forlod sin Hustru for at drage til fjærne Lande. Siden den Tid græder Freja bestandig, og hendes Taarer er det pure Guld; derfor kaldes hun den graadfagre Gudinde. Skjaldene kalde Gullet Frejas Taarer eller Frejas Øjnes eller Kinders Regn. Hun har en stor Mængde Navne, thi da hun vandrede igjennem mange Lande for at søge efter sin Husbond, gav hvert Folk hende sit Navn, hun kaldes saaledes Mardøll, Horn, Gefn, Syr, Skjalf og Thrung. Fra Historien om hvorlunde Thor mistede sin Hammer og fik den igjen, vide vi, at hun havde en Falkeham, og at Thrym var stærkt opsat paa at faa hende til Brud. I Eddakvadet om Hyndla (Hyndluljóð) fortælles om, hvorlunde Freja kommer til sin Veninde og Søster Jættekvinden Hyndla og beder hende ride til Valhal for at bede om Held for hendes Yndling Ottar, idet hun lover hende, at hun nok skal faa Odin og Thor til at lade være at gjøre hende Fortræd. Hyndla stoler ikke rigtig paa, hvad Freja siger, saa meget mere som hun kommer til hende med Ottar ved Nattetide. Hvem denne Ottar var, vide vi ikke, vi faa kun den Oplysning, at han var Søn af en norsk Helt ved Navn Instein og altsaa rimeligvis selv en Nordmand. Han var Arving til noget Jordegods, men hans Arveret gjordes ham stridig af Angantyr, og han var ikke tilstrækkelig inde i sine Slægtskabsforhold til at kunne hævde den. Han havde imidlertid altid været en trofast Dyrker af Asynjerne, og særlig havde han dyrket Freja, ofret til hende og oprejst Billedstøtter og Altre til hendes Ære. Hun vil derfor gjerne hjælpe ham i denne

vigtige Sag, og da hun kommer paa det rene med, at hun ikke kan, sadler hun sin gyldne Galt og drager til den vise Jættekvinde Hyndla, der var saa vel inde i Guders, Jætters og Menneskers Slægtskabsforhold, Oprindelse og Skæbne. Hyndla gaar ind paa at give de ønskede Oplysninger og opregner først Ottars nærmeste Forfædre paa fædrene og mødrene Side og gaar derpaa over til at omtale den navnkundige Oldtidskonge Halfdan den gamle, Skjoldungernes og adskillige andre ypperlige Slægters Stamfader. Og da disse kongelige Slægter sagdes at nedstamme fra Guderne og disse atter fra Jætterne, opregner Hyndla ogsaa nogle af deres Slægtregistre. Saaledes faar hun Lejlighed til at tale om Hejmdal og hans Jættemødre, om Loke og de Utysker, han er Fader til, og som skal spille saa fremtrædende en Rolle i Ragnarok, om den mægtige Tordengud og endelig om en endnu mægtigere Gud, hvis Navn hun ikke tør nævne, og dermed ender hendes Fortælling. Hun vil ikke gaa videre i sin Spaadom, end til at Odin sluges af Fenrisulven og Verden af den gabende Afgrund. Freja beder hende nu om en Mindedrik til Ottar, hendes Gjæst og Yndling, at han maa kunne mindes alt, hvad hun har sagt, naar Sagen imellem ham og Angantyr skal for, men det vil Hyndla ikke indlade sig paa, hun giver Freja onde Ord, saa at denne bliver vred og truer med at tænde en Ild omkring Jættekvinden, saa at hun aldrig skal slippe ud af den, om hun ikke vil gjøre hendes Vilje. Da Truslen begynder at iværksættes (idet Morgenrøden bryder frem), giver Hyndla hende den forlangte Mindedrik, men samtidig forbander hun den, hvilket dog ikke skræmmer Freja, som ophæver

Forbandelsens Virkninger ved sin Velsignelse og sine indtrængende Bønner til alle Aser for Ottars Held.

Vi kunde have Lyst til at gjengive Digtet helt og holdent, som det staar i den ældre Edda, men da vi allerede paa forskjellige Steder have anført adskillige Vers af det, og det er temmelig langt, opgive vi det, hvor nødigt vi end vil, og nøjes med atter indtrængende at henvise vore Læsere til den ældre Edda. Der er dybere Tanker i den Bog end i noget andet menneskeligt Værk, ikke engang Shakespeares Tragedier undtagne. Den burde læses af alle.

Kvinderne kom efter Døden til Freja. Da Egil Skallegrimssøn havde mistet sin unge Søn og var fortvivlet til Døden over Tabet af ham, kom hans Datter Thorgerd, der var gift med Olaf Høskuldson Paa i Laxaadalen for at trøste ham, og da hun hørte, at han hverken vilde spise eller drikke, sagde hun, at det vilde hun heller ikke, før end hun kom til Freja. Hos Freja samles de elskende, der have været hinanden tro til Døden; derfor synger Hagbard: Elskov fornyes i Frejas Sal.

Freja er Gudinde for Kjærlighed imellem Mand og Kvinde, derfor finde vi i hendes Væsen Skjønhed, Ynde, Beskedenhed, Længsel, Fryd og Sorg, og hendes Hjærte rummer ogsaa den brændende Elskov, der slaar ud i vilde Flammer. Hun hersker i Folkvang, hvor der er Sæder nok til alle. Ingen undgaar at komme under hendes Herredømme. Odin deler Valen lige med hende, thi Helten har to store Maal for Øje — at overvinde sin Fjende og at vinde sin elskedes Hjærte.

Saaledes lærer den nordiske Mythologi os, at den krigerske Nordbo ikke var uimodtagelig for Skjønhedens Indtryk eller ufølsom for Elskov. De skjønneste

Blomster vare opkaldte efter Frejas Haar og hendes Øjnes Dugg, ja selv enkelte Dyr, der ligesom Blomsterne udmærkede sig ved deres Skjønhed, bare Navn efter hende, f. Ex. en Sommerfugl (Frejuhæna, o: Frejas Høne).

Der er en halvmythisk Saga, som hedder Ørvarodds Saga. Ørvarodd betyder Pileod, og da denne Ørvarodd var indviklet i en Mængde Elskovsæventyr, har man formodet, at han maaske kunde være Frejas Husbond, der, som Læseren erindrer, kaldtes Od. I saa Fald have vi i Norden ligesom Grækerne ikke blot en Elskovs Gudinde, men ogsaa en Elskovs Gud med Bue og Pile.

Frejas Katte ere Symbol paa kjælen, sanselig Elskov. Hendes Husbond Ods Navn betyder Aand, Forstand, men ogsaa vild Attraa. De forskjellige Navne, Freja fik paa sin Omflakken efter Od, betegne de forskjellige Former, under hvilke Kjærligheden aabenbarer sig i Menneskelivet. Gudinderne Sjofn, Lofn og Var, som vi alt have omtalt, betragtedes som Frejas Terner og Sendebud. Fredagen (Dies Veneris) er opkaldt efter hende.

Vi have nu givet en Skildring af de milde og velsindede Guders Liv og Bedrifter, og idet vi have gjort Rede for Mytherne, have vi ikke blot opfattet dem som Symboler paa Naturkræfter og Naturfænomener, men ogsaa søgt at drage Mythologien ned fra Himlen til Jorden og at paavise, hvilket Værd de havde for vore Forfædres Betragtning. Vi have, ligesom Sokrates gjorde med sin Filosofi, søgt at paavise

Mythernes Indflydelse paa vore Forfædres Liv, med andre Ord, vi have søgt at faa Kjærnen ud af Skallen. Vi have søgt at fremstille Mythologien ikke som den Videnskab, det System af Love, efter hvilket Verden styres, men som noget — man kalde det nu Videnskab, eller hvad man vil —, der giver Oplysning om, hvorledes Opfattelsen af Naturkræfter og Naturfænomener har paavirket Menneskers Tænkesæt og Handlinger. Sproget er i sin Oprindelse ikke andet end Naturindtryk, som efter en Tidlang at have paavirket Menneskeaaanden skaffe sig Udtryk i Ord. Digtekunsten er i sin Oprindelse ikke andet end Udtryk for Menneskers Tanker og Følelser fremkaldte ved Betragtningen af Guds underfulde Gjæringer, og dette gjælder ogsaa om Mythologien.

Vi have set, at de imod Mennesket vel sindede Guddomme henhøre til tre forskjellige Klasser, Himlens, Jordens og Havets. Adskillige Myther have vist os, hvorledes Himlen og Jorden træde i Forbindelse med hinanden, hvorledes de respektive Guddomme indgaa Ægteskab. Himlens Konge er kun én, men han favner Jorden i forskellige Skikkelser, og Jorden er atter i en anden Skikkelse formælet med Tordenguden, og endelig fremtræde Vanerne eller Havets Guddomme og opfylde paa forskellig Maade Jorden med Velsignelse. Den Maade, hvorpaa Guderne ere indbyrdes forenede eller sammenkjædede i ét stort System, er et for den nordiske Mythologi ejendommeligt Træk. Der er ikke som i den græske Mythologi en Række isolerede Grupper og isolerede Gudeboliger, men alle Guddommene komme jævnlig i Berøring med hverandre. Odin hersker i Himlen, Thor i Skyerne, Hejmdal paa Regnbuen, Balder i Lysets Rige, Frej

med sine Lysalfer paa Jorden, men Solen paavirker dem alle: den er Odins Øje, den er Balders Aasyn, Hejmdal kan ikke undvære den til sin Regnbue, og Frej styrer dens Straaler; og dog kjører Solen selv som en straalende Mø over Himlen fra Morgen til Aften med sine Heste. Jorden har sine forskjellige Skikkelser, og Sædekornet i Jorden har sin egen Gud (Frej), om hvem Lundenes, Skovenes og Kildernes Aander flokkes. Og Himlens Konge forener Mennesket med Naturen; han sørger ikke blot for dets animalske Liv, men skjænker det ogsaa en levende Sjæl med Sans for det evige. Han sidder hos Saga ved Historiens Kilde; han udsender sin Søn Brage, Digtekunstens og Veltalenhedens Gud og formæler ham med Idun, den foryngende Gudinde, hvis Floder bugte sig igjennem Lunden, der er fuld af Træer med gyldne Æbler; og han lader sin anden Søn Balder, Lysets Hersker, ægte den vindskibelige Blomstergudinde Nanna, der sammen med sine Terner breder et dufte Tæppe over Jorden. Og ligesom Tordenguden kun hersker for at beskytte Himmel og Jord, saaledes er den golde Ørken og den uigjennemtrængelige Skov kun til for at minde os om Naturens ubetvingelige Livskraft, der trodser alle Angreb. Naturens Uforgængelighed aabenbarer sig mere slaaende i de kæmpemæssige Klipper og i de vældige Skove end i de frugtbare, opdyrkede og beskyttede Dele af Jorden. Skulde der ikke være noget at gjøre her for Digteren eller Kunstneren? spørge vi atter. Er der intet i den nordiske Mythologi, som kan udføres videre og ikklædes skjønne Former og Farver? Indeholder denne Mythologi ikke Spirer, som Kunsten kan udvikle til duftende Blade, svulmende Knopper og straalende Blomster?

Vil vore Digttere, Talere og Forfattere i Almindelighed, som saa jævnlig komme med kuriøse Hentydninger til Punkter i den græske Mythologi, og som hente saa mange sirlige og smagfulde Billeder fra denne, ville de, sige vi, ikke gjøre deres egne Forfædre den Ære af og til at øse af den gothiske Folkestammes Mythologi? Det er taabeligt at laane, naar man ikke behøver det, og Sydens Blomster trives oven i Kjøbet kun daarlig i vort nordlige Klima. Ygdrasil trives bedre her, og det Træ er stort nok til at give den gothiske Folkestamme Ly og Skygge i Aarhundreder og skjønt nok til at fylde en Hærskare af Digttere og Kunstnere med Begejstring. Det vil den næste Slægt forstaa.

Syvende Kapitel.

Vi have nu stiftet Bekjendtskab med de gode og mod Menneskene velsindede Guder, Aser og Vaner, og lært deres Liv og Bedrifter at kjende. Men nu de onde? Hvorfra stamme de, og hvorledes have de udviklet sig? Mangen en Filosof har brudt sit Hoved med dette vanskelige Spørgsmaal, og de viseste Aander ere endnu optagne af dyb Grublen over det. Det er og vil altid forblive et uløst Problem. Men hvad mente de gamle Gøther, og særlig vore nordiske Forfædre om det ondes Udvikling? Hvilke Former iklædte det sig for deres Forestillinger? Hvorledes traadte det frem i Naturen, og hvilket Indtryk gjorde det paa Folkets Aand og Hjærte? Disse Spørgsmaal skulle vi nu søge at besvare.

Der er i den nordiske Mythologi to Væsener ved Navn Loke. Den ene er Udgaards-Loke, han er led og fæl i hele sin Fremtræden — vi have allerede faaet et Indtryk af hans Væsen i Mythen om Thor og Skrymer; han repræsenterer det fysisk og moralsk onde i al dets nøgne Vederstyggelighed. Den anden er Asa-Loke, hvem vi ogsaa ved forskjellige Lejligheder have hørt om i Forbindelse med de mod Mennesket velsindede Guder, og det er udelukkende ham, vi ville dvæle

ved, da den anden helt og holdent hører til Jætternes Slægt. Asa-Loke, som vi herefter ville kalde med hans almindelige Navn Loke, er det samme onde Princip i alle dets forskjellige Aabenbærelsesformer; men naar han optræder blandt Guderne, repræsenterer han det onde i den forføreriske og tilsyneladende skønne Skikkelse, i hvilken det lister sig om i Verden. Vi finde ham strømmende igjennem Menneskenes Aarer og kalde ham Synd eller Lidenskab. I Naturen er han det fordærvelige Element i Luft, Ild og Vand. I Jordens Indvolde er han den vulkanske Flamme, i Havet optræder han som en grisk Slange, og i Underverdenen gjenkjende vi ham som den bløge Død. Saaledes gennemtrænger Loke hele Naturen ligesom Odin, og ved ingen Guddom viser det sig klarere, at den Forestilling, der udgik fra Naturens synlige Virken, trængte ind i Menneskeaanden og Menneskehjertet og fandt sit moralske eller ethiske Spejlbillede der. Loke er Symbol paa Synd, Snedighed, Falskhed, Forræderi, Ondskab o. s. v. Loke er i Virkeligheden, saaledes som hans Væsen udvikler sig i de Myther, vi have om ham, en af de dybest tænkte mythiske Skikkelser. Fra første Færd af var han nøje knyttet til Odin, saa blev han forenet med Luften, og til sidst bliver han Personifikationen af den ødelæggende Ild, og under denne Udvikling bliver han værre og værre.

Ved Ægirs Gjæstebud minder han Odin om, hvorlunde de i Tidernes Morgen blandede Blod:

Husker du Odin,
at i Tidens Ophav
vi blandede Blod med hinanden;
den Gang svor du
aldrig at drikke,
om Drikken ej bødes os begge.

At blande Blod er Symbol paa, at man indgaar en sjælelig Forening, og Loke kaldes da ogsaa i den yngre Edda Odins Broder, Gudernes Farbroder. Under Navn af Lodur eller Lopt tog Loke Del i Menneskets Skabelse; han gav det Sanserne, Kilden til de onde Begjærligheder, Lidenskaberne, den Ild, der raser i Menneskenes Aarer. Saaledes ligner han Ilden, der er velgjørende og nødvendig for Udviklingen, men ogsaa farlig og ødelæggende. Med Jættekvinden Angerboda (d. v. s. Sorgvoldersken) avlede han de lede Utysker Fenrisulven, Midgaardsormen og Hel. Odin træder i Forbindelse med Naturens Jættekræfter, men han gør det for at udvikle, forædle og forbedre dem. Loke forener sig med den raa Materie, men ved denne Forening udvikler han blot end yderligere det onde Princip, som saa bryder frem i allehaande frygtelige Skikkelser; Havet vælter sine Bølger op imod selve Himlen og bryder ind over Jorden, Luften skjælver, saa kommer der Sne og tudende Vinde, Regnen styrter ned over Jorden o. s. v. Saaledes er ogsaa hans Indflydelse over Menneskesjælen. Han er Løgnens snedige, falske Fader. At se til er han fin og fager, men i sit Væsens Grund er han ond, og i sine Tilbøjeligheder er han ustadig. Til Trods for, at han har Gang og Sæde blandt Guderne, bagvasker han dem og pønser stadig paa Svig. Ingen viser ham guddommelig Ære; han overgaar alle dødelige i Snedighed og Troløshed.

De lærde ere ikke ganske enige om den egentlige Betydning af Lokes Navn. Nogle udlede det af det islandske *lúka*, at ende, og i Henhold hertil skulde det betyde Guddommens Ophør. Andre afledte det af islandsk *logi* (Angelsaksisk *lig*), hvorefter dets Grund-

betydning vilde være Ild, Flamme. Han kaldes ogsaa Lodur eller Lopt (den luftige, jfr. dansk *Luft*, angelsaxisk *lyft*), og dette synes at styrke Definitionen af Loke som Ild. Lodur (tysk *lodern*, at flamme, lue) vilde saa betegne ham som den flammende jordiske Ild og Lopt som den ophedede, bølgeende Luft. Han er Søn af Jætten Farbaut, d. v. s. han, som slaar Skibene, Vinden. Hans Moder er Laufey (Løvø) eller Nál (Naal). Egetræerne frembringe Løv, Fyrretræerne Naale; baade Laufey og Nál betegne derfor brændbare Stoffer. Hans Brødre ere Bylejst (Boligens Ødelægger, den hærjende Flamme) og Helblinde, hvilket sidste er et af Odins Navne.

I det foregaaende have vi jævnlig set, hvorledes Loke atter og atter ledsagede Guderne, som drog Nytte af hans Styrke og Kløgt; men vi have ogsaa set, hvorledes han handlede i Forstaaelse med Jætterne og udsatte Guderne for store Farer og saa redte dem ud deraf igjen ved sin Snildhed. Efter Lokes Raad tinge Guderne den kunstfærdige Bygmester til at bygge dem en Borg, der er saa fast, at de i den kunne være sikre for Frostjætternes Anfald; til Løn for sit Arbejde skal Bygmesteren have Freja, forudsat at han faar Borgen færdig i Løbet af en fastsat Tid; dette forhindrer Loke ved at forvandle sig til en Hoppe og avle Slejpnir med Jættens Hingst. Da Dværgene smedde Klenodier til Guderne, er det Loke, der bevirker, at Arbejdet ikke bliver helt færdigt, saa at endogsaa Thors Hammer, Mjølner, bliver for kort i Skaftet, thi det onde er paa Færde overalt og gjør, at selv de bedste Ting faa Mangler. Han klipper Haaret af Gudinden Sif, hvilket giver Anledning til, at de kostelige Klenodier blive smeddede; saaledes

giver det onde ofte imod sin Vilje Anledning til, at der fremkommer noget godt, det er der Exempler nok paa i Verdenshistorien. Loke skaffer Thjasse Lejlighed til at bortføre Idun, men henter hende tilbage igjen og volder saaledes Thjasses Død. Han faar Thor til at indlade sig paa den farlige Rejse til Gejrrøds Gaard, men han hjælper ham ogsaa til at faa sin Hammer tilbage, da den er bleven stjælet, og følger med ham til Thrym som hans Terne. Han stjæler Frejas Bridesmykke og kives med Hejmdal om det. Men hans værste Ugjærning er Balders Død. Af disse Grunde kaldes Loke i de oldnordiske Skjaldekvad: Farbauts Søn, Løvos Søn, Naals Søn, Bylejsts Broder, Helblindes Broder, Hels Fader, Fenrisulvens Fader, Midgaardsormens Fader, Gejrrøds Gjæst, Bridesmykkets Tyv, Iduns Æblers Tyv, Sigyns (hans Hustrus) Forsvarer, Sifs Haars Ransmand, Balders Banemands Raadgiver o. s. v.

Odin, Hæner og Loke ere ofte sammen. Der fortælles, at de en Gang drog ud for at gjennemvandre hele Verden. Saa kom de til en Flod og fulgte den, til de kom til en Fos; tæt ved den sad der en Odder; den havde fanget en Lax og sad og aad den med lukkede Øjne. Loke tog en Sten, kastede den efter Odderen og ramte den i Hovedet, saa den døde, og den Bedrift, syntes han, var nok værd at rose sig af, thi med ét Slag havde han faaet baade en Odder og en Lax. De tog deres Fangst og gik videre, til de kom til et Hus, der gik de ind. Manden, som boede der, hed Hreidmar, han var saare dygtig til allehaande Trolddomskunster. Guderne bad ham om Nattely; Mad trængte de ikke til, sagde de, det havde de selv, og saa viste de ham deres Fangst. Men da Hreidmar

saa' Odderen, kaldte han paa sine Sønner Fafner og Regin og fortalte dem, at deres Broder Odder var bleven slaaet ihjel, og hvem der havde gjort det. De gik da løs paa Guderne, overmandede og bandt dem og lod dem vide, at Odderen var Hreidmars Søn. Guderne tilbød at betale Løsepenge for deres Liv, Hreidmar kunde selv sige, hvor mange han vilde have, og saa kom de da til en Overenskomst, som de højtidelig besvor. Da Odderen var bleven flaaet, tog Hreidmar Bælgen og forlangte, at de skulde fylde den med Guld og ligeledes dække den helt til med Guld udentil; det var det, de var bleven enige om. Odin sendte da Loke til Svartalfernes Land, hvor han traf Dværgen Andvare, der levede i Vandet i en Fisks Skikkelse. Loke laante Rans Net og fangede ham og krævede i Løsepenge for hans Liv alt det Guld, han havde i Klippen, han boede i. Da de kom ind i Klippen, kom Dværgen frem med alt det Guld, han ejede, og det var en hel Del, men Loke saa' dog, at han skjulte en Guldring, og den bød han ham ogsaa udlevere. Dværgen bad saa mindelig om at maatte faa Lov til at beholde den, for naar han havde den, sagde han, kunde han altid skaffe sig mere Guld ved Hjælp af den, men Loke sagde Nej og tog Ringen fra ham. Saa sagde Dværgen, at den Ring skulde vorde hver den til Bane, som ejede den. Det havde Loke ikke noget at indvende imod, han skulde nok lade den, som skulde have den, det vide, sagde han. Derpaa vendte han tilbage til Hreidmar og viste Odin Guldet, men da Odin saa' Ringen, syntes han saa godt om den, at han vilde beholde den selv. Hreidmar stoppede nu Odderbælgen med Guld og stillede den op, og saa dækkede Odin den til med Guld udentil og bad saa Hreidmar se efter,

om der manglede noget. Hreidmar opdagede da, at der var et Knurhaar, som ikke var dækket til, og det forlangte han dækket, ellers var Aftalen brudt, sagde han. Saa maatte Odin frem med Ringen, thi alt det andet Guld var allerede gaaet med, og nu var Odderboden betalt, sagde han. Men da Odin havde taget sit Spyd og Loke sine Sko, saa at de ikke havde mere at frygte, sagde Loke, at den Forbandelse, Dværgen Andvare havde lagt paa Ringen, skulde gaa i Opfyldelse, og at den skulde blive hver den til Bane, som ejede den. Det er denne Mythe, der gav Anledning til, at Guldet i Skjaldekvadene kaldes Odderbod.

Og Forbandelsen gik i Opfyldelse. Dette slet erhvervede Guld blev Aarsag til en hel Række Ulykker, som skildres i adskillige af den ældre Eddas Heltekvad, Kvadene om Sigurd Fafnersbane, om Brynhild, om Gudruns Sorg og Gudruns Hævn, om Atle o. s. v. Den Forbandelse, Dværgen Andvare lagde paa Guldet, er den storslaaede Moral, der gaar igjennem disse vidunderlige Sange, og aldrig er Moralen i et Digterværk bleven udviklet paa en mere rystende Maade, selv i Shakespeares Tragedier findes intet, der kan maale sig hermed. Da Odin og Loke var gaaet, krævede Fafner og Regin af deres Fader Hreidmar en Del af det Guld, han havde faaet i Bod for deres Broder Odder; men Hreidmar vægrede sig ved at opfylde deres Forlangende, og Fafner myrdede ham da, medens han sov, og tog alt Guldet. Regin krævede nu sin Fædrearv, men Fafner vilde ikke give ham den. En af de mest fremtrædende Personer i denne Sagnkreds er Sigurd. Han kom jævnlig til Regin, som fortalte ham om Fafner og sagde, at han laa paa Gnitaheden i en Drages Skikkelse og rugede over

Guldet; der var baade Rigdom og Ære at vinde ved at dræbe ham, sagde han, og saaledes æggede han Sigurd, at denne lovede at gjøre det, naar Regin vilde smedde ham et Sværd, han kunde stole paa. Regin smeddede da Sværdet Gram til ham, og med det fældede Sigurd Fafner, hvoraf han blev kaldet Sigurd Fafnersbane. Regin havde listet sig bort, medens Kampen imellem Sigurd og Dragen stod paa, men da Fafner var dræbt, og Sigurd tørrede Blodet af sit Sværd, kom han tilbage, og der opstod da følgende Samtale imellem dem:

Regin:

Hil dig, Sigurd,
Sejr du vandt,
Fafner fældet du har;
blandt alle Helte
her paa Jord
er du kjækkest til Kamp.

Sigurd:

Uvist det er,
naar vi alle samles,
Sejrgudernes Sønner,
hvo der er kjækkest til Kamp.
Mangen Mand
er modig og bold,
skjønt ej han har rødnet
Sværd i sin Fjendes Blod.

Regin:

Glad er du, Sigurd,
stolt af din Sejr,
mens Gram du i Græsset tørrer;
men min Broder har du
Bane raadet,
har jeg end Del i din Daad.

Sigurd:

Du mig raaded
at ride jeg skulde
hid over frostkolde Fjælde;
end var Dragen
Dødsens ej,
havde du ej mig sægget.

Saa gik Regin hen til Fafner og skar Hjærtet ud
af ham og drak hans Blod. Han kvad:

Sæt dig, Sigurd,
og medens jeg sover,
hold Fafners Hjærte til Ilden;
æde jeg vil
hans Hjærte stegt
efter denne blodige Drik.

Sigurd:

Fjærn du var,
da i Fafners Blod
jeg rødned mit hvasse Sværd;
mine Kræfter jeg øved
mod Fafners Kraft,
medens du i Lyngen laa.

Regin:

Længe havde
i Lyngen ligget
den gamle, grumme Jætte,
havde ej du det Sværd,
jeg selv dig smedded,
den gode, hvasse Glavind.

Sigurd:

Mod er bedre
end mægtigt Sværd,
hvor Helte drabelig hugge;

modig Mand
saa' jeg manges Gang
sejre med sløvt Sværd.

Modig Mand
mægter mest,
naar Hildes Leg leges;
den, som er glad
gjør bedre Skjel
i Kamp end den, som er ræd.

Sigurd tog Fafners Hjærte, stak det paa et Spyd og stegte det, men da han tænkte, at det maatte være stegt nok, og Saften begyndte at skumme ud af det, følte han paa det med sin Finger for at prøve, om det havde faaet nok. Han brændte sig og stak Fingeren i Munden, men da Fafners Hjærteblod kom paa hans Tunge, forstod han Fuglenes Sprog. Han hørte nogle Mejser kvidre i Krattet tæt ved, hvor han sad. Den første kvad:

Der sidder Sigurd,
stænket med Blod;
Ormens Hjærte
ved Ild han steger.
Klog mig tyktes
Ringenes Kløver,
om selv han det skinnende
Hjærte spiste.

En anden kvad:

Der ligger Regin
og Rænker spinder,
svige han vil
Svenden, som tror ham;

vred paa onde
Ord han grubler,
lumsk vil Broderens
Bane han hævne.

En tredje kvad:

Hovedet skulde
fra Halsen han skille,
sende Niddingen heden til Hel;
ene han kunde da
Guldet eje,
Ringene, Fafner ruged over.

En fjerde kvad:

Vís han mig tyktes,
i Fald han vidste
de snilde Raad,
I give ham, Søstre,
gavned sig selv
og glæde Ravnén —
Ulv jeg venter,
hvór dens Øren jeg ser.

En femte kvad:

Ej er, saa vís
den vældige Helt,
som tænkt jeg mig havde
Hærens Fyrste,
om Regin han frit
fare lader,
skjønt han Broderen
Bane raaded.

En sjette kvad:

Uklog han er,
om ej han fælder
sin Fjende, for hver Mand farlig;

der ligger Regin
fuld af Rænker,
ej mod ham han varer sig vel.

En syvende kvad:

Hovedet skulde
fra Halsen han skille,
saa Regin Ringene misted;
ene da ejed han
alt det Gods,
som Ormen aatte.

Sigurd:

Saadan skal Skæbnen
aldrig skifte,
at Regin bliver min Bane,
begge Brødre
brat skulle følges,
fare heden til Hel sammen.

Saa huggede Sigurd Hovedet af Regin, aad Fafners
Hjærte og drak baade hans og Regins Blod. Da hørte
han Mejsjerne kvæde:

Saml nu de røde
Ringe, Sigurd;
Klynken sømmer
sig ej for Konger.
En Mø jeg ved,
væn som ingen —
om hende du fik,
den fagreste af alle!

Rid til Gjuke
ad grønne Stier,
Vej viser Skæbnen
vandrende Helt;

den herlige Drot
har en Datter avlet,
hende skal, Sigurd,
med Skatte du kjøbe.

En Sal staar paa høje
Hindarfjæld,
helt er i Luer
den Højsal hyllet,
snilde Mænd
den Sal har bygget,
saa skær den straalere
af skinnende Guld.

Paa Fjældet kampdygtig
Kvinde sover,
lette Luer
om hende lege;
Odin med Søvnstorn
Møen stak,
for hun fældede paa Val
Mænd, han ej vilde.

Ser du, Helt,
den hjælmlædte Mø,
som paa Vingskorne
red fra Valen?
Skæbnen vil,
Skjoldungætling,
at Sigdriva
ej kan vaagne.

Sigurd fulgte Dragens Spor til dens Bo og fandt det aabent. Dørene og Dørkarmen var af Jærn og det hele gravet ned i Jorden. Der fandt Sigurd saa meget Guld, at han fyldte to Kister dermed; han tog ogsaa Skræmmehjælmen, en gylden Brynje, Sværdet Hrotte og mange andre Klenodier og læssede det alt-

sammen paa sin Hest Grane, men saa stolt var Hesten, at den ikke vilde gaa, før Sigurd havde sat sig op paa den.

Dette er kun Begyndelsen af den rystende Tragedie, Kvadene om Vølsunger og Gjukunger indeholder, men Pladsen tillader os ikke at gjøre Rede for alle de skæbnesvangre Følger af Andvares Forbandelse. I den Skildring, der i de nævnte Kvad gives først af Sigurds og Brynhilds og derpaa af Sigurds og Gudruns Skæbne, staa vi Ansigt til Ansigt med en Lidenskab, en Æmhed og en Sorg, som man intet Steds finder Mage til. Mændene ere højbaarne Krigere, og Kvinderne ere ikke blot smukke, men guddommelige i deres Skjønhed og Kraft. De ædleste Følelser og mest op-højede Handlinger krydses af de skjændigste Nidingsværker og de mest rystende Begivenheder. I Skildringen af Følgerne af Andvares Forbandelse er der Stof til en Snes Dramer af den mest gribende Art. I Sigurds og Brynhilds Historie, saaledes som vi finde den i den ældre Edda, er der Æmner til tragiske og heroiske Digtninger, der vilde blive udødelige som Dantes *Inferno* eller Shakespeares *Macbeth*, thi de bunde i vore dybeste Følelser og appellere paa den kraftigste Maade til vore Forestillinger om det skjønne og det sande.

Ringens Andvaranaut (Andvares Eje), som den kaldes, er her som anden Steds et Symbol paa Rigdom, der øges i den omsigtige og forsigtige Andvares Hænder, (*and-vari*, varsom, forsigtig). Men for Gjerrigheden, som aldrig faar nok, bliver den en Forbandelse, der bringer Død og Ødelæggelse. Det er i fuldkommen Overensstemmelse med Lokes Karakter, at han glæder

sig over den Forbandelse, der er knyttet til den skæbnesvangre Ring.

Lokes Hustru var Sigyn; deres Søn var Nare eller Narfe, og en Broder til ham var Ale eller Vale.

Med Hexen Angerboda havde Loke tre Børn. Angerboda var en Jættekvinde, der hørte hjemme i Jotunheim, og hendes Navn betyder den, som bebuder Sorg. Børnene hedde Fenrisulven, Midgaardsormen eller Jormungand og Hel. Det varede ikke længe, før Guderne fik Nys om, at disse Utysker opfostredes i Jotunheim, og kom under Vejr med, hvilke Ulykker de vilde bringe over dem; at de vare fødte af saa ond en Moder, varslede ilde, og at de havde saadan en Fader, var endnu værre. Alfader (Odin) besluttede derfor at lade Guderne hente dem og bringe dem til ham. Da de kom, kastede han Ormen ud i det dybe Hav, der ligger uden om Jorden, og der voxede Uty-sket saa umaadelig, at det omslutter hele Jorden som en Ring og bider sig selv i Halen. Hel kastede han ned i Niflheim og gav hende ni Verdener at herske over; der fordeler hun alle dem, der sendes til hende, det vil sige alle, som dø af Sot eller Alderdom. Hendes Bolig er omgærdet af umaadelig høje Mure med stærke Porte. Hendes Hal kaldes Elvidner (Stormstedet), hendes Bord Sult, hendes Kniv Hunger, hendes Træl Lad, hendes Terne Doven, hendes Tærskel faldende Sot, hendes Seng Vaande. Den ene Halvdel af hendes Krop er gusten bleg, den anden som blodigt Kjød, saa hun er let at kjende, saa meget mere som hendes Aasyn er gruelig barskt og grumt.

Fenrisulven opfostredes hos Guderne, men Tyr var den eneste, der havde Mod til at gaa til den og give den Føde. Da Guderne saa', at den voxede vældig for hver Dag, der gik, og alle Spaadomme gik ud paa, at den en Gang vilde bringe dem svar Ulykke, besluttede de at lave en saare stærk Jærnlænke til den. De gik til Ulven med denne Lænke, som de kaldte Leding, og bad ham prøve sine Kræfter paa den. Ulven skjønnede strax, at den ikke kunde være farlig for ham, saa han gav dem Lov til at binde ham, og da de havde gjort det, sprængte han Lænken med et vældigt Ryk. Saa lavede Guderne en ny Lænke, som de kaldte Drome. Den var dobbelt saa stærk som den første, men den fik de ogsaa Ulven til at lade lægge paa sig, idet de sagde, at bedre Vidnesbyrd om, hvor stærk han var, kunde han ikke give, end om han brød den Lænke, og at det vilde være ham til stor Hæder, at saa stærk en Lænke ikke kunde holde ham. Ulven skjønnede nok, at det ikke vilde være saa let en Sag at bryde den, men han mærkede ogsaa, at hans Kræfter var voxede, siden han brød Leding, og saa tænkte han, at om han vilde vinde Ry, maatte han ogsaa vove noget, og fandt sig i, at de lagde Lænken paa ham. Da Guderne sagde ham, at nu var det gjort, rystede Fenrisulven sig vældig, rettede sine Lemmer og rullede sig paa Jorden, og Enden blev, at Lænken brast, saa Stumperne fløj omkring til alle Sider. Saaledes slap han ud af Drome, og fra den Tid af kalder man det at slippe løs af Leding eller at sprænge Drome, naar man gjør noget, som man rigtig maa bruge sine Kræfter til.

Nu vidste Guderne ikke, hvad de skulde gjøre for at faa Ulven bunden. Odin sendte da Skirner, Frejs

Skosvend, ned til Svartalfehjem for at faa nogle Dværge til at smedde en Lænke, som blev kaldt Glejpnur. Den var lavet af sex Ting: Lyden af Kattefjed, Kvindeskjæg, Bjærgenes Rødder, Bjørnens Sener, Fiskens Aande og Fuglens Spyt. Og har du end aldrig hørt Tale om disse Ting, hedder det i den yngre Edda, kan du let overtude dig om, at det ikke er Løgn, jeg fortæller. Du har nok lagt Mærke til, at Kvinderne intet Skjæg have, at man ikke kan høre Kattens Fjed, og at Bjærgene ingen Rødder har, men skjønt noget af det ikke er til at tage og føle paa, er det lige fuldt sandt alt sammen. Den Lænke var blød og smidig som en Silkesnor, men stærk var den alligevel. Da Guderne fik den i Hænde, kunde de ikke noksom takke Skirner for den Umag, han havde gjort sig, og fordi han havde røgtet sit Ærend saa godt. De tog Ulven med sig til en Sø, der hed Amsvartner, ud paa en Holm, der hed Lyngve. De viste ham Lænken og bad ham prøve paa at bryde den; den var noget stærkere, end den saa' ud til, sagde de, og saa tog de den ene efter den anden og prøvede paa at rive den over, men ingen af dem kunde. »Du er den eneste, der kan, Fenris,« sagde de. »Jeg synes ikke, der er nogen Ære at vinde ved at sprænge saadan en tynd Snor,« sagde Ulven; »men er der Underfundighed med i Spillet, faar I mig aldrig til at tage den paa, hvor tynd den end er.« Guderne sagde, at han med Lethed maatte kunne sprænge saa skrøbeligt et Baand, han havde jo sprængt ganske anderledes stærke Lænker; »men kan du ikke,« sagde de, »saa har vi set, at vi ikke har nødig at være bange for dig, og saa betænker vi os ikke paa ufortøvet at sætte dig i Frihed.« »Jeg er meget bange for,« svarede Ulven, »at hvis I først faar mig saaledes

bunden, at jeg ikke kan rive mig løs, løser I mig ikke saa snart igjen. Jeg synes slet ikke om at lade jer lægge den Snor paa mig, men for at I ikke skal tvivle om mit Mod, vil jeg gaa ind derpaa, i Fald en af jer vil lægge sin Haand i min Mund til Pant paa, at der ingen Sving stikker under.« Guderne saa' betænkelig paa hinanden og syntes, at det var vanskelige Kaar, og ingen vilde ofre sin Haand, før Tyr traadte frem og lagde sin Haand i Utyskets Gab. Saa bandt Guderne Ulven, og han anstrængte sig af alle Kræfter for at slippe løs, men jo mere han anstrængte sig, des fastere holdt Snoren ham, og alle Guderne brast i Latter ved det Syn, undtagen Tyr, han mistede sin Haand.

Da Guderne saa, at Ulven nu virkelig var bunden, tog de Lænken Gelgja, der var gjort fast til Snoren, og trak den igjennem en stor Klippeblok, som de gravede dybt ned i Jorden, og for yderligere Sikkerheds Skyld gjorde de den anden Ende af Snoren fast til en anden stor Sten, som de gravede endnu længere ned. Ulven gjorde forgjæves de voldsomste Anstrængelser for at slippe løs; den slog sit gruelige Gab op og vendte sig til alle Sider for at bide Guderne. Da de saa' det, satte de et Sværd i Gabet paa ham, saaledes at Hjaltet stod i Underkjæven og Odden i Overkjæven. Han tuder frygtelig, og Fraaden flyder ham stadig ud af Munden i saadan Mængde, at det bliver til den Flod, som hedder Van. Der bliver han til Ragnarok, Gudernes Tusmørke. Men hvorfor slog Guderne ikke Ulven ihjel, da de har saa meget ondt at vente af ham? Fordi de havde saa stor Ærbødighed for deres fredhellige Steder, at de ikke vilde besudle dem med

Ulvens Blod, skjønt Spaadommene forkyndte, at han en Gang skulde blive Odins Bane.

Fenrisulven er den af Menneskene betvungne Ild, der raser frygtelig, naar den slipper løs. Som en glubende Ulv angriber og fortærer den Menneskenes Boliger, som det hedder i Kvædet :

Frygtelig farer
Fenrisulven
over Jordens Lande,
naar løs den slipper.

En Gang skal den fare gennem Verden, gabende, saa at dens Overkjæve naar op til Himlen, medens Underkjæven staar paa Jorden, og da bringer den Rædsel og Ødelæggelse overalt og sluger Odin. Indtil da er den lænket paa Holmen, hvor der er sørget for, at den ingen Fortræd kan gjøre. Menneskene beherske den og bevogte den og bruge den til deres Fordel, og den er saa nyttig, at ingen vilde falde paa at dræbe den.

Midgaardsormen eller Verdensslangen kjende vi allerede; vi se i den et Symbol paa det vilde, oprørte Hav. Thor kæmpede med den; han fik den paa sin Krog, men det lykkedes ham ikke at dræbe den. Vi mindes ogsaa, hvorledes Thor forgjæves søgte at løfte den i en Kats Skikkelse. I de nordiske Lande vrimler der af Historier om Søslangen, der ikke er andet end Variationer af den oprindelige Mythe om Midgaardsormen. Odin kastede den i Havet, hvor den skal blive, til Thor fælder den i Ragnarok.

Gudinden eller Jættekvinden Hel — det er vanskeligt at sige, hvad man skal kalde hende — er malet med levende Farver. Hun hersker over ni Verdener i Niflheim, hvor hun bor under en af Ygdrasils Rødder. Hendes Bolig kaldes Helheim. Vejen did, Helvejen, er saare lang. Hermod red i ni Dage og ni Nætter, inden han naaede til hende; den gaar stadig nedad og mod Nord. Hendes Bolig er omgivet af et Hegn eller Gærde med en eller flere store Porte. Mørke Floder rinde gennem hendes Verden. En af dem hedder Slid; den kommer øst fra og løber imod Vest gennem Edderdale og er fuld af Dynd og Sværd. En Hund staar uden for en Hule (Gnipahulen). Med blodigt Bryst og tudende højt kom den imod Odin, da han red til Helheim for at vække Vølven, hvis Grav laa vesten for Hels Port, og som han vilde spørge om Balders Skæbne. Grueligt er det at komme til Hel, thi hun binder den døende med stærke Baand, som ikke kan brydes; Angst gnæver hans Hjærte, og hver Aften komme Hels Terner og byde ham til hende. Disse Terner fremstilles ogsaa som døde Kvinder, der komme om Natten og byde den døende til Sæde i Hels Hal, og for den døendes Syn aabner der sig en mørk og gruelig Taageverden; han ser Solen synke og forsvinde og hører Helhejms Port knæge paa sine Hængsler, idet den aabnes for ham. Hel modtager alle, som dø af Sot eller Ælde, men det synes ogsaa, som om andre, baade gode og onde, komme did, thi, som vi vide, kom Balder til Hel, da Hød havde fældet ham; Sigurd, som dræbte Fafner, og senere blev dræbt af Gunnar, kom ogsaa til Hel; did kjørte ogsaa Brynhild paa sin prægtige Vogn, efter at hun var bleven brændt paa Baalet med Sigurd. Der er mange hos Hel, men hun har Plads

nok, thi hendes Rige er stort, og hendes Borge ere umaadelig store og have store Porte. Alle de, der ere hos hende, ere Skygger, men det ser ud som Virkelighed.

Det hedder i Edda, at

For Balder staa Bænkene
bredte med Ringe,
for ham er Gulvet
strøet med Guld;
til Balder er der
brygget Mjød.
Skjold er lagt
over Drikken skær.

Men der synes at have været et Sted i Helhejms dybeste Afgrund, hvor de andre kom hen, thi det hedder, at de onde gik til Hel og derfra til Nifhel, det vil sige ned i den niende Verden. Og det er her, hendes Borg hedder Angst, hendes Bord Sult, hendes Kniv Hunger, hendes Træl Lad, hendes Terne Doven, hendes Tærskel faldende Sot, hendes Seng Vaande. Det er her, Hel er saa gusten og bleg, at det blotte Syn af hende indgyder Rædsel.

Hels Hest har tre Ben. Der blev bundet Helsko under den dødes Fødder, selv om han gik til Valhal.

Ordet Helvede betyder Hels Bolig (*Hel-viti*); mærk ogsaa Udtrykket slaa ihjel (i Hel). Troen paa denne Gudinde er endnu ikke helt udryddet af Folkets Bevidsthed. Hendes Hund høres endnu gø uden for Huset som Varsel om, at en skal dø; den vandrer om fra Sted til Sted som Dødens Sendebud. I Historien om Olaf Gejrstadaalf er det en stor Oxe, der gaar fra Gaard til Gaard, og for hvis Aande Folk segne døde om. I de norske Folkesagn optræder dette Dødens

Sendebud undertiden som en trebenet Ged, undertiden som en hvid trebenet Hest. Ser man den, er det et sikkert Varsel om, at man skal dø. Naar en kommer sig af en farlig Sygdom, siger man, at han har givet Døden en Skæppe Havre, thi noget maa Hel have, og naar hun vandrer om i en Geds, en Oxes eller en Hests Skikkelse, lader hun sig stundum nøje med Havre.

Det bør ogsaa omtales, at den store Landesot, der kaldtes den sorte Død, og som hærjede de skandinaviske Lande saa vel som mange andre Lande i Evropa i det fjortende Aarhundrede, for Nordboernes Fantasi antog Skikkelse af en gammel Hex, der vandrede fra Sogn til Sogn med en Rive og en Kost. I nogle Sogne brugte hun Riven, og der blev nogle enkelte skaaned; i andre brugte hun Kosten, og der døde alle.

Den nordiske Mythologi viser os, at vore Forfædre havde en dybt rodfæstet Tro paa Sjælens Udødelighed. De troede paa en Gjengjældelse hinsides Graven. Legemets Opløsning fandt i Gudelæren sit typiske Udtryk i Balders Død, og ligesom Balders Død var en Følge af Lokes Ondskab, saaledes var ogsaa Menneskets det. Som Djævelen bragte Døden ind i Verden, først over Adam og Eva og saa over hele Menneskeslægten, saaledes ogsaa Loke.

Men medens vi finde Troen paa Sjælens Udødelighed fast grundlagt, var Forestillingerne om Tilstanden efter Døden noget usikre. Vi skulle strax gjøre Rede for Eddaernes Lære om det tilkommende Liv, men i Forbindelse med Hel synes det rimeligt at gjøre nærmere Rede for de Forestillinger, der for vore For-

fædres Bevidsthed knyttede sig til Døden. Hels Port er aaben, sagde de gamle Gother, naar Dødens Skygger gik ud i Nattens Mørke og fyldte alle med Rædsel, men den er ogsaa aaben for at modtage det rødmussede Barn og den rystende Olding med snehvide Lokker.

Livet efter Døden betragtedes som en Fortsættelse af Livet her paa Jorden. Dette fremgaar blandt andet af den blandt Nordboerne almindelige Skik at medgive den døde hans bedste Ejendele og Livets første Fornødenheder. Der blev lagt en Mønt under Ligets Tunge, for at den døde kunde have noget at bestride Udgifterne med paa Vejen til det Sted, hvor han skulde blive. Han skulde naturligvis enten til Odin eller Hel, men Forholdet imellem Valhal og Helheim frembød Vanskeligheder, som Nordboerne forgjæves søgte at løse paa forskjellige Maader. Det hed, at de, der falde i Kamp, gaa til Odin i Valhal, medens de, der dø af Sot eller Ælde gaa til Hel i Helheim. I Henhold hertil skulde det altsaa udelukkende være Dødsmaaden, der var afgjørende med Hensyn til Sjælens tilkommende Tilstand. Kun de, der faldt for Vaaben, skulde komme op i Himlens glade Boliger, medens alle de, der døde af Sygdom, skulde vandre ned i Afgrundens mørke Verden. Der var virkelig Mennesker, for hvem det eneste, der fortjente at prises, var krigersk Daad, men den nordiske Mythologi taget som Helhed har et andet Syn paa Tingene, om det end, som vi gjentagne Gange have anført, maa indrømmes, at Tapperhed var en Hoveddyd hos vore nordiske Forfædre.

Vi mindes fra det foregaaende, at Menneskets Aand eller Sjæl var en Gave fra Odin, medens Legemet, Blodet og den ydre Skjønhed var en Gave fra Lodur, som senere skilte sig ud fra Treenigheden Odin,

Hæner og Lodur og blev til den onde Loke. Sjælen hørte altsaa til i Aandens Verden eller Himlen, medens Legemet tilhørte den materielle Verden. Sjæl og Legeme vare forenede i Tilværelsen her paa Jorden, men naar den var forbi, skiltes de og vendte hver for sig tilbage til deres oprindelige Hjemsted. Sjælen gik til Gudernes Hjem, medens Legemet med det grovere materielle Liv, som tænktes uadskilleligt fra det, gik til Hels Boliger og blev Lokes Datters Bytte. Saaledes var Menneskets Tilværelse delt imellem Odin og Hel. Odin, som først og fremmest var Krigens Gud, synes særlig at have krævet sin Del blandt dem, der faldt i Kamp, og dette kan maaske give os et Fingerpeg med Hensyn til, hvorfor Balder maatte gaa til Hel. Balder er ikke nogen Kampgud, han straal blot i guddommeligt Glans og skjænker Menneskeslægten utallige Velsignelser, indtil Døden omsider kommer bag paa ham. Odin synes ikke at have haft synderlig Brug for Folk som ham. De ivrige Asadyrkere maatte saaledes komme til at betragte det at falde i Kamp som en Lykke, thi det var et Bevis paa, at Odin var dem huld. Den, der faldt i Kamp, kaldtes af Odin selv, inden Hel gjorde Krav paa sin Del af hans Væsen; han var Odins udkaarne Søn, der ventedes med Længsel i Valhal, for at han kunde blive optagen i Ejnherjernes Rækker og staa Guderne bi i deres sidste Kamp i Ragnarok. I Overensstemmelse hermed er ogsaa Odins Svar i det gamle Kvad om Erik Blodøxe, hvor Sigmund spørger:

Hvi lod du ham hente
fra Hæder og Lykke,
hvi lod du ham ej
sit Løb fuldende?

Odin:

Fordi ingen ved,
naar den vilde Ulv
grisk sig viser
i Guders Land,
derfor har Odin
Erik kaldet
til Valhal op
for sin Gud at værge.

Den samme Tanke ligger i Valkyriens Ord i Ejevind Skaldespilders Hákonarmál:

Øges nu Asernes Følge!
hjem har Hærfader
Hakon budet
til Valhal med hele hans Hær.

Men fordi de døde, der faldt i Kamp, blev kaldte til Valhal for at gaa ind i Ejnherjernes Skare, var det ikke dermed givet, at Hel ikke fik Del i deres Væsen, lige saa lidt som man paa den anden Side gik ud fra, at alle, som døde en naturlig Død, var udelukkede fra Himlen og nødte til at følge med Liget til Hels Bolig. At det var Dyden i det hele taget og ikke blot Tapperheden, der skulde faa sin Løn i det andet Liv, og at det var Lasten og Ugudeligheden, der skulde straffes, fremgaar tydelig af Völuspá, hvor det hedder om Gimle:

Der skal gode
og gjeve bo
og Glæde nyde,
mens Tiderne gaa,

medens Menedere, Mordere og Horkarle skulle vade i Edderstromme i Nastrand. Det maa imidlertid erindres,

at Gimle og Nastrand først komme frem efter Ragnarok, medens Valhal og Helheim gjælde Tiden imellem Døden og Ragnarok, en Tilværelsesform, der til en vis Grad svarer til Katholikernes Skærsild. Man tør dog vist nok antage, at vore Forfædres Forestillinger angaaende Belønning og Straf i den forud for Ragnarok gaaende Mellemtilstand, stemte med dem, de nærede med Hensyn til Tilstanden efter Ragnarok.

Nordboerne troede sikkert, at de godes Sjæle, selv om de ikke var bleven skilte fra Legemet ved Døden paa Valen og optagne blandt Ejnherjerne, fik Bo i Himlen, enten i Valhal eller i Vingolf eller i Folkvang. Skjalden Thjodolf fra Hvin lader Kong Vanlande gaa til Odin, skjønt han pintes hos Hel, og Egil Skallegrimssøn siger i den Klagesang, han digtede om sin Søn, der var druknet, at han ved, at Sønnen er gaaet hjem til Guderne, medens han siger om sig selv, at han uden Frygt bier paa Hel.

Om Nanna, Balders Hustru, høre vi, at hun gik med sin Husbond til Hel; ædle Kvinder, holdt man ellers for, gik til Himlen efter Døden, der fik de Bolig hos Freja, de unge Møer hos Gefjon. Naar det hedder, at Freja delte Valen med Odin, betyder det rimeligvis, at de faldne Mænd, som i Livet havde elsket deres Hustruer, blev forenede med disse hos Freja.

Paa den anden Side gik man aldeles bestemt ud fra, at Gudsbespottelse og Nidingsfærd kunde udelukke selv de tapreste Mænd fra Valhal. I Njåls Saga siger Hakon Jarl om den tapre, men ugudelige Hrap, der havde forført sin Velgjørers Hustru og brændt et Tempel: »Den Mand, der har gjort dette, skal være udelukket fra Valhal og aldrig komme did.«

Læseren synes nu maaske, at den nordiske Mytho-

logis Lære om Straf og Belønning i det andet Liv ikke er fri for Modsigelser, og det maa indrømmes, at det i alt Fald tilsyneladende forholder sig saa, men er ikke det samme. Tilfældet for den kristne Læres Vedkommende just paa det selv samme Punkt? Er Kirken ikke delt i to store Partier, af hvilke det ene holder paa Troen, det andet paa Gjerningerne, idet det første atter og atter anfører Pauli Brev til Romerne, hvor han siger, at Mennesket retfærdiggjøres ved Troen uden Hensyn til Gjerningerne, medens det andet støtter sig til Jakobs Brev, hvor det hedder, at Mennesket retfærdiggjøres ved Gjerninger, ikke ved Troen alene? Og ligesom de ypperste Granskere af den mosaisk-kristelige Aabenbaring have fundet Overensstemmelse imellem Skriftens tilsyneladende indbyrdes modstridende Udsagn ogsaa paa dette Punkt, saaledes tro vi, at en indtrængende Granskning af Asalæren vil føre til den Erkjendelse, at der er en ophøjet Harmoni ogsaa i dens Lærdomme og Grundsætninger.

Asalærens Mening med Hensyn til det her omhandlede Spørgsmaal synes at være, at, skjønt Mennesket i Mellemtilstanden imellem Døden og Ragnarok var delt imellem Odin og Hel, beroede det paa, hvorledes han havde levet, hvem af dem, der havde størst Part i ham. De gode og tapres Aand havde Magt til efter Døden at drage den bedste Del af Legemet med sig til Himlen, saa at Hel kun fik det usle Støv, men den, hvis Aand droges til Hel af Ugudelighed og lave, sanelige Lyster, blev Hels Bytte med hele sin Personlighed, baade den aandelige og den legemlige Del af den. Hans Sjæl havde ikke Kraft til at hæve sig frit til Gudernes himmelske Boliger, men droges ned i Afgrunden af Støvet, som altid havde tynget paa den.

Muligvis havde Forestillingen om, at Hel var halvt hvid og halvt blaa, sin Rod i den Tanke, at Døden for de gode viste sig som en straalende (hvid) Befrielses-Gudinde, men for de ugudelige som en mørk og straffende Guddom.

Naar de druknede kom til Rans Hal, tog Havgudinden Hels Del, det vil sige, Ran beholdt Legemet, medens Aanden steg op til Himlen.

Trællene kom til Thor efter Døden. Dette synes at være et Udtryk for den Tanke, at deres Aander ikke havde Magt til som de fribaarne Heltens at hæve sig til de højere himmelske Boliger, men maatte standse paa Halvvejen saa at sige imellem de lavt drivende Skyer under Thors strænge Herredømme — en Tanke, der ganske vist er pinlig for vor Tids humanere Bevidsthed, men som ikke des mindre stemmer godt med vore Forfædres Betragtningssmaade. Naar Trællene imidlertid, som det var Skik hos de gotiske Folk i de ældste Tider, fulgte deres Herre paa Baalet, maa Grunden have været, at de skulde vedblive at tjene ham efter Døden, paa anden Maade synes der ingen Mening at være i en tilsyneladende saa grim Skik som at lade Trællene undgjælde for deres Herres Død.

De gamle Nordboer knyttede mange smukke Forestillinger til Døden. Saaledes hedder det i Kvadet om Atle, at den, der dør, gaar til det andet Lys. Det er ogsaa en smuk Tanke, at der var en sympathetisk Forbindelse imellem den døde og de efterlevende. Ligesom Perserne troede, at Underverdenens Floder øgedes ved de levendes Taarer, og at disse mindskede deres Salighed, saaledes tror den norske Bonde endnu den Dag i Dag, at naar en Datter græder over sin Faders

Død, maa hun passe paa, at hendes Taarer ikke falde paa hans Lig, da hun derved forstyrrer hans Fred. Vi finde den samme Tanke udtrykt i Kvadet om Helge Hundingsbane, hvor Helge siger til Sigrun :

Du volder, Sigrun
fra Seva fjæld,
at Helge vædes
af Valens Dugg.

Mange Taarer
du græder. Mø,
guldprydede Sigrun,
før du ganger at sove;
blodig falder hver Taare
paa Helges Bryst,
hed som Ild
og kold som Is;

og i den utvivlsomt paa Grundlag af dette Kvad digtede middelalderlige Folkevise om Aage og Else:

For hver en Gang du græder for mig,
din Hu er mod,
da er min Kiste forinden fuld
med levret Blod.

Men hver en Gang du kvæder.
din Hu er glad,
da er min Grav forinden omhængt
med Rosenblad.

Loke og Balder kæmpede om Herredømmet over Verden. Loke vandt efterhaanden Overtaget ved sine frygtelige Børn, medens Balder, værgeløs og uskyldig,

som han var, ikke havde andet end sin straalende Renhed at sætte imod Lokes Lavhed. Lokes Ondskab naaede sit Højdepunkt i Balders Død og i Hexen Thøkk, som begræd den med tørre Taarer.

Efter den yngre Edda synes Loke at være bleven straffet strax efter Balders Død, men efter den ældre Edda synes Ægirs Gjæstebud at have fundet Sted efter Balders Død, og dér mødte Loke frem og gav sin Ondskab Luft i Haansord imod de sorgslagne Guder. Da Ægir havde faaet den store Kjedel, som Thor havde hentet hos Jætten Hymer, bryggede han Øl til Guderne og bød dem til Gjæstebud. Aser og Alfer samledes der, men Thor var ikke til Stede. De roste Ægirs Tjenere for deres Flinkhed og Paapasselighed. Det kunde Loke ikke taale at høre, og han dræbte en af dem, som hed Funafeng. Guderne jog ham ud i Skoven, men da de havde bænket sig ved Gildebordet og begyndte at drikke, kom han igjen og spurgte Elde, Ægirs anden Tjener, hvad Aserne talte om ved Gildet. Elde svarede, at de talte om deres Vaaben og Bedrifter, »men ingen af dem taler godt om dig.« »Saa vil jeg ind i Gildehallen til dem,« sagde Loke. »Haan og onde Ord bringer jeg Gudernes Sønner og blander Mën i deres Mjød.« Saa gik Loke ind i Hallen, men da Guderne saa ham, blev de alle tavse. Saa kvad Loke:

Tørstig hid
til Hallen jeg kom,
lang Vej har jeg vandret
for Aser at bede,
om en vil mig unde
en Drik af den dyre Mjød.

Hvi saa tavse
og tvære, Aser?
har I jert Mæle mistet?
Giver mig Sæde
ved eders Gilde
eller driv mig paa Dør.

Brage:

Plads give
ved Gjæstebudet
Aser aldrig dig;
vel de vide,
hvem de unde
Gammen ved deres Gilde.

Saa minder Loke Odin om, hvorlunde de blandede Blod i Tidens Ophav, hvorpaa denne byder Vidar vige Pladsen for ham. Vidar adlyder og skjænker for Loke; han drikker Guderne til, idet han dog undtager Brage, og dermed er Skjænderiet i Gang. Han skjælder alle Guder og Gudinder ud, den ene efter den anden. Den sidste, hans Ondskab gaar ud over, er Sif, til hvem han siger:

Var du kysk
og knibsk mod Mænd,
ej du var som de andre;
én dog jeg yed,
som visselig har
leflet med Hlorrides Viv,
og det er den lumske Loke.

Saa siger Beyla, Thors Tjenestekvinde:

Det drøner i Fjældene,
flux nu drager
Thor fra Thrudvang hid;
han skal tæmme
den frække Spotter,
som ægger Aser og Mænd.

Loke:

du, Beyla,
du er Byggves Hustru
og fuld af meget Mén;
værre Utyøke
blandt Aser ej findes,
skiden du er som en Skjøge.

Thor:

Ti, din Usling,
om ej jeg skal
med Mjølner stoppe din Mund!
dit Hoved skiller
jeg fra din Hals
og tager saalunde dit Liv.

Loke:

Nu er Jords Søn
i Salen kommen,
hvi skjælder saa skrappt du, Thor?
ej er du saa kry,
naar du skal kæmpe med Ulven,
naar Sejerfader den sluger.

Thor:

Ti, din Usling,
om ej jeg skal
med Mjølner stoppe din Mund!
op jeg dig kaster
østerpaa,
saa ingen skal se dig siden.

Loke:

Om din Østerfærd
aldrig du skulde
mæle blandt Mænd et Ord!
Da du sad paa Hug
i Handskens Tommel,
hvor var din Værdighed da?

Thor:

Ti, din Usling,
om ej jeg skal
med Mjølner stoppe din Mund
min højre med Hrungners
Bane dig hugger,
saa at hvert Ben i dig brydes.

Loke:

Jeg tænker, at længe
jeg end skal leve,
om end med din Hammer du høder;
ramme tyktes dig
Skrymers Remme,
Maden at naa du ej mægted,
sad og smægted af Sult.

Thor:

Ti, din Usling,
om ej jeg skal
med Mjølner stoppe din Mund!
Hrungners Bane
skal til Hel dig sende,
langt under Liggjærdet ned.

Loke:

For Aser jeg kvad
og for Asers Sønner
og sagde, hvad laa mig paa Sinde.
For dig ene
ud jeg gaar,
thi du slaar til til sidst.

Derpaa gaar han, idet han endnu til Afsked ud-
slynger en Forbandelse over Ægir og hele hans Hus.
Loke flyede nu og skjulte sig imellem Fjældene.
Der byggede han sig et Hus med fire Døre, saa at han

kunde se til alle fire Verdenshjørner. Han paatog sig jævnlig en Lax' Skikkelse og skjulte sig i den Fos, som hedder Franangers Fos. Han grublede over, hvilke Midler Aserne kunde finde paa for at fange ham i Fossen, og saa en Gang, da han sad i sit Hus, tog han noget Hørgarn og knyttede det i Masker; det var det første Net, der blev lavet i Verden. Saa saa' han Aserne komme, thi Odin havde set fra Hlidskjalf, hvor han var. Han sprang da strax op og kastede Nettet paa Ilden, der brændte foran ham, og saa sprang han ud i Elven. Men da Aserne kom til Huset, gik den først ind, som hedder Kvaser, og da han saa' Asken af Nettet i Ilden, skjønnede han, at det maatte være et Redskab til at fange Fisk med, og sagde det til Aserne. Saa lavede de et Net, saaledes som de af Asken saa', at det havde været, som Loke havde lavet, og da det var færdigt, gik de ned til Elven og kastede det ud. Thor holdt i den ene Ende og alle de andre Aser i den anden, og saaledes trak de Nettet. Men Loke løb foran det og smuttede ned imellem to Stene, saa at Nettet var over ham. De mærkede dog, at der var noget levende foran, og gik derfor tilbage og kastede Nettet ud igjen, efter at de først havde bundet noget tungt ved det, saa at ingen Fisk kunde smutte under det. Loke løb nu foran Nettet, men da han var tæt ved Søen, sprang han op over Netrebet og løb tilbage i Elven. Nu saa' Aserne ham, og de gik da atter tilbage og delte sig i to Flokke, og saa trak de atter Nettet ned imod Søen, men Thor vadede midt ude i Elven. Nu saa' Loke, at der kun var to Kaar at vælge imellem, enten at springe ud i Søen, og det var livsfarligt, eller atter at springe over Nettet, og det gjorde han. Men Thor greb efter ham og fik fat i ham,

men Loke smuttede igjennem hans Haand, saa han først fik rigtig Tag i ham ved Halen, derfor er Laxen smal bagtil. Nu var Loke fangen og maatte overgive sig paa Naade og Unaade. De gik med ham hen til en Klippehule, og der tog de tre flade Sten, som de satte paa Kant og borede Huller i. Saa tog de Lokes Sønner Vale og Nare eller Narfe; Vale forvandlede de til en Ulv, og han sønderrev sin Broder. Saa tog de Narfes Tarme og bandt Loke med dem over de tre flade Stene, en under Skuldrene, en under Lænderne og en under Knæhaserne, og Tarmene blev strax forvandlede til Jærn. Skade tog en Edderorm og hængte den op over ham, saa at Edderen dryppede ned i Ansigtet paa ham; men hans Hustru Sigyn staar hos og holder en Skaal under Edderen; naar Skaalen er fuld, gaar hun hen og slaar Edderen ud, og imedens drypper Edderen i Ansigtet paa ham, og da farer han saa voldsomt sammen, at hele Jorden skjælver derved. Saaledes ligger han bunden til Ragnarok.

Her have vi Loke i en Lax' Skikkelse. »Smidig som en Lax« er endnu den Dag i Dag et almindeligt Mundheld i Norge, enstydigt med »smidig som en Aal.« Loke laver selv Nettet, som bliver hans Ulykke. Det er i sin Orden, Synderen og Forbryderen volder altid sin egen Undergang. Lokes Straf er en af den nordiske Gudelæres mest storslaaede Myther. At Loke er Symbol paa Ilden i dens forskjellige Skikkelser, bliver klarere for hvert Træk, der kommer frem, for hver ny Tildragelse i hans Liv. Skade er den kolde Bjærgelv, der udgyder sin Gift over Loke. Sigyn skjærmer ham, saa godt hun kan, men noget af Giften kommer ikke des mindre i Berøring med den underjordiske Ild, og saa skjælver Jorden, og de hede Kilder

vælde frem. Men hvem kan undgaa at se en Afspejling af Menneskelivet i dette storslaaede Billede: Alle store Krampetrækninger i Menneskehedens Historie opstaa paa samme Maade, og ved Siden ad de store revolutionære Kræfter staa de fromme, blide Aander, som søge at mildne Stormen og dæmpe de oprørte Bølger. Og hvem mindes ikke Tilfælde, hvor en Mands Daarskab og Brøde har draget Ulykke og Elendighed over en hel Familie, og hvor saa Hustruen trofast tager sin Del deraf og utrættelig arbejder for om ikke at afvende de uundgaaelige Følger saa dog i alt Fald at mindske dem. Det er Kvindens guddommelige Kald her i Livet at bringe Trøst og Husvalse og aldrig at fortvivle.

Som Jorden og Havet i deres forskellige Aabenbarelsesformer er personificerede i forskellige Guddomme, saaledes fremtræder ogsaa Ilden i forskellige Skikkelser, den er himmelsk, forenet med Odin, den er jordisk i Fenrisulven, og den er underjordisk i den lænkede Loke. At Loke er Symbol paa Ilden, have vi ogsaa et Vidnesbyrd om deri, at Almuen i Norge, naar man hører Ilden knitre, siger, at det er Loke, der pisker sine Børn. I videre Forstand er Loke med ét Ord den onde, Djævelen. Almuen kjender ogsaa Loke som en Guddom, der griber ind i Atmosfæren. Naar Solen trækker Vand, hedder det, at Loke drikker, og naar der stiger Damp op af Jorden, tilskrives det ogsaa Loke. Naar han »saar sin Havre«, frembringer han et ejendommeligt Luftfænomen, som den danske Digter Blicher omtaler i en af sine Noveller. »Den Sitren i Luften«, siger han, »som Folk kalder Lokes Havre, blænder og forvirrer Øjet.« Ja, visselig blænder og forvirrer Loke Øjet, naar han saar sin Havre,

og det ikke blot i bogstavelig Forstand. Det er den Bevægelse, der ryster Menneskets Nerver, naar Sjælen undfanger onde Tanker; det er det Stød, der gjennemfarer Forbryderen, naar han giver sig i Færd med sin Misgjerning.

Følgende Historie fra Sydtyskland viser, hvorledes en Mythe kan omformes og ændres i Henseende til alt det udvortes saaledes, at dog det væsentlige Grundlag bevares. Læseren vil ikke undgaa at gjenkjende Loke i dette Sagn, der bærer Titlen »Der Stock im Eisen«, og som i sin oprindelige Skikkelse maa føres tilbage til den Tid, da Loke var almindelig kjendt i Tyskland.

Lige over for St. Stefans Kirken i Wien findes, hedder det, en af Byens gamle Grænsepæle, den saakaldte »Stock im Eisen« (Jærnstolpen). Det er en Stolpe, som i Tidens Løb er bleven sort og trøsket, og der er slaaet saa mange Søm i den, det ene ved Siden ad det andet, at der ikke er Plads til et eneste mere, idet Sømhovederne bogstavelig danne en fuldstændig Beklædning. Dette Jærnpanser holder Stolpen oppe, og nede ved Jorden er den gjort fast med en Jærnring med en mærkværdig Laas. I gamle Dage var denne Stolpe Grænsemærke, thi til den strakte den store Wienerwald sig. Til den knytter der sig følgende Historie.

En ung, kjøn Klejnsmedlærling ved Navn Reinbert havde hemmelig vundet sin Mesters Datter Dorotheas Hjærte og trolovet sig med hende, men der var ikke synderlig Udsigt til, at han nogen Sinde vilde

kunne gjøre hende til sin Hustru. En Aften blev de to elskende enige om at mødes uden for Byen. De glemte Tiden, medens de talte sammen om deres Bekymringer og Forhaabninger, og hørte ikke Klokken, som tilkjendegav, at Porten skulde lukkes. Den unge Mand havde ikke saa mange Penge med, som der skulde til for at faa den lukket op, og hvilken Ulykke vilde det ikke være, om de ikke slap ind, hvilken Skam vilde det ikke være for hans elskede, om det blev vitterligt, at hun havde tilbragt Natten uden for sin Faders Hus sammen med en Mand. Pludselig staaer der en Mand for dem, som om han var skudt op af Jorden. Han var bleg, havde skarpe Ansigtstræk og sælsomt funklende Øjne; han var iført en sort Kjortel og havde en sort Hat paa og i Hatten en Hanefjer. Reinbert kommer uvilkaarlig til at gyse ved Synet af ham, men han glemmer dog ikke derfor den Vaande, han er i, forklarer den fremmede, hvorledes han har været saa uheldig at blive lukket ude, og beder ham om at laane ham saa mange Penge, at han kan slippe ind. »Noget for noget,« hvisker den fremmede til Reinbert, »skal jeg hjælpe dig og din elskede ud af eders Vaande, maa du ved din Sjæls Salighed love mig, at du aldrig nogen Søndag vil forsømme Messen.« Reinbert betænker sig, men det er jo i Virkeligheden et fromt Løfte, og Nød bryder alle Love. Han lover det, og Porten aabner sig som af sig selv.

Fire Uger efter, da Reinbert sidder i sit Værksted, gaar Døren op, og den sælsomme Mand træder ind. Reinbert gyser ved Synet af ham, men da den fremmede ikke saa meget som ser til ham, men blot spørger efter hans Mester, fatter han sig. Da Lærlingerne havde kaldt paa deres Mester, bestilte den fremmede

en Jærnlaas, og Mesteren var strax villig til at paa- tage sig Arbejdet. Men nu begyndte den fremmede (snild som Loke) med en mærkværdig Detailkundskab at gjøre Rede for alle de enkelte Dele af Laasen, udviklede med stor Veltalenhed, hvorledes han vilde have den indrettet, og gjorde sig særlig Umage med at forklare, hvorledes Fjedrene skulde bøjes og gribe ind i hverandre, og skjønt baade Mesteren og Læringerne maatte indrømme, at det ikke var nogen Umulighed at lave saadan en Laas, begyndte det at svimle for dem, naar de prøvede paa at tænke paa, hvor mærkværdig den skulde være indrettet, og de maatte tilstaa, at de ikke selv turde paatage sig det Stykke Arbejde. Saa spillede der et ubeskrivelig haanligt Smil om den fremmedes Læber, og han sagde i en foragtelig Tone: »I kalder jer Mester og Læringer, og saa ved I ikke, hvordan I skal tage fat paa et Stykke Arbejde, som den yngste iblandt jer kan gjøre paa mindre end en Time.« »Den yngste iblandt os,« mumlede Læringerne; »tror I, at Reinbert kan gjøre det? han er den yngste iblandt os.« »Ja vel,« sagde den fremmede, »han er Mand for at gjøre det, ellers skulde jeg tage meget fejl af ham.« Med disse Ord kaldte han den forbav- sede Reinbert frem, forklarede ham endnu en Gang, hvordan Laasen skulde være, og sagde: »Hvis du ikke frelser Smeddenes Ære, skal al Verden faa deres Skam at vide; men kan du faa Laasen færdig i Løbet af to Timer, vil ingen Mester nægte dig sin Datter.« »Ja vel«, sagde Smedden, »kan du gjøre noget saa umuligt, skal du faa Dorothea.« Medens den fremmede beskrev, hvorledes Laasen skulde være, var Reinbert falden i dybe Tanker; for hans Sjæls Øje udvidede det snævre Værksted sig til en stor Slette; han saa' en

smuk, lykkelig Fremtid aabne sig for ham, han hørte sælsomme, vidunderlige Stemmer kalde ham Mester for alle Mestre, og han saa sin elskede komme ham i Møde med Brudekransen paa Haaret, og lige i det samme hørte han sin Mester sige: »Kan du gjøre noget saa umuligt, skal du faa Dorothea.« Han tog strax fat paa Værket; det saa' ud, som om han arbejdede med hundrede Arme, for hvert Slag af Hammeren fik en Del af Arbejdet Form, ved en mærkværdig Gjenlyd syntes Hammerslagene ligesom at mangfoldiggjøres, som om mange usynlige Hamre arbejdede med, og den fremmede saa' i Flammernes røde Skjær ud som en Ildstøtte. Efter en Times Forløb var Arbejdet færdigt. Lærlingerne og Mesteren saa' paa det, undersøgte det nøje og rystede paa Hovedet, som om de var ved at tabe Næse og Mund, men der var ingen Tvivl om den Ting, Reinbert havde lavet et Mesterstykke, som man aldrig havde set Mage til, og Mesteren antog, at det var hans Kjærlighed, der havde begejstret ham. Den fremmede tog Laasen og gik; Mesteren, Reinbert og alle de andre Lærlinger fulgte med, og de gik alle hen til det Sted, hvor Jærnstolpen staar. Den fremmede lagde en Jærnkjæde om Stolpen og lukkede den med Reinberts Laas. Da de vendte sig om, var den fremmede forsvunden, og med ham Nøglen til den mærkværdige Laas.

(Vi springe et Stykke af Historien over, idet vi kun medtage, hvad der angaar Loke).

Paa Grund af Sladder og Bagtalelse maatte Reinbert vandre viden om, inden han fik sin elskede Dorothea. Nogle Dage efter at han var kommen hjem igjen, udstedte Øvrigheden en Bekjendtgjørelse om, at den Smed, der kunde lave en Nøgle, som kunde lukke den

mærkværdige Laas op, skulde faa sit Mesterbrev. Reinbert meldte sig og gik til sit Værksted for at lave Nøglen. Men for første Gang lod det til, at hans Arbejde ikke vilde lykkes. Jærnet var gjenstridigt og vilde ikke lade sig forme, som han vilde have det, og da han omsider fik Bugt med det og lagde den færdige Nøgle ind i Essen for at hærde den, var den til hans Forbavselse bøjet og vreden, da han tog den ud igjen. Hans Utaalmodighed gik over til Vrede, men da han omsider efter mange mislykkede Forsøg atter havde Nøglen færdig og lagde den ind i Essen og omhyggelig undersøgte, hvad det var, der saaledes stadig ødelagde den for ham, saa' han midt i Ilden en Klo gribe efter Nøglen, og til sin Rædsel saa' han den sælsomme fremmedes fortrukne Ansigt stirre ud paa ham fra den flammende Esse. Han rev hurtig Nøglen til sig, vendte den, greb den med Tangen ved den anden Ende og stak den ind i Ilden igjen, og se, da han tog den ud, var den noget vreden foroven, men Kammen var uskadt.

Reinbert meldte nu Øvrigheden, at Nøglen var færdig, og Dagen efter gik Øvrighedspersonerne og Byens Borgere i Procession til Jærnstolpen, og Reinbert aabnede Laasen med sin Nøgle. I sin Glæde over det lykkelige Udfald kastede han Nøglen højt i Veiret, men til alles Overraskelse kom den ikke ned igjen. Man søgte efter den alle Vegne, men den var ikke til at finde, og Reinbert maatte love at lave en ny. Til Minde om, at det havde vist sig at være muligt at aabne Laasen, slog han et Søm i Stolpen, og siden den Tid har enhver Smed gjort ligesaa, naar han forlod Wien.

Reinbert blev Mester og gift med sin elskede.

Han havde indtil da holdt sit Løfte og været i Messe hver Søndag; han begyndte at drikke og spille, men vedblev samvittighedsfuldt at holde sit Løfte. Omsider hændte det en Gang, at han blev lidt for længe i Spillehuset, og han skyndte sig da forskrækket af Sted for ikke at komme for sent i Kirke. Men da han kom til St. Stefans Kirken, var Døren lukket. Udenfor sad der en gammel Kone, som, da han spurgte sig for hos hende, svarede, at Messen var forbi. I Dødsens Angst styrtede han tilbage til sine Kammerater, men de lo ad ham og sagde, at da Messen begyndte Klokkeren halv tolv, og den nu først var tre Kvarter, kunde den ikke være forbi endnu. Han skyndte sig tilbage igjen; nu var Kirkedøren aaben, men i samme Øjeblik, som han traadte ind, gik Præsten fra Alteret — Messen var forbi. Den gamle Kone rejste sig og greb ham i Armen, og han opgav Aanden.

Saaledes udvikler en Mythe sig til Sagn, og det ene Sagn avler det andet; de vandre fra Syd til Nord og fra Nord til Syd og ændres med de skiftende Tider, mindende os om, hvorledes de menneskelige Ting befinde sig i et stadigt Kredsløb og en stadig Udvikling og hver for sig staa i uopløselig Forbindelse med alle andre, og om at der er en Himmel over Jorden og en Tilværelse efter den, der er tildelt os dødelige her paa Jorden.

Ottende Kapitel.

Vi have nu givet en Skildring af Gudernes Liv og Bedrifter. Der staar endnu tilbage, inden vi afslutte denne anden Del af vor Fremstilling af den nordiske Gudelære, kortelig at sammenfatte Hovedtrækkene af dette Afsnit af Mythologien og de Hovedlærdomme, det indeholder.

Læseren kan ikke have undgaaet at faa et Indtryk af, at Gudernes Liv for det første er en Afspejling af, hvad der rører sig i den synlige Natur, og for det andet en Afspejling af Menneskelivet, særlig af Livet i de forskjellige Former, hvori det aabenbarer sig i den gothiske Stammes Historie. Vi have ogsaa set, hvor vidunderlig Gudernes Interesser og Gjerninger, ja selve Guderne efter deres Væsen ere forbundne indbyrdes, saaledes at der, som alt anført, i den nordiske Gudelære findes en Centralisation, som er en af dens mest karakteristiske Ejendommeligheder.

Vi have set, hvorledes Guder og Dæmoner, saa snart de ere skabte, optage forskjellige Virksomheder, stride indbyrdes og forsones, og hvorledes der under denne Kamp udvikler sig nye Væsener, alle bestemte til at stride paa den ene eller den anden Side i den endelige Kamp.

Mythen afspejler Naturen og Samfundet; disse to Momenter ere uadskillelig forbundne, og i Udviklingen af Naturen og Samfundet finde vi tre Forhold, Forholdet mellem Aser og Jætter, Forholdet imellem Aser og Vaner og Forholdet imellem Odin og Loke. Aser og Jætter søge at komme overens, men med lidet Held, deres Natur er alt for modsat. Asers og Vaners Forening foregaar uden Vanskelighed, medens der imellem Loke og Odin er en Tilbøjelighed til at fjærne sig længere og længere fra hinanden. Begyndelsen til Kampen imellem Aser og Jætter er Begyndelsen til Naturens Udvikling; Jætterne storme Himlen og slaas tilbage, denne Kamp varer hele Livet igjennem, og under den avles Slejpner. Senere begynder Kampen imellem Aser og Vaner, som ender med Fred, og med denne Fred begynder Samfundets Udvikling. Mytherne om Aser og Vaner udgjøre tilsammen en Række skønne Fortællinger, der dreje sig om Krig, om Jordens Opdyrkning, om Vandets civiliserende Indflydelse, om Aandens og Hjærtets Udvikling, kort sagt, om Kundskab, Kjærlighed, Humanitet og Fred, hvis Maal er Forsoning naaet igjennem Kamp og Arbejde. Men Striden bryder snart ud inden for selve Gudernes Kreds. Odins Forening med Loke opløses, det onde dukker op midt i det gode; det udgaar fra det gode, men skiller sig ud derfra og tager en skjæv Retning. Aandens Enhed forstyrres, naar noget river sig løs fra den og indtager en selvstændig Stilling i Strid med den. Loke skiller sig fra Odin og udvikler sig selvstændig. Han virker som Odin, han gennemtrænger al Naturen og hele Menneskesjælen, men han gjør det paa egen Haand, og Følgen bliver, at det onde breder sig over Jorden som Lokes Børn. Alt bliver

vildt og forvirret. Ilden raser i Fenrisulvens Skikkelse, Midgaardsormen betegner Havets vilde Krampe-trækninger, Fejghed griber Hjærtet og avler den blege Hel, Døden uden Kamp, et slet og ret Skyggeliv. Og saaledes bliver det ved. Kundskab er, naar den bruges rettelig, en Velsignelse, men naar den ikke holdes i Tømme af Visdommen, udarter den til Spidsfindighed og Rænkespind; at dræbe sin Fjende i ærlig Kamp er hæderligt, men naar Kampen ikke holdes i Tømme af Retsindighed og Mod, bliver den til nedrigt Mord; at bryde et Løfte, naar det ikke kan holdes, er en ærlig Sag, men gjør man det hensynsløst og uden virkelig Nødvendighed, bliver det til Troløshed. Vi finde i Gudernes Liv Lys og Mørke vel afgrænsede og tydelig adskilte. Loke svæver frem og tilbage imellem disse to Sfærer, og efterhaanden fjærner han sig mere og mere fra Lyset og slaar sig helt og holdent paa Mørket. Den mørke Nat fortrænger den lyse Dag, den straalende Sommer maa vige for den barske Vinter. Guderne faa at føle, at de ere underkastede Alderdommens Svagheder, den foryngende Idun synker i Afgrunden. Fra Dybet naa advarende Røster op til Odin, som forkynde ham, at Livets Lys kan slukkes. Loke begynder sin Strid med Balder, som ender med, at hans List skaffer ham Sejren, og al Naturens Sorg er forgjæves. Loke bliver lagt i Lænker, men Balder vender ikke tilbage fra Hel. Vale hævner sin Broders Død, men Livets Ende er nær. Det stunder mod Ragnarok, men denne bærer Spiren til Jordens Gjenfødelse i sig.

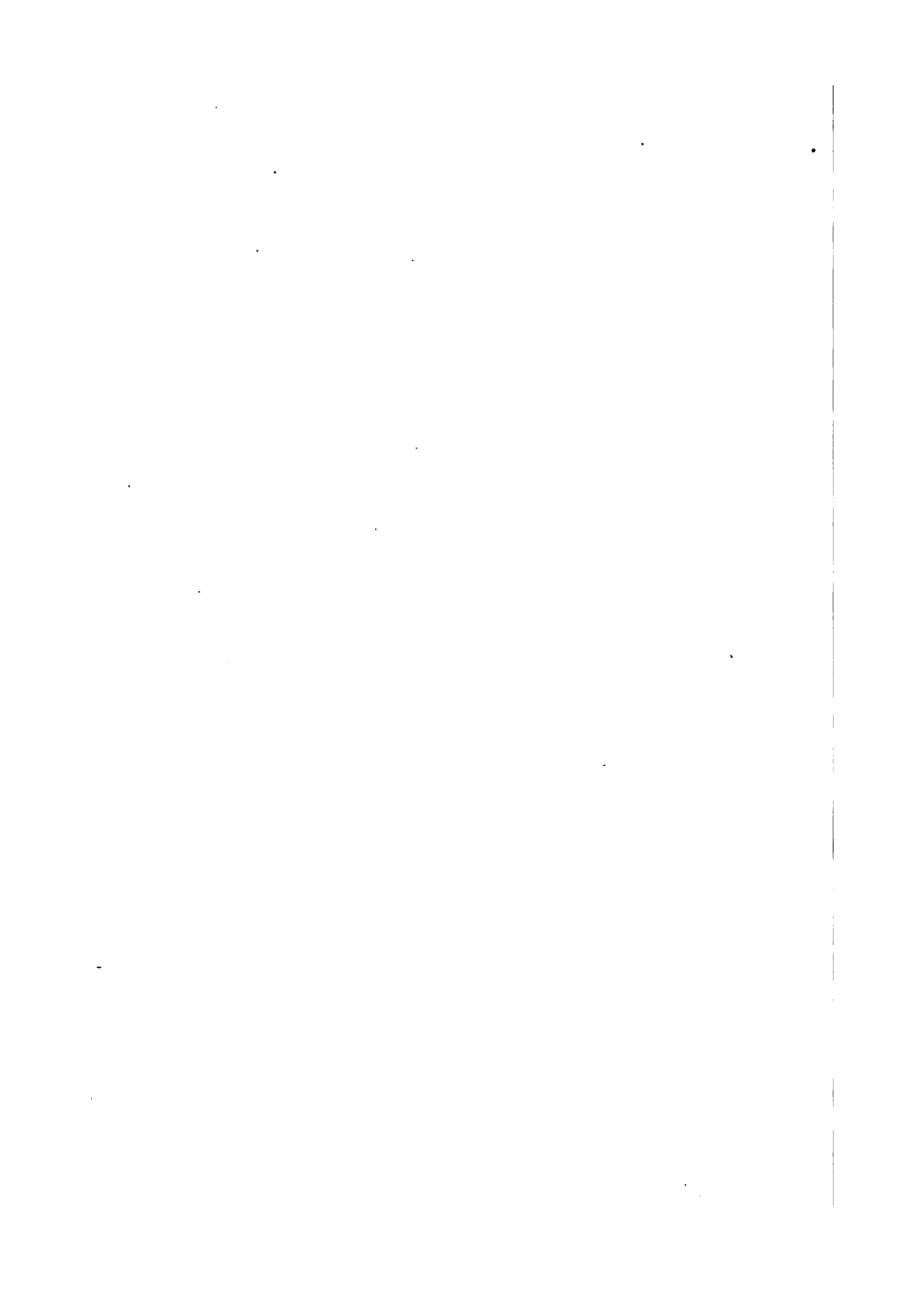
Nordens Mythologi.

Tredje Del.

Ragnarok og Gjenfødselen.

Første Kapitel.

Verdens Undergang, som efterfølges af Guders og Menneskers Gjenfødelse, kaldes Ragnarök (*Ragnarök*, af *ragna*, Gen. Pl. af *regin*, Guder, og *rök*, Mærke).

Vandringen igjennem Livet har været lang, og endnu have vi ikke naaet Enden, thi Enden er ogsaa Begyndelsen. Døden er Midtpunktet, hvor den nuværende og tilkommende Tilværelse mødes. Naar Livet ender, indtræder der en Forandring, der oprinder en ny Dag og en Sol uden Skygge.

Da vi i al Almindelighed sammenlignede den græske Mythologi med den nordiske, fremhævede vi, at den nordiske har en theoktonisk Mythe, en Mythe om Gudernes Undergang, medens den græske mangler Slutningsakten paa det store Drama. Grækerne vidste intet om deres Guders Død, de var udødelige, og hvad var de saa dog andet end et idealt Spejlbillede af Livet i dets forskjellige Former? Dette Liv med al dets Forfængelighed, al dets Pragt og Glans elskede Grækeren saa højt, at det tyktes ham, det maatte være evig. Han tænkte sig en stadig Række Forandringer, men hvad bliver Enden? Skal den tordnende Zevs vedblive at tordne til evig Tid? Skal den troløse Afrodite evig vedblive at være troløs? Skal Tyfon til evig Tid vedblive med sine Ødelæggelser? Skal Synderen

evig vedblive at synde, og skal Verden uden Ophør vedblive at avle og nære ondt? Disse Spørgsmaal giver den græske Mythologi intet tilfredsstillende Svar paa.

Hos Nordboerne finde vi derimod i deres ældste Traditioner en klart udtrykt Tro paa alle Tings For-gængelighed, og vi finde denne Tro paa alle Stadier af Nordboernes Udvikling. Oprindelsen til denne Tro søge vi forgjæves, den skjuler sig under de Tanker, der fra Arilds Tid af have dannet Grundlaget for al deres Digten og Tragten. For dem stod Døden blot som Midtpunktet i et langt Liv; de betragtede det som Fejhed at spare et Liv, som dog skal gives tilbage; de ansaa det for taabeligt at bryde sig om en Verden, som de vidste skulde gaa til Grunde, samtidig med at de vidste, at deres Aand skulde vinde forøget Kraft i den anden Verden. Det kolde Nordens Beboere vare lykkelige, thi den grueligste Angst, Menne-sket kjender, Dødsangsten, forstyrrede dem ikke. De styrtede sig muntert i deres Sværd, de gik gladelig i Kamp og leende i Døden, thi som deres Guder, der bestandig saa' fremad imod det uundgaelige Ragna-rok, vidste de, at ved Heltedøden købte man sig Livet.

Selve den Omstændighed, at Guderne ved Verdens Skabelse udgik fra Jætten Ymer, bebudede deres Undergang. Deres Natur og Væsen bar Dødens Spire i sig fra første Færd af, og denne Spire maatte udvikle sig mere og mere, efterhaanden som deres Kraft for-tæredes og gik til Spilde. Hvad der er født, maa dø, kun hvad der ikke er født, kan leve evig.

Den gradvise Udvikling af denne Spire og den tilsvarende Svækkelse af Gudernes Kraft træder klart frem paa alle Punkter i den nordiske Mythologi.

Guderne kunne ikke overvindes, undtagen de selv gjør sig svage, men det ligger i selve Tingenes Natur, at de nødvendigvis maa gjøre det. For at vinde den elskede Gerd maa Frej skille sig ved sit Sværd, og naar den store, afgjørende Kamp saa kommer, er han vaabenløs. For at faa Fenrisulven bunden maa Tyr sætte sin højre Haand paa Spil, og han mister den. Hvorledes skal han saa kunne kæmpe i Ragnarok? Balder kunde ikke være død, hvis Guderne ikke havde været blinde og hovmodige, det var deres Tankeløshed, der spillede deres Fjende det dødbringende Vaaben i Hænde. Hød vilde aldrig have slynget den skæbnsvangre Mistelten, hvis ikke den Leg, de selv havde faaet i Gang, havde lokket ham til ogsaa at ville hædre Balder. Da Loke skilte sig fra Odin, var Gudernes Død en afgjort Sag.

Naturens Ufuldkommenhed skildres ogsaa med levende Farver i Eddaerne. Solen var saa brændende hed, at Guderne maatte sætte et Skjold for den; Ilden var saa ødelæggende, at Guderne maatte lægge den i Lænker, for at den ikke skulde stikke hele Verden i Brand. Livet fortsattes efter Døden ikke blot i Valhals straalende Sale, men for deres Vedkommende, som døde en naturlig Død, i Underverdenen blandt Hels blege Skygger.

Vore gotiske Forfædre anede i vor Stammes poetiske Gry Naturens og Tidens Oprindelse og Begyndelse. Den guddommelige og poetiske Gnist i deres Sjæle hævdede dem op til det evige, til det vidunderlige hemmelighedsfulde Væld, der er alle Tings Ophav. De saa' sig dybt grublende om, spejdende efter et Gjen-skin, en Afspejling af den straalende Harmoni, som deres Sjæl havde skuet paa sin himmelske Flugt, men

i alle jordiske Ting opdagede de kun Kamp og Strid. Naar Stormen ruskede i Granernes Toppe paa Fjældtinderne, naar de skummende Bølger i jætteagtigt Raseri rullede ind imod Klipperne, saa' Nordboen Strid. Naar Bjørnens Brummen og Ulvens Tuden blandede sig med Stormens Brølen og Havets Brusen, hørte han Strid. Han saa' Menneskene holde Stand, sejre og falde i uophørlig Strid med Jorden, med hverandre og med de vilde Dyr. Hævede han sit trætte Øje imod Himlen, saa' han Lyset kæmpe med Mørket og med sig selv. Naar Lyset steg frem af Mørket, hilstes det med Begejstring, naar det atter sank tilbage i Mørket, brødes dets Straaler, og det opløste sig i straalende Farver; og saa' han ned i Menneskets Hjærte, i sit eget Bryst, saa' han, at al denne Kamp imellem indbyrdes stridende Elementer i Yderverdenen kun var et svagt Symbol paa den frygtelige Kamp, der rasede i hans egen Sjæl og rystede hele hans Væsen. Vel maatte han længes efter Fred, og kan vi undres over, at denne dybe Længsel efter Fred og Hvile, som fyldte hans Hjærte midt under alle hans Kampe — kan vi undres over, sige vi, at hans Længsel efter Fred fandt et storslaaet Udtryk i Forestillingen om en sidste afgjørende Kamp, igjennem hvilken han vandt frem til Harmoni og Evighed?

Denne sidste afgjørende Kamp, denne Opløsning af Naturens og Livets Disharmoni fremstiller Eddærne os i deres Skildring af Gudernes Død, der sædvanlig betegnes som Ragnarok.

Der gives intet mere ophøjet i Digtingens Verden end Eddaernes Skildring af Ragnarok. Forud for denne gaar der Tider, opfyldte af Rædsler og Forbrydelser. Vølven skuer ned i Nifheim, og

dør ser i stride
Strømme hun vade
* mensvorne Mænd,
Mordulve,
den, som anden Mands Hustru
hemmelig lokker.

Den voxende Fordærvelse og Strid i Verden bebuder, at den store Strid stunder til. Først kommer der en Vinter, som kaldes Fimbulvinter, og i hvilken det sner fra alle fire Verdenshjørner; Frosten bliver stræng, Vinden bider hvast, Vejret bliver ustadigt, og man har ingen Glæde af Solen. Tre saadanne Vintre skal der komme, uden at en eneste Sommer mildner dem. Saa kommer der tre Vintre, i hvilke Krig og Uenighed breder sig over hele Jorden. Brødre dræbe hinanden blot for Vindings Skyld, og ingen skaaner sine egne Børn eller andre Frænder:

Bødre raade
hinanden Bane,
Søskendebørn
Slægtskab bryde;
ondt er i Verden,
Utugt raser,
Spydtid Sværdtid,
kløvede Skjolde.

Stormtid, Ulvetid,
før Verden styrter.
Jorden drøner,
Jættekvinder flyve,
ingen skaaner
anden Mand.

Saa sker der Ting, som med rette ville blive be-
tragede som store Vidundere. Fenrisulven sluger

Solen, og det bliver et stort Tab for Menneskeslægten. Den anden Ulv, Maanegarm, sluger Maanen, og det volder ogsaa stor Fortrød. Saa slynges Stjærnerne ud af Himlen, og Jorden rystes saa voldsomt, at Træerne rykkes op med Rode, Bjærgene vakle i deres Grundvold og falde om, og alle Baand og Lænker springe i Stykker. Saa slipper Fenrisulven løs, og Havet vælter ind over Jorden som Følge af, at Midgaardsormen vrider sig i sit Jætteraseri og kommer op paa Landjorden. Paa Vandet flyder Skibet Naglfar, der er dannet af døde Mænds Negle — derfor bør man nøje passe paa, at den døendes Negle klippes, thi den, der dør med uklippede Negle, giver Bygningsæmne til dette Skib, som baade Guder og Mennesker ønske maa blive færdigt saa sent som muligt. Men i den Syndflod skal Naglfar flyde, og Jætten Hrym skal staa for Styret.

Fenrisulven kommer og slaar sit uhyre Gab op; Underkjæven naar til Jorden, og Overkjæven til Himlen, og højere vilde den endda gabe, i Fald der var Plads dertil. Dens Øjne og dens Næsebor sprude Ild. Midgaardsormen stiller sig Side om Side med Fenrisulven og udspyr Strømme af Edder, som opfylder Luft og Vand. Midt under al denne Ødelæggelse revner Himlen, og Muspels Sønner komme ridende i straalende Slagorden med Surt i Spidsen, og foran og bag ham lue Flammerne. Hans Sværd skinner saa stærkt, at det fordunkler selve Solen. Bifrost, Regnbuen, brister under dem, idet de ride over den. Saa ride de hen til den Kamplads, der kaldes Vigrid; did stævne ogsaa Fenrisulven og Midgaardsormen og Loke med hele Hels Følge og Hrym med alle Frostjætterne. Men Muspels Sønner holde deres straalende Skarer skilte fra de

andre paa Kamppladsen, der er hundrede Mile paa hver Led.

Imidlertid rejser Hejmdal sig og blæser af al Magt i Gjallarhornet for at vække Guderne, som ufortøvet samle sig. Odin rider til Mimers Brønd for at raadslaa med ham om, hvorlunde han og hans Stridsmænd skulle optage Kampen. Asken Ygdrasil begynder at skjælve, og der er intet i Himlen eller paa Jorden, som ikke skjælver af Angst i denne frygtelige Stund. Guderne og alle Valhals Ejnherjer ruste sig i største Hast og drage til Kamppladsen anførte af Odin med Guld-hjælmen, den straalende Rustning og Spydet Gungner. Odin gaar imod Fenrisulven. Thor staar ved hans Side, men han kan ingen Hjælp yde ham, thi han har fuldt op at gjøre med Midgaardsormen. Frej gaar imod Surt, og frygtelige Hug skifte de, inden Frej falder, men at han falder, derfor bærer ene det Skylden, at han ikke har det gode Sværd, han gav Skirner. Den Dag slipper Hunden Garm løs; den har ligget bunden ved Gnipahulen og er et grueligt Uty-ske; den gaar imod Tyr, og de fælde hinanden. Thor vinder stor Hæder ved at fælde Midgaardsormen, men han mægter kun at gaa ni Skridt fra den, saa falder han død om, dræbt af de Edderstrømme, det døende Uhyre udspyr over ham. Ulven sluger Odin, men i det samme kommer Vidar til, sætter sin Fod i Uhyrets Underkjæve og griber fat i Overkjæven med sin Haand og sønderriver Ulven, saa den faar Bane. Det kan Vidar gjøre, fordi han har den Sko paa, som vi alt have omtalt, og som der er bleven samlet til i alle Tider; den er lavet af de Stumper, der skæres af Læderet, naar man syr Sko, og derfor maa de, som vil Guderne vel, passe vel paa, at saadanne Stumper blive

kastede bort. Loke og Hejmdal kæmpe og fælde hinanden. Saa slynger Surt Ild og Flammer ud over Verden. Røg hvirvler op omkring det altnærende Træk (Ygdrasil), de høje Flammer spille helt op imod Himlen, og Jorden synker i Havet.

Alt dette skildres i storslaaede Træk og med levende Farver i Völuspá:

Øster i Jærnskov
den ældgamle sad,
fostrede der
Fenres Æt;
en af dem skal træde
i Troldeham
over Himlens Rand
og rane Maanen.

Med Liv den sig mætter
af Mænd, som dø,
selv Guders Bænke
med Blod den stænker,
Solskin sortner
Somre derefter
Vindene rase —
ved I det end, eller hvad?

Gygens Vogter,
den glade Egder,
sad paa Højen
og Harpen slog,
højt gol
i Galgetræet
den røde Hane,
som Fjalar hed.

For Aser gol
guldkammet Hane,
Heltenes Skare
hos Hærfader vækker den,

under Jorden
galer en anden,
en sodrød Hane,
i Hels Sale.

Højt gør Garm
ved Gnipahulen,
Lænkerne briste,
Ulven bryder dem.
Meget jeg sagde
mere jeg ved,
jeg ser Sejrgudernes
svare Fald.

Den Ulv, der omtales i den første af de anførte Strofer, er Maanegarm. Gygen (Hexen) i Jærnskoven er Angerboda, med hvem Loke avlede Børn. Det onde er i Færd med at udvikle sig. Igjennem Loke forenes Guderne med Jætterne. Skoven er af Jærn, haard og gold, Børnene ere rovgriske Ulve. Paa Højens Top sidder Egder (en Ørn), Stormfuglen, den tudende Vind, der farer igjennem Skoven, og Vindens Tuden er Tonerne fra Egders Harpe. Hanen er et Symbol paa Ilden — det er endnu den Dag i Dag et almindeligt Udtryk hos Nordboerne, naar der gaar Ild i et Hus, at »den røde Hane galer over Taget.« Der er tre Haner, en i Skoven, en i Himlen og en i Underverdenen hos Hel. Tanken er altsaa, at Hanen som Ildens Symbol bebuder Ragnaroks Komme i alle Dele af Verden. Vølven vedbliver:

Mimers Sønner lege,
lydt til Kamp
kalder det gamle
Gjallarhorn.

Højt blæser Hejmdal,
i Sky staar Hornet,
Odin taler
med Mimers Hoved.

Da skjælver Ygdrasils
herlige Ask,
Træet jamrer sig,
løs slipper Jætten;
alle skjælve
paa Vejen til Hel,
før Ulven sluger
Sejrfader.

Hvordan gaar det Aser?
hvordan gaar det Alfer?
Jotunheim gnyr,
Guderne stævne til Thing.
Dværge stønne
bag Fjældets Stændør,
hvor de vise bo —
ved I det end eller hvad?

Højt gøer Garm
ved Gnipahulen,
Lænkerne briste,
Ulven bryder dem.
Mangt jeg ved,
vidt jeg skuer
ud over det ramme
Ragnarok.

Fra Øst kommer Hrym
med hævet Skjold,
Jormungand snor sig
i Jættevrede.
Skummet han pisker,
Ørnen skriger,
blegnæbet slider den Lig,
Naglfar slipper løs.

Et Skib stævner frem
gjennem stride Bølger
med Muspels Skare,
Loke det styrer.
Med Ulven kommer
Jættekullet,
Bylejsts Broder
er med i Flokken.

Fra Syd kommer Surt
med svidende Luer,
fra Sværdet skinner
Kampgudens Sol.
Bjærge rave,
saa Jættemøer ræddes,
Helte gaa til Hel,
og Himlen revner.

Da kommer Hlins
nye Kummer,
naar Odin stævner
til Strid med Ulven
og Beles lyæ
Bane mod Surt,
da staar Friggs
Glæde for Fald.

Højt gør Garm
ved Gnipahulen,
Lænkerne briste,
Ulven bryder dem.
Mangt jeg ved,
vidt jeg skuer
ud over det ramme
Ragnarok.

Da gaar Sejrfaders
herlige Søn,
den bolde Vidar
til Kamp mod Ulven,

i Utyskets Hjærte
jager han Sværdet,
fælder Fenris
og hævner sin Fader.

Gaar da Hlodyns
gjæve Søn,
Odins Søn,
til Kamp mod Ormen;
Midgaards Vogter
vældig slaar,
men ni Fjed gaar kun
Fjörgyns Søn
fra Midgaardsormen.
før mat han segner,
da fly alle
bort fra Jorden.

Solen sortner,
Jorden synker,
fra Himlen styrte
de klare Stjærner,
Ilden leger
med knitrende Luer,
Flammerne højt
mod Himlen slaa.

Højt gøer Garn
ved Gnipahulen,
Lænkerne briste,
Ulven bryder dem.
Mangt jeg ved,
vidt jeg skuer
ud over det ramme
Ragnarok.

Disse Strofer findes i Digtet Vølvens Spaadom
(Völuspá). Foruden dem have vi ogsaa et Par Stofer

i Vafthrudnersáml, der handle om den store Verdens-
kamp:

Vafthrudner:

Sig mig Gangraad,*)
da du fra Gulvet
vil vise din Kløgt og din Vid,
hvad hedder den Slette,
hvor Surt skal mødes
til Kamp med de gode Guder?

Odin:

Vigrig hedder Sletten,
hvor Surt skal mødes
til Kamp med de gode Guder;
hundred Mil er den
paa hver en Led,
der skal de stævne til Strid.

I den anden Del af det nævnte Digt, hvor det er
Odin, der spørger, og Jætten, der svarer, hedder det:

Odin:

Hvad volder, at Odins
Liv faar Ende,
naar alle Guder forgaa?

Vafthrudner:

Ulven skal sluge
Slægters Fader,
og ham skal Vidar hævne;
i Kamp skal han kløve
de kolde Kjæver
paa den onde Ulv.

---

*) Odin.

Den frygtelige Hund, der alt flere Gange er omtalt, er Hels glubske Hund med det blodige Bryst, som vi mindes kom imod Odin, da han red til Vølven, for at fritte hende om Balders Skæbne. Som Fenrisulven og Loke har den været bunden ved Gnipahulen, skjønt Edda ikke melder om, hvornaar dette skete, eller hvorledes det gik til dermed.

Naar det omtales som Hlins (Friggs) ny Kummer, at Odin gaar imod Ulven, er Meningen naturligvis den, at det er Bevidstheden om Odins forestaaende Død, der volder denne Kummer. Den tidligere Kummer, dette Udtryk forudsætter, er Balders Død.

Det er værdt at lægge Mærke til, at da denne afgjørende Kamp er uundgaaelig, gaa Guderne til den ikke med Angst og Bæven, men gladelig og uforfærdet som til en Leg, thi de ved, at det er deres sidste Strid.

Odin rider til Kamp i fuldt Skrud; han ved, at han skal dø, og just af den Grund smykker han sig som en Brudgom til sin Bryllupsfærd, og Guderne følge ham gladelig; selv de af dem, der ere værgeløse drage frivillig til Vigrids Slette, de ere bestemte paa at dø.

Hvad er nu det for Magter, der i denne afgjørende Kamp staa over for hverandre? Paa den ene Side have vi dem, der have hersket over Himmel og Jord og virket til Held og Lykke for dem; og kæmpende med dem træffe vi deres evige Fjender, de Magter, der vare blevne til, før Himmel og Jord blev skabte, og dem, der havde udviklet sig i Jordens og Havets Skjød, og som ingen Asamagt kan besejre. Fra Muspelheim komme Muspels Sønner i skinnende Rustning. Fra Muspels Verden kom oprindelig Sol og Maane og Stjærnerne, men det er en Grundlov i Naturen, at alt

ødelægger sig selv, alt bærer Spiren til sin Undergang i sig. En anden Skare bestaar af Frostjætterne. Af den gamle Jætte Ymers Legeme skabtes Jorden, Havet, Bjærgene, Træerne o. s. v., Jætterne maa derfor hjælpe til ved Ødelæggelsen af deres eget Værk. Den tredje Skare er Loke og hans Børn, fødte i Tiden og Afkom af, hvad der var skabt. De ere de ødelæggende Elementer i det skabte, Havet symboliseret som en frygtelig Slange, Ilden som en glubende Ulv. Loke selv er den vulkanske Ild, som Jorden har frembragt i sit Indre. Og saa er der endelig alt, hvad der er usselt og fejgt, repræsenteret af den blege Hel og hendes blodløse Skygger. Alle disse Magter kæmpe mod hverandre. De, der i Livet have staaet fjendtlig over for hinanden, besejre hinanden i Døden. Odin, hvis Himmel er alt Livs Kilde, fældes af Fenrisulven, den jordiske Ild, der har bragt alskens Virksomhed ind i Menneskets Liv; men efter at Ulven har sejret, fældes den af Vidar, den Naturen iboende uforgængelige, uforanderlige Kraft. Himmel og Jord tage Del i denne Kamp. Skyernes Gud, Thor, kæmper med Midgaardsormen og mangen en Dyst have de haft med hinanden, nu tilintetgjøre Skyerne og Havet hinanden indbyrdes. Siden Balders Død er Frej den reneste og mest straalende Gud. Hans rene, ædle Stræben og Higen er uforandret den samme, men hans Kraft er borte, han har mistet sit Sværd, derfor fældes han af Surt, Muspelhejms Vogter. Hejmdal spændte sin straalende Regnbue over Jorden, Loke gød sine Ildfloder gjennem Jordens Indre, den ene udbredende Velsignelse, den anden Ødelæggelse; i Ragnarok gaa de begge til Grunde. Hel og hendes blege Skare møde ogsaa frem til den sidste afgjørende Kamp, men Eddaerne melde intet om, at de tage Del i den.

Hvor skulde de ogsaa kunne det? De ere jo ikke andet end væsensløse Skygger, de er kun Mørket, der indhyller Jorden, de er ikke i Stand til at kæmpe.

Saaledes er Ragnarok. De store Modsætninger, Verden rummer, tørne sammen i en sidste afgjørende Kamp, i hvilken de indbyrdes stridende Magter ødelægge hverandre. Ragnarok er et Udbrud af alle de kaotiske Kræfter, en Kamp imellem dem og den i den skabte Verden herskende Orden. Ild og Vand, Mørke og Død arbejde Haand i Haand paa at ødelægge Verden. Guderne og deres Fjender stævne imod hinanden til en almindelig, hele Verden omfattende Kamp og fælde hinanden indbyrdes. Surt, den højeste Ildgud, fuldender Værket med sine Flammer, og de sidste Rester af den fortærede Jord synker i Havet.

Andet Kapitel.

Men naar nu Himmel og Jord og hele Verden er bleven fortæret af Luerne, naar Guder og Ejnherjer og hele Menneskeslægten er gaaet til Grunde — hvad saa? Er Mennesket ikke udødeligt? Skal ikke alle Mennesker leve evig i en eller anden Verden? Vølven skuer videre ud igjennem Tiderne og kvæder:

Jorden ser jeg
atter stige
fager og grøn
af Havets Grund;
over stride Fosser
flyver Ørnen,
paa stejle Fjælde
fanger den Fisk.

Aserne mødes
paa Idasletten,
tale om den mægtige
Midgaardsorm,
mindes mangan
mægtig Daad
og den højeste Guds
gamle Runer.

Atter findes
de underfulde
gyldne Brikker
gjemte i Græsset;
dem de ejed
i længst svunden Old,
Gudernes Fører
og Fjølners Æt.

Agrene voxer
uden at saa,
alt ondt bliver bedre,
Balder kommer.
Hød og Balder,
de høje Guder
bo sammen hos Hropt --
ved I det end eller hvad.

Vidar og Vale overleve Ragnarok; hverken Syndfloden eller Surts Flamme har skadet dem, og de bo paa Idasletten, hvor Asgaard forstum stod. Did komme Thors Sønner Mode og Magne, og de have deres Faders Hammer Mjølner med. Hæner er der ogsaa og kan selv vælge sin Skæbne. Balder og Hød sidde sammen og tales ved, de drages til Minde, hvad de før have vidst og tale om de Farer, de have gjenngaaet, og om Kampen med Fenrisulven og Midgaardsormen. Balders og Høds Sønner bo i det vide Vindhjem. Solen har født en Datter, der er endnu fagre end hun selv, før hun slugtes af Ulven, og efter at Guderne ere faldne, drager Datteren over Himlen i sin Moders Bane.

Under den Brand, Surts Ild volder, ligger en Kvinde ved Navn Liv og en Mand ved Navn Livthraser skjulte i Hoddmimers Skov. De nær sig af Morgenduggen, og saa talrig en Slægt udgaar fra dem, at deres Efterkommere snart udbrede sig over hele Jorden.

Saa kvæder Vølven:

En Sal jeg ser
mer fager end Solen,
tækket med Guld,
højt i Gimle;
der skal de gode
og gjæve bo
og evig leve
i alskjønns Lykke.

Imod Nord, paa Nidafjældene staar en stor Hal af straalende Guld, der bor Sindres Æt, d. v. s. Dvær-gene. En anden Hal hedder Brimer, den er ogsaa i Himlen, og der vil enhver, som sætter Pris paa et godt Bæger, finde fuldt op at drikke. I alle disse Haller bo kun gode og gjæve Mennesker.

Men der er ogsaa et Sted, hvor de onde straffes. Det kaldes Naastrand (Ligstranden). I Naastrand er der en stor og gruelig Hal, hvis Døre vende imod Nord. Den er helt og holdent bygget af Slanger, der er flettede sammen som Vidjer; alle Slangehovederne vende ind imod Hallen og udspy stadig Strømme af Edder, i hvilke alle de, der have øvet Mord, svoret Mened eller bedrevet Hor, vade. Vølven kvæder:

En Sal jeg saa'
fjærnt fra Solen
paa Ligstranden
med Laagen mod Nord;
gjennem Gluggen drypper
Edderdraaber,
af snoede Slanger
er Salen bygget.

Der saa' jeg vade
i stride Strømme

Mordere mange,
mensvorne Mænd,
og Mænd som lokked
anden Mands Viv,
dér sled Nidhug
de dødes Lig,
og Ulven dem flaaede —
ved I det end eller hvad?

Da stævner den mægtige*)
til den store Dom,
fra Himlen han kommer,
al Verdens Herre ;
Dom han fælder,
al Strid han jævner,
giver hellige Love,
som holdes skulle.

Eller, som det hedder i Hyndluljóð :

En anden kommer
endnu større,
men ham tør ved Navn
jeg ikke nævne ;
faa skue længer
frem i Tiden
end til Odins
og Ulvens Møde.

Og efter at Vølven i Völuspá har oprullet hele Verdensudviklingen lige fra første Færd af og skildret Ragnarok og Gjenfødselen, er det sidste Syn, hun ser og skildrer, følgende :

Dér flyver den sorte
Drage frem,
den skinnende, nede
fra Nidafjælde.

---

*) α: Alfader, som var før Tidernes Begyndelse.

Over Sletten den fyver,
paa Vingerne bærer
Nidhug Lig —
nu maa jeg synke.

Saaledes ender Vølvens Spaadom. Hun har aabenbaret Naturens Faders Raadslutninger; hun har skildret Verdens Undergang og Gjenfødelse, og nu forkynder hun de godes og ondes Skæbne.

Verden og alle Ting i den gaa til Grunde, men ikke Kræfterne. Nogle af Guderne optræde atter paa den gjenfødte Jord, andre ikke. De, der komme igjen, omtales parvis med Undtagelse af Hæner, som optræder alene. Balder og Hød ere sammen, ligesaa Vidar og Vale og Mode og Magne. Hverken Odin eller Thor eller Vanerne omtales. De gik til Grunde med Verden, thi de repræsenterede denne Verdens udviklende Kræfter, de vare Guder, der udtrykte, hvad der kom frem og udviklede sig i den. Paa den anden Side vende Balder og Hød tilbage fra Hel. De repræsenterede Lys og Mørke, men de have det til fælles, at de ikke er noget materielt, noget haandgribeligt, de er kun Betingelser for, at noget kan vorde, eller, vi kunne maaske sige, de er Rummet, i hvilket noget kan vorde. De er de to Brødre, hvis Sønner skulle bo i det vide Vindhjem. Saaledes er der, naar Himmel og Jord ere forsvundne, ikke andet tilbage end det vide Rum med Lys og Mørke, der ikke blot herske tilsammen i fuld Harmoni, men ogsaa gennemtrænge og neutralisere hinanden.

Hæner kommer tilbage. Han dannede oprindelig en Treenighed med Odin og Lodur (Loke), men Guderne tog Njord som Gidsel fra Vanerne og gav dem Hæner i Steden som Pant paa Venskab. Denne Forening

af Aser og Vaner er nu opløst. Hæner har intet mere at gjøre hos Vanerne. Alt, hvad de have virket, er gaaet til Grunde med den gamle Jord. Han er den udviklende, skabende Kraft, som der nu trænges til i den ny Verden, som der trængtes til den i den gamle.

Vidar er den uforgængelige Kraft i den oprindelige, det vil sige i den raa Natur, men han er tillige forbunden med Guderne. Han er Bindeleddet imellem Guder og Jætter. Hans Moder var Jættekvinden Grid, og hans Fader var Odin. Den stærke Vale, som Odin avler med Rind (den slumrende Jord), er Naturens uforgængelige Kraft, som stadig fornyer sig i Jorden som Bosted for Mennesket. Baade Vidar og Vale er hævnende Guder. Vale hævner Balders Død, og Vidar hævner Odins, og saaledes have vi i Vidar og Vale Repræsentanter for Naturens uforgængelige Kraft i to Former, den ene uden for, den anden inden for Menneskets Omraade, begge rensede og gjenfødte paa den gjenfødte Jord.

I Atmosfæren og i de tætte Skyer herskede Thor med sit knitrende Lyn og sin rullende Torden. Torden og Lynild ere forsvundne, men de Kræfter, der frembragte dem, Mod og Styrke, ere bevarede i Thors Sønner, Mode (Mod) og Magne (Styrke). De have deres Faders Hammer Mjølner, og med den kan de slaa til højre og venstre, saa det trænger igjennem den nye Himmel og den nye Jord. Hvilket Væld af dybe Tanker er der ikke i Eddaerne!

Den nye Menneskeslægts Stamforældre kaldes Liv og Livthraser. Livet kan ikke forgaa; det ligger skjult i Hoddmimers Skov, som Surts Flammer ikke mægtede at fortære. Den ny Menneskeslægt synes at have en

langt ædlere Natur end den gamle, thi den nærer sig af Morgenduggen.

Blive Mimer og Surt i Live? De er Ildens og Vandets Grundelementer. Eddaerne ere ikke klare paa dette Punkt, men Svaret synes at maatte besvares med Ja, i Betragtning af, at den bedre Del af alt, hvad der er til, bevares.

De gode Mennesker faa deres Løn i Gimle; thi den, der skabte Mennesket, skjænkede det en Sjæl, som skal leve og aldrig dø, selv om Legemet smulrer hen eller brændes til Aske, og alle gode og gjæve skulle bo hos ham paa det Sted, som hedder Gimle, siger den yngre Edda. Dværgene have deres Sindre og deres gyldne Sal paa Nidafjældene, og Jætten har sin straalende Drikkehal Brimer, der ligger i Okolner (d. v. s. ikke kold), hvor der ingen Frost og Kulde er.

Den ældre Edda synes at kjende to Steder, hvor Menneskene straffes. Jætter og Dværge straffes ikke, thi de handle i Blinde, de have ingen fri Vilje. Men de ugudelige af Menneskeslægten gaa til Naastrand og vade der i Strømme af Edder, og derfra synes de at blive skyllede ned i Hvergelmer, den frygtelige gamle Kjedel, hvor deres Lig slides af Nidhug, Dragen i det yderste Mørke.

Der er en Dommens Dag. De gode og de onde skilles. Den Gud, som Edda ikke tør nævne, er Dommer. Den yngre Edda kalder ham Alfader, thi han er for den nye Verden, hvad Odin var for den gamle. Han var til før Tidens Begyndelse, og ved Tidens Ophør kommer han igjen for at herske evig.

Lønnen er evig. Er Straffen det ogsaa? Naar Lys og Mørke (Balder og Hød) kan leve fredelig sammen, naar Mørket kan opløse sig i Lys, kan saa ikke

det onde opløse sig i det gode, kan det godes evige Strømme ikke tvætte det onde bort? Vi tro det, og Edda synes at give os Medhold i denne Tro, i alt Fald synes den ældre Edda at se Sagen paa denne Maade. Lyt atter til Vølvens sidste Syn:

Dér flyver den mørke
Drage frem,
den skinnende, nede
fra Nidafjælde;
over Sletten den flyver,
paa Vingørne bærer
Nidhug Lg —
nu maa den synke*).

Er der en Mellemtilstand, en Overgang, en Renselse, en Skærsild, maa den før eller senere faa Ende, og det sker paa Dommens Dag, naar »Nidhug maa synke« for aldrig mere at flyve over Sletten med Lig paa sine Vinger. Denne Forestilling udvikles smukt i Zendavesta. Edda har den i en enkelt Linie, men de fleste af dens Fortolkere have ikke forstaaet det. Vi, som ere gennemtrængte af Kristendommens Aand, vide, hvor stor Glæde der er i Himlen over en Synder, der omvender sig, vi kjende Barmhjærtighedens Gud, der ikke vil, at nogen eneste Synder skal fortabes, og

*) Vi have denne Opfattelse fra N. M. Petersen, der mener, at den almindelige Læsemaade af dette Sted, i Henhold til hvilken der læses hun (om Vølven) er urigtig, og at der bør læses han (om Nidhug). Petersen bemærker, at Ordet synke (*sökkvask*) er et naturligt Udtryk, naar det bruges om Dragen, der synker i Afgrunden, medens det er tvungent og unaturligt, naar det skal henføres til Vølven. Han anfører ogsaa til Støtte for sin Opfattelse et andet Sted (den sidste Linje i Kvadet »Brynhilds Helridt«, hvor Brynhild siger til Jættekvinden: Synk, (*sökkstu*) Gyge!).

den almægtige Gud, som formaar at faa det haardeste Hjærte til at smelte. Vi forstaa, hvorfor han lader Nidhug synke. Alt Mærke skal oplyses og forsvinde for Himlens straalende Lys.

Saaledes var Verdens Oprindelse, Udvikling, Undergang og Gjenfødelse. Og, siger den yngre Edda, idet den afslutter Gylfaginning, har du nu mere at spørge om, ved jeg ikke, hvem der skal kunne svare dig, thi jeg har aldrig hørt Tale om nogen, der kunde sige, hvad der vil ske i de andre Verdensaldre. Gjør derfor nu saa god Brug af, hvad du har hørt, som du kan.

Saa hørte Ganglere et frygteligt Brag. Han saa' sig om, men kunde hverken se Borg eller By, ikke andet end en vid Slette. Han drog derfor tilbage til sit Rige, hvor han fortalte alt, hvad han havde set og hørt, og fra den Tid af ere disse Tidender gaaede fra Mund til Mund — og, tilføje vi, gid den Strøm aldrig maa ophøre at rinde, gid Ynglingen, den kraftige Mand og den graahærdede Gubbe aldrig maa ophøre at kvæge deres Sjæle ved at drikke af det Væld i hvilket den store gotiske Stammes Levnedsløb spejler sig!

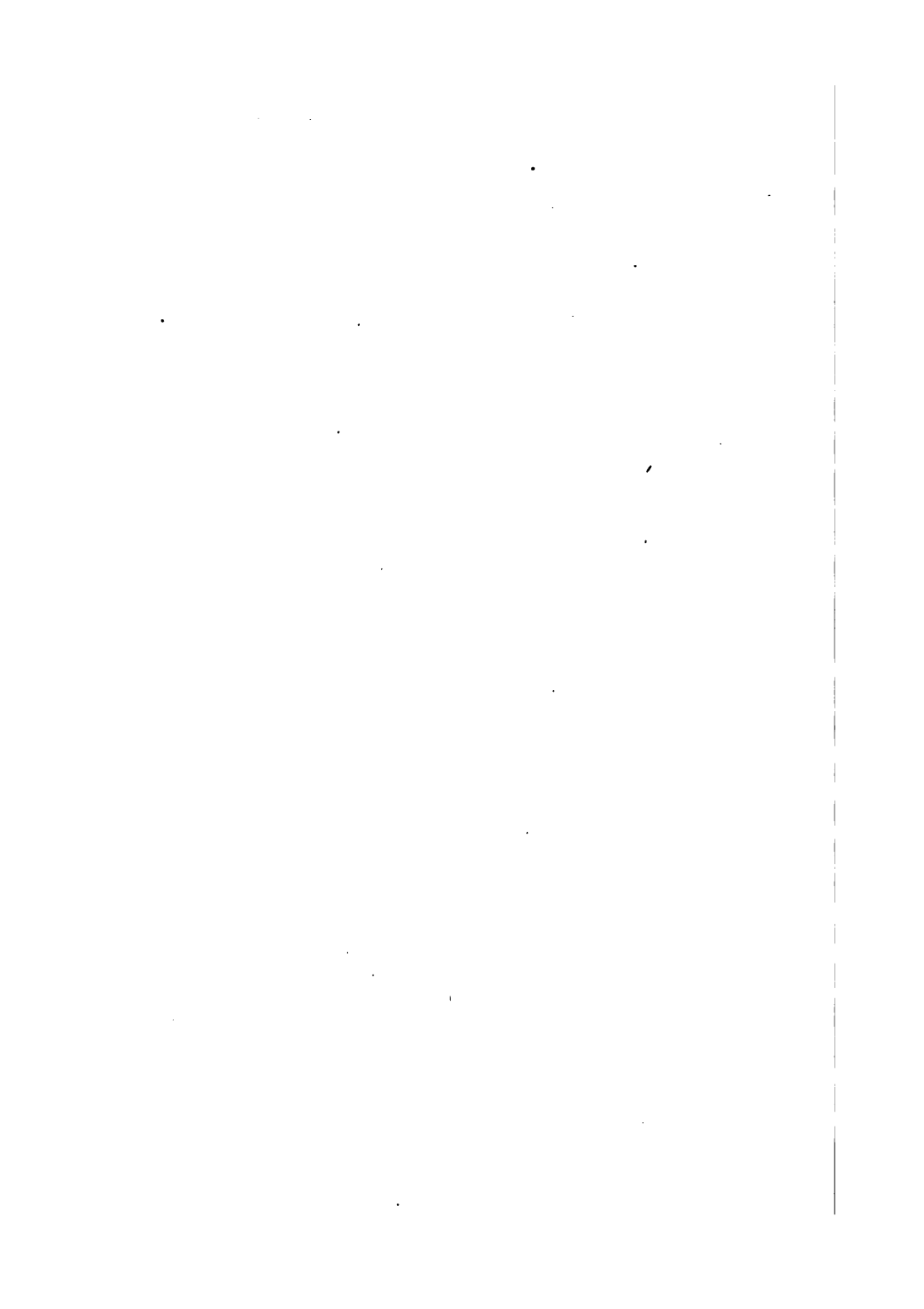
Navneliste

til

den nordiske Mythologi

med Forklaring af Egennavnenes Betydning og Henvisning
til de vigtigste Myther.

A.

- Aarvak** (aarvaagen), en af Solens Heste.
- Agnar**, Søn af Kong Hraudung og Friggs Fostersøn.
- Agnar**, Søn af Kong Gejrrød. (Kvadet om Grimner).
- Alfader** (*Alfadir* eller *Alfödr*), Odin i hans Egenskab af den ypperste blandt Guderne, Guders og Menneskers Fader. Navnet betegner ogsaa den højeste, ukjendte Gud, som var før Tidens Begyndelse, og som kommer igjen efter Ragnarok.
- Alfer** (isl. *Álfr*, angelsaxisk *ælf*, *munt-ælfen*, *sæ-ælfen*, *wudu-ælfen* o. s. v., tysk *alb* og *elfen*; *Erl* — i *Erlkönig* (Goethe) — er efter Grimm en forvansket Form udgaaet fra dansk *Ellekonge* = *Elverkonge*; paa Island forekommer Ordet ogsaa i Formen *álbr*, Væsener af en lignende Art som Dvægene, imellem Guder og Mennesker. Der var to Slags Alfer, Lysalfer (Ljósálfar) og Svartalfer (Dökkálfar). Alfernes Bolig er Alfheim, og deres Konge er Guden Frej.
- Alfheim** (af *álfr*, en Alf, og *heimr*, en Verden), Alfernes Land; det skjænkede Guderne Frej som Tandgave (d. v. s. da han fik sin første Tand).
- Alsvinn** (*svinnr* eller *svidr*, derfor ogsaa *Alsvid*), alvis eller meget hurtig, en af Solens Heste
- Alvis**, Dværgen, som Thor udspørger i Eddakvadet *Alvismál*.
- Amsvartner** (Betydningen er tvivlsom; maaske af *ama*, at pine, plage, og *svartnir* (*svartr*), sort), Navnet paa Søen med den Ø, hvor Fenrisulven blev lænket.
- Annar**, Nattens Husbond og Jordens Fader.
- Andhrimner** (*önd*. Sjel, Aand, Aande, og *hrimnir*, den, der fremkalder Rimfrost), Køgemesteren i Valhal.
- Andvare** (den forsigtige), en Dværg, som ejede den skæbnesvangre Ring *Andvaranaut*, der gav Anledning til de tragiske Begivenheder, hvormed den store Vølsungsagnkreds handler.

- Andvarefos**, Fossen, i hvilken Andvare levede i en Fisks Skikkelse.
- Angrboda** (den, som varsler Sorg), en Jættekvinde, som med Loke avlede Fenrisulven.
- As** (*áss*), Aser, Guderne. Ordet forekommer i mange nordiske Egennavne som Asbjørn, Astrid o. fl., i Tysk med et indskudt n i Ansgar (nordisk Asgejr, Angelsaxisk Oscar) i engelske Navne som Osborn, Oswald o. s. v. Med Aser i særlig Forstand menes Odin, Thor o. s. v. i Modsætning til Vanerne.
- Asa-Loke** kaldes Loke til Adskillelse fra Jætten Udgaardsloke. Paa samme Maade Asa-Thor o. s. v.
- Asgaard** (*Ásgarðr*), Asernes Bolig.
- Ask** (*askr*, et Asketræ). Navnet paa den første Mand (Ask og Embla, det første Menneskepar, skabt af Odin, Hæner og Lodur).
- Asynje** (Hunk. af As), Gudinde.
- Audhumbla** (Betydningen er uvis. Finn Magnusson udleder Ordet af *auðr*, øde, og *hum*, Mørke, og oversætter det paa Latin ved *aër nocturnus*), Koen, der dannedes af de frosne Dampe, som optøedes til Draaber. Den nærede Jætten Ymer.
- Aurboda** (*aurr*, Ler, *boda*, at forkynde), Gymers Hustru. Gerds Moder.
- Aurgelmer** (*aurr*, Ler), en Jætte, Bergelmers Farfader, ogsaa kaldet Ymer.
- Austri** (Østre), en af Dværgene, der sad ved de fire Verdenshjørner.

B.

- Balder** (*Baldr*, Angelsaxisk *baldr*, den ypperste, bedste), Sommersolens Gud. Han var Søn af Odin og Frigg; blev dræbt af Hød paa Lokes Anstiftelse. Han vender tilbage efter Ragnarok. Hans Bolig hedder Breidablik.
- Barre**, Lunden, hvor Gerd lovede Skirner at mødes med Frej.
- Bauge**, Suttungs Broder, for hvem Odin arbejdede en Sommer, for at han skulde skaffe ham en Drik af Suttungs Mjød.
- Bele**, en Jætte, som Frej dræbte, Broder til Gerd
- Bergelmer**, en Jætte, Søn af Thrudgelmer, Sønnesøn af Aur-

- gelmer, den eneste Jætte, der undkom fra Oversvømmelsen, da Ymer blev dræbt; fra ham stamme de senere Jætter.
- Bestla**, Børs Hustru, Odins Moder.
- Beyla**, Frejs Tjenestekvinde, Bygves Hustru.
- Bifröst** (den bævende Vej). Regnbuen.
- Bilskirnir** (*bil*, et Øjeblik, *skir*, klar, straalende), Thors himmelske Bolig.
- Bodn**, et af de tre Kar, i hvilke Suttungs Mjød opbevaredes.
- Brage**, Odins Søn, Skjaldskabens Gud.
- Breidablik** (*breidr*, bred, *blika*, blinke), den bredt skinnende, Balders Bolig.
- Bure**, Børs Fader. Han blev til, ved at Koen Audhumbla slikkede Saltet af Rimstenene.
- Byggve**, Frejs Tjener, Beylas Husbond.
- Bylejst**, Lokes Broder.
- Bölthorn**, en Jætte, Fader til Bestla, Odins Moder.
- Bólverk** (den, som øver slemme Gjerninger), et Navn, Odin paatog sig, da han drog ud for at hente Suttungs Mjød.
- Bør**, Søn af Bure, Fader til Odin, Vile og Ve.

D.

- Dag**, Dellings Søn.
- Daain**, en af de Hjorte, der gnave Løvet af Ygdrasil.
- Delling** (*Deglingr*, Diminutiv af *dagr*, Daggry), Dags Fader.
- Dis**, Gudinde.
- Drome**, en af de Lænker, hvormed Aserne prøvede at binde Fenrisulven.
- Dröpnir** (*Draupnir*, af *drjúpa*, at dryppe), Odins Ring, der blev lagt paa Balders Baal. Hver niende Nat dryppede der otte lige saa tunge af den.
- Duneyr** } Hjorte, der gnave Løvet af Ygdrasil.
Duratrör }
- Durin** } Dværge.
Dvalin }
- Dvärgene**, overnaturlige Væsener, der boede i Klipper og Stene. De vare kunstfærdige Smedde og lavede jævnlig kostelige Klenodier til Guder og Mennesker.

E.

Edda. Ordet betyder oprindelig Oldemoder (i denne Betydning forekommer det i Digtet Rígmál, hvor Edda er Trællenes Stammoder). Det bruges almindelig som Betegnelse af de to Oldbøger, der ere Hovedkilderne til vor Kundskab om den nordiske Mythologi, den ældre og den yngre Edda eller, som de ogsaa jævnlig kaldes, Sæmunds og Snorres Edda. Den ældre Edda har intet at gjøre med Sæmund, hvem man fejlagtig tillagde Forfatterskabet af de i det gamle Haandskrift bevarede Oldkvad, han har ikke engang samlet dem; derimod har Snorre Sturlasson, Forfatter til den norske Kongekrønike Heimskringla, væsentlig Del i den yngre Edda, som derfor ogsaa med en vis Ret kaldes efter ham.

Egder, en Ørn. »Gygens Vogter« nævnes i Völuspá ved Skildringen af Ragnarok (Egðir).

Egil, Thjalfes Fader; en Jætte, der boede ved Havet, og hos hvem Thor lod sine Bukke staa, da han drog til Jætten Hymer.

Eikthyrner (af *eik*, Eg, og *þyrnir*, Torn), en Hjort, der staa paa Taget over Odins Hal (Valhal). Fra dens Takker drypper Vandet saa rigelig ned i Afgrunden Hvergelmer, at der er nok til at fylde de sex og tredive Floder, der udgaa derfra.

Ejnhærjer. Heltene, der faldt i Kamp og optoges i Valhal.

Ejr (Ordet betyder Fred, Mildhed), Lægekunstens Gudinde.

Eldhrimner (af *eldr*, Ild, og *hrimnir*, den, som frembringer Rim), Kjedlen, i hvilken Galten Sæhrimner koges i Valhal.

Eldir (den, som frembringer Ild), Ægirs Tjener.

Elivaager, Isbølgerne, de kolde Edderstrømme, der vælde ud fra Niflheim.

Embla, den første Kvinde. Guderne fandt paa Strandbredden to Træer, Ask og Embla, af hvilke de skabte det første Menneskepar.

F.

Fafner, Hrejdmars Søn. Han dræber sin Fader for at komme i Besiddelse af Andvares Ring og andre Skatte og lægger sig derefter i en Drages Skikkelse ud paa Gnitaheden, hvor

- han ruger over alt sit Guld. Han fældes af Sigurd, som deraf faar Tilnavnet Fafnersbane.
- Farbaute** (den som ødelægger Skibe), Lokes Fader.
- Fenrisulven**, et af de tre Uhyrer, Loke avlede med Jættekvinden Angrboda. For at faa ham lænket maa Guderne gaa ind paa, at Tyr lægger sin højre Haand i hans Gåb. I Ragnarok slipper han løs, sluger Solen og Odin, og dræbes derpaa af Vidar.
- Fensal**, Friggs Bolig.
- Fimbul**, forekommer i Betydningen mægtig, stor, i nogle Sætninger, saasom Fimbultyr, den mægtige Gud (Odin), Fimbulvinter, den frygtelige treaarige Vinter, der gaar forud for Verdens Undergang.
- Fjalar**, en Dværg, som slog Kvaser ihjel og bryggede Skjalde-mjøden af hans Blod.
- Fjalar**, en af de Haner, hvis Galen indvarsler Ragnarok.
- Fjölnir**, et af Odins Navne.
- Fjörgyn**, en Personifikation af Jorden, Thors Moder.
- Folkvang**, Frejas Bolig.
- Fornjot**, den gamle Jætte. Han var Fader til Havguden Ægir, Loge (Ilden) og Kaare (Vinden). Hans Hustru var Ran. Disse Guddomme anses i Almindelighed for at tilhøre en tidligere Mythologi (Finnernes eller Kelternes), hvorfor de ere forbigaaede i Texten.
- Forsete** (den, som fører Forsædet), Balders og Nannas Søn. Hans Bolig hedder Glitner, og hans Opgave er at skifte Ret og mægle Fred.
- Franangrs Fos**, den Fos, i hvilken Loke i en Lax' Skikkelse søgte Tilflugt, da Guderne efterstræbte ham efter Balders Død, og hvor han blev fangen.
- Frej** (Got. *frauja*, Angels. *freâ*. Oldht. *frô*, Herre). Han er Njords Søn. Han fælder Bele og fældes af Surt i Ragnarok. Han fik Alfheim i Tandgave. Skibet Skibladner og Galten Gullinbørste hørte til hans ypperste Klenodier. Sit gode Sværd gav han sin Tjener Skirner, da denne drog til Jættehjem for at bejle for ham til Jætten Gymsers Datter Gerd, som han havde fattet Elskov til, da han saa' hende fra Odins Højsæde Hlidskjalf.
- Freja**, Njords Datter og Frejs Søster. Hun bor i Folkvang.

Hælvten af dem, der falde i Kamp, tilfalder hende. Hun har en Fjederham, som hun laaner Loke, da han skal ud og søge efter Thors Hammer. Hendes Halssmykke hedder Brisin-gamen. Hun er Kjærlighedens Gudinde og kjører i en Kærre forspændt med Katte. Hendes Husbond hedder Od; han forlader hende, og hun græder gyldne Taarer af Sorg derover. Hun har en Galt med gyldne Børster.

Freke, den ene af Odins to Ulve.

Frigg (Jvnf. Angels. *frigu*, Kjærlighed). Hun er Odins Hustru og Moder til Balder og andre Guder. Hun er Gudernes Dronning og sidder ved Odins Side i hans Højsæde Hlidskjalf. Da Balder har onde Drømme, som varsle hans Død, faar hun alle Ting (undtagen Misteltenen) til at sværge, at de intet ondt vil gjøre ham.

Fulla, Friggs Æskemø (Terne).

G.

Galar, en Dværg, som sammen med en anden Dværg (Fjalar) slog den vise Kvaßer ihjel.

Gangleri, et af Odins Navne.

Gangleri, et Navn, under hvilket Kong Gylfe optræder, da han kommer til Asgaard.

Gangraad, det Navn, under hvilket Odin gjæster Jætten Vaf-thrudner.

Garm, en Hund, der er bunden ved Gnipahulen, og hvis Gøen indvarsler Ragnarok.

Gefjon, en af Gudinderne. Hun er Mø, og alle de, der dø som Møer, komme til hende. Odin siger, at hun ved lige saa god Besked om Menneskenes Skæbne som han selv.

Gejrrød, en Søn af Kong Hraudung og Odins Fostersøn. Odin gjæster ham under Navn af Grimner (jfr. Kvadet Grimnis-mål). Der er ogsaa en Jætte ved Navn Gejrrød, som Thor en Gang gjæstede.

Gejrskögul, en Valkyrje.

Gerd, Jætten Gymsers dejlige Datter, som Frej fattede Elskov til.

Gere, en af Odins to Ulve

Gerseme (Ordet betyder Klenodje), en af Frejas Døtre.

Gilling, Fader til Suttung, som kom i Besiddelse af Skjalde-

- mjøden (Suttungs Mjød). Gilling blev dræbt af Dværgene Fjalar og Galar.
- Gimle, de godes Bolig efter Ragnarok.
- Ginungagab, det gabende Svælg imellem Muspelheim og Nifheim, Hedens og Kuldens Verden, som var til før den egentlige Skabelse.
- Gjallarbroen, Broen over Floden Gjöll ved Helheim.
- Gjallarhornet, Hejmdals Horn, i hvilket han blæser i Ragnarok.
- Gjöll, en Flod tæt ved Hells Bolig.
- Gladshøj (Klarhedens eller Glædens Hjem), Odins Bolig.
- Glaser, en Lund ved Asgaard.
- Glejpner, en af de Lænker, hvormed Fenrisulven blev bunden.
- Glitner (den straalende), Guden Forsetes gyldne Hal.
- Gnaa, Friggs kvindelige Sendebud. Hendes Hest Hofvarpner løber gennem Luft og Vand.
- Gnipahulen, en Hule, ved hvilken Hunden Garm er bunden.
- Gnitaheden, den Hede, paa hvilken Dragen Fafner rugede over sine Skatte.
- Goin, en af Slangerne, der gnaver paa Ygdrasils Rødder.
- Graabag, }
Grafvitner, } Slanger under Ygdrasil.
Grafvölluðr, }
- Grimner, et af Odins Navne, under hvilket han gjæster sin Fostersøn Gejrrød (Grímnismål).
- Groa, en Jættekvinde, Moder til Örvandel. Thor tyede til hende for at faa Stenen galdret ud af sin Pande efter Kampen med Hrungner.
- Guldfaxe, Jætten Hrungners Hest.
- Guldkam, en Hane, hvis Galen indvarsler Ragnarok.
- Guldtop, Hejmdals Hest.
- Guldvejg, en Personifikation af Guldet. Hun bliver tre Gange gjennemboret og brændt, og dog lever hun endnu.
- Gullinbørste, Frejs Galt.
- Gungner (jfr. Dansk *gungre*), Odins Spyd.
- Gunlød (af *gunnr.* Kamp og *löd.* Indbydelse (*laða*, at indbyde), den, som indbyder, opfordrer til Kamp), Jætten Suttungs Datter, der havde Skjaldemjøden i sin Varetægt og lod sig den fralukke af Odin.
- Gylfe, en Konge i Svithjod, som gjæstede Asgaard under Navn

af Ganglere. Det første Afsnit i den yngre Edda kaldes efter ham Gylfaginning (Gylfes Øjenforblindelse).
Gymer, en Jætte, Fader til Gerd, som Frej fattede Elskov til.
— Havguden Ægir kaldes ogsaa Gymer.
Göndul, en Valkyrje.

H.

Hejdrun, en Ged, som staar paa Valhals Tag. Fra dens Yver strømmer den Mjød, Ejnherjerne faa at drikke.
Hejmdal, Gudernes Vogter. Efter Kvadet Rígsmaal blev han under Navnet Rig Stamfader til og Stifter af de forskjellige Stænder (Trælle, Bønder og Høvdinger). Han har et Horn (Gjallarhornet), i hvilket han blæser i Ragnarok. Hans Bolig hedder Himmelborgen (Himinbjörg). Han vogter Broen Bif-röst (Regnbuen). Han har ni Mødre, alle Jættekvinder.
Hel (Gotisk *halja*, Hades, Angels og Engelsk *hell*, Oldhøjtysk *hellia*, Tysk *Hölle*. Dansk at slaa i-*hjel*, *Hel-vede* (Hels Bolig), Døds gudinden, Datter af Loke og Jættekvinden Angrboda. Hendes Bolig Helheim staar under en af Ygdrasils Rødder. Til hende kom alle, som ikke faldt i Kamp.
Helblinde, et af Odins Navne.
Hermod, Søn af Odin, der giver ham Hjælm og Rustning. Han red paa Slejpnir til Hel for at bede hende give Balders fri.
Hildisvin, Frejs Galt.
Himinbjörg (Himmelborgen), Hejmdals Bolig.
Hlidskjalf, Odins Højsæde, hvorfra han skuede ud over al Verden.
Hlin, et af Friggs Navne.
Hlodyn = Fjörgyn, Jorden, Thors Moder.
Hlorride (af *hlóa*, at brøle, og *reið*, Torden), et af Thors Navne.
Hnikar, et af Odins Navne.
Hnoss (Ordet betyder Klenodje), en af Frejas Døtre.
Hodmimers Lund, en Lund, hvor de to Mennesker Liv og Livthraser overlevede Ragnarok.
Hrejdmar, Fafners og Regins Fader. Han tvinger Guderne til at give Bod, da de har dræbt hans Søn Odder, men dræbes saa selv af Fafner, som tilegner sig alt hans Guld.
Hringhorne, det Skib, paa hvilket Balders Lig blev brændt.

Hropt, et af Odins Navne.

Hrungner, en Jætte, som Thor kæmpede med og fældede.

Hræsvelg, en Jætte i Ørneham; han frembringer Vinden.

Hugin, den ene af Odins to Ravne. Ordet betyder Tanke.

Hvørgelmer, Svælget midt i Nifheim, hvorfra Floderne Eli-
vaager udsprang.

Hymmer, en Jætte, Thor havde med paa Fiskeri, da han fangede
Midgaardsormen. Hans Hustru var Tyr's Moder. Det var
hos ham, Tyr og Thor hentede Kjedlen, Ægir bryggede Øl i,
da han skulde gjøre Gjæstebud for Guderne.

Hyndla, en Vølv, hos hvem Freja søger Oplysning om sin
Yndling Ottars Æt. (Jfr. Kvadet Hyndluljóð).

Hærfader, Odin som Krigens Gud.

Höd, Balders blinde Broder, som fældede Balder med Mistel-
tenen. Han vender tilbage efter Gjenfødselen.

Høner eller Hæner, en af de tre skabende Guder. Sammen
med Odin og Lodur skaber han det første Menneskepar.

I.

Idasletten, Sletten, hvor Guderne først mødes, og bygge deres
Boliger, og hvor de atter mødes efter Ragnarok.

Idun, Dværgen Ivaldes Datter, Guden Brages Hustru, det tidlige
Foraars Gudinde. Hun vogter de Æbler, der vedligeholde
Asernes Ungdom.

Ifing, Floden, der skiller imellem Guders og Jætters Verden.

Ingunar-Frej, et af Frejs Navne.

Ivalde, en Dværg, Iduns Fader; hans Sønner lave Skibet Skib-
ladner.

J.

Jætterne vare de første skabte Væsener, Repræsentanter for
de vilde Naturkræfter. Thor ligger stadig i Kamp med dem,
og i Ragnarok stævne de imod Guderne.

Jættehjem (*Jotunheimr*), Jætternes Verden.

K.

Kerlaugar, to Floder, som Thor hver Dag maa vade over.

Kvaser, kaldet den vise, blev givet Aserne som Gidsel af Værnerne. Af hans Blod bryggedes Skjaldemjøden.
Kørmt, en Flod, som Thor hver Dag maa vade over.

L.

Landvide (Skovlandet $\circ$: Urskoven) Vidars Bolig.
Leding, en af de Lænker, med hvilke Aserne forgjæves søgte at binde Fenrisulven.
Litr, en Dværg, som Thor sparkede ind i Balders Baal.
Liv og Livthraser, de to Mennesker, der skjulte i Hoddmimers Skov overleve Ragnarok.
Loder (*Lodurr*, jfr. tysk *lodern*, at lue), en af de tre Guder (Odin, Hæner og Loder), der skabte det første Menneskepar. Han er identisk med Loke.
Loke (*lúka*, at ende, bringe til at ophøre; Loke er Guddoms-væsenets Ophør), det onde Princip i den nordiske Mythologi. Han styrer Skibet Naglfar i Ragnarok. Han laaner Frejas Fjederham og følger som Terne med Thor til Jætten Thrym, der har stjaalet Thors Hammer. Han avler Slejpnir, men ogsaa Fenrisulven, Midgaardsormen og Hel. Han voldrer Balders Død og haaner Guderne ved Ægirs Gjæstebud, men straffes efter at være bleven fangen i Franangrsfos.
Lopt ($\circ$: den luftige), et andet Navn paa Loke.

M.

Maane (*Máni*), Broder til Sol; begge vare Børn af Jætten Mundilfare.
Maanegarm, en Ulv, der sluger Maanen.
Magne (af *megin*, Kraft, Styrke), en Søn af Thor.
Mejle, en Søn af Odin
Midgaard (Miðgarðr), Jorden, et mythologisk Ord, der er fælles for alle de gotisk-germaniske Folk. Ulfilas gjengiver det græske *οὐρανὴν* ved *midjungards*, paa Oldhøjtysk kaldes Jorden *middil-gard*, og de angelsaxiske Homilier kalde ligeledes Jorden *middangeard*, men kun Eddaerne have bevaret dette gamle gotisk-germaniske Ords oprindelige mythiske Betydning. Jorden (Midgaard), Menneskenes Verden, ligger midt i Universet, begrænset af Bjerge og omgivet af det

- store Hav. Hinsides dette Hav ligger Udgaard. Jætternes Verden. Midgaard forsvares af Borgen Asgaard, der ligger midt i den. Menneskene tænkes altsaa truede af de onde Magter, der bo uden for deres Verden, og forsvarede af Guderne, der bo midt i den og i Himlen over den.
- Midgaardsormen** (*Midgarðsormr*), Verdensslangen, der ligger skjult i Verdenshavet og naar uden om hele Midgaard. Thor fisker en Gang efter den og faar den til at bide paa Krogen, men Jætten Hymer skærer Snøren over, saa at den atter synker til Bunds. I Ragnarok fælder Thor den, men han falder selv dræbt af dens Edder.
- Mimer**, den vise Jætte, der vogter den hellige Brønd, Mimers Brønd. Visdommens Kilde, hvor Odin satte sit ene Øje i Pant for en Drik.
- Mistelten** (*Mistilteinn*, oldhøjtysk *mistil*, Tysk *mistel*, Angelsaxisk *mistel*, Engelsk *mistletoe*), den skæbnesvangre Vaand, med hvilken Hød fælder Balder, den lyse Solgud. Balders Død, der er Signalet til Ragnarok, er Symbol paa Mørkets Sejr over Lyset ved Midvinter. De Skikke, der ved Englændernes Julefest knytte sig til Misteltenen, ere uden Tvivl Levninger af hedenske religiøse Skikke.
- Mjølner** (af *mala* eller *mola*, knuse, jfr. dansk *Mølle*, *Mel*, Svensk *mjöl*, *Mel*, *mjólnare*, *Møller*), Knuseren, Thors Hammer. Efter Ragnarok har hans to Sønner Mode og Magne den.
- Mode**, en Søn af Thor.
- Moin**, en af Slangerne under Ygdrasil.
- Mundilfare**. Solens og Maanens Fader.
- Munin**, en af Odins to Ravne. Ordet betyder Erindring.
- Muspelheim**, Muspels Verden, Ildens Verden. Ordets Etymologi er usikker, men det var ikke indskrænket til den nordiske Mythologi; det forekommer to Gange i det oldsaxiske Digt Heliand, ¹⁾: *mutspellī cumit on thiustra naht, also thiof ferit* (Muspelli kommer i den mørke Nat, som Tyven farer 3: Herrens Dag kommer som en Tyv om Natten) og ²⁾: *mutspellis megin obar man ferit* (Muspellis Kraft farer over Menneskene), Et tredje Exempel forekommer i et oldhøjtysk Digt om Dommedag: *dār ni mac denne mac andremo helfan vora demo muspille* (der kan det ene Menneske ikke hjælpe det andet mod Muspel-Dommen). I disse Exempler staar

muspel i Betydning af den yderste Dag, Dommedag, svarende til Ragnarok i den nordiske Mythologi.

Møkkurkalfi (*mökkur* betyder en tyk Sky), en af Ler dannet Jætte med et Hoppehjærte; optræder som Hrungners Kampfælle imod Thor og Thjalfe.

N.

Naastrand, Ligstranden, Stedet, hvor de ugudelige straffedes efter Ragnarok.

Naglfar (Negleskibet), et Skib lavet af døde Mænds Negle. Det kommer frem i Ragnarok.

Nál (Naal), Lokes Moder.

Nanna, Neps Datter, Balders Hustru, Forsetes Moder, Hendes Hjærte brister af Sorg ved Balders Baalfærd.

Nare eller **Narfe**, Søn af Loke, Loke blev bunden med Nares Tarme.

Nat, Nørves Datter.

Nidafjældene, Fjældene mod Nord, hvor Sindres Æt (Dværgene) efter Ragnarok har sin Drikkehal.

Nidhøg, en Slange fra Underverdenen; slider de dødes Lig; gnaver ogsaa paa Ygdrasil.

Niflheim (*nifl*, Oldhøjtysk *nibul*, Tysk *nebel*, Latin *nebula*, Græsk *νεφέλη*, Taage), Taageverdenen, den ene af de to kaotiske Verdener, der var til før Skabelsen; ogsaa Straffested for de onde. Odin red til Niflheim for at spørge Vølven om Balders Skæbne.

Njord, en af Vanerne, Skades Husbond, Frejs og Frejas Fader.

Noatun (Skibenes Land), Njords Bolig.

Nordre, en af Dværgene ved de fire Verdenshjørner.

Nornerne, Skæbnegudinderne Urd, Verdande og Skuld (Fortid, Nutid og Fremtid); de boede ved Urds Brønd og styrede Menneskenes Skæbne.

O.

Od, Frejas Husbond.

Odin (*Óðinn*, Angelsaxisk og Oldhøjtysk *Wodan*), Søn af Bør og Bestla. Han er den ypperste af Aserne; sammen med Vile og Ve skaber han Verden af Jætten Ymers Lig; sammen

med Hæner og Loder skaber han det første Menneskepar, Ask og Embla. Han er al Visdoms Ophav, grundlægger Kulturen, opfinder Skrivekunsten (Runerne) og Digtekunsten, raader for Sejr i Kamp. Han drikker med Saga i Sökkvabæk. Han har to Ravne (Hugin og Munin), to Ulve (Gere og Freke) og et Spyd (Gungner). Fra sit Højsæde Hlidskjalf skuer han ud over al Verden. I Ragnarok sluges han af Fenrisulven Odrærer (den, som sætter Aanden i Bevægelse), et af de Kar, i hvilke Skjaldemjøden, Kvasers Blod, opbevaredes. Ofnir, en af Slangerne under Ygdrasil. Okolner (*Ókolnir*, den, som ikke bliver kold). Efter Ragnarok have Jætterne en Drikkehal, Brimer, i Okolner.

R.

Ragnarok (*ragna*, Gen. Pl. af *regin*, Guderne, *rök*, Udvikling, Opløsning), Gudernes og Verdens Undergang.
Ran, Havgudinden, Ægirs Hustru.
Ratatask, et Egern, der løber op og ned imellem Ygdrasils Grene.
Rate, et Bor, hvormed Odin baner sig Vej ind til Hulen, hvor Gunlød vogter Skjaldemjøden.
Regin, Hrejdmars Søn, Broder til Fafner og Odder.
Rimfaxe, Nattens Hest.
Rimthurser, Frostjætter.
Röskva, den unge Pige, der sammen med sin Broder Thjalfe følger Thor

S.

Sæhrimner (*sær*, Havet; *hrimnir*, den, der frembringer Rim). Galten hvis Flæsk tjener Ejnherjerne i Valhal til Føde.
Saga, Historiens Gudinde. Hendes Bolig hedder Sökkvabæk.
Sessrumnir (Stedet med de mange Sæder), Frejas Bolig
Sif, Thors Hustru, Ulls Moder, Gudinden med det gyldne Haar.
Sigyn, Lokes Hustru, holder Skaalen under Ormen for at hindre, at dens Gift drypper Loke i Ansigtet.
Sjofn, en af Gudinderne; hun vender Menneskenes Hjerter til Kjærlighed.
Skade, en Jættekvinde, Thjasses Datter, Njords Hustru. Hendes Bolig hedder Thrymheim. Hun hænger Ormen over Loke

Skibladner, Frejs ypperlige Skib.
Skinfaxe, Dagens Hest.
Skirner (den straalende), Frejs Tjener.
Skrymer, det Navn, Udgaardsloke paatog sig, da han mødte
Thor paa hans Vandring til Udgaard.
Skuld, en af Nornerne (Fremtiden).
Skögul, en Valkyrje.
Slejpner, Odins ottefodede Hest; avlet af Loke og Svadilfare.
Sol, Datter af Mundilfare, Søster til Maane.
Son, et af de Kar, hvori Skjaldemjøden opbevaredes.
Sudri (o: Søndre, Syd), en af Dværgerne, der sad ved de fire
Verdenshjørner.
Surt, en Jætte, der strider med Guderne i Ragnarok paa Vigrid-
sletten.
Suttung, Jætten, der ejer Skjaldemjøden.
Svadilfare, en Hingst; Slepjners Fader.
Svafnir, en af Slangerne under Ygdrasil.
Svalin, Skjoldet foran Solen.
Svasud, en Jætte, Solens Fader.
Syn, en af Asynjerne.
Sæhrimner (sær, Havet; *hrimnir*, den, der frembringer Rim),
Galten, hvis Flæsk tjener Ejnherjerne i Valhal til Føde.
Sökkvabæk, Sagas Bolig, hvor hun og Odin drikke af gyldne
Bægere.

T.

Thjalfe, Thors Følgesvend, Røskvas Broder.
Thjasse, en Jætte, Fader til Njords Flustru Skade: hans Bolig
hed Thrymheim; han blev fældet af Thor,
Thor (Angelsaxisk *þunor*, Engelsk *thunder*, Nordengelsk *thunner*,
Hollandsk *donder*, Oldhøjtysk *donar*, Tysk *Donner*, Dansk *Tor*
i *Tor*-den, *Tórdøn*), Tordenguden med den altid rammende Ham-
mer, Jætternes og de onde Aanders stadig slagfærdige Fjende,
Menneskenes Ven, Midgaards Værge, ogsaa Himlens og Gu-
dernes Forsvarer. Var ikke han og hans Hammer, vilde hele
Verden blive et hjælpeløst Bytte for Jætter og Trolde. Han
var Odins og Fjörgyns (Jordens) Søn. Hans Bolig hedder Bil-
skirner, hans Hammer Mjølner, Bukkene, der trække hans
Kærre Tanngrismir og Tanngrjostnir; naar han spænder sit

Styrkebælte (Meginjarðar) om sig, voxer hans Asastyrke, Han fælder Thjasse, Thrym, Hrungner og mange andre Jætter. I Ragnarok fælder han Midgaardsormen, men dræbes selv af dens Gift. De ypperste Fortællinger i den yngre Edda og nogle af de ypperste Kvad i den ældre handle om denne vore Forfædres Yndlingsgud.

Thrudgelmer, en Jætte, Bergelmers Fader.

Thrudheim eller } Thors Bolig.
Thrudvang }

Thrym, Jætten, der stjal Thors Hammer og krævede Freja til Brud.

Thrymheim, Thjasses og Skades Bolig.

Thökk, den gamle Kvinde, der ikke vilde græde over Balders Død, og som antoges at have været Loke.

Tyr, Krigsguden. Fenrisulven skilte ham ved hans ene Haand. Han er Søn af Odin og en Jættekvinde.

U.

Udgaard, Jætten Udgaardslokes Bolig.

Udgaardsloke, en Jætte, som Thor gjæstede.

Ull, Sifs Søn, Thors Stifsøn. Hans Bolig hedder Ydale.

Urd, en af Nornerne (Fortiden).

V.

Vafthrudner, en Jætte, som Odin gjæster, og som han overvinder i Ordkamp.

Valaskjalf, en af Odins Boliger.

Valfader (Valens, de faldnes Fader), Odin.

Valhal (de faldnes Hal), Hallen, hvor de i Kamp faldne Helte, Ejnherjerne optoges.

Valkyrjer, Odins Møer, som kaare, hvem der skal falde i Kamp.

Vale, Balders Broder; han fælder Hød, kun én Nat gammel.

Vale, en Søn af Loke.

Ve, Odins Broder (Odin, Vile og Ve).

Vegtam, det Navn, Odin paatager sig, da han drager til Vølven for at spørge om Balders Skæbne.

Vanerne, Guddomme, som fra først af laa i Strid med Aserne, men senere sluttede Fred og Forbund med dem. Njord, Frej

og Freja vare Vaner, der optoges blandt Aserne. Vanerne vare Havguder.

Verdande, en af Nornerne (Nutiden).

Vestre, en af Dværgene ved de fire Verdenshjørner.

Vidar, Søn af Odin og Jættekvinden Grid. Hans Bolig hedder Landvide. Han fælder Fenrisulven i Ragnarok.

Vigrid, Sletten, hvor Aserne og Surts Sønner stævne til Kamp i Ragnarok.

Vile, Broder til Odin og Ve.

Vindsval, Vinterens Fader.

Vindhjem, Stedet, hvor Balders og Høds Sønner skulle bo efter Ragnarok.

Vingolf, Asynjernes Hjem.

Vingthor, et af Thors Navne.

Y.

Ydale, Ulls Bolig.

Ygg, et af Odins Navne.

Yggdrasil, Verdensasken.

Ymer, Jætten af hvis Lig Odin, Vile og Ve skabte Verden.

Æ.

Ægir (Angelsaxisk *eagor*, Havet), Havguden. Han gør Gilde for Guderne hver Høst. Det var ved Gildet hos ham, at Loke smædede Aserne.

1-2-76

order
is B-1
k.
order 1

order

order

order

MAY 1 1946

